

DE CHRISTENREIS NAAR DE EEUWIGHEID

DOOR

JOHN BUNYAN

STICHTING DE GIHONBRON

MIDDELBURG

2003

TEN GELEIDE

John Bunyan, de auteur van de wereldberoemde *Christenreis*, werd in 1628 te Elstow geboren en overleed in 1688 te Londen.

"Na de Bijbel is wel geen tweede boek op de wereld, dat zulk een algemene verbreiding en zulk een diepgewortelde liefde heeft genomen als Bunyan's Pelgrimsreize", aldus dr. J. H. Gunning J. Hzn. in zijn *Blikken in Bunyan's Pelgrimsreize*.

Bunyan schreef dit werk in 1675 in de gevangenis. Het werd uitgegeven in 1678. In minstens 125 talen en dialecten werd het vertaald. Geweldig is reeds het aantal Engelse uitgaven.

De eerste Nederlandse vertaling verscheen bij Joannes Boekholt te Amsterdam in 1682. Men heeft aan Koelman als vertaler gedacht. Maar dat is niet zeker. De eerste drukken van *Eens Christens Reyse* volgden elkaar snel op. De tweede kwam reeds in 1683, de vierde in 1684, de vijfde in 1687, alle bij Boekholt in 12ø formaat.

Vanaf de eerste druk was het boekje geïllustreerd. De tweede druk, en vermoedelijk ook de eerste, heeft elf kleine kopergravures tussen de tekst en verder hebben ze beide één plaatje van Jan Luyken, n.l. de titelprent. De vijfde druk bevat de negen bekende gravures van Luyken, welke behoudens een kleine wijziging ten opzichte van deze titelprent, ook reeds in de vierde voorkomen. De plaatjes tussen de tekst zijn in beide laatstgenoemde weggelaten.

Gedurende de eerste periode en in de 18e eeuw verschenen talloze uitgaven in ons land, waaronder sinds 1729 edities met aantekeningen van Ds. Lambertus de Beveren, predikant te Middelburg.

Hoe meer het rationalisme ook in ons land wortel schoot en het moralisme beslag legde op de geesten, des te minder werd *Bunyan's Christenreis* gelezen.

Met het Reveil en de Afscheiding nam de belangstelling niet alleen weer toe, doch werd deze veeleer gewekt als nimmer tevoren. De eerste druk van Boekholt beleefde, nagenoeg ongewijzigd, in de 19e eeuw druk op druk.

Aan de Haagse Afscheiden boekhandelaar J. v. Golverdinge komt de verdienste toe, sinds 1838 de *Christenreis* opnieuw in de handel te hebben gebracht. Zijn zesde druk verscheen in 1863. Denk verder aan die van J. J. H. Kemmer te Utrecht (1860, negende druk 1897).

In de twintigste eeuw zijn ook verschillende soortgelijke edities verschenen met de negen gravures van Luyken. Naast deze "volksuitgaven" verschenen sinds het midden der 19e eeuw ook grotere en meer geïllustreerde edities. Soms zijn de illustraties wat al te weelderig geworden en steken zodoende enigszins af tegen de sobere verhaaltrant.

Deze uitgave is een heruitgave naar de eerste druk in 1682, in de huidige spelling. Echter geheel herzien, ook naar een der beste Engelse edities.

De Christenreis is reeds drie eeuwen tot zegen geweest, vooral voor het eenvoudige volk. Sinds het midden van de vorige eeuw is het ook voor de meer ontwikkelden als een hoogstaand literair werk beschouwd.

"Bunyan kan alleen in waarheid *verstaan* worden door hen die zijn geloof delen. Het beste, het mooiste ervan blijft verborgen voor hem, die geen zondaar is geworden voor God en die zelf niet de weg uit de stad *Verderf* naar de stad *Sion* opgaat" (Gunning).

Moge de Heilige Geest, bij het lezen van dit boek, ons doen verstaan wat de Reis van een Christen naar de Eeuwigheid inhoud.

LEVENSOVERZICHT VAN JOHN BUNYAN

Door A. Baars¹

INLEIDING

OVER BUNYAN EN ZIJN BOEK

"Deze tekst vervulde mijn ziel nu ook met grote zoetheid: *Wie tot Mij komt zal ik geenszins uitwerpen* (Joh. :)... Maar Satan spande zich zeer in om mij deze belofte afhandig te maken... Als ik ooit in mijn leven met Satan heb gevochten om een woord van God, dan was het om dit goede woord van Christus. Hij aan het ene eind en ik aan het andere ". John Bunyan in de beschrijving van zijn bekering.

Tussen de geschriften van John Bunyan en de geschiedenis van zijn leven bestaan allerlei raakvlakken. Het ligt voor de hand dat die vooral zichtbaar worden in Overvloedige genade voor de grootste van alle zondaren. In dit werk geeft Bunyan immers zelf een beschrijving van zijn leven en zijn geestelijke strijd. Het zal ons vermoedelijk ook niet verbazen dat in een persoonlijk gekleurd werk als de *Christenreis* nogal wat gebeurtenissen voorkomen die sterx doen denken aan wat hij zelf heeft meegemaakt. Veel opmerkelijker is echter, dat ook vanuit zijn vele verhandelingen - die doorgaans toch een wat onpersoonlijker karakter dragen - allerlei verbin- dingslijnen lopen naar zijn levensgeschiedenis. Zeker geldt dit voor het boek *Komen tot Jezus Christus*. Daarin vinden we een praktische uitleg van de woorden uit Joh. 6:37: "Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen; en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen". Deze tekst heeft in Bunyans leven een bijzondere betekenis gekregen. Ook heeft hij vanuit deze woorden bij verschillende gelegenheden geestelijke leiding mogen geven aan de gemeenten waar hij het Woord bediende en zijn pastorale werk verrichtte. zodoende is er alle reden om deze vertaling in te leiden met een schets van Zijn leven en werk. Daarin zullen we vooral de nadruk leggen op Bunyans persoonlijke geestelijke strijd bij zijn komen tot Jezus Christus en de zware aanvechtingen die hem daarna bleven bestormen. Dat kan ons namelijk helpen om de inhoud van deze verhandeling op een aantal punten beter te verstaan.

JEUGDJAREN

John Bunyan werd in het najaar van geboren in het dorpje Elstow bij Bedford, ongeveer honderd kilometer ten noorden van Londen. De precieze datum waarop hij het levenslicht zag, is niet bekend. Wel weten we dat hij op november van dat jaar gedoopt werd in de plaatselijke anglicaanse kerk. Het geslacht Bunyan woonde sinds onheuglijke tijden in deze streek, in elk geval al vanaf de twaalfde eeuw. Vroegere generaties hadden enig land bezeten, maar doordat de familie gaandeweg verarmde, was het meeste daarvan aan het begin van de zeventiende eeuw in andere handen overgegaan. Daardoor zag vader Thomas Bunyan zich gedwongen in zijn levensonderhoud te voorzien door een ambacht uit te oefenen. Hij werd koperslager of ketellapper. Dat hield in dat hij de omgeving van Elstow afreisde om metalen potten en keukengerei dat stuk gegaan was te herstellen. Een dergelijk beroep stond destijds niet erg in aanzien en John Bunyan benadrukt dan ook bij verschillende gelegenheden dat hij van lage en armoedige afkomst was. Toch was de armoede van zijn ouders niet zo

---

¹ *Komen tot Jezus Christus*. UITGEVERIJ J.J. GROEN EN ZOON - LEIDEN

groot dat ze hun zoon niet naar een school konden sturen. Bunyan ontving een eenvoudige opleiding waar hij in elk geval leerde lezen en schrijven. Later moest hij wel met enige schaamte erkennen dat hij van het weinige dat hij op school meegekregen had, het meeste spoedig weer vergeten was.

Bunyans vader was beslist geen puritein. We krijgen de indruk dat hij het met godsdienstige en geestelijke dingen niet al te nauw nam. Later verzucht John Bunyan dat hij de ruwe taal en het misbruik van Gods naam, waarvan hij inmiddels zo'n last gekregen had, voor het eerst van zijn vader geleerd had. Toen Thomas Bunyan in nog in leven was, schreef zijn zoon wat een zegen het zou zijn als God hem als middel zou gebruiken om zijn vader tot bekering te brengen. Maar mede door het grote verschil dat in geestelijk opzicht tussen vader en zoon was ontstaan, werd de verhouding tussen hen beiden in later jaren steeds slechter.

De jonge John Bunyan groeide op in het landelijke en wat afgelegen gebied van Elstow. Samen met vrienden uit het dorp haalde hij allerlei streken uit. Ja, eigenlijk was hij de leider die zijn makkers vóórging op verkeerde wegen. In liegen, vloeken en ruw taalgebruik waren er maar weinigen die hem overtroffen. Door zijn roekeloosheid ontsnapte hij verschillende keren ternauwernood aan de dood. Tweemaal verdrong hij haast en bij een andere gelegenheid werd hij op een wonderlijke wijze bewaard voor de beet van een giftige adder. God sprak echter niet alleen door hem in dergelijke omstandigheden te beschermen. Reeds als kind ging hij van ongeveer jaar werd hij geplaagd door bange dromen en benauwende gedachten. Hij werd vooral overvallen door vrees voor de hel en voor het laatste gericht. De jonge Bunyan probeerde echter die angsten weg te drukken door het wilde spel met de jongens uit het dorp en door bewust dóór te gaan op de weg van de zonde...

DIENSTTIJD EN HUWELIJK

In 1644 nam John Bunyan vrij plotseling dienst in het leger. Hij was toen nog maar of jaar oud. Deze stap heeft waarschijnlijk alles te maken met de diep ingrijpende gebeurtenissen die dat jaar plaatsvonden. In juni overleed namelijk Bunyans moeder en nog geen maand later zijn jongere zuster Margaret. Bovendien trad zijn vader al in augustus opnieuw in het huwelijk. Algemeen wordt aangenomen dat de geschokte ketellappers- zoon onder de druk van deze omstandigheden van huis wegluchtte en in het leger tot zichzelf zocht te komen. Hij trad in dienst bij een afdeling van de parlementstroepen die in het naburige Newport Pagnell gestationeerd waren. In deze tijd woedde de burgeroorlog waarin de koningsgezinde troepen die Karel I steunden vochten tegen het parlamentsleger. Bunyan schijnt echter weinig aan de werkelijke gevechtshandelingen te hebben deelgenomen.

In juni 1647 was de burgeroorlog trouwens al geëindigd in een overwinning voor de troepen van het parlement. Hoewel we over deze periode uit Bunyans leven weinig weten, is ze toch van belang voor zijn latere geschriften. Zo heeft hij met name in zijn boek *De Heilige Oorlog* beelden en ervaringen uit zijn dienstitijd verwerkt.

Vrij spoedig nadat hij in 1647 het leger vaarwel had gezegd, trad Bunyan in het huwelijk. Hij was toen nog maar 19 jaar en dat was zeker in die tijd jong om te trouwen. De naam van Bunyans vrouw is onbekend gebleven. Wel weten we dat zij uit een zeer eenvoudige familie afkomstig was. Niet zonder overdrijving schrijft de bruidegom van toen in later dagen, dat hij en zijn vrouw armer dan arm waren en helemaal geen huisraad hadden, geen schotel, geen lepel, niets. Veel belangrijker is dat hij door zijn huwelijk ook in aanraking kwam met goede stichtelijke lectuur en met de kerk.

De vader van Bunyans vrouw was een man die God vreesde. Toen hij stierf had hij aan zijn dochter twee puriteinse boeken nagelaten die in die dagen heel bekend waren. Het ene was *Het voetpad van de eenvoudige naar de hemel* van Arthur Dent; het andere droeg tot titel: *De praktijk der godzaligheid* en was geschreven door Lewis Bayly. Soms las Bunyan samen met zijn vrouw in deze geschriften. Op een bepaalde manier sprak hetgeen hij daar las hem wel aan. Het gevolg was dat er een verlangen in zijn hart gewekt werd om zijn leven te beteren. Voortaan ging hij met zijn vrouw tweemaal per zondag naar de staatskerk in Elstow, waar hij na zijn dienstdag weer was gaan wonen. Zijn godsdienstige gevoelens werden in deze tijd gekenmerkt door een haast bijgelovige eerbied voor alles wat met de kerk en de geestelijkheid te maken had. De sfeer van de anglicaanse eredienst, de indrukwekkende gewaden en ambtelijke titels van de geestelijken maakten een diepe indruk op hem. Maar zijn hart werd door dat alles niet werkelijk veranderd.

DE STEM UIT DE HEMEL

Ondanks zijn belangstelling voor kerk en godsdienst zette Bunyan daarom toch zijn oude leven voort en ging hij door in de zonde. Om de kost te verdienen was hij net als zijn vader ketellapper geworden. Hij stond in de omgeving bekend om zijn ruwe taalgebruik, zijn spotten en zijn vloeken. Ook zag hij er geen bezwaar in Gods dag te ontheiligen. Zo was hij elke zondagmiddag met zijn vrienden op de dorpsweide te vinden om daar ontspanning te zoeken in verschillende vormen van sport. Een van de meest populaire sporten was destijds het pinkelen. Dit was een spel waarbij een stukje hout - het zogenaamde pinkelhoutje - met een slaghout omhoog gewipt werd en daarna zo ver mogelijk werd weggeslagen. Het pinkelen wordt wel beschouwd als de voorloper van het in Engeland nog steeds hartstochtelijk gespeelde "cricket".

Op een zondagmorgen hield de predikant van Elstow, Christopher Hall, een ernstige preek tegen deze vormen van ontheiliging van de zondag. Zijn woorden maakten een diepe indruk op Bunyan. Het scheen hem toe dat de preek speciaal tot hem gericht was om hem zijn zonden te laten zien. Later schreef hij dat toen voor het eerst tot hem doordrong wat schuld was. Dit besef bleef korte tijd als een zware last op zijn geweten drukken, maar toen het middagmaal voorbij was verdween dat nare gevoel uit zijn binnenste en opgelucht ging de jonge ketellapper op weg naar de dorpsweide om de zondagmiddag op de gebruikelijke manier door te brengen. Maar midden onder het pinkelen, juist toen hij aan slag was, hoorde hij een stem uit de hemel in zijn ziel klinken die deze woorden zei: "Wilt gij uw zonden loslaten en naar de hemel gaan, of uw zonden vasthouden en naar de hel gaan?" Verbijsterd liet Bunyan zijn slaghout op de grond zinken en keek omhoog naar de hemel. "Het was", zo schreef hij, "alsof ik met de ogen van mijn verstand de Heere Jezus op mij neer had zien kijken, zeer hevig ontstemd over mij en alsof Hij mij zwaar dreigde met een smartelijke straf voor deze en mijn andere goddeloze praktijken". Even leek het alsof hij zijn spel zou staken, maar op hetzelfde ogenblik drong de gedachte zich aan hem op dat hij toch al verloren was. Zijn zonden waren zo groot dat ze niet meer vergeven konden worden. En omdat het voor hem te laat was om genade te zoeken, was het beter om van de zonde te genieten. Daarom zette hij fel en verbeterd zijn spel voort...

DE WEG VAN DE EIGENGERECHTIGHEID

Na dit voorval gaf hij zich nog driester over aan zijn zonden dan voor die tijd. Hij gebruikte steeds grovere vloeken als hij in de omgeving rondtrok om ketels en pannen te herstellen. Het werd zo erg, dat zelfs een vrouw uit de buurt die bekend stond om haar goddeloosheid het niet meer aan kon horen. Toen ze hem voor haar deur tekeer

hoorde gaan, snoerde ze hem de mond en zei dat ze bij het horen van zijn woorden beefde. Volgens haar was hij de meest goddeloze kerel die zij ooit ontmoet had, omdat hij vloekte zoals zij nog nooit iemand in haar hele leven had horen vloeken. Op deze manier zou hij de jeugd van de hele stad kunnen bederven als ze in zijn gezelschap terecht kwamen! Bunyan schrok van deze woorden en diep in zijn hart schaamde hij zich. Hoe het kwam kon hij zelf niet verklaren, maar sinds die tijd vloekte hij minder. In diezelfde periode begon zijn levensstijl trouwens ook in andere opzichten te veranderen. Hij kreeg namelijk belangstelling voor de Bijbel en begon zich daarin te verdiepen. Vooral de historische gedeelten spraken hem aan. Met de brieven van Paulus kon hij veel minder overweg, omdat hij naar zijn eigen zeggen nog onbekend was met de verdorvenheid van zijn eigen hart en met de noodzaak om Christus te leren kennen als Zaligmaker. Niettemin vond er onder invloed van het lezen in de Schriften een hele ommekeer in zijn leven plaats. Hij was een groot liefhebber van dansen, maar voelde dat hij daarmee niet kon doorgaan. Ook brak hij met de verschillende sporten waarop hij zo verzot was. Kortom: hij deed afstand van zijn zondige gewoonten, ook al viel dat hem niet gemakkelijk. Hij was ervan overtuigd dat hij nu op weg was naar de hemel, want hij hield zich stipt aan Gods geboden. Bovendien voelde hij een bepaalde vrede in zijn hart, als hij zich inspande de wet te houden en tegen de zonde te strijden. En als zijn geweten onrustig werd omdat hij soms tekort schoot en de geboden overtrad, beloofde hij de Heere beterschap en vond daarin - voorlopig althans - houvast. Deze radicale ommekeer bleef uiteraard niet onopgemerkt. De mensen in zijn omgeving begonnen erover te spreken en beschouwden hem nu als een voorbeeldig godsdienstig mens. Zij prezen hem in zijn gezicht en achter zijn rug en dat streefde het hart van de jonge ketellapper buitengewoon. Toch was hier slechts sprake van een uiterlijke verandering, een bekering van de zonde naar de deugd. Bunyan zegt er later zelf van:

"Ik dacht dat niemand in Engeland Gode meer welgevallig was dan ik. Arme ellendeling die ik was! Al die tijd was ik onwetend inzake Jezus Christus en, bezig mijn eigen gerechtigheid op te richten, zou ik daarin ten onder zijn gegaan, als God mij niet genadiglijk meer van mijn natuurlijke staat had getoond".

Meer dan een jaar leefde Bunyan zo vanuit zijn deugdzaamheid en eigengerechtigheid. Toen begon hij echter in te zien dat hij door zijn werken niet voor God kon bestaan en eigenlijk alle geestelijk leven miste.

DE VROUWEN VAN BEDFORD

De directe aanleiding daartoe was dat hij in de omgeving van Elstow niet genoeg werk meer kon vinden. Daarom reisde hij nogal eens door naar de wat verder gelegen stad Bedford. Daar hoorde hij op zekere dag het gesprek van drie of vier vrouwen aan, die bij de deur van een woning in de zon zaten en over het geestelijke leven spraken. In zijn levensbeschrijving geeft Bunyan de inhoud van hun woorden als volgt weer:

"Hun gesprek ging over de wedergeboorte, het werk van God aan hun harten, en hoe zij overtuigd werden van hun ellendige natuurlijke staat. Zij bespraken hoe God hun zielen met Zijn liefde in de Heere Jezus had bezocht, en met welke woorden en beloften zij verkwikt, vertroost en ondersteund waren tegen de verzoeking van de duivel. (...) Zij bespraken ook de ellendigheid van hun eigen hart en hun ongeloof en zij veroordeelden, verachtten en verafschuwden hun eigengerechtigheid als vuil en onvoldoende om hun enig goed te doen. En het kwam mij voor, dat zij spraken alsof vreugde hen tot spreken drong. Zij spraken zulk een aangename en Schriftuurlijke taal en met zulke genadeblijken in alles wat ze zeiden, dat ze op mij de indruk maakten alsof ze een nieuwe wereld hadden gevonden. (...) Toen voelde ik, dat mijn eigen hart geschokt werd en mijn toestand als nietswaardig wantrouwe. Want ik zag, dat in al mijn gedachten

over godsdienst en behoudenis de wedergeboorte nooit bij mij opkwam en evenmin kende ik de troost van het Woord en de belofte, of het bedrog en het verraad van mijn eigen verdorvenheid".

Verslagen verliet Bunyan deze vrouwen en ging weer aan het werk, maar wat hij van hen gehoord had liet hem niet meer los. Hij raakte ervan overtuigd dat deze vrouwen iets bezaten, wat hij miste. Steeds vaker ging hij deze eenvoudige mensen bezoeken om hen over deze dingen te horen spreken. Langzaam drong het besef door dat hij, ondanks de verandering die er in zijn leven gekomen was en de voorbeeldige levenswandel die daarvan het gevolg was, het ware geloof niet bezat. Daarom begon hij nu met alle ernst het koninkrijk van God te zoeken. Veel was hij bezig met de Bijbel en het Woord van God werd hem dierbaar in die dagen.

Toch kwamen juist nu ook allerlei aanvechtingen op Bunyan af. Zo kreeg hij in deze tijd boeken in handen van de ketterse sekte van de zogenaamde "Ranters". Daardoor werd hij geweldig heen en weer geslingerd en kwam hij in diepe twijfels terecht. Soms begreep hij ook een bepaalde tekst uit de Schrift verkeerd en raakte dan in grote verwarring. Bovendien miste zijn onrustig hart de ware vrede. Daarom kwamen steeds weer vragen in hem op als: "Wat gebeurt er, als je geen echt geloof hebt? Hoe weet je, dat je geloof bezit? En bovendien", zo voegde Bunyan er later aan toe, "ik zag met zekerheid dat, als ik geen geloof had, ik zeker voor eeuwig verloren zou gaan". Zodoende voelde hij zich diep ongelukkig en was de wanhoop nabij.

In die tijd zag hij in een soort visioen hoe groot het geluk van de arme, godvrezende mensen uit Bedford eigenlijk was. Hij zag hen zitten aan de zonzijde van een hoge berg. Zij koesterden zich in het licht en de warmte van de zonnestralen. Zelf bevond hij zich aan de donkere zijde van de berg, door en door verkleumd door ijs, sneeuw en donkere wolken. Tussen hem en de mensen uit Bedford stond een muur, die ongeveer om de hele berg heenliep. Maar hoe hij ook zocht, hij kon geen doorgang vinden om bij hen te komen. Eindelijk vond hij een smalle opening in de muur, waar hij zich met moeite doorheen kon wringen. Hij voelde zich intens gelukkig toen hij met zijn vrienden uit Bedford in het licht van de zon mocht zitten... Voor Bunyan onderstreepte dit visioen opnieuw dat hij nog buiten het zonlicht van Gods heil verkeerde. Hij wist er zich echter ook door aangemoedigd om dat licht des te vuriger te gaan zoeken. Er was immers een weg om de Heere te vinden, al was de doorgang nog zo nauw!

AANVECHTINGEN EN LICHTSTRALEN

Maar ook die weg bleek vol hindernissen te zijn. Woorden werden hem ingefluisterd, die hem alle moed dreigden te ontnemen: hij kon dan wel denken dat hij op zoek was naar Christus Die in de Bijbel de enige Weg genoemd wordt (vgl. Joh. 14:6), maar wat zou er van dat zoeken terecht komen als hij niet uitverkoren was? En later kwam daar de vraag bij: Hoe zou het mogelijk zijn die weg te vinden als de dag der genade voorgoed voorbij zou blijken te zijn?

Onder deze aanvechtingen kreeg Bunyan het zó benauwd, dat zijn lichaamskracht bezweek en hij in geestelijk opzicht de wanhoop nabij was. In die hopeloze toestand bemoedigde de Heere hem met betrekking tot de bange vraag: Ben ik wel uitverkoren? Een tekst ging voor hem open: "Ziet de oude geslachten aan, en merkt op, wie heeft op God betrouwd en is beschaamd geworden?" In deze woorden hoorde hij deze aansporing: begin nu eens bij het begin van Genesis, en lees tot het einde van Openbaring, en kijk, of ooit iemand, die op de Heere vertrouwde, beschaamd werd. Aanvankelijk kon Bunyan deze tekst niet thuisbrengen. Na lang zoeken vond hij hem tenslotte in het apocriefe boek Ecclesiasticus of Jezus Sirach 2:10 en 11. Eerst schrok hij daarvan. Kan een woord dat in een apocrief boek staat wel van

God zijn? Maar omdat hij nu meer gezien had van de genade van de Heere, benauwde deze vraag hem niet meer zo. Bovendien zag hij duidelijk dat deze tekst de kern bevatte van vele beloften uit het canonieke Woord van God. De Heere zal immers hen nooit beschaamd laten worden die Hem verwachten (vgl. Ps. 25:3)?

Een andere bron van twijfel was de vraag hoe hij de weg tot God zou kunnen vinden, als de genadetijd voor hem voorgoed voorbij zou zijn. Terwijl hij daarmee geducht werd aangevallen, kwam het woord van de Heere Jezus hem voor de aandacht: "Dwing ze in te komen, opdat Mijn huis vol worde, en nog is er plaats" (Luk. 14:22, 23). Vooral door die laatste woorden "nog is er plaats" werden de vragen waarmee hij worstelde opgelost. Bunyan geloofde dat de Heere Jezus deze woorden terwille van hem gesproken had om hem daarmee te bemoedigen!

EEN LEIDSMAN TOT CHRISTUS

Toch bleven allerlei aanvechtingen en twijfels terugkomen. Op een ongedachte manier vond Bunyan echter iemand, die hem met betrekking tot de raadsels van zijn hart de weg zou wijzen. Voor die tijd had hij namelijk nog nooit met iemand gesproken over de geestelijke strijd die in zijn binnenste woedde. Maar in deze periode begon hij er iets van te vertellen aan de godvrezende mensen in Bedford, die hij nu al geruime tijd regelmatig bezocht. Deze mensen behoorden tot een gemeente van gematigde baptisten, die zich afgescheiden hadden van de Engelse staatskerk. Sinds enkele jaren was een zekere ds. John Gifford hun voorganger. Met hem brachten de vrienden uit Bedford Bunyan in contact. Vanaf dat moment heeft de jonge ketellapper talloze gesprekken met deze predikant gevoerd. Hij ging ook dikwijls bij hem naar de kerk. Zo werd Gifford zijn geestelijke leidsman, wiens onderricht naar Bunyans eigen woorden "door Gods genade veel bijdroeg aan het vinden van mijn geestelijk evenwicht"

Nu was deze pastor niet iemand die mensen met geestelijke vragen op een oppervlakkige manier geruststelde. Bunyan typeert het onderricht van Gifford als volgt: "Deze man maakte er veel werk van Gods volk te bevrijden van al die valse en ondeugdelijke vertroosting, die wij van nature geneigd zijn te baat te nemen voor onze ziel. Hij drong er bij ons op aan, er vooral op te letten geen enkele waarheid in goed vertrouwen aan te nemen van een bepaald iemand of bepaalde mensen, maar krachtig tot God te roepen, of hij ons van de werkelijkheid daarvan wilde overtuigen en ons erin wilde bevestigen door Zijn eigen Geest en Zijn heilig Woord. Want, zei hij, als u het anders doet, zult u, wanneer er hevige verzoeken komen, omdat ze niet duidelijk uit de hemel afkomstig zijn, merken, dat u dan die hulp en kracht mist om weerstand te bieden, die u eens dacht te bezitten".

Het gevolg van dit pastorale onderricht was voor Bunyan allereerst, dat hij meer van zijn zonde en zijn verdorven hart ging zien. "Want", zo schrijft hij, "tot nog toe had ik daar niet veel kennis van, maar nu begon de ware aard ervan mij duidelijk te worden". Hij ontdekte wat voor kwaad er in zijn binnenste huisde en hoe onwillig hij eigenlijk was om het goede te doen. Zijn hart veroordeelde hem en hij kon nergens troost vinden. Toch was dat niet het enige. Door deze diepe overtuiging van schuld ging hij inzien, dat er alleen maar vergeving was in het bloed van Christus. Zonder Hem was hij verloren. En daarom werd zijn gebed steeds dringender om door Christus behouden te worden. Hij schrijft:

"Ik zag, dat ik een volmaakte gerechtigheid nodig had om zonder tekortkoming voor God te kunnen verschijnen, en dat deze gerechtigheid nergens anders te vinden was dan in de persoon van Jezus Christus. Daarom, als mijn schuldgevoel zwaar op mij drukte, riep ik of het bloed van Christus het weg zou willen nemen. En als het soms op een

andere manier verdween (want het besef van zonde leek soms weg te sterven en helemaal weg te zinken), dan probeerde ik het weer op mijn hart te binden door mij de straf voor de zonde in het hellevuur voor te stellen, en ik riep: Heere, laat het alleen op de juiste manier wegzinken, door het bloed van Christus, en door Uw genade door Hem in mijn ziel te laten werken. Want de volgende tekst drukte zwaar op mij: Zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving (Hebr. 9:22)".

Deze worsteling hield lange tijd aan. Toen kwam echter het moment dat het licht doorbrak. Dat gebeurde onder een preek over de tekst: "Zie, gij zijt schoon, Mijn vriendin; zie gij zijt schoon" (Hgl. 4:1). In zijn toepassing zei de predikant onder meer het volgende:

"Als het zo is, dat de geredde ziel door Christus wordt liefgehad bij verzoeken en in wanhoop, denk dan, arme aangevochten ziel, wanneer u wordt bestookt en gekweld door verzoeken, en wanneer God Zijn aangezicht verbergt, steeds aan deze twee woorden: MIJN VRIENDIN".

Deze woorden maakten diepe indruk op hem en toen hij naar huis ging klonk het telkens en telkens weer in zijn hart: "Gij zijt Mijn vriendin, gij zijt Mijn vriendin, en niets zal u scheiden van Mijn liefde". Bunyans hart werd overweldigd door de liefde en de goedertierenheid van God en zijn hart was vervuld met blijdschap.

STRIJD EN VERDIEPING

Deze vrede en vreugde was echter niet van lange duur. Al spoedig staken stormen van benauwenis en vertwijfeling op die erger waren dan wat Bunyan tot nu toe had meegemaakt. Het begon met godslasterlijke influisteringen waardoor hij de grote waarheden van de Schrift in twijfel ging trekken. Vragen kwamen in hem op als deze: bestaat God nu echt? Is Christus wel de éne Zalmaker? Zou de Heilige Schrift nu werkelijk het heilige en zuivere Woord van God zijn, of alleen maar een verzinsel van mensen? Waarom had bijvoorbeeld de Koran het niet bij het rechte eind? Hoe hij zich ook tegen deze vragen probeerde te verzetten, hij voelde zich erdoor meegesleurd en overweldigd. Een haast onbedwingbare neiging kwam in hem op om God, Christus, of de Heilige Geest te vloeken. Bunyan tekent de innerlijke verscheurdheid die dat veroorzaakte in een treffend beeld:

"Vaak heb ik, wanneer deze verzoeken mij hevig belaagden, mij vergeleken met een kind, dat door een zigeunerin met geweld onder haar schort is gestopt en ver van zijn vrienden en omgeving wordt weggevoerd. Ik schopte soms, ik schreeuwde en ik riep, maar ik zat gevangen onder de vleugels van de verzoeking en de wind voerde mij mee...".

Nu waren er in deze periode van twijfel en aanvechting wel woorden uit de Schrift die hem bemoedigden, maar dat duurde meestal maar even. De golven van strijd rolden al spoedig weer aan en het leek alsof zij alle troost meteen weer wegspoelden. Later heeft Bunyan begrepen dat dit alles nodig was om hem nog grondiger en duidelijker te laten zien dat de zaligheid alleen in Christus te vinden is. Geleidelijk vond hij daarin nu ook rust, zoals blijkt uit de volgende woorden:

"Maar later openbaarde de Heere Zich vollediger en genadiglijker aan mij en bevrijdde mij niet alleen helemaal van de schuld, die door deze dingen op mijn geweten rustte, maar ook van de onreinheid daarvan, want de verzoeking werd weggenomen en ik werd gezond van geest, net als andere Christenen. Ik weet nog, dat op een dag, toen ik het land introk en nadacht over de verdorvenheid en godslastering van mijn hart en over de vijandschap tegen God in mij, deze tekst bij mij opkwam: Vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises (Kol. 1:20). Hierdoor zag ik die dag telkens weer, dat God

en mijn ziel vrienden waren door dit bloed, ja, ik zag dat Gods gerechtigheid en mijn zondige ziel elkaar konden omhelzen en kussen door dit bloed".

Nu ging het evangelie in al zijn breedte en diepte voor hem open. De betekenis van het heilswerk van Christus begon voor hem te leven als nooit tevoren. Vanuit het Woord werden al de vragen van zijn hart opgelost. Wanneer nu het besef van zijn zonde hem neerdrukte, mocht hij het oog richten op de lijdende en stervende Borg. Dan werd zijn geweten met het bloed van Christus besprenkeld en daalde de liefde en de vrede Gods in zijn hart. In gloedvolle woorden beschrijft hij dat hij nu de zekerheid had dat hij in Christus geborgen was en dat hij uitzag naar de dag waarop hij Hem zonder zonde zou zien:

"Nu had ik, naar het mij voorkwam, van mijn redding een bewijs uit de hemel, met vele gouden zegels daaraan, voor mijn ogen hangen. (...) En ik verlangde en begeerde vaak naar mijn laatste dag om voor eeuwig in vuur en vlam te raken door het zien van, de vreugde over en de gemeenschap met Hem, Wiens hoofd gekroond werd met doornen, Wiens aangezicht werd bespuwd, Wiens lichaam werd verbroken en Wiens ziel tot een offerande werd gemaakt voor mijn zonden. Want terwijl ik eerder voortdurend lag te beven bij de ingang van de hel, was ik er nu, naar het mij voorkwam, zo ver vandaan, dat ik die, wanneer ik omkeek, nauwelijks nog kon onderscheiden. O, dacht ik, was ik nu maar tachtig jaar oud en kon ik maar spoedig sterven en was mijn ziel maar ingegaan in de rust".

In deze periode kreeg hij ook een boek in handen, waaruit hij veel kracht putte en dat zijn denken blijvend zou beïnvloeden. Het was een oude vertaling van Maarten Luthers commentaar op de brief aan de Galaten. Bunyan voelde zich onmiddellijk tot dit grootse werk van de reformator aangetrokken. Het was "alsof het recht uit zijn hart was geschreven". Hij maakt er daarom ook geen geheim van, dat hij aan dit boek van Luther de voorkeur gaf boven alle andere boeken, uitgezonderd de Bijbel, en dat het naar zijn mening het meest geschikt is voor een gewond geweten. Een van de redenen daarvoor is, dat de schrijver

"... met grote ernst het ontstaan van verzoeken als godslastering en vertwijfeling en dergelijke (bespreekt), en aantoonde, dat de wet van Mozes, als ook de duivel, de dood en de hel daarin in belangrijke mate de hand hebben. Dat was eerst vreemd voor mij, maar toen ik de zaak nader beschouwde en beter keek, zag ik, dat het inderdaad zo is".

IN DE KERKER VAN REUS WANHOOP

Maar ondanks deze ontdekking over de aard van de verzoeken en de pas gevonden geestelijke zekerheid, kwam Bunyan opnieuw in een periode van inktzwarte duisternis terecht. De brede beschrijving die hij daaraan wijdt, doet sterk denken aan de bekende episode uit de Christenreis, waarin Christen en Hopende gevangen zitten in het kasteel van reus Wanhoop. Net als de beide pelgrims in de kerker, raakte Bunyan namelijk zo verstrikt in de vertwijfeling, dat hij vreesde dat hij voor eeuwig verloren was. Twee jaar lang zag hij niets dan verdoemenis in zich en vóór zich, zo schrijft hij. Deze toestand was begonnen met een influistering van satan dat hij van Christus moest scheiden en Hem moest verkopen voor de dingen van deze wereld. Voordurend achtervolgde hem een stem die zei: Verkoop Hem, verkoop Hem, verkoop Hem...! Nadat hij tijden tegen die verzoeking gestreden had, voelde hij op een morgen ineens de gedachte door zich heengaan:

"Laat Hem gaan, als Hij wil, en ik dacht ook, dat ik voelde, dat mijn hart daarin vrijelijk toestemde. (...) Nu was de slag gewonnen en ik viel neer als een vogel, die uit de top van een boom wordt geschoten, en raakte door grote schuld en vreselijke wanhoop bevangen. Ik ging uit bed en liep neerslachtig het veld in met, God weet, een hart zo zwaar als een sterfelijk mens, geloof ik, maar kan dragen. Twee uur lang was ik daar als

een man, wie het leven is ontnomen, die reddeloos verloren is en bestemd voor de eeuwige straf.

Deze wanhoopsgedachten werden veroorzaakt door de vrees dat hij door de Zaligmaker te "verkopen" de zonde tegen de Heilige Geest had bedreven²⁶. Voortdurend kwamen hem namelijk twee gestalten uit de Bijbel voor de aandacht die ook hun zaligheid "verkocht" hadden. De eerste was Ezau, die om een schotel linzenmoes zijn eerstgeboorterecht had weggegeven en van wie gezegd wordt: "Want gij weet, dat hij ook daarna, de zegening willende beërven, verworpen werd; want hij vond geen plaats des berouws, hoewel hij deze met tranen zocht" (Hebr. 12:17). De tweede was Judas, de verrader, die Zijn Meester voor dertig zilverlingen had verkocht en die ook geen vergeving vond.... Zodoende kwam Bunyan tot de wanhopige slotsom, dat hij op eenzelfde manier zijn Zaligmaker verkocht had en dat voor deze zonde geen vergeving was.

Geestelijk en lichamelijk dreigde Bunyan onder deze last volkomen ten onder te gaan. Hij zou er ook onder bezwiken zijn, als hij niet telkens weer voor een ogenblik bemoedigd werd door een belofte. Maar satan ontfutselde hem die troost vrijwel onmiddellijk weer, door hem te herinneren aan wat over Ezau geschreven staat, of aan teksten waar gesproken wordt over de onvergeeflijke zonde. Het leek alsof er in Bunyans hart een weegschaal stond: op de ene schaal lagen de beschuldigingen over de zonde van Ezau en op de andere de beloften van Gods genade. Soms sloeg de schaal door in de richting van de belofte, maar meestal had de aanvechting dat hij de onvergeeflijke zonde begaan zou hebben de overhand.

GEENSZINS UITWERPEN

Maar naarmate de belofte krachtiger doordrong in Bunyans hart, begonnen de benauwende beschuldigingen te wijken. Ook op dit punt is de overeenkomst met de zo-even aangehaalde passage uit de Christenreis treffend. Als de beide pelgrims dagenlang in de kerker van reus Wanhoop gelegen hebben en er ellendig aan toe zijn, herinnert Christen zich plotseling, dat hij het middel om te ontsnappen in zijn kleding draagt. Dat is de sleutel met de naam Belofte die alle gevangenisdeuren kan openen! Zo zijn het ook Gods beloften die Bunyan uiteindelijk uit de strikken van de wanhoop bevrijd hebben. Hij noemt verschillende van zulke beloften waardoor de verschrikking verdreven werd. Daarbij neemt echter de tekst uit Johannes 6:37 wel een bijzonder centrale plaats in: "*Wie tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen*". Vooral het woord "geenszins" gaf hem veel troost. Het was alsof er stond: dat zal op geen enkele manier en in geen geval gebeuren, wat zo iemand ook gedaan heeft!

Door deze beloften werd de macht van de wanhoop gebroken. De deuren van de gevangenis gingen open! Dat betekent niet dat alle strijd onmiddellijk voorbij was. Gods beloftewoord gaf Bunyan echter zoveel kracht, dat hij alle aanvechtingen nu met een innerlijke rust onder ogen kon zien, die hem tevoren ontbroken had. Vanaf dit moment was hij ook in staat, de benauwende woorden over het eerstgeboorterecht van Ezau en de zonde tegen de Heilige Geest grondig te toetsen aan de Schrift. Hij zag in, dat hij de onvergeeflijke zonde niet gedaan had. Hij had Christus immers niet openlijk, of willens en wetens te schande gemaakt? Bovendien was hij wél in zonde gevallen, maar niet van de Heere afgevallen en aan de verharding overgegeven! Zo werden de teksten die hem zo hadden aangevallen vanuit het Woord het zwijgen opgelegd en hervond hij de vrede in zijn hart.

In deze periode werd hem ook duidelijk wat de oorzaak van deze zware verzoeken was en hoe zijn persoonlijk geestelijk leven door deze strijd geoefend en geadeld was. Naar Bunyans eigen oordeel was de grote benauwenis onder meer daarvan het gevolg

dat hij onvoldoende waakzaam geweest was, toen hij van vorige beproevingen werd verlost. Dan verblijdde hij zich wel in de vrede die hij gevonden had, maar vluchtte niet tot de Heere in het gebed om hem te bewaren voor nieuwe verzoeken. Bovendien maakte hij zich in tijden van geestelijke duisternis vaak al te gemakkelijk af van Gods beloften, zonder daarmee te worstelen en daarop te pleiten. Hij schrijft:

"Door deze verzoeking werd ik ook krachtig van mijn vroegere dwaze gewoonte afgebracht om het woord van de belofte opzij te schuiven, wanneer het in mij opkwam. Want hoewel ik niet die zoetheid en vertroosting uit de belofte kon halen als bij andere gelegenheden het geval was geweest, greep ik als een drenkeling nu naar alles wat ik zag. Vroeger vond ik, dat ik mij niet met de belofte moest inlaten, tenzij ik mij daardoor vertroost voelde. Maar nu kon ik zo niet handelen, de bloedwreker zat mij te dicht op de hielen. (...) In die dagen strompelde ik, vaak in mijn grootste zielenstrijd, zelfs naar de belofte toe (zoals paarden, die nog vastzitten in de modder, strompelend vaste grond proberen te bereiken), met het vaste voornemen (...): hierop rust en steun ik, en ik laat de vervulling ervan over aan de God des hemels, die haar heeft gedaan".

In deze woorden wordt tegelijkertijd duidelijk dat Bunyan in deze zware aanvechtingen de waarde en de kracht van Gods belovend spreken pas goed leerde verstaan. Hij erkent namelijk, dat hij door deze verzoeking meer inzicht kreeg in de aard van de belofte dan hij tevoren ooit had gehad. Dat was trouwens niet de enige les die hij hieruit leerde. Zo werd hij door deze strijd ook dieper ingeleid in de majesteit en heerlijkheid van God en in de overvloed van Zijn liefde en barmhartigheid. Grote zonden roepen immers grote genade te voorschijn, zo schrijft hij.

GEMEENTE EN AMBT

Al voordat de laatste periode van aanvechtingen voorbij was, had Bunyan zich aangesloten bij de gemeente van gematigde baptisten in Bedford. Naar alle waarschijnlijkheid gebeurde dat in het jaar 1653. Het is een omstreden punt, of hij bij die gelegenheid ook het sacrament van de heilige doop heeft ontvangen. Weliswaar zegt een oude traditie dat John Gifford hem tijdens een donkere nacht door onderdompeling in de rivier de Ouse gedoopt heeft, maar er is nooit enig bewijsmateriaal gevonden waardoor dit bevestigd wordt³³. Wel is zeker, dat Bunyan om tot de gemeente te worden toegelaten verslag moest doen van zijn geestelijke ervaringen. Het is aannemelijk dat Bunyans levensbeschrijving *Overvloedige Genade* een latere uitwerking is van het getuigenis dat hij bij die gelegenheid heeft afgelegd.

Toen hij enkele jaren lid van de gemeente van Bedford was, waren enkele ambtsdragers van oordeel dat Bunyan de gaven bezat om het evangelie te verkondigen. Zij benaderden hem met de vraag, of hij in een besloten samenkomst een stichtelijk woord zou willen spreken. Wat aarzelend en met de nodige vrees stemde Bunyan daarin toe. Al spoedig "oefende" hij niet slechts in Bedford, maar ook in gemeenten in de nabije omgeving. Na enige strijd raakte hij er vast van overtuigd, dat hij van Godswege tot dit werk geroepen was. Dat kwam ook daarin uit, dat de Heere zijn prediking zegende. De gemeenten werden gesticht en zondaren werden in het hart geraakt als hij rondreisde om het Woord te bedienen. Het duurde ook niet lang of de mensen dromden bij honderden samen om hem te horen preken.

John Bunyan stond in zijn prediking voluit in de traditie van de Puriteinen. Hij bedoelde niets anders dan de Bijbelse boodschap van zonde en genade aan het hart van de gemeenten te leggen. De wijze waarop hij de Schrift vertolkte was echter tegelijkertijd sterk doorgloeid van wat hij zelf ervaren had. De volgende woorden maken dat duidelijk:

"Bij mijn prediking van het Woord lette ik vooral hierop, dat de Heere mij leidde om te beginnen daar waar Zijn Woord met zondaars begint, dat wil zeggen, alle vlees te veroordelen en duidelijk te maken en te verklaren, dat de vloek Gods door de wet, vanwege de zonde, betrekking heeft en beslag legt op alle mensen, als zij in de wereld komen. Bij dit deel van mijn werk was ik gevoelsmatig zeer betrokken, want de verschrikkingen van de wet en de schuld vanwege mijn overtredingen drukten zwaar op mijn geweten. Ik predikte wat ik voelde, wat ik zeer pijnlijk voelde, dat waaronder mijn arme ziel radeloos zuchtte en beefde".

Deze intense persoonlijke betrokkenheid en de sterke nadruk op het ontdekkend element in de prediking zijn voor Bunyan altijd kenmerkend gebleven. Tóch kwamen er door de jaren heen ook andere accenten bij. Als Bunyan later op zijn werk als dienaar van het Woord terugblijkt, onderscheidt hij daarin drie perioden. Deze blijken ten nauwste samen te hangen met de verdieping die in zijn geestelijke leven plaatsvond. De eerste jaren was zijn prediking er vooral op gericht om zondaren wakker te schudden en te doen vlieden voor de toekomstige toom. Het ontmaskeren van de zonde, het aanzeggen van het oordeel en de oproep tot bekering namen toen de belangrijkste plaats in. Maar toen de Heere hem persoonlijk meer van de genade die in Christus is had laten zien, begon hij ook nadrukkelijker het heil uit te stallen dat in de Heere Jezus te vinden is. Dat betekent niet, dat het ontdekkend element in deze tweede periode verzwakte, maar er klonk nu duidelijker in zijn preken door wie Christus wil zijn voor een verloren zondaar. Daar kwam nog een derde element bij. In de tijd dat de Heere hem bevrijdde uit de zware aanvechtingen rond de onvergeeflijke zonde, werd hij ingeleid in de geloofsvereniging met Christus³⁸. Nu zag hij dat zijn zaligheid vast lag in Hem en dat hij voor dit én voor het toekomstige leven Zijn eigendom was. Dat diepe geheim en de machtige zekerheid die daaruit voortvloeit, begon hij nu ook in zijn preken uit te dragen. Zo groeide zijn prediking in deze beginjaren in de breedte en in de diepte.

Terwijl hij snel naam maakte als rondreizend prediker, vielen er echter diepe schaduwen over zijn gezinsleven. In 1658 overleed zijn vrouw. Bunyan bleef met vier kinderen achter, van wie de oudste, Mary, blind was. In het volgende jaar hertrouwde hij met Elizabeth, een vrouw die veel jonger was dan hij. Zij zou Bunyan en zijn gezin tot grote steun zijn in de donkere jaren die op handen waren.

GEVANGENSCHAP

Tot 1660 kon Bunyan ongehinderd het Woord bedienen in gemeenten en groepen die zich van de Engelse staatskerk hadden afgescheiden. Zolang Oliver Cromwell en zijn zoon Richard de macht in handen hadden, werd zulke voorgangers namelijk niets in de weg gelegd. Uiteraard was dat volstrekt tegen de zin van de anglicaanse geestelijken, die deze mensen die geen opleiding genoten hadden het liefst onmiddellijk het zwijgen hadden opgelegd. Die gelegenheid kregen zij, toen de monarchie in Engeland hersteld werd en Karel II in mei 1660 koning werd. Al spoedig bleek, dat deze vorst slechts één kerk in zijn rijk duldde, namelijk de staatskerk. Iedere prediker die niet instemde met het anglicaanse dienstboek voor de liturgie (The Book of Common Prayer) werd uit zijn ambt gezet. En als iemand geen wettig ambt bekleedde en tóch doorging met preken, wachtte hem gevangenisstraf.

Lang voordat deze maatregelen in hun volle scherpte van kracht werden, werd Bunyan al gearresteerd. In november van het jaar 1660 zou hij een huisgodsdienstoefening leiden in de omgeving van Bedford. Al voor de dienst werd hij gewaarschuwd dat er sterke aanwijzingen waren dat de autoriteiten hem wilden arresteren. En inderdaad, nauwelijks was de samenkomst begonnen, of de gerechtsdienaars kwamen binnen en sommeerden Bunyan met hen mee te gaan. Hij werd voor de plaatselijke rechter geleid

en deze liet hem in voorlopige hechtenis nemen. In januari 1661 werd hij veroordeeld op grond van een oude wet die nog dateerde uit de tijd van koningin Elizabeth I (1558—1603).

De beschuldiging luidde, dat hij een voorstander en verdediger was van onwettige bijeenkomsten en dat hij zich niet conformeerde aan de staatsgodsdienst van de Engelse Kerk. Volgens de wet kon hij voor dit vergrijp tot drie maanden gevangenisstraf veroordeeld worden. Wanneer hij zich dan nog niet wilde conformeren aan de staatskerk en niet beloofde op te houden met preken, zou verbanning volgen⁴⁰. Bunyan heeft echter consequent geweigerd aan deze eisen toe te geven. Voor zijn rechters verwoordde hij op een indrukwekkende manier zijn bezwaren tegen de anglicaanse kerk en hield hij vast aan zijn overtuiging dat God hem geroepen had om te preken. Het is nooit zover gekomen, dat hij hiervoor uit Engeland verbannen is. Wél heeft hij voor dit "misdrijf" twaalf lange jaren gevangen gezeten!

Deze periode is voor Bunyan verre van gemakkelijk geweest. Vooral in de eerste tijd was hij onzeker over wat hem te wachten stond. Hij bereidde zich er zelfs op voor dat hij de marteldood zou moeten sterven. Bovendien viel de scheiding van vrouw en kinderen hem zwaar en ging hij gebukt' onder zorgen over hen. Nu hij in de gevangenis zat, hadden zij immers geen inkomen en dreigden zodoende in snel tempo te verarmen. Wat zou hen nog te wachten staan, als hij verbannen of ter dood veroordeeld zou worden? Daarbij kwam dan ook nog de beschuldiging, dat hij dat alles willens en wetens over hen had gebracht. Tóch was hij ervan overtuigd dat hij niet anders kon. Ondanks de moeilijke omstandigheden ondervond hij in de gevangenis ook veel ondersteuning en genade van de Heere.

Anderzijds behoefde hij de tijd in de gevangenis niet werkeloos door te brengen. Hij sleet zijn dagen onder andere met het vervaardigen van veters met metalen punten. Door de verkoop daarvan kon hij de armoede van zijn gezin wat verlichten. Bovendien vond hij nu de tijd om verschillende van zijn preken uit te werken tot verhandelingen. Zodoende werden in deze jaren verschillende geschriften van zijn hand gepubliceerd. Er waren ook tijden, waarin de behandeling die hij in de gevangenis ondervond minder streng was. Het is zelfs enkele keren voorgekomen, dat hem oogluikend werd toegelaten de gevangenis korte tijd te verlaten. Hij ging dan in het geheim preken of geloofsgenoten bezoeken. Dat gebeurde echter wél bij uitzondering. Het is in elk geval een feit, dat Bunyan vele jaren aaneen niet buiten de gevangenis is geweest.

DE WIJDERE INVLOED

In september 1672 werd Bunyan vrijgelaten en kreeg hij een officiële vergunning van de overheid om te preken. In het begin van dat jaar hadden de leden van de gemeente van Bedford hem al benoemd als hun voorganger. Zodra hij uit de gevangenis was ontslagen, begon hij zijn pastorale arbeid in hun midden. Al spoedig werd hij ook geroepen om leiding te geven aan het kerkelijke leven in de wijdere omgeving. Door de grote bekwaamheden die hij daarbij aan de dag legde, kreeg hij de bijnaam "Bisschop Bunyan". Zijn pastorale en kerkelijke arbeid werd nog één keer onderbroken. In 1675 werden alle vergunningen voor de predikers die zich niet conformeerden aan de anglicaanse kerk weer ingetrokken. Desondanks zette Bunyan zijn werk in het geheim gewoon voort. Aan het einde van het jaar 1676 werd hij opnieuw gearresteerd, waarna hij nog ruim een half jaar in de gevangenis moest doorbrengen. Tijdens deze periode van gevangenschap legde hij waarschijnlijk de laatste hand aan de Christenreis en schreef hij *Het Komen tot Jezus Christus*.

Toen hij in de zomer van 1677 weer in vrijheid werd gesteld, brak de periode van zijn grootste bekendheid aan. Zijn meest beroemde werken verschenen in deze jaren: *de Christenreis, de Heilige Oorlog en de Christinnereis*.

Bovendien maakte de eenvoudige ketellapper uit Bedford steeds meer naam als prediker van het Woord. Niet alleen in zijn geboortestreek werd hij overal gevraagd om voor te gaan, maar herhaaldelijk bereikten hem zelfs verzoeken uit Londen om diensten te leiden. Charles Doe, de man die na Bunyans dood zijn verzamelde werken uitgaf, vertelt welke indruk zijn preken in Londen maakten:

"Als Bunyan in Londen preekte, kwamen er, als het maar een dag van tevoren was aangekondigd, gewoonlijk meer mensen om hem te horen preken dan de kerkzaal kon bevatten. Ik heb hem in een morgendienst horen preken voor een groep van naar mijn schatting ongeveer twaalfhonderd mensen, en dat om zeven uur op een werkdag in de winter, terwijl het nog donker was. Ook kwamen er naar mijn berekening in Londen op een zondag ongeveer drieduizend mensen samen om naar hem te luisteren in een kerkgebouw aan de rand van de stad. Zodoende was de helft van hen gedwongen om terug te gaan, omdat er voor hen geen plaats was en Bunyan zelf moest bij een achterdeur haast over de mensen heen getrokken worden om op zijn preekstoel te komen".

In Londen kwamen niet alleen mensen van eenvoudige afkomst onder zijn gehoor, zoals in Bedford en omstreken. Hier sprak hij ook voor politici, geleerden van naam en bekende predikanten. Het is bekend dat de beroemde dr. John Owen regelmatig bij hem te kerk ging en zeer gesticht werd door zijn prediking. Eens moet de Engelse koning Karel II aan Owen de vraag gesteld hebben hoe het mogelijk was dat een geleerd man als hij regelmatig naar de kerk van "die ketellapper" kon gaan om hem te horen "bazelen". De grote theoloog zou daarop geantwoord hebben: "Met uw verlof, majesteit, als ik de gaven van de ketellapper bezat om te preken, zou ik graag al mijn geleerdheid inleveren!".

In Londen is Bunyan ook overleden. Volgens de overlevering deed in augustus 1688 een jonge overbuurman een beroep op hem, om te bemiddelen in een twist die hij had met zijn vader. Deze woonde in het plaatsje Reading en Bunyan beloofde dat hij daarheen zou rijden, omdat hij toch op het punt stond om naar Londen te reizen om er te preken. Toen hij Reading achter zich had gelaten, werd hij door een zware regenbui overvallen en kwam doornat bij zijn vriend John Strudwick in de Engelse hoofdstad aan. Al voelde hij zich ziek, toch preekte hij de daarop volgende zondag nog over Johannes 1:13. Het zou zijn laatste preek zijn, want de ziekte werd snel erger. Op 31 augustus overleed hij en werd enkele dagen later begraven op het kerkhof van Bunhill Fields.

INHOUD

Ten geleide

Des schrijvers apologie voor zijn werk

Inleiding

CHRISTEN verlaat de Stad Verderf
De poel Mistrouwen
De edelman Wereldwijze
Evangelist overtuigt Christen van zijn dwaling
CHRISTEN bij de poort
Het huis van Uitlegger
Christen verliest zijn last
Het paleis Sierlijk
De vallei Verootmoediging
De vallei van de Schaduw des Doods
Christen haalt Getrouw in.
Ontmoeting met Mondchristen
Evangelist bemoedigt CHRISTEN en GETROUW
De IJdelheidskermis
Christen ontkomt en ontmoet Bijbedoeling
De vraag van Demas
Een vreemd gedenkteken
De Rivier des Levens
De weide met het Bijpad
Kasteel Twijfeling en de reus Wanhoop
De Liefelijke Bergen
Onkunde uit het land Inbeelding
De geschiedenis van Kleingeloof
Gevangen in het net
Atheïst lacht hen uit
De Betoverde Grond
De geschiedenis van Hopende
Onkunde verschijnt opnieuw
Christen en Hopende spreken met elkaar
Het land: Het Getrouwde
CHRISTEN en HOPENDE gaan de rivier over
Twee engelen verwelkomen hen
De Hemelstad

Besluit.

DES PELGRIMS TOCHT UIT DEZE WERELD NAAR DE TOEKOMENDE

DES SCHRIJVERS APOLOGIE VOOR ZIJN BOEK

*Toen ik in 't eerst mijn schrijven dus begon,
Wist ik nog niet, wat d' uitslag wezen kon,
Ja 'k had het anders voor; toen ik alras
Zo ongemerkt, dit boek begonnen was.*

*Terwijl ik schreef van 's Heeren volk en weg
In onze heildag, had ik, als ik zeg,
Zo ongedacht, hun weg en lot op aard,
In beelden uitgewerkt, en trouw vergaard.*

*Dat beeldental vermeerderde zo zeer,
Ja haast, ad infinitum*, 'k schreef ze neer, * eindeloos
Zodat zij heel mijn boekwerk vulden, dat
Ik naar mijn plan, alreeds ontworpen had.*

*Dit boek dan, schreef ik niet, om 't licht te zien,
Noch uit behaagzucht, maar dat ik misschien
Daardoor, mij zelf tot nut, indien het kon,
Mijn ijdele gedachten overwonn'.*

*Dra was 't gereed, ik toonde 't and'ren, daar
Ik gaarne wist, hoe 't naar hun oordeel waar'.
Deez' zei: John laat het drukken; die zei: Neen,
Het boekje sticht geen nut, bij groot noch kleen.*

*Nu zat ik in de klem en wist geen raad
Hoe ik toch hand'len zou, - Toen dacht ik laat
Men denken hoe men wil; 't is mijn besluit:
Het boekje wordt gedrukt, en daarmee uit.*

*Die houdt van vlees en déze kluijt graag been;
Hun oordeel stemt volstrekt niet overeen;
Niet beter dus, dan dat de proef 't bewijst,
Wie 't best mij ried, die 't laakt of hij, die 't prijst.*

*En verder dacht ik: Broeders tegenstaan
Om andrer vriendschap, neen, dat gaat niet aan,
Die 't boek niet wil; hij blijft volkomen vrij,
Hij schorte 't oordeel op, of legge het ter zij.*

*Opdat hun tegenzin zich wat bedaard',
Heb ik mij voor hen nader dus verklaard:
Mag ik in zulk een stijl niet schrijven, is
't Verwerp'lijk, als 'k mijn doel, uw heil, niet miss'?*

Ik weet niet, waarom 'k zo niet voort mag gaan,

*De donkre wolken brengen regen aan;
De lichte immers niet? Doch, hoe 't ook zij,
Zo d' aard zich laaft, bewijst zij dank aan bêi.*

*Ook vit zij niet, maar geeft haar rijke schat,
Van vruchten, opgekweekt, door 't zilv'ren nat.
Dat haar verkwikt, wanneer zij dorstig is;
Maar 't werkt slechts kwaad als zij verzadigd is.*

*Gij weet wat onze visser al niet doet,
Om vis te vangen. Hoeveel dingen moet
Hij daarbij niet gebruiken: Strik en koord
En netten, hoeken, hengels enzovoort.*

*Toch is er vis, die hij door strik noch net,
Noch enig werktuig vangt, hoe hij ze zet;
Daar hij naar tasten die hij prikk'len moet,
Of 't lukt maar niet, wat onze visser doet.*

*Hoe zoekt de vogelaar zijn vlugge buit
Niet te bemachtigen, wat voert hij uit
Met roer en net, met lijnstok, schel en licht,
Hij kruipt, hij gaat, hij staat, acht alles licht.*

*Wat hij ook doet, hij vangt toch altijd niet
Met pijpen fluiten, wat hij gaarne ziet;
Want doet hij dit, zo mist hij deze buit,
En laat hij 't na, dan valt het anders uit.*

*Hetzij de pad een paarl heeft in haar kop,
Of d' oester in haar grauwe schalendop:
Of iets onooglijk is, dat waard' omsluit,
Wie, die het merkt, veracht daarom de buit?*

*Zo ook mijn boek, ofschoon van sieraad vrij,
Het bergt een schat, hoe need'rig het ook zij;
Een schat meer nog dan kostb're paarlen waard,
Die langer duurt, dan 't hechtste goed op aard.*

*En toch, zegt gij, ben ik nog niet voldaan;
Uw boek kan voor de vierschaar niet bestaan.
En waarom niet? 't Is duister. Wat nog meer?
Het is verdichting* man, en dat zegt meer.*

* beeldspraak

*Heb ik alléén van beeldspraak mij bediend?
Er zijn er, die zo spraken, lieve vriend!
Dat Waarheid in hun beeld zo helder scheen,
Dat alle twijfel als een damp verdween.*

*Maar grondigheid ontbreekt. "Zeg, wat gij meent."
De zwakke derft de hoop, hij treurt en weent,
Door uwe taal; uw beeldspraak maakt ons blind
En 'k twijfel zeer, of elk er smaak in vindt.*

*'t Is waar, gegrondheid past voorzeker hem,
Die 't Godlijk woord verkondt, met schrift en stem;
Maar is 't niet grondig, wijl ik u in beeld
Of in gelijk'nis dat heb meegedeeld?*

*In d' oude tijd sprak God tot Isrels volk
In beeld en schaduw, 't was hun toen ten tolk
Van Zijn genadeplan. Wie keurt dat af?
Het was de hoogste Wijsheid, die 't hun gaf.*

*Neen vriend! zit neer, en zie of gij ontdekt.
Wat u in 't kalf en 't schaap tot lering strekt;
Zo ook in vogels, planten, ooi en ram,
En wat God spreekt tot u door 't bloedend lam.*

*Gelukkig hij, die licht, genade vindt
In 't geen God gaf; voorzichtig dus mijn vrind!
En zeg niet, dat mij grondigheid ontbreekt
Omdat mijn mond in beeldspraak tot u spreekt.*

*Wat deugdlijk schijnt, is 't daarom altijd niet!
De schijn bedriegt; wie, die 't niet dikwijls ziet;
Veracht niet wat in beeld ons wordt geleerd;
Licht heeft, 't geen schaadt, veel goeds van ons geweerd.*

*'t Profetisch woord was steeds in beeld gehuld.
Ja, in de Christus werd dit woord vervuld:
"Hij spreekt Zijn woorden in gelijkenis,
Zijn profetieën, als geschreven is."*

*Met eerbied zeg ik, dat het heilig Blad,
Dat Boek der boeken, veel in beeld bevat;
Toch straalt het met een glans van helder licht,
Waarvoor terstond het zwaarste donker zwicht.*

*Indien men onpartijdig oordeelt, zal
Men, tien voor een, uit dit mijn beeldental
De zin er van veeleer ontdekken, dan
Men zijn verfraaide leugen vinden kan.*

*De waarheid, zelfs met windselen bedekt
Scherpt oordeel en verstand, zij streelt en wekt
De geest, 't geheugen; onderwerpt de wil
En maakt ons steeds in onze moeiten stil.*

*Timotheüs gebruikt 't gezonde woord;
Terwijl hij naar de fabeltaal niet hoort,
Van oude vrouwen; maar toch lees ik niet,
Dat Paulus hem de beeldentaal verbiedt.*

*Een enkel woordje nog; een ogenblik !
Zijt gij beledigd? Wenste gij dat ik,
Mijn boekje anders hadde ingekleed?
Drie punten nog en 'k zwijg voor beter. - Weet:*

*1. Ik vind niet, dat het aan mij is ontzegd
Alzo te doen, zo 'k maar geen misbruik legd'
In woord of zin, of wat het wezen moog';
De drang der waarheid was 't, die mij bewoog.*

*Ontzegd, zo zei ik, neen het staat mij vrij
('k Ontleen mijn voorbeeld aan die lange rij
Van Godgezanten, vromer, dan er één
Nog leeft.) te spreken in verbloemde reên.*

*2. Als groten samenspraken schrijven, dan
Zegt niemand, wie 't ook zij, iets kwaads er van
Doch wordt, door een de waarheid gans verkeerd,
De vloek treff' hem, die leugen mint en leert.*

*De waarheid blijve vrij in daad of woord.
Naar God het wil. Wie leidt ons beter voort
Dan Hij, die ons het ploegen leerde? Hij
Regeer' het hart, de pen van u en mij !*

*3. Het heilig Woord heeft ook op menig blad
Gelijkenissen, en juist daardoor had
Ik vrijheid, om alzo het hoog gezag
Der waarheid te doen schitt'ren als de dag.*

*Voordat ik hiermee eindig, toon ik nu
Het nut aan van mijn boek; beveel ik u
Mijn lezer en dit boek aan Hem, die leeft,
Die 't sterke sloop, maar 't zwakke krachten geeft.*

*Dit boek maakt u met enen man bekend,
Die 't eeuwig leven zoekt, dáárheen het wendt;
Gij ziet vanwaar hij komt, waarheen hij gaat.
Ook wat hij doet, en wat hij rusten laat.*

*Het boekje toont u, hoe hij immer loopt,
En eindelijk 't land bereikt, waar hij op hoopt.
Gij ziet er meer, die reizen naar dat land,
Maar ook, waarom zij daar niet zijn geland.*

*Dit boekje spoort u ook tot reizen aan.
 Och! nam gij, naar zijn raad, dien tocht eens aan!
 Het wijst u 't spoor naar 't zalig hemeloord,
 Zo gij getrouw naar zijn vermaning hoort.*

*Het maakt de tragen vlug; die blind is, ziet
 Wat recht bekoorlijk is, en hij geniet.
 Indien g' iets vreemds, iets goeds of waarheid mint
 In beeldspraak, lees mijn werk, waarin gij 't vindt.*

*Zo gij licht iets vergeet, lees dan mijn boek
 Mijn beeldenschat; als klissen aan een doek,
 Zo klemmen zij zich vast. Die hulp begeert
 Is 't werk een trooster wis, door 't geen het leert.*

*Dit boek schreef ik in zulk een dialect
 Dat het de geest der achtelozen trekt.
 Schoon 't een novelle schijnt, vindt men gewis
 Dat d' inhoud niets dan 't Evangelie is.*

*Zijt gij graag vrij, van uw naargeestigheid
 En opgeruimd, zo 't niet tot dwaasheid leidt?
 Of wilt gij raadsels, en hoe 't antwoord is?
 Wat uw beschouwing boeit, geeft 't boek gewis.*

*Hoort gij graag een die spreekt uit honger sfeer?
 Of wilt gij wakend dromen? Ja wanneer
 Gij schreiend lachen wilt; of zonder schâ,
 U zelf verliezen, vinden, kort daarna?*

*Indien gij lezen wilt, wat gij niet weet,
 En toch verstaan of gij gelukkig heet.
 Of niet; o, kom! Zeg niet stijfhoofdig neen
 En leg mijn boek, uw hoofd en hart bijeen.*

John Bunyan

De reis begonnen

Toen ik door de woestijn van deze wereld wandelde, kwam ik aan een plaats, waar een spelonk was. Daar legde ik mij neer om te slapen. [de gevangenis]

Ik droomde en zie, ik zag op zekere plaats een man staan, met gescheurde en vuile klederen bekleed (Jes.64:6), staande met zijn gezicht van zijn eigen huis afgewend (Luc.14:33), met een boek in zijn hand en een grote last op zijn rug (Hab.2:6, Hand.16:30). Ik bemerkte ook, dat hij het boek opende en er in las; en, als hij stond te lezen, begon hij te huilen en te beven; en, daar hij niet bij machte was, om zichzelf te bedwingen en in te houden, brak hij uit in deze droevige woorden: "*Wat zal ik doen?*" (Hand.2:37).

In deze toestand ging hij terug naar huis en bedwong zichzelf, zo lang hij kon voor zijn vrouw en kinderen, opdat die zijn benauwdheid niet zouden merken; maar hij kon niet lang stilzwijgen, omdat zijn droefheid gedurig toenam; daarom begon hij spoedig zijn diepste gedachten aan zijn vrouw en kinderen bekend te maken en sprak hij tot hen het volgende: "*O, mijn lieve vrouw en kinderen, kinderen uit mij voortgekomen! Ik, uw ware vriend, ben in mijzelf geheel verloren, omdat er een zware last op mij ligt; bovendien ben ik zeker onderricht, dat deze onze stad met vuur van de hemel verbrand zal worden, bij welke vreselijke gebeurtenis ik en mijn lieve vrouw, alsmede jullie mijn geliefde kinderen, zeer ellendig ten verderve zullen komen tenzij er een weg is van ontkoming, die ik nog nergens zien kan, bij ons gevonden wordt, waardoor wij verlost kunnen worden.*"

Hierover was zijn gezin geheel verbaasd; niet omdat zij geloofden, dat dit zijn zeggen de waarheid was, maar omdat zij dachten, dat hij dweepte en het hem in zijn hersens geslagen was.

Daarom hadden zij hoop, dat zijn verstand, waarvan zij meenden dat het ziek was, wel weer terecht zou komen door de slaap, daar het nu tegen de nacht was. Zij brachten hem dan met spoed naar bed; maar hij bracht die hele nacht door met zuchten en wenen, in plaats van te slapen. Toen nu de morgenstond gekomen was, wilden zij weten, hoe het met hem was, maar hij zei: "Al erger en erger", en begon tot hen te spreken als te voren. Maar zij werden er in verhard. Zij meenden ook, dat zij zijn vreemde gedrag door een stuurse en zure behandeling zouden kunnen verdrijven. Soms begonnen zij hem te bespotten, soms te bekijken, en dan lieten zij hem wel heengaan, zonder zich om hem te bekommeren, waarom hij zich naar zijn kamer begaf, om daar voor hen te bidden en zijn medelijden over hen te tonen, alsook om zijn eigen ellende te beklagen. Hij ging ook nu en dan eenzaam in het veld wandelen, soms lezende, soms biddende; en zo bracht hij enige tijd door.

Ik zag op een keer toen hij in het veld wandelde en volgens zijn gewoonte in zijn boek las, dat hij zeer benauwd werd in zijn gemoed; en zo, als hij las, barstte hij uit gelijk te voren in deze droevige woorden: "Wat zal ik doen om zalig te worden?" (Hand.16:30).

Ik zag dan ook, dat hij nu eens hierheen, dan weer daarheen keek, als wilde hij zich op de weg begeven; hij bleef echter nog staan, omdat hij, zo het mij toescheen, niet wist, welke weg hij zou inslaan.

Daarop zag ik, dat een man, wiens naam EVANGELIST was, tot hem naderde en hem vroeg: "Waarom schreeuwt u zo?"

"Mijnheer, " antwoordde hij, "ik bemerk uit het boek dat ik in mijn handen heb, dat ik veroordeeld ben om te sterven en daarna voor het oordeel te komen (Hebr.9:27), en ik bevind mij niet gewillig tot het eerste (Job 16:21, 22), noch bekwaam tot het laatste." (Ez.22:14).

Daarop zei EVANGELIST: "Hoe, niet gewillig om te sterven, terwijl dit leven gepaard gaat met zoveel ellende?"

De man antwoordde: "Het is, omdat ik vrees dat de last, die ik op mijn rug heb, mij lager zal doen neerzinken dan het graf, ja, mij doen vallen tot in het Tofet (Jes.30:33). En mijnheer, zo ik vrezende moet tot de gevangenis te gaan, veel meer moet ik vrezende voor het oordeel en voor de straf daarna. En het denken aan deze dingen doet mij zo roepen."

Toen zei EVANGELIST: "Als dit uw toestand is, waarom staat u dan stil?" Hij antwoordde: "Omdat ik niet weet, waar ik heengaan zal." Toen gaf hij hem een perkamenten rol, waarin deze woorden geschreven stonden: "Vlied te toekomstige toorn." (Matth.3:7).

De man las dus in deze rol en zeer bedroefd ziende op EVANGELIST zei hij: "Waar moet ik heen vlieden?" Toen zei EVANGELIST, terwijl hij met zijn vinger over een zeer wijd veld wees: "Ziet u daarginds wel een klein, eng poortje?" (Matth.7:13). De man zei: "Neen." Toen zei de ander: "Ziet u daar dan ook niet een schijnend licht?" (Ps.119:105; 2 Petr.1:19). Hij zei: "Wel, mij dunkt ja." "Wel", zei EVANGELIST, "houd uw oog maar op dat licht en ga daar recht op aan, zo zult u dat poortje wel zien; en wanneer u er aan klopt, zal u gezegd worden, wat u te doen staat."

Christen verlaat de Stad Verderf.

Toen zag ik ook, dat de man begon te lopen, maar hij was nog niet ver van zijn huis af, of zijn vrouw en kinderen bemerkten dat en begonnen hem te roepen, dat hij terug zou keren; maar hij stak zijn vingers in zijn oren, en riep: "*Leven, leven, eeuwig leven!*" en zag niet eens om, maar vluchtte rechtdoor tot midden op de vlakte (Gen.19:17).

Zijn burenen kwamen ook naar buiten om hem te zien lopen; en toen zij hem zagen lopen, bespotten hem sommigen, anderen dreigden hem en enigen riepen hem achterna, dat hij terug moest keren. Maar onder hen waren er twee, die vast besloten waren, hem na te lopen en hem met geweld naar zijn huis terug te voeren. De naam van de één was HALSSTARRIG en die van de ander GEZEGLIJK.

En ofschoon de man nu reeds een goed eind op weg vooruit was, bleven zij niettemin bij hun besluit, hem te volgen; wat zij ook deden, en zij haalden hem in korte tijd in. Toen zei de man: "Wel burenen, waarom komen jullie mij achterna?" Zij zeiden: "Om u te bewegen, met ons terug te gaan." Maar hij zei: "Dat zal u met geen enkel middel gelukken. U woont in de stad VERDERF (de plaats, waarin ik ook geboren ben), dat weet ik immers; en zo u daar komt te sterven, hetzij eerder of wat later, dan zult u nog dieper neerdalen dan het graf, in een plaats die brandt van vuur en sulfer. Wees goedsmoeds, mijn burenen en ga met mij!"

HALSSTARRIG. "Wat zegt u? Met u meegaan? En onze vrienden verlaten en alle genoeglijkheden vaarwel zeggen?"

"Ja, " zei CHRISTEN (want dat was zijn naam). "Omdat al wat u zult verlaten, niet waard is vergeleken te worden met een weinig van wat ik zoek te verkrijgen; en als u met mij wilt gaan en u bij mij ophouden, zo zult u zo wél varen als ikzelf; want waar ik heenga, daar is volheid en voorraad genoeg. (Luc.15:17). Kom, laten wij gaan, en beproef mijn woorden."

HALSSTARRIG. "Welke dingen zijn het, die u zoekt, sedert u de hele wereld verliet, om die te verkrijgen?"

CHRISTEN. "Ik zoek (1 Petr.1:4) een erfenis, die onbevlekkelijk, onverderfelijk en onverwelkelijk is, en bewaard wordt in de hemel, omdat zij ter bestemder tijd gegeven wordt aan diegenen, die haar in alle naarstigheid zoeken. (Hebr.11:16). Lees dit ook in mijn Boek, indien u wilt."

HALSSTARRIG. "Kom, kom, weg met uw Boek; wilt u met ons terugkeren, of niet?"

CHRISTEN. "Nee, ik niet, want ik heb mijn hand aan de ploeg geslagen." (Luc. 9:62).

HALSSTARRIG. "Kom dan, buurman GEZEGLIJK, laat ons terugkeren en zonder hem naar huis gaan. Daar is een soort van krankzinnige mensen, die, wanneer zij zo iets in hun verbeelding gekregen hebben, daardoor veel wijzer menen te zijn dan zeven wijzen, die reden van een zaak kunnen geven."

GEZEGLIJK. "Smaal zo niet! Als het waar is, wat goede CHRISTEN zegt, zo zijn die dingen, waarop hij het oog heeft, beter dan de onze; mijn hart is genegen met mijn buurman mee te gaan."

HALSSTARRIG. "Wat zegt u? Nog al meer gekken? Laat u door mij gezeggen en keer terug; wie weet waar deze dwaas u zal heenvoeren? Keer terug, keer terug en wordt eens wijs!"

CHRISTEN. "Nee; voegt u bij mij, buurman GEZEGLIJK, want al die dingen, waarvan ik u gesproken heb, zijn daar te verkrijgen, en nog meer heerlijke zaken. Geloof u mij niet, zo lees eens in dit Boek; en in waarheid, alles, wat daarin gedrukt staat, is bevestigd door het bloed van Hem, die het gemaakt heeft." (Hebr.9:17-21).

GEZEGLIJK. "Wel, buurman HALSSTARRIG, ik ga een besluit nemen en neem mij voor, met deze mijn goede buurman mee te gaan en zijn lot te delen. Maar, mijn goede vriend, weet u de weg wel naar die begeerlijke plaats?"

CHRISTEN. "Ik ben onderricht door een man, wiens naam EVANGELIST is, dat ik mij moet spoeden naar een klein poortje, dat daar voor ons ligt en daar zal ons bericht gegeven worden van de weg, die wij te gaan hebben."

GEZEGLIJK. "Kom dan, mijn beste buurman, laat ons gaan!" En zo gingen zij samen.

HALSSTARRIG. "En ik keer terug naar mijn woonplaats. Ik wil geen reisgenoot zijn van zulke misleide, dweepzieke lieden."

Ik zag nu in mijn droom, dat toen HALSSTARRIG weggegaan was, CHRISTEN en GEZEGLIJK, samen sprekend de vlakte overgingen. Aldus begonnen zij:

"Wel, buurman GEZEGLIJK!" zei CHRISTEN, "hoe gaat het? Ik ben blij, dat u bewogen bent geworden, om met mij mee te gaan. Had HALSSTARRIG ook gevoeld het gewicht en de verschrikkelijkheid van de dingen, die nog onzichtbaar zijn, gelijk ik, hij zou ons zo gemakkelijk de rug niet toegekeerd hebben."

GEZEGLIJK. "Kom, buurman CHRISTEN, omdat wij hier alleen zijn, verhaal mij nu eens verder, welke dingen wij zoeken en hoe wij die deelachtig zullen worden."

CHRISTEN. "Ik kan die dingen beter begrijpen met mijn gemoed, dan er van spreken met mijn tong; maar omdat u er zo begeerlijk naar zijt, wil ik u daarvan wel wat voorlezen uit mijn Boek."

GEZEGLIJK. "En meent u, dat de woorden, die in uw Boek staan, zekere waarheden zijn?"

CHRISTEN. "Ja zeker, want het is gemaakt door Hem, die niet liegen kan." (Tit.1:2).

GEZEGLIJK. "Goed gezegd; maar wat zijn het voor dingen?"

CHRISTEN. "Daar is een eeuwigdurend Koninkrijk te beërven, en opdat wij daar eeuwig zouden wonen, is ons een eeuwig leven geschonken. (Jes.45:17; Joh.10:27-29).

GEZEGLIJK. "En wat nog meer?"

CHRISTEN. "Daar zijn kronen van heerlijkheid voor ons en (2 Tim.4:8) klederen die ons zullen doen blinken. (Openb.3:4), gelijk de zon in het firmament van de hemel." (Matth.13:43).

GEZEGLIJK. "O, dat is voortreffelijk, en wat nog meer?"

CHRISTEN. "Daar zal geen droefheid meer zijn, noch gekrijt, (Jes.25:8), want Hij, die de eigenaar van die plaats is, zal alle tranen van de ogen afwissen." (Openb.7:16, 17 en 21:4).

GEZEGLIJK. "En welk gezelschap zullen wij daar hebben?"

CHRISTEN. "Daar zullen wij zijn bij de Serafijnen en Cherubijnen, schepselen zo heerlijk, dat onze ogen schemeren zullen als we op hen zien; daar zullen wij ook ontmoeten duizenden en tienduizenden, die al vóór ons naar deze plaats gewandeld zijn; geen van hen zal hatelijk zijn, maar allen beminnelijk en heilig; een ieder van hen staande in Gods tegenwoordigheid met een eeuwig- durend welgevallen, wandelende in het licht van Zijn aangezicht; in één woord, daar zullen wij de ouderlingen vinden met hun gouden kronen; (Openb. 4:4 en 14 : 1-5) daar zullen wij vinden de reine maagden met hun gouden harpen; daar zullen wij vinden (Joh.12:26) mensen, die voor de waarheid in stukken zijn gezaagd, in het vuur verbrand, door wilde beesten opgegeten en in de zee verdrinken, (Hebr. 11:37) mensen, die dit alles uit liefde tot de Heer van die plaats hebben verdragen; allen zeer gelukkig en bekleed met onsterfelijkheid, als met een gewaad." (2 Kor. 5:2, 3, 5).

GEZEGLIJK. "Het horen van deze dingen is genoeg, om iemands hart te verrukken. Maar als deze zaken al te verkrijgen zijn, hoe zullen wij toch deelgenoten daarvan worden?"

CHRISTEN. "De Heer, de Overste van die plaats, heeft dat uitgedrukt in dit Boek (Jes.55:12), waarvan de inhoud is, dat zo iemand maar waarlijk gewillig is, om ze te hebben, Hij die dingen aan zo iemand uit genade zal geven, " (Joh.6:37 en 7:37; Openb.21:6 en 22:17).

GEZEGLIJK. "Wel, mijn goede reisgenoot, ik ben zeer blij, deze dingen te horen. Komaan, laat ons slechts onze weg bespoedigen."

CHRISTEN. "Ik kan zo hard niet voortgaan, als ik wel wil, en dat vanwege de last, die ik op mijn rug heb."

De poel Mistrouten.

Hierop zag ik in mijn droom, dat zij, juist toen zij geëindigd hadden zo tot elkaar te spreken, een zeer modderige poel naderden, die in het midden van de vlakte was; en doordat zij niet goed uitkeken, vielen zij beiden zeer schielijk in die wel of maalstroom. De naam van deze poel was MISTROUWEN. Hier wentelden zij gedurende een tijd in rond en werden erg besmeurd met het slijk en de modder; en daar CHRISTEN zo'n pak op zijn rug had, begon hij al te zinken in het slijk.

"Ach, buurman CHRISTEN, " riep GEZEGLIJK, "waar bent u nu?"

CHRISTEN zei: "Waarlijk, ik weet het niet."

Toen begon GEZEGLIJK moeilijk en zeer toornig te worden en zei tot zijn metgezel: "Is dit het geluk waarvan u mij zoveel verteld hebt? Als wij al in het begin van onze reis zulk een tegenspoed hebben, wat zal ons nog te wachten staan, eer wij aan het eind ervan zullen zijn? Als ik het er hier levend afbreng, dan wil ik u die schone plaats wel alleen laten behouden."

Nadat hij deze woorden geuit had, deed hij een hevige worsteling of twee en spartelde zo uit de modder; juist aan die kant van de poel, die naar zijn huis gekeerd was. Zo verdween hij, en CHRISTEN zag hem nooit weer.

Daar lag CHRISTEN nu alleen te wentelen in de poel MISTROUWEN, arbeidende intussen om uit de modder te krabbelen, aan de overkant van zijn eigen huis, aan de kant van het enge poortje, doch hij kon het zover niet brengen vanwege het pak dat hij op zijn rug had. Maar ik zag ook, dat er een zeker man tot hem kwam, wiens naam was BIJSTAND, die hem vroeg, wat hij daar deed.

"Mijnheer, " antwoordde CHRISTEN, "mij was deze weg geweest door een zeker persoon, die EVANGELIST heette. Deze wees mij ook naar de poort, die ginds ligt, om alzo de toekomstige toorn te ontvlieden; maar terwijl ik mij daarheen begaf, ben ik hier in gevallen."

"Maar waarom lette u niet op de stappen (beloften?" vroeg BIJSTAND.

CHRISTEN antwoordde: "Vrees drong zo op mij aan, dat ik de kortste weg maar ben ingeslagen, en zo geraakte ik in het slijk."

"Geef mij uw hand, " zei BIJSTAND. Dit deed CHRISTEN, en hij trok hem er uit, zette hem op vaste grond en beval hem, zijn weg te vervolgen.

Toen wendde ik mij tot de man die CHRISTEN uit de poel geholpen had en zei: "Mijnheer, aangezien men deze weg passeren moet, om uit de stad VERDERF tot gindse poort te komen, waarom is deze grond niet bestraat? Dan zouden arme reizigers zoveel te veiliger daarover kunnen reizen!"

"Deze modderpoel, " zei hij, "is zulk een plaats, die niet opgeruimd kan worden. Het is de kolk en afloop, waar het schuim en de vuiligheid, die de overtuiging van zonden opwerpt, gedurig inloopt, en daarom genaamd de poel MISTROUWEN. Want wanneer de zondaar ontwaakt is en zijn verloren staat leert kennen, zo ontstaan in de ziel vele vrees en twijfelingen en een menigte moedbenemende bevattingen, die zich alle tezamen voegen en zetten op en in deze plaats; en dit is de reden, waarom deze grond zo moeilijk is. Het is nochtans des Konings welgevallen niet, dat deze plaats zo slecht zal blijven (Jes.35:3, 4), zijn arbeiders zijn, ook onder het bestuur van zijner Majesteits landmeters, al zestienhonderd jaren bezig geweest met het opmaken van deze grond, of zij mogelijk beter te begaan gemaakt kon worden; ja, zo het mij voorstaat, " zei hij, "zo zijn ten minste twintigduizend vrachtwagens, ja miljoenen van onderwijzingen, die te allen tijde en van alle plaatsen uit des Konings gebied zijn aangebracht, daarin gedempt; en zij, die er kennis van hebben, zeggen, dat dit de beste middelen zijn, om de grond van deze plaats goed te maken en te verbeteren; maar zij blijft intussen de poel MISTROUWEN, en zij zal het blijven, ook dan, wanneer zij alles gedaan zullen hebben, wat in hun vermogen is. Het is waar, daar zijn door het beleid van de Wetgever zekere goede en vaste treden geplaatst, door het midden van deze poel. Maar in een tijd, wanneer de vuiligheid van deze plaats het meest opwelt, zoals het doet tegen het veranderen van het weer, dan zijn deze stappen nauwelijks te zien; en als zij al gezien worden, zo worden zij nog dikwijls, door de duizeling van des mensen hoofd gemist en daardoor wordt men dan beslijkt, hoewel die voetstappen er liggen; maar de grond is goed, wanneer zij eens door de poort zijn ingegaan."

Ik zag ook, toen GEZEGLIJK thuis kwam, dat zijn burenen hem kwamen bezoeken, en enigen van hen zeiden, dat hij een wijs man was, omdat hij teruggekeerd was; anderen noemden hem dwaas, omdat hij het gewaagd had met CHRISTEN mee te gaan. Daar waren er ook onder, die hem bespotten, en zeiden dat hij laf was. "O, " zeiden zij, "nu je zo goed begonnen was, had je er niet om wat moeilijkheden mee moeten ophouden. Was ik in uw plaats geweest, ik was voortgetrokken."

En zo zat GEZEGLIJK zeer onnozel onder hen rond te kijken. Op het laatst echter werd hij stoutmoediger, en toen hielden zij met hun spottieren op en begonnen de arme CHRISTEN achter zijn rug zeer te bespotten en te verachten.

Zoveel aangaande GEZEGLIJK.

De edelman Wereldwijze.

CHRISTEN, die intussen eenzaam voort wandelde, bemerkte van verre iemand in het veld, die hem tegemoet kwam; en zij ontmoetten elkaar precies op het kruispunt van hun wegen. Het was een edelman, wiens naam was WERELDWIJZE. Hij woonde in de stad VLESELIJK VERNUFT, een zeer grote stad, nabij de plaats waar CHRISTEN vandaan kwam. Deze man ontmoette CHRISTEN; hij had reeds van hem gehoord (want CHRISTENS reis van de stad VERDERF was overal besproken, niet alleen in de stad, waar hij gewoond had; neen, maar het was al straat- nieuws geworden in andere plaatsen) en bemerkte nu wel aan zijn zware gang en aan zijn zuchten en kermen, hoe het met hem gesteld was; daarom begon hij aldus met CHRISTEN te spreken:

"Mijn goede metgezel, waar gaat u zo beladen heen?"

CHRISTEN. "Ja, inderdaad, wel beladen. Nooit was iemand zo beladen als ik, arm schepsel; en vraagt u mij waarheen, ik zal het u zeggen, mijnheer! Ik ga naar het kleine poortje, dat ginds voor mij ligt; want daar, zoals mij verteld is, zal mij de weg gewezen worden, om van deze zware last ontheven te worden."

WERELDWIJZE. "Hebt u vrouw en kinderen?"

CHRISTEN. "Ja, maar ik ben zo beladen met dit pak, dat ik het vermaak, dat ik tevoren in hen had, niet meer hebben kan. Mij dunkt, ik heb een vrouw, alsof ik ze niet had." (1 Kor. 7:19).

WERELDWIJZE. "Wilt u naar mij luisteren, als ik u een goede raad zal geven?"

CHRISTEN. "Indien hij goed is, ja, want goede raad heb ik nodig."

WERELDWIJZE. "Ik wil u dan raden, dat u zich met alle spoed van deze last ontdoet; want u zult nimmer stilte in uw ziel hebben, eer u daartoe komt, noch het goede van de zegeningen genieten, die God u schenkt."

CHRISTEN. "Dat is het, waar ik naar tracht; ik zoek van dit zware pak ontheven te worden; maar zelf kan ik dit niet doen; ook is er niemand in onze landstreek, die het van mijn schouders kan aflichten; en dit is de oorzaak, waarom ik mij op weg begeven heb, opdat ik toch dit pak mocht kwijt raken."

WERELDWIJZE. "Wie heeft u geraden, deze weg in te slaan, om daarin van uw pak ontlast te worden?"

CHRISTEN. "Het was, naar het mij voorkwam, een groot en eerwaardig persoon; vergis ik mij niet, dan was zijn naam EVANGELIST."

WERELDWIJZE. "Ik wens hem het kwade toe om zulk een raadgeving; daar is geen gevaarlijker noch droeviger weg in de hele wereld, dan juist deze, die hij u gewezen heeft, gelijk u zult bemerken, als u zijn raad opvolgt. U zijn al, gelijk ik bemerk, verscheidene ongevallen overkomen; want ik zie het slijk van de poel MISTROUWEN nog aan uw lichaam; doch die poel is slechts een begin van de moeilijkheden, welke zij, die deze weg inslaan, te doorstaan hebben. Hoor naar mij, ik ben ouder dan u: op de weg, die u nu betreedt, zullen u ontmoeten pijnen, vermoeidheden, honger, gevaar, naaktheid, zwaard, leeuwen, draken, duisternis, in één woord: de dood zelf, en wat niet al! Zie, deze dingen zijn zeker waar; zij zijn bevestigd door vele getuigenissen; en waarom zou een mens zichzelf zo zorgeloos tot de ondergang brengen, door een vreemdeling zoveel gehoor te geven!"

CHRISTEN. "Maar, mijnheer! De last, die mij op de rug drukt, is mij veel vreselijker dan al de dingen, die u genoemd hebt. Ja, mij dunkt, ik zou er niet naar vragen, welke zwaarigheden mij op deze weg zouden overkomen, indien ik maar ontheffing van mijn last mocht verkrijgen."

WERELDWIJZE. "Hoe kwam u toch aan deze last?"

CHRISTEN. "Door de lezing van het Boek, dat ik in mijn handen heb."

WERELDWIJZE. "Dat dacht ik wel. Het is u gegaan, zoals het andere zwakke mensen ook gegaan is, die zich begaven in dingen, die hun te hoog waren en zeer vlug vervielen in dezelfde razernij die u kwelt, welke uitzinnigheid de mens niet alleen ontmenst, (zoals ik merk, dat u de uwe gedaan heeft) maar hem zulke wanhopige dingen doet ondernemen, opdat hij ik weet niet wat meent te verkrijgen."

CHRISTEN. "Ik weet wel, wat ik meen te verkrijgen: het is de ontheffing van mijn zware last."

WERELDWIJZE. "Maar wilt u verkwikking zoeken op deze weg, waar zoveel gevaren u wachten? Ik kan u leren, als u maar met geduld wilt horen, hoe alles te verkrijgen is, wat u begeert, zonder al de gevaren, die u op deze weg uzelf op de hals haalt; ja, het geneesmiddel is bij de hand. Bovendien, zo voeg ik er nog bij, zullen u, in plaats van ongevallen, veel zekerheid, vriendschap en genoeg ontmoeten."

CHRISTEN. "Ik bid u, mijnheer, openbaar mij uw geheim."

WERELDWIJZE. "Welaan, in ginds gehucht (het heet ZEDIGHEID) woont een edelman, wiens naam is WETTISCH, een zeer statig man, een man van zeer goede naam, die er verstand van heeft, om de mensen te ontlasten van zo'n pak, als u nu drukt. Ik weet, dat hij in dit opzicht veel goeds gedaan heeft; ja, hij heeft bovendien de bekwaamheid, om hen te helpen, die door hun last al enigszins in hun verstand en geheugen gekrenkt zijn. Ga, zeg ik, tot hem, en u kunt terstond geholpen worden; zijn huis is niet ver van hier, en indien u hem misschien niet zelf thuis vindt, hij heeft een zoon, een bevallige jonge man, BURGERLIJKHEID geheten; eerlijk gezegd, kan hij het even goed doen als de oude edelman zelf. Daar zult u wel verlichting van uw last vinden. En als u geen zin hebt om naar uw vorige woonplaats te gaan, wat ik u ook niet aanraad, dan kunt u iemand om uw vrouw en kinderen zenden. Tracht hen bij u te krijgen in het dorp, waar nu huizen genoeg leeg staan en u voor een redelijke prijs een woning kunt krijgen; de eetwaren zijn er goedkoop en goed; en wat u gelukkiger zal maken, u zult er onder eerlijke burens in goed vertrouwen en aanzien leven."

CHRISTEN stond nu even stil en bedacht zich enige ogenblikken; maar terstond besloot hij bij zichzelf: is dit, zoals die heer zegt, dan kan ik niet beter doen, dan zijn raad opvolgen. Zo vroeg hij dan: "Mijnheer, wat is de weg naar het huis van die aanzienlijke man?"

"Ziet u, " zei WERELDWIJZE , "daarginds die hoge berg wel?"

"Ja, zeker, " zei CHRISTEN.

"Wel, " antwoordde hij, "bij die berg moet u wezen, het eerste huis is het zijne."

Evangelist overtuigt Christen van zijn dwaling.

Zo ging dan CHRISTEN van de weg af en begaf zich naar het huis van Heer WETTISCH, om daar geholpen te worden. Maar zie, toen hij dicht bij de berg kwam, scheen hem deze zeer steil en hoog; ook hing de kant, die het dichtst naar hem toelag, zoveel voorover, dat CHRISTEN bevreesd was, zich verder te wagen uit angst dat de berg op zijn hoofd zou vallen. Hij stond dus stil, niet wetende, wat te doen. Ook scheen zijn last zwaarder te worden en hem harder te drukken, dan toen hij nog op de vorige weg was. Er schoten ook bliksems en vlammen uit de berg, zodat CHRISTEN vreesde erdoor verteerd te zullen worden. Daarom begon hij te zweten en te beven uit vrees (Exod.19:16), en hij werd meteen bedroefd, dat hij de raad van WERELDWIJZE had opgevolgd.

Terwijl hij daar stond, zag hij EVANGELIST tot zich komen en begon te blozen van schaamte. EVANGELIST, intussen naderbij komende, keek naar hem met een vertoornd en ontzagwekkend aangezicht en vroeg: "Wat doet u hier, CHRISTEN?"

Dit woord deed CHRISTEN verstommen; hij wist niets te antwoorden. EVANGELIST vervolgde: "Bent u niet de man, die ik eens kermende vond buiten de muren van de stad VERDERF?" "Ja, mijn waarde heer, ik ben die man, " zei CHRISTEN. "Heb ik u niet verwezen naar de weg die naar dat kleine poortje leidt?" hervatte EVANGELIST. CHRISTEN antwoordde: "Ja, mijn dierbare heer!"

EVANGELIST. "Waarom bent u dan zo spoedig terzijde afgeweken? Want u bent nu van het pad af."

CHRISTEN. "Ik ontmoette een man, zodra ik uit de poel MISTROUWEN was opgeklommen, die mij bewoog naar het dorp te gaan, dat daar voor mij ligt, en mij wijsmaakte, dat ik daar een man zou vinden, die mij van mijn pak verlossen zou."

EVANGELIST. "Wat was het voor een man?"

CHRISTEN. "Het leek wel een edelman, en hij noemde zo veel goede redenen, dat ik op het laatst in zijn voorstel bewilligde, zó ben ik hier gekomen. Maar toen ik deze berg zag en merkte, hoe hij over de weg hing, bleef ik haastig staan, omdat ik vreesde, dat hij mij op het hoofd zou vallen, "

EVANGELIST. "Wat zei die edelman tot u?"

CHRISTEN. "Hij vroeg mij, waarheen ik dacht te gaan en dat zei ik hem."

EVANGELIST. "En wat zei hij toen?"

CHRISTEN. "Hij vroeg mij of ik een gezin had. Ik zei ja, maar ook dat ik nu zo beladen was met het pak, dat ik op mijn rug heb, dat ik daar zulk een vermaak niet meer in kon scheppen als vroeger."

EVANGELIST. "Nu, ga verder."

CHRISTEN. "Hij gebod mij, mij met alle spoed van deze last te ontdoen; en ik zei, dat dit juist de zaak was, die ik zocht, en dat ik mij daarom naar dat kleine poortje begaf, om daar onderwijs te verkrijgen aangaande de plaats van mijn verlossing. Hij zei ook, dat hij mij een betere en kortere weg zou aanwijzen, die ook niet gepaard ging met moeilijkheden, zoals op deze weg, die gij, mijnheer, mij hebt gewezen. Die betere en kortere weg zou mij brengen naar het huis van een edelman, die verstand had, om van zulke lasten te bevrijden. Ik geloofde hem en ging van die weg op deze, opdat ik mogelijk te eerder verlicht mocht worden van mijn pak. Maar toen ik aan deze plaats gekomen was en de dingen zag, zoals zij inderdaad zijn, stond ik bevreesd stil vanwege het gevaar, dat mij dreigde. En nu sta ik en weet niet, wat ik doen zal."

Toen zei EVANGELIST: "Sta hier een ogenblik stil, opdat ik u Gods Woord kan voorhouden." CHRISTEN beefde, en wachtte, waarop zijn metgezel voortging: "Ziet toe, dat u Die, die spreekt, niet verwerpt, want indien dezen niet ontvloeden zijn, die degene verwierpen, welke op aarde Goddelijke antwoorden gaf, veel meer zullen wij niet ontvlieden, zo wij ons van Die afkeren, die van de hemelen is." (Hebr.12:25). Hij zei verder nog: "De rechtvaardige zal uit het geloof leven; en zo iemand zich onttrekt, mijn ziel heeft in hem geen behagen"(Hebr.10:38). Hij paste die ook op hem toe, zeggende: "Gij zijt de man, die u zelf in deze ellende gestort hebt; gij zijt begonnen, de raad van de Allerhoogsten te verwerpen en uw voet af te wenden van het pad des Vredes en dat bijna met gevaar voor uw eigen ondergang."

Toen viel CHRISTEN als dood aan zijn voeten neer en riep: "Wee mij, ik verga! EVANGELIST, dit ziende, greep hem bij de rechterhand en zei: "Alle zonde en lastering zal de mensen vergeven worden; zijt niet ongelovig maar gelovig" (Matth.12:21; Marc.3:28). Dit gaf CHRISTEN een beetje verkwikking; hij stond op en

hoorde bevende EVANGELIST aan, die nu zei: "Let nu nauwkeurig op de dingen, waar ik u van spreken zal. Ik zal u tonen, wie hij was en tot wie hij u gezonden heeft. De man, die u ontmoette, is een zekere WERELDWIJZE; en terecht wordt hij zo genoemd; eensdeels, omdat hij alleen de leer van de wereld begunstigt, (1Joh.4:5) en daarom gaat hij gewoonlijk in het dorp ZEDIGHEID ter kerke. Anderdeels, omdat hij die leer liefheeft, omdat zij hem voor het kruis behoedt. En aangezien hij vleselijk gezind is, zo zoekt hij mijn wegen te veranderen, hoewel die recht zijn.

Wat zijn raad betreft, daar zijn drie dingen in, die gij volkomen moet verwerpen.

Ten eerste: het feit dat hij u van de weg heeft afgetroond. En ook uw eigen toestemming in deze raad; aangezien dit is de raad Gods te verwerpen, om de wil van een WERELDWIJZE. De Heere zegt: Strijd om in te gaan door de enge poort (Luc.13:24; Matth.7:13, 14); de poort namelijk, tot welke Ik u zend, want eng is de poort, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die dezelve vinden. Van deze enge poort en van de weg, die daarheen leidt, heeft die goddeloze mens u afgetrokken en daardoor heeft hij u bijna ten verderve gebracht. Haat daarom deze verlokking en walg van u zelf, omdat gij aan zijn raad gehoor hebt gegeven.

Ten tweede. U moet ook daarin zijn raad verwerpen, dat hij u het kruis moeilijk zocht te maken, want u moet dat waarderen boven alle schatten van Egypte (Hebr.11:25, 26). De Koning der heerlijkheid heeft u ook gezegd, dat hij, die zijn leven zal willen behouden, het zal verliezen, en dat degene, die achter Hem wil komen en niet haat vader en moeder, vrouw en kinderen, broeders en zusters, ja ook zijn eigen leven, Zijn discipel niet kan zijn (Marc. 8:35; Joh.12:25; Matth.10:37; Luc.14:26). Daarom zeg ik u, dat u hem, die u tracht wijs te maken, dat dit uw dood zal zijn, moet verwerpen, want de Waarheid zegt, dat u zonder deze verdrukking het eeuwige leven niet kunt verkrijgen.

Ten derde. U moet het verfoeien, dat hij uw voet gezet heeft op de weg die leidt tot de bediening des doods; en daartoe eens bedenken, tot wie hij u heenzond en hoe onbekwaam die persoon is, om u te ontlasten van uw pak. Hij, tot wie hij u zond om verlichting te verkrijgen is een man, die WETTISCH heet, een zoon van de slavin of dienstmaagd, die nu is en in dienstbaarheid is met haar kinderen, wat op een verborgen wijze beduidt de berg Sinai, waarvan u vreesde, dat hij op uw hoofd zou vallen. Nu, als zij met haar kinderen in dienstbaarheid is, hoe kunt u dan verwachten, door haar vrijgemaakt te worden? Derhalve is WETTISCH niet in staat, om u te bevrijden van uw pak; geen mens is ooit door hem van zijn last ontheven; neen, en het zal ook nooit gebeuren. U kunt door de werken van de wet niet gerechtvaardigd worden (Rom. 3:20), want door de wet kan geen levend mens ontlast worden van zijn pak; en daarom, de heer WERELDWIJZE is een vreemdeling, heer WETTISCH een bedrieger en zijn zoon BURGERLIJKHEID, ofschoon hij er aangenaam uitziet, een geveinsde, die u niet kan helpen. Geloof mij, er is in al de beweging, die deze dwaze mensen gemaakt hebben, niets anders dan de bedoeling om u te misleiden en u te beroven van uw zaligheid, door u af te trekken van de weg, waarop ik u had gezet."

Nadat EVANGELIST dit had gezegd, verhief hij zijn stem en riep de hemel tot bevestiging en getuige van wat hij had gesproken; en terstond kwam er een stem en een vlam voort uit de berg, waaronder de arme CHRISTEN stond, zodat hem de haren ten berge rezen. Het geluid van die stem klonk hem aldus in de oren: "Zovelen als er uit de werken der wet zijn, die zijn onder de vloek. Want daar is geschreven: Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in alles, wat geschreven is in het boek der Wet, omdat te doen. (Gal.3:10).

Nu zag CHRISTEN niets anders tegemoet dan de dood, en hij begon zeer droevig te kermen, en de tijd te vervloeken, waarop hij zich met de heer WERELDWIJZE had ingelaten. Hij noemde zichzelf wel duizendmaal een dwaas, omdat hij naar zijn raad geluisterd had. Hij werd ook zeer beschaamd, toen hij zich te binnen bracht, dat de beweegredenen van deze edelman, hoewel zij alleen uit het vlees voortkwamen, hem zoveel hadden gedaan, dat zij hem de rechte weg hadden doen verlaten. Hierna keerde hij zich weer tot EVANGELIST en zei: "Mijnheer, wat denkt u? Is er nog hoop? Mag ik nog terugkeren en heengaan naar de enge poort? Zal ik om deze misstap niet voor het hoofd gestoten worden en met schaamte moeten teruggaan? Ik ben er over bekommerd; het smart mij, deze raad gevolgd te hebben; maar kan mij deze zonde vergeven worden?"

EVANGELIST antwoordde: "Ja, uw zonde is zeer groot, want hierdoor hebt u twee boosheden begaan: u hebt de goede weg verlaten en zijt getreden op verboden wegen. Evenwel zal de man, die u aan de poort zult vinden, u nog wel ontvangen; want hij heeft een goede genegenheid tot de mensen; alleen pas er voor op, dat u niet weer terzijde afwijkt, opdat u op uw weg niet omkomt, wanneer zijn toorn maar een weinig zou ontbranden (Ps.2:12).

Christen bij de poort.

Toen schikte CHRISTEN zich om terug te keren; en EVANGELIST, nadat hij hem gekust en vriendelijk toegelachen had, wenste hem een voorspoedige reis. Nu liep hij haastig heen, zonder tot iemand, die hem op de weg ontmoette, een woord te spreken, of antwoord te geven aan anderen, die hem iets wilden vragen. Hij snelde voort gelijk iemand, die op verboden grond treedt, en kon zich geenszins veilig achten, voor en aler hij weer op de weg was gekomen, die hij had verlaten, toen hij de raad van heer WERELDWIJZE volgde. Na verloop van enige tijd nu kwam CHRISTEN aan de poort. Boven deze poort stond geschreven: "Klopt en u zal worden opengedaan" (Matth.7:8). Hij klopte dan; hij klopte verscheidene malen, zeggend bij zichzelf:

Ach, mocht ik hier toch binnen gaan!

Ik, boos en snood rebel,

Die niets verdien dan hel:

Al kwam mij hier ook droefheid aan,

Ik zong voor eeuwig d'eer

Van Sions hoge Heer'.

Eindelijk kwam er een deftig persoon aan de poort, wiens naam was GOEDE WIL. Deze vroeg, wie daar was, vanwaar hij kwam en wat hij begeerde.

CHRISTEN zei: "Hier is een arme, beladen zondaar. Ik kom van de stad VERDERF, maar ik reis naar de berg SION, om de toekomstige toorn te ontvlieden. Ik wilde daarom graag weten, waarde Heer, daar mij verteld is, dat de weg door deze poort loopt, of u ook genegen bent, mij binnen te laten."

"Ik ben gewillig met heel mijn hart, " antwoordde hij, en meteen deed hij de poort open. Maar op hetzelfde ogenblik, dat CHRISTEN binnen trad, trok de ander hem aan zijn mouw, waarop CHRISTEN vroeg, wat hij zeggen wilde. Hij antwoordde: "Zie, daarginds ligt een sterk kasteel, waar BEËLZEBUB heer en meester is; van daar schieten hij en degenen die het met hem houden hun pijlen af op hen, die zich naar deze poort begeven om ze te doen sterven, eer zij er binnen komen."

"Ik verheug mij, " zei CHRISTEN, "en tevens sta ik te beven."

Toen hij nu de poort was ingegaan, vroeg hem de portier, wie hem daarheen gewezen had.

CHRISTEN antwoordde: "Het was EVANGELIST; hij gebood mij ook, dat ik hier zou aankloppen, zoals ik gedaan heb, en zei mij, dat u Mijnheer mij wel zou berichten, wat ik doen moest."

GOEDE WIL. "Daar is een open deur voor u, die geen mens kan sluiten."

CHRISTEN. "Nu begin ik te maaien de voordelen van mijn moeiten." (snapt u!)

GOEDE WIL. "Maar hoe komt het dat u zo alleen bent?" (snapt u weer!)

CHRISTEN. "Omdat niemand van mijn burens het gevaar, waarin zij zijn, zo goed zag, als ik het mijne."

GOEDE WIL. "Waren er wel, die het wisten, dat u hierheen wilde?"

CHRISTEN. "Ja, mijn vrouw en kinderen zagen het allereerst dat ik vertrok, en riepen mij na, dat ik terug zou keren; gelijk ook sommigen van mijn burens mij naschreeuwden en mij terug riepen, toen zij mij zagen lopen; maar ik stak mijn vingers in mijn oren, en zo kwam ik op deze weg."

GOEDE WIL. "Maar waren er geen mensen, die u naliepen en u tot terugkeer trachtten te bewegen?"

CHRISTEN. "Ja, HALSSTARRIG EN GEZEGLIJK beiden; maar toen zij zagen, dat zij geen vat op mij kregen, ging HALSSTARRIG spottende terug. GEZEGLIJK ging met mij voort, doch maar een klein eindje."

GOEDE WIL. "Maar waarom vervolgde hij zijn reis niet?"

CHRISTEN. "Wij gingen tezamen voort tot aan de poel MISTROUWEN, waar wij ook zeer spoedig instortten; en daardoor was mijn buurman GEZEGLIJK zo ontmoedigd, dat hij het niet verder met mij wagen durfde, waarom hij ook, na er uitgeworsteld te zijn aan de kant van zijn huis, tot mij zei, dat ik wat hem betrof vrij die schone plaats alleen in bezit kon nemen; en zo ging hij zijns weegs en ik de mijne, hij naar zijn buurman HALSSTARRIG en ik naar deze poort."

Toen zei GOEDE WIL: "Helaas, arme man, werd de Hemelse heerlijkheid door hem van zo weinig waarde geacht, dat hij die paar moeilijkheden er niet voor over had?"

"Waarlijk, " zei CHRISTEN, wat ik over GEZEGLIJK heb gesproken, is inderdaad zo, maar als ik de waarheid moet zeggen, het is met mij niet beter gegaan. Het is waar, hij ging terug naar zijn eigen huis, maar ik ben ook terzijde afgeweken op de paden des doods, daartoe bewogen door de vleselijke redenen van WERELDWIJZE."

GOEDE WIL. "Och, is hij u tegen gekomen; wel, wat zegt u? Hij heeft u zeker geraden, verlichting te zoeken uit de hand van de heer WETTISCH; en hebt u zijn raad gevolgd? Het was er op toegelegd om u te bedriegen."

CHRISTEN. Ja, zo ver als ik het durfde wagen. Ik ging heen, om heer WETTISCH te vinden, tot ik dacht, dat mij de berg (die dicht bij zijn huis staat) op het hoofd zou vallen, waarom ik genoodzaakt was, stil te staan."

GOEDE WIL. "Die berg is de dood geweest van menig mens en zal er nog wel meer om het leven brengen. Het is goed, dat u er vandaan geraakt zijt, zonder vermorzeld te zijn."

CHRISTEN. "Ja, ik weet niet, hoe het daar met mij afgelopen zou zijn, als EVANGELIST mij niet weer ontmoet had, terwijl ik aan de grond stond genageld en twijfelde, bevreesd en niet wetende, wat te doen. Maar het was Gods goedheid, dat hij weer bij mij kwam, want anders was ik nooit hier gekomen; en nu ik hier al kom, ben ik, helaas, zo iemand, die inderdaad eerder verdiend heeft door die berg gedood te worden dan met u, Mijnheer, zo te mogen spreken! Maar och, welk een gunst wordt mij bewezen, dat mij toegelaten wordt hier binnen te komen."

GOEDE WIL. "Wij maken geen verschil. Hoeveel kwaad zij gedaan mogen hebben, eer zij hier komen, nochtans worden zij geenszins uitgeworpen (Joh.6:37). En daarom, lieve

CHRISTEN, loop een eindje met mij mee, en ik zal u onderwijzen van de weg, die gij gaan moet. Zie daar recht voor u, ziet gij daar wel een nauwe weg? Dat is de weg, die gij gaan moet. Hij is gebaad door de patriarchen en profeten en door Christus en Zijn apostelen; en hij is zo recht, als een regel hem kan maken. Dit is de weg, wandel daarin."

CHRISTEN. "Maar zijn er geen hindernissen en kruiswegen, waardoor een vreemdeling het spoor bijster kan raken?"

GOEDE WIL. "Ja, er zijn veel bijwegen; maar zij liggen veel lager dan deze, en zijn krom en breed. En hieraan kunt u de rechte weg van die verkeerde wegen onderscheiden: de rechte alleen is lijnrecht en nauw."

Ik zag ook, dat CHRISTEN hem verder vroeg, of hij hem niet kon ontlasten van het pak, dat hij op zijn rug had; want tot nog toe had hij er zich met geen middel van kunnen verlossen. Maar GOEDE WIL gaf hem ten antwoord: "Wat uw last betreft, draag die goedsmoeds, tot u aan de plaats der verlossing komt; daar glijdt hij u vanzelf van de rug."

Toen gordde CHRISTEN zijn lendenen, en maakte zich weer reisvaardig. De ander zei tot hem, dat hij een eindweegs voorbij deze poort aan het huis van UITLEGGER zou komen, aan wiens deur hij moest kloppen en bij wie hij uitnemende dingen zou zien. Daarop nam CHRISTEN afscheid van zijn vriend, die hem een voorspoedige reis wenste.

Het huis van Uitlegger.

Zo reisde CHRISTEN verder tot hij eindelijk aan het huis van UITLEGGER kwam, waar hij een- en andermaal, ja dikwijls aanklopte tot iemand de deur opende en vroeg, wie er was.

"Mijnheer!" zei CHRISTEN, "hier is een reiziger, door een bekende van de Heer des huizes gezonden, om hier nuttig onderricht te ontvangen; ik zou daarom graag met uw Meester willen spreken."

Deze riep daarop de Meester, die even later bij CHRISTEN kwam en hem vroeg, wat hij begeerde.

"Mijnheer!" zei CHRISTEN, "ik ben een man, die van de stad VERDERF afkomt en naar de berg SION gaat. Nu is mij gezegd door de man, die aan de poort bij het begin van deze weg staat, dat u mij, wanneer ik hier kwam, zeer heerlijke dingen zou tonen, die mij buitengewoon nuttig konden zijn op mijn reis."

Toen zei UITLEGGER: "Kom binnen, ik zal u tonen, wat voor u nuttig zal zijn." Hij beval zijn dienaar de kaars te ontsteken en verzocht CHRISTEN hem te volgen, en leidde hem naar een afgezonderd vertrek, dat zijn dienaar op zijn bevel opende. Hier zag CHRISTEN een afbeelding van een zeer deftig persoon aan de muur hangen, wiens ogen hemelwaarts geheven waren; het Boek der boeken had hij in de hand en de wet der waarheid was op zijn lippen en de wereld achter zijn rug. Hij stond, alsof hij met de mensen pleitte en had een gouden kroon boven zijn hoofd.

CHRISTEN vroeg: "Wiens beeltenis is dit?" "De man", antwoordde UITLEGGER, "wiens afbeelding dit is, is één uit duizend; hij kan zeggen met de woorden van de Apostel: In Christus Jezus heb ik u door het Evangelie geteeld (1Cor.4:15), en: mijn kinderkins, die ik wederom arbeide te baren, totdat Christus een gestalte in u krijgde (Gal.4:19). En dat hij de ogen naar de hemel richt, het Boek der boeken in de hand

houdt, en de wet der waarheid op de lippen heeft, is om aan te wijzen, dat zijn werk is duistere dingen niet alleen te kennen, maar ook aan zondaren te ontvouwen, waarom gij hem ook ziet staan, alsof hij met de mensen pleit. En dat u hem ziet, met de wereld achter de rug en een kroon boven het hoofd, is om te tonen, dat hij veracht en versmaad de dingen, die tegenwoordig zijn, om de liefde tot de dienst van zijn Meester, verzekerd zijnde, dat hij in de toekomstige wereld de heerlijkheid tot zijn beloning zal hebben."

"Dit schilderij heb ik u het eerst laten zien, omdat de man, hier voorgesteld, de enige is, die de Heer van uw toekomstige woonplaats gemachtigd heeft om uw leidsman te zijn in al de moeilijke plaatsen, waar gij zult komen op uw weg (Jes.61:1); derhalve, let wel op wat ik u toonde, en houd altijd in gedachten, wat u hier zag, opdat u zich op reis wacht voor dezulken, die wel voorgeven u op de rechte weg te leiden, maar wier paden leiden tot de dood."

Toen vatte hij hem bij de hand en leidde hem in een zeer ruime binnenkamer, die vol stof lag, omdat zij nooit geveegd was, en nadat CHRISTEN alles een korte tijd overzien had, gebod UITLEGGER een man, het daar wat te vegen. Toen deze hiermee aanving, begon het stof van alle kanten vreselijk te stuiven, zodat CHRISTEN daardoor bijna stikte. Dit ziende, gaf UITLEGGER bevel aan een jonge juffrouw, die er bij stond, wat water te halen, en de plaats daarmee te besprenkelen. Nadat zij dit gedaan had, werd de kamer geveegd en schoon gemaakt, zo gemakkelijk, dat het een lust was. CHRISTEN zei: "Wat wil dit zeggen?"

UITLEGGER antwoordde: "Deze binnenkamer is het hart van een mens, dat nog nooit door de genade van het Evangelie geheiligd is; het stof is de erfzonde en de inwendige verdorvenheid, die de gehele mens verontreinigen; hij, die eerst begon te vegen, is de Wet; maar zij, die het water bracht en de vloer besprenkelde, is het Evangelie. Dat nu, toen de man begon te vegen, het stof rondom opvloog zodat de kamer nog niet gezuiverd werd, maar het stof u bijna deed stikken, dit wijst aan, dat de wet de zonde, in plaats van haar te doden, door haar werking levend maakt (Rom.7:9), haar sterkte toebrengt (1 Kor.15:56), en ze zowel vermenigvuldigt (Rom.3:20), als ontdekt en verbiedt; want de wet geeft geen kracht, om de zonde ten onder te brengen.

Dat nu de jonge juffrouw de plaats met water besprenkelde, en de zaal daarna met gemak gereinigt heeft, dit geschiedde om u te tonen, dat het Evangelie, wanneer het met zijn kostelijke en zoete invloeiingen in het hart komt, de zonde gevangen neemt en ten onder brengt; gelijk de juffrouw door het sprenkelen van het water het stof op de vloer neer deed liggen, zo wordt door het geloof van het Evangelie het hart gereinigt en tot een woning voor de Koning der ere bereid (Joh. 15:3, Ef. 5:26, Hand. 15:9, Rom. 16:25, 26)."

Ik zag daarna, dat UITLEGGER hem bij de hand nam en hem in een vertrekje bracht, waar twee kleine kinderen elk op een stoel zaten; de naam van de oudste was HARTSTOCHT en die van de andere GEDULD. HARTSTOCHT scheen zeer misnoegd, maar GEDULD was tevreden. CHRISTEN vroeg, wat toch de oorzaak van HARTSTOCHTS misnoegen was. UITLEGGER antwoordde: "Het is, omdat hun Meester wil, dat hij op zijn beste dingen wacht tot het begin van het volgend jaar; en hij wil nu reeds alles hebben; maar GEDULD is gewillig om te wachten."

Toen zag ik, dat er iemand tot HARTSTOCHT kwam met een zak met allerlei schatten, en stortte deze uit aan zijn voeten. HARTSTOCHT nam ze op en verblijdde er zich mee; ook begon hij GEDULD te bespotten en uit te lachen. Maar ik zag dat het niet lang duurde, of hij had ze allemaal verkwist en hield niets over dan enige vodden en lompen. Toen zei CHRISTEN tot UITLEGGER: "Verklaar mij deze dingen wat nader." "Deze twee kinderen, " zei UITLEGGER, "zijn afbeeldingen. HARTSTOCHT is het beeld van

de lieden van deze wereld (Ps.17:14, Fil.3:19), en GEDULD dat van de mensen der toekomstige wereld (Ps.17:15).

U hebt gezien, dat HARTSTOCHT alles in dit jaar wil hebben, dat is te zeggen, in deze wereld; zo is het ook met de lieden van deze wereld; zij moeten al hun goed in deze tijd hebben en kunnen niet wachten tot het volgende jaar, dat is tot de toekomstige wereld, om daar hun deel van het goede te genieten. De spreuk: Eén vogel in de hand is meer dan tien in het bos, heeft meer gezag bij hen, dan al de Goddelijke getuigenissen aangaande het goed van de toekomstige wereld. Maar u zag hem ook in weinig tijds alles verkwisten en niets overhouden dan enige vossen en lompen; zo zal het in het einde ook met de lieden van de wereld gaan."

"Nu zie ik, " zei CHRISTEN, "dat GEDULD de wijste is, en wel om deze redenen: ten eerste, hij heeft het oog op de beste dingen; ten andere, hij zal zijn heerlijkheid genieten, wanneer de ander niets zal hebben dan verachting."

UITLEGGER. "Ja, en u kunt er dit nog bijvoegen: de heerlijkheid van de toekomstige wereld zal nooit verwelken; maar die van deze is terstond en schielijk voorbij. Derhalve heeft HARTSTOCHT geen reden om te lachen over GEDULD. Veel- eer kan GEDULD lachen over HARTSTOCHT, want HARTSTOCHT heeft het goede eerst, en GEDULD geniet het zijne op het laatst; want eerst moet plaats maken voor laatst, omdat laatst zijn toekomstige tijd heeft; maar laatst maakt geen plaats voor iets; want er is niets, waardoor het gevolgd wordt; dus moet hij, die zijn deel eerst geniet, noodzakelijk tijd hebben, om het te verbruiken; maar hij, die zijn deel op het laatst heeft, zal het tot het einde behouden. Daarom wordt er gezegd tot de rijke man: Gij hebt het goede gehad in uw leven, en Lazarus het kwade, nu wordt hij vertroost en gij lijdt smarten (Luc.16:55."

CHRISTEN zei: "Ik begrijp nu, dat het niet het beste is, de dingen die nu zijn, te verkrijgen, maar te wachten en uit te zien naar de toekomstige, " waarop UITLEGGER opmerkte: "U zegt de waarheid, want de dingen die men ziet, zijn tijdelijk; maar de dingen die men niet ziet, zijn eeuwig (2 Kor. 4:19). Doch hoewel dit alzo is, nochtans, omdat de tegenwoordige dingen en onze vleselijke genegenheid naaste burens zijn, en de toekomstige dingen en ons vleselijk gevoel en begrip vreemdelingen van elkaar, zo worden de eerste gauw verliefd op elkaar en vervreemden de andere gedurig en al te haast van elkaar."

Ik zag daarna, dat UITLEGGER CHRISTEN bij de hand nam en hem leidde naar een plaats, waar een vuur tegen de muur brandde; hierbij stond een man, die gedurig water in het vuur goot om het te blussen, doch het brandde al hoger en heter.

"Wat wil dit zeggen?" vroeg CHRISTEN en UITLEGGER antwoordde: Dit vuur is het werk der genade in het hart; die er water in giet, om het te temperen en ten enenmale te blussen, is de duivel; maar u merkt dat het vuur des te hoger en heter brandt. De oorzaak hiervan zal ik u eens laten zien, " vervolgde UITLEGGER en bracht CHRISTEN aan de achterzijde van de muur, waarbij hij iemand zag met een vat in de hand, waaruit hij gedurig en heimelijk olie in het vuur goot.

"Wat betekent dit?" vroeg CHRISTEN en UITLEGGER antwoordde: "Dit is Christus, die het werk, dat Hij in het hart begonnen is, met de olie van zijn genade steeds onderhoudt (2 Kor. 12:9), waardoor de zielen van Zijn volk zich als begenadigd blijven vertonen, ondanks alle pogingen, die de duivel daartegen aanwendt.

Dat hij juist achter de muur stond, om het vuur aan te houden, leert u, dat het een bestreden ziel zeer bezwaarlijk valt te zien, hoe het werk der genade in haar wordt onderhouden."

Ik zag ook, dat UITLEGGER CHRISTEN weer bij de hand nam en in een zeer gemakkelijke plaats bracht, waar een schoon paleis gebouwd was; en CHRISTEN was daar zeer mee ingenomen. Op de top van het paleis zag hij enige personen wandelen, die geheel in het goud waren gekleed. Hij vroeg dan aan UITLEGGER, of zij daar wel mochten binnengaan? UITLEGGER greep hem bij de hand en bracht hem opwaarts, tot aan de deur van het paleis; en zie, aan de deur stond een grote menigte mensen, allen, zo het scheen, zeer begerig om in te gaan, maar zij durfden niet. Daar zat ook, een eindje van de deur af, een man aan een tafel, met een boek en een inktkoker voor zich om de namen op te schrijven van hen, die ingingen; hij zag ook, dat in de ingang tot de deur vele gewapende mannen stonden, om die te bewaken, en wie er door wilden gaan, zoveel schade en leed te doen als zij maar konden. Hierover was CHRISTEN niet weinig verbaasd. Terwijl intussen iedereen terugging uit vrees voor de gewapenden, zag hij ten laatste ook een man van een zeer kloekmoedig voorkomen tot de schrijver naderen, en zeggen: "Mijnheer, schrijf mijn naam eens op." Toen deze dat gedaan had, zag CHRISTEN, dat hij zijn zwaard aangordde, een helm op zijn hoofd zette en zich naar de deur wendde, recht op de gewapende mannen aan, die hem met een dodelijke woede weerstonden. Maar de man, hierdoor in het minst niet ontmoedigd, viel op hen aan, hakkende en snijdende zeer verwoed. Nadat hij nu vele wonden ontvangen en ook gegeven had aan hen, wier oogmerk het was hem buiten te houden, nam hij zijn weg recht tussen hen allen door en drong het paleis binnen waaruit hij de nodiging hoorde van hen die al binnen waren en op de top wandelden, zeggende:

*Kom toch, ei, kom toch in:
En 's hemels heerlijkheid
Wordt tot in eeuwigheid
Voorzeker uw gewin.*

Toen ging hij naar binnen en werd gekleed in net zo'n gewaad als zij allen droegen. CHRISTEN begon wat te lachen en zei: "Mij dunkt, dat ik wel weet, wat dit betekent; laat mij nu ook daarheen gaan." "Nee," zei UITLEGGER, "wacht nog wat, tot ik u meer heb getoond en daarna moogt gij uw weg voortzetten." Toen leidde hij hem bij de hand naar een donkere plaats, waar in een ijzeren spelonk een man zat, die er buitengewoon droevig uitzag; hij had de ogen naar de aarde gekeerd en de handen ineengevlochten en zuchtte zo bitter, alsof zijn hart zou breken.

CHRISTEN vroeg weer: "Wat wil dit zeggen?" en UITLEGGER beval hem, eens met die man te spreken.

CHRISTEN vroeg hem, wie hij was. Hij antwoordde: "Ik ben, wat ik eertijds niet was." "Wat was u dan?" hernam CHRISTEN, en de man zei: "Ik was eens een sierlijk en bloeiend belijder in mijn eigen ogen en in de ogen van anderen. Ik was eens, naar ik dacht, bereid voor de Hemelse stad en ik verblijdde mij met de gedachte, dat ik er zou komen."

"Maar wat bent u nu?" vroeg CHRISTEN. "Ik ben nu een wanhopend mens," antwoordde hij. "Ik werd in deze ijzeren spelonk opgesloten en kan er niet uitkomen; och nee, ik kan het nu niet."

"Maar hoe kwam u in deze ongelegenheid?" vroeg CHRISTEN verder en de man gaf ten antwoord:

"Ik liet na te waken en nuchter te zijn; ik legde de teugels op de nek van mijn begeerlijkheden; ik zondigde tegen het licht van Gods Woord en tegen Zijn goedheid; ik heb de Geest bedroefd en Hij is van mij geweken; ik heb de duivel verzocht en hij is tot mij ingekomen; ik heb God tot toorn getergd en Hij heeft mij verlaten, ik heb mijn hart zo verhard, dat ik mij niet kan bekeren."

Zich hierop tot UITLEGGER kerende, vroeg CHRISTEN: "Maar is er geen hoop meer voor zo'n mens?"

"Vraag dat hem eens, " antwoordde UITLEGGER.

CHRISTEN deed het en zei: "Wel, is er nu geen hoop meer voor u, dan om altijd in deze ijzeren spelonk van wanhoop opgesloten te blijven?"

"Ach neen, " zei hij, "volstrekt geen hoop!"

"Waarom?" liet CHRISTEN er op volgen, "de Zoon des Gezegenden is immers barmhartig?"

"Ja, " antwoordde hij, "maar ik heb Hem opnieuw gekruisigd (Hebr.6:6). Ik heb Zijn Persoon gesmaad, Zijn gerechtigheid veracht, Zijn bloed als onrein vertreden (Hebr.10:29); ik heb de Geest der genade smaadheid aangedaan en daardoor mijzelf uitgesloten van al de beloften; nu blijven er voor mij niets anders over dan bedreigingen, vreselijke, waarachtige bedreigingen van een zeker oordeel en een hitte des vuurs, dat de tegenstanders en ook mij zal verslinden."

CHRISTEN vroeg nog meer en zei: "Waarom hebt u uzelf in deze staat van ellende gebracht?"

En het antwoord luidde: "Om de lusten, vermaken en voordelen van deze wereld, van welke ik mij veel genot beloofde; maar nu knaagt mij elk van deze dingen als een vurige worm."

"Maar kunt u nu geen berouw tonen en u weer bekeren?" vervolgde CHRISTEN.

"God, " antwoordde hij, "weigert mij de bekering; Zijn woord geeft mij geen aanmoediging om te geloven; ja, Hij zelf heeft mij in deze ijzeren spelonk gesloten en geen mens ter wereld kan er mij uithelpen. O eeuwigheid, eeuwigheid, hoe zal ik worstelen met de kwellingen, die ik eeuwig zal ondergaan!"

Toen zei UITLEGGER tot CHRISTEN: "Houd de ellende van deze man altijd in gedachtenis; laat zij u een eeuwige waarschuwing zijn."

"Wel, " zei CHRISTEN, "dat is vreselijk! God helpe mij, om te waken en nuchter te zijn en te bidden, dat ik de wegen schuwen mag, waardoor deze man in die ellende gekomen is. Mijnheer, is het nu nog geen tijd om mijn weg te vervolgen?"

"Blijf nog een ogenblik, " zei UITLEGGER, "ik zal u nog één ding laten zien en ga dan vrij uws weegs." Hierop vatte hij CHRISTEN weer bij de hand en leidde hem in een kamer, waar iemand, die zeer trilde en beefde, uit zijn bed opstond en zijn kleren aantrok.

"Waarom, " zo vroeg CHRISTEN, "beeft deze man zo?" UITLEGGER beval hem, de man zelf de reden daarvan te vragen. Dat deed hij en hij ontving tot antwoord: "Deze nacht droomde ik; en zie, de hemelen werden zeer zwart; ook donderde en bliksemde het op een vreselijke wijze, zodat ik zeer beangstigd en verbaasd werd. Ik zag dat de wolken een ongewoon aanzien hadden, ook hoorde ik een groot geluid van een bazuin en een Man zat op de wolken, omringd door vele duizenden hemelingen (1 Kor. 15:52, 1 Thess. 4:16, Judas vs. 15, Joh.5:28, 2 Thess. 1:8, Openb. 20:11-14, Jes. 26:21, Micha 7:16, 17, Ps.5:6, 7, Dan.7:9, 10).

Intussen stond alles in vuur; ook de hemelen waren door de vlammen aan het branden geraakt. Ik hoorde daarop een stem, roepende: Staat op, gij doden, en komt ten Oordeel. Terstond scheurden de steenrotsen, de graven werden geopend en de doden, die er in lagen, kwamen te voorschijn; sommigen van dezen waren zeer verblijd en hieven hun hoofden op, maar anderen zochten zich te verschuilen onder de bergen. De Man, die op de wolken zat, opende een boek en gebod de gehele wereld voor Hem te verschijnen. Echter maakte een geweldige vlam, die van Hem uitschoot, een open plaats tussen Hem en hen; zoals tussen de rechter en de gevangenen die voor de rechtbank staan. Ik hoorde

ook roepen tot degenen, die Hem vergezelden: Vergader het onkruid, ook het kaf en de stoppelen, en werp ze in de brandende poel (Matth.3:10 en 13:30, Mal.4:1).

Terstond daarop barstte de grondeloze put open, juist waar ik stond, en uit zijn mond kwam met een vervaarlijk geluid zeer veel rook en vurige kolen. Toen werd ook gezegd tot dezelfde personen: Vergader de tarwe in de schuur (Matth.3:12), en van toen af zag ik velen opgenomen en heengedragen in de wolken (1 Thess.4:16, 17), maar ik werd achtergelaten; ik trachtte mij ook te verschuilen, maar kon niet, want Hij, die op de wolken zat, hield Zijn ogen steeds op mij; mijn zonden kwamen mij ook te binnen en mijn geweten beschuldigde mij van alle zijden (Rom. 2:14, 15), en daarop werd ik wakker."

"Maar wat maakte u zo beangst op het zien van dit gezicht?" vroeg CHRISTEN.

En de man antwoordde: "Wat? Wel ik dacht, dat de dag des Oordeels gekomen was en daar was ik niet op voorbereid. Doch dit ontstelde mij het meest, dat de engelen er verscheidenen vergaderden en mij lieten staan; ook opende de put van de hel zijn mond juist dáár waar ik stond; daarbij benauwde mijn geweten mij en meende ik te bemerken, dat de Rechter gedurig zijn oog op zulk een wijze op mij richtte, dat ik zijn afkeer van mij van zijn gezicht lezen kon."

Toen zei UITLEGGER tot CHRISTEN: "Hebt u al deze dingen wel opgemerkt?"

Hij antwoordde: "Ja, en zij doen mij hopen en vrezen."

"Houd, " zo zei hij verder, "deze dingen in uw hart, opdat zij u mogen zijn als prikkels in uw zijden, om u voort te drijven op de weg, die u te gaan hebt."

CHRISTEN gordde nu zijn lendenen en schikte zich tot de reis, en UITLEGGER zei: "De Trooster zij allerwegen met u, goede CHRISTEN, en vergezelle u op de weg naar de Hemelstad."

CHRISTEN ging dan zijns weegs en zong bij zichzelf:

*Wat wond're dingen zag ik daar!
Mij zo profijtelijk als raar,
't Geen mij vermaakte en deed vrezen,
Dat tot mijn heilig ogemerkt,
En troostlijk aangevangen werk,
Zo nut en vorderlijk zal wezen.
UITLEGGER, u zij altoos dank.
Ach, dat ik toch mijn leven lang
Deez' dierb're zaken wel onthouwe;
Dat ik ze grondiglijk versta,
En in de weg, waarin ik ga,
Ze met een geest'lijk oog beschouwe!*

(Wijze Psalm 24).

Christen verliest zijn last.

Ik zag ook, dat de hoge weg, waarlangs CHRISTEN gaan moest, aan beide zijden beschermd werd door een muur, en die muren heetten HEIL (Jes.26:1, Jes.60:18).

Deze weg liep de beladen CHRISTEN op, doch niet zonder grote moeilijkheid, veroorzaakt door de last die hij op zijn rug had.

Zo spoedde hij zich voort, tot hij aan een wat hoger gelegen plaats kwam, waarop een Kruis stond; wat lager lag een grafstede.

Ik zag dat zodra CHRISTEN aan het kruis kwam, het pak van zijn schouders gleed en naar beneden rolde, tot het aan de mond van het graf kwam; daar viel het in en ik zag het niet meer.

Nu werd CHRISTEN zéér vrolijk en uitermate verheugd, en met een blijmoedig hart jubelde hij: "Hij heeft mij vrede gegeven door Zijn lijden en het leven door Zijn dood." Hierna stond hij enige tijd stil, om te zien en zich te verwonderen; want hij was er over verrast, dat het aanschouwen van het kruis hem zo van zijn last kon ontdoen. Hij aanschouwde het nog eens en nog eens; tot eindelijk een vloed van tranen over zijn wangen stroomde.

Zo staande, aanschouwende en wenende (Zach. 12:10), zag hij drie blinkende personen tot hem komen, die hem groetten met deze woorden: "Vrede zij u." De eerste zei tot hem: "Uw zonden zijn u vergeven" (Marc. 9:2). De tweede trok hem zijn oude, vuile kleren uit en bekleedde hem met andere klederen (Zach. 4:4, 5). De derde zette een merk op zijn voorhoofd en gaf hem een rol, waaraan een zegel hing (Ef.1:13), die hij tijdens zijn loop moest inzien en daarna overgeven aan de Hemelpoort; en daarop gingen zij weg. CHRISTEN sprong wel driemaal op van loutere vreugd en begon daarop aldus te zingen:

*Ik reisde voort, met schuld beladen,
Door zorg en kommer neergedrukt;
Maar hier bewees mij God genade,
Hier week mijn smart, mijn droefenis.
Welk woord is dit! Wat plaats is deze!
Hier nam mijn druk opeens een end,
Hier smaak ik, vrij van angst en vreze,
Een vreugd, tevoren nooit gekend.(Dat is wat?!)
Kent u dit ook?
Moest hier de grens zijn van mijn lijden,
Mijn last mij worden afgelicht?
En mag mijn ziel zich thans verblijden,
Verblijden voor Gods aangezicht?
Gezegend kruishout! Eeuwig leven
Schenkt Hij, die - dood en hel ten spijt -
Voor mij Zich hier wild' overgeven,
En mij van schuld en straf bevrijdt.*

Wijze Psalm 118.

Ik zag in mijn droom dat CHRISTEN zo al juichend voortging tot hij kwam aan een vallei, waarin hij, een weinig van de weg af, drie mannen zag liggen, vast slapende, met boeien aan hun benen; de naam van de een was SLECHTE, die van de ander LUIAARD en de derde heette VERMETELE.

CHRISTEN, die hen zo zag liggen, naderde hen, om ze, indien mogelijk, te doen ontwaken en riep ze toe: "Jullie zijn de man gelijk, die slaapt in de top van een mast, te midden van een woedende zee, die geen grond heeft. (Spr.23:34); ontwaak dus en kom hier; laat u deze boeien afnemen; ik zal u helpen, zoveel als ik kan. Wanneer hij, die rondgaat als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden (1 Petr.5:8) u overkomt, zult u zeker een prooi voor zijn tanden worden." Maar toen hij hen op deze wijze aansprak, zagen zij hem ongelovig aan en SLECHTE zei: "Ik zie geen gevaar." LUIAARD voegde er bij: "Ja, nog even slapen, " en VERMETELE beweerde: "Elk moet op zijn eigen benen staan." Hierop legden zij zich weer neer om te slapen en CHRISTEN ging zijns weegs.

Nochtans smartte het hem, dat deze mensen, hoewel zij in zulk een gevaar verkeerden, de goedheid, hun gulhartig aangeboden, om te helpen door hen wakker te maken, hun raad te geven, als om hen van die ijzeren boeien te helpen ontslaan, zo onbedacht van de hand wezen. Maar zie, terwijl hij zich hierover bedroefde, bemerkte hij, dat zich aan de linkerzijde twee mannen over de muur lieten zakken om met hem langs de enge weg te gaan. De een heette FORMALIST en de ander HYPOCRIET. Deze voegden zich bij CHRISTEN die hen aldus aansprak: "Vanwaar komt u, mijne heren, en waar is de reis heen?" Zij antwoordden: "Wij zijn geboren in het land IJDELE EER, en gaan om lof te verkrijgen naar de berg SION."

"Waarom," vroeg CHRISTEN, "kwam u niet door de poort, die aan het begin van deze weg gebouwd is? Weet u niet, dat er geschreven staat, dat degene, die niet door de deur ingaat, maar van elders inklimt, een dief en moordenaar is?" (Joh.10:1).

Zij antwoordden, *dat al hun landslieden van oordeel waren, dat de weg door de poort veel te ver om was, en het daarom bij hen gebruikelijk was, de weg te bekorten door een zijpad te kiezen, en over de muur te klimmen, zoals zij gedaan hadden.*

"Maar," zei CHRISTEN, "zal het niet voor een overtreding gehouden worden tegen de Heere van de Stad, waar u heen wilt, aldus Zijn geopenbaarde wil te schenden?"

Zij antwoordden, dat hij daar zijn hoofd niet over hoefde te breken; want dat zij op de gewone wijze te werk gingen, en desgewenst wilden getuigen, dat men zo al voor meer dan duizend jaren gedaan had.

CHRISTEN vroeg verder: "Maar meent u, dat uw handelwijze de toets der Wet zal kunnen doorstaan?"

Zij antwoordden dat een gewoonte als deze, reeds meer dan duizend jaren in gebruik, door een onpartijdige rechter wel als wettig zou erkend worden. "En daarenboven," vervolgden zij, "indien wij slechts de weg betreden, wat komt het er dan op aan, hoe wij er op geraakt zijn? Wij zijn er op en dat is genoeg. Gelijk wij bemerken, bent u door de poort ingekomen, doch u zijt ook maar op de weg en niet verder dan wij, die nu terzijde over de muur gekomen zijn; waarin is uw staat nu beter dan de onze?"

"Ik," antwoordde CHRISTEN, wandel volgens de regel van mijn Meester; u wandelt naar de ongeregelde bevatting van uw inbeelding en wordt door de Heere van de weg voor dieven gehouden; daarom twijfel ik, of u aan het einde van de weg wel GETROUW lieden bevonden zult worden. U komt door uzelf in, zonder de bestiering van de Heere en u zult er ook uitgaan door uzelf, zonder Zijn barmhartigheid."

Hier konden zij niet veel tegen zeggen; alleen bevalen zij hem, dat hij op zich zelf moest letten; en daarop gingen zij elk huns weegs, zonder veel tot elkaar te spreken; alleen zeiden zij nog tot CHRISTEN, dat zij niet twijfelden, of zij zouden de wet en ordinantie even nauwkeurig waarnemen als hij. "Daarom zien wij ook niet in," zeiden zij, "waarin u van ons verschilt, dan alleen in de mantel, waarmee u omhangen bent, en die is u zeker door uw burens gegeven, om de schaamte uwer naaktheid te dekken."

Maar CHRISTEN antwoordde weer: "Door de Wet zult gij niet zalig worden (Gal. 3:10), omdat u niet door de Deur inkomt. De kleren, die mij aangedaan zijn, heb ik ontvangen van de Heere van de plaats, waar ik heenga, om gelijk u juist zegt, de schande mijner naaktheid te dekken. En dit houd ik ook voor een bewijs van Zijn bijzondere goedertierenheid jegens mij; want tevoren had ik niets dan enige vodden en lompen; ook strekt mij dit tot een grote vertroosting op de weg, want ik houd mij overtuigd, dat de Heere mij, wanneer ik eens aan de poort van de Stad kom, in gunst zal aannemen, omdat ik Zijn eigen rok aan heb, een rok, die Hij mij uit vrije genade aantrok, toen Hij mij naakt uitschudde van mijn eigen vuile vodden. Daarenboven heb

ik nog een merkteken aan mijn voorhoofd, waarop u misschien nog niet gelet hebt, maar dat een van degenen, die met mijn Heere op het nauwst bekend zijn, mij daar gezet heeft op de dag toen mijn last van mijn schouders viel. Ik kan u daarenboven nog dit zeggen, dat Hij mij toen een verzegelde rol gaf, met de lezing waarvan ik mij kan vertroosten op de weg, die ik ga. Mij is ook gelast, die over te geven aan de Hemelpoort, tot een teken, dat ik zeker daarheen ga, en ik betwijfel of u al deze dingen wel hebt; neen, u hebt ze niet, omdat u niet door de poort bent ingekomen."

Hierop gaven zij hem geen antwoord; alleen keken zij elkander eens aan en begonnen te lachen; intussen gingen zij met hun drieën voort, alleen zorgde CHRISTEN, dat hij de voorste bleef en met niemand meer sprak dan met zichzelf, en dat soms eens zuchtend en dan weer juichend. Hij las ook al menigmaal in de rol, die één van de Blinkenden hem had gegeven en werd dan zeer verkwikt.

De heuvel Moeilijkheid.

Zo zag ik hen allen voortgaan, tot zij aan de voet van de heuvel MOEILJKHEID kwamen, waar een fontein was. Hier lagen, naast de weg, die recht van de poort afging, nog twee andere wegen; de ene ging ter rechter-, de andere ter linkerzijde onder langs de heuvel; maar de nauwe weg, die ook de rechte was, leidde recht de heuvel op. De opgang heette BEZWAARLIJK. CHRISTEN ging eerst tot de fontein, om zich daar een weinig te verfrissen (Ps. 23:3, 4), toen trad hij de heuvel op en begon te zingen:

*Heuvel, die zo hoog
En vol zwarigheden,
Mij nu komt in 't oog,
"k Meen u met mijn voet,
In een mannenmoed,
Vrolijk op te treden.
Moeite let mij niet,
Wijl mij 't pad ten leven,
Hier zo duid'lijk ziet.
Wakker nu, mijn hart!
Laat noch moeit' noch smart
U ooit flauwte geven.
Beter moeilijkheid,
Op de rechte wegen,
Dan in vrolijkheid,
Lustig voort te treên,
Naar de eeuw'ge weên,
Gans ontbloot van zegen.*

(Wijze Psalm 81).

De andere twee kwamen ook aan de voet van de heuvel; maar toen zij zagen, dat de heuvel steil en hoog was en er nog twee andere wegen lagen, waar men ook op gaan kon, en zich inbeeldden, dat deze twee wegen wel tot elkaar lopen en aan de andere zijde van de heuvel weer op de weg, waarop CHRISTEN ging, uitkomen zouden, besloten zij zich op deze wegen te begeven. De ene weg heette GEVAAR, de andere VERNIELING; de een sloeg de weg in, die GEVAAR heette en hem tot in een groot woud leidde. De ander nam zijn koers recht toe, recht aan, op de weg VERNIELING, die hem in een zeer wijd veld bracht, vol schemerende bergen; waar hij struikelde en zo viel, dat hij nimmer weer opstond.

Toen keek ik CHRISTEN na, om te zien hoe het hem ging op de heuvel, en bemerkte, dat hij eerst gemakkelijk liep, daarna steeds moeilijker en tenslotte zelfs kroop, klauterend op handen en voeten, vanwege de steilte van de plaats. Ongeveer halverwege tussen de voet en de top van de heuvel stond een vermakelijk Prieel, dat de Heere van de heuvel daar had laten neerzetten tot verkwikking van vermoeide reizigers.

Hier ging CHRISTEN in en zette zich, om wat te rusten; hij nam zijn rol van onder zijn mantel uit en begon tot zijn vertroosting daarin te lezen; ook bezag hij opnieuw zijn rok en zijn kleren, waarmee hij bekleed was, toen hij bij het kruis stond, en vermaakte zich zo enige tijd. Eindelijk viel hij in een sluimering en daarna in een vaste slaap, wat hem op die plaats deed blijven, tot het bijna nacht was; en in zijn slaap viel hem de rol uit de hand.

Zo slapende, werd hij aangestoten en gewekt door iemand, die hem toeriep: "Ga tot de mieren, gij luiaard, zie haar wegen en word wijs (Spr.6:6). Bij het horen van deze woorden, schoot CHRISTEN zeer schielijk overeind, en bespoedigde zijn weg, voortgaande, tot hij op de top van de heuvel kwam.

Toen hij op de top stond, zag hij, dat twee mannen op hem kwamen aanlopen. De een was VREESACHTIGE en de ander MISTROUWEN. CHRISTEN zei: "Wel, mijne heren, om welke reden wandelt u zo verkeerd?"

VREESACHTIGE antwoordde, dat zij op reis geweest waren naar de stad SION en dat zij die moeilijke plaats daartoe waren opgeklommen. "Maar, " zei hij, "hoe verder wij kwamen, hoe meer gevaar wij ontmoetten, en daarom keren wij terug." "Ja, dat is waar, " zei MISTROUWEN, "want recht voor ons liggen een paar leeuwen; of zij sliepen, of dat zij wakker waren, weten wij niet; maar wij kunnen niet anders denken, of zij zouden ons, als wij onder hun bereik gekomen waren, terstond aan stukken hebben gescheurd."

Toen zei CHRISTEN: "U maakt mij bang; maar waar zal ik heen vluchten om veilig te zijn? Als ik terugga naar mijn eigen plaats, die is bereid voor vuur en sulfer; daar kom ik zeker om; indien ik in de Hemelse Stad kan komen, dan weet ik zeker, dat ik veilig zal zijn. Ik moet het wagen; teruggaan is toch niets dan de dood; vooruit, daar is wel de vrees voor de dood, maar daar is ook het eeuwigdurend leven, ik vervolg dus mijn weg." Zo deed hij ook, en MISTROUWEN en VREESACHTIGE liepen de heuvel weer af. Zijn weg verder bewandelende, begon CHRISTEN evenwel te denken aan wat deze twee hem gezegd hadden, en hij tastte onder zijn mantel naar zijn rol, om daarin te lezen, tot zijn vertroosting, maar hij vond haar niet.

Dit maakte CHRISTEN zeer verlegen; hij wist niet, wat te doen; want hij miste nu wat hij steeds gebruikt had om zich te verkwikken, en wat hem tot een pas gediend zou hebben aan de Stad des Hemels. Aldus geheel ontroerd en verlegen en onzeker, hoe hij het zou maken, herinnerde hij zich ten laatste, dat hij in het Prieel geslapen had. En neervallende op zijn knieën, bad hij God, dat Hij hem deze dwaze daad vergeven wilde, en keerde terug, om naar de rol te zoeken.

Maar wie kan naar waarheid de droefheid uitdrukken, die CHRISTEN in zijn hart had, de hele weg, terwijl hij naar zijn rol liep te zoeken? Soms zuchtte hij, soms weende hij en dikwijls verfoeide hij zichzelf om zijn dwaasheid, dat hij was gaan slapen op een plaats, die alleen bestemd was, om hem wat te verfrissen in zijn vermoeidheid. Dus ging hij zeer zorgvuldig zoekend de hele weg langs, dan aan de ene, en dan aan de andere zijde ziende, of hij misschien de rol mocht terugvinden, waardoor hij zo vaak op zijn reis getroost was. Eindelijk kreeg hij het Prieel weer in het gezicht, waar hij in slaap was gevallen; maar dat vernieuwde zijn droefheid, door hem zijn misdaad, zijn slapen, indachtig te maken; dus begon hij zijn zonde zeer te bewenen. "O, " riep hij, "ellendig

mens, die ik ben! Dat ik zo sliep terwijl het dag was. Dat ik zo sliep te midden van zoveel zwaarigheden; dat ik zo het vlees heb gekoesterd, de rust, die de Heere van de heuvel alleen beschikt heeft tot verkwikking van de geest van de pelgrims, misbruikende tot het gemak van het vlees! Hoe vele stappen heb ik tevergeefs gedaan - juist gelijk het de Israëlieten ging, die om hun zonden terug gezonden werden naar de Rode Zee-; nu moet ik deze weg weer met droefheid treden, waarop ik met vermaak had kunnen wandelen. Hoe ver zou ik nu al gevorderd zijn, indien ik niet in die zondige slaap gevallen was! Nu moet ik driemaal de weg gaan, die ik anders maar eens had hoeven te lopen; ja, het schijnt mij toe, dat ik nog door de nacht overvallen zal worden; want de dag is bijna ten einde. Ach, had ik toch niet geslapen!"

Zo klagend kwam hij weer bij het Prieel, waar hij een ogenblik ging zitten wenen. Maar zie, terwijl hij met droefheid van zijn zitplaats naar beneden zag, daar ontdekte hij eindelijk, alsof de Voorzienigheid dit zo wilde, de verloren rol, die hij bevende en zeer snel opnam en in zijn mantel stak. Wie kan zeggen hoe vrolijk en blij de man was toen hij zijn rol weervond! Want deze rol was de verzekering van zijn leven en zijn aanbeveling aan de begeerde haven. Daarom stak hij ze in zijn mantel met een dankzegging aan God, die zijn ogen gericht had op de plaats, waar zij lag, en begaf zich weer met blijdschap en tranen tot de voorgenomen reis.

Maar o hoe vlug liep hij nu het overige van de heuvel op. En toch, eer hij deze over was, zie, daar ging de zon over CHRISTEN onder en kwam hem zijn ijdele slaap weer in gedachten, zodat hij die aldus betreurde: "Ach, zondige slaap, hoe schijn ik nu, om uwentwil, door de nacht overvallen te worden op mijn reis! Ik moet nu wandelen zonder zonneschijn, de duisternis bedekt mijn voetpad en ik moet het geluid van de nare schepselen horen vanwege mijn zondige slaap." Nu herinnerde hij zich ook het verhaal van MISTROUWEN en VREESACHTIGE, hoe zij ontsteld waren door het zien van de leeuwen.

Daarom zei hij bij zichzelf: "Deze beesten lopen in de nacht om roof en als zij mij hier in het duister ontmoeten, hoe zal ik ontkomen zonder door hen in stukken gescheurd te worden?" Aldus vervolgde hij zijn weg.

Het paleis Sierlijk.

Maar terwijl hij zo zijn ongelukkige misstap beweende, hief hij zijn ogen op; en zie, daar stond een statig paleis SIERLIJK geheten, recht voor hem, juist aan de kant van de goede weg.

Ik merkte ook, dat hij met spoed voortging, in de hoop daar mogelijk nog een nachtverblijf te vinden; maar toen hij nog niet ver gevorderd was, kwam hij op een zeer nauwe doorgang, omtrent tweehonderd passen aan deze kant van de portierswoning, en zag, toen hij nauwkeurig voor zich uit keek, twee leeuwen op de weg.

Nu zie ik, dacht hij, de gevaren, die MISTROUWEN en VREESACHTIG teruggedreven hebben. De leeuwen nu waren geketend, maar dat zag hij niet. Zeer bevreesd geworden, begon hij te denken, of hij niet teruggaan en hen volgen wilde; want hij zag niets anders tegemoet dan de dood. Maar de Portier, die WAAKZAAM heette, bemerkte vanuit zijn huisje, dat CHRISTEN stilstond en van wil scheen om terug te keren, en riep hem toe: "Is uw kracht zo klein? Vrees deze leeuwen niet, want zij zijn geketend en liggen hier alleen, om het geloof, waar het is, te beproeven en om hen, die het niet hebben, te ontdekken. Blijf midden op de weg en geen kwaad zal u bejegenen."

Toen zag ik, dat hij al bevende voortging, uit vrees voor de leeuwen, maar ook goed acht gaf op het onderricht van de Portier; hij hoorde hen ook wel brullen, maar zij deden hem geen kwaad. Daarom klapte hij in de handen en liep juichende voort, tot hij bij de Portier kwam, die in de poort stond en tot wie hij zei: "Mijnheer, wat is dit voor een huis? Zou ik hier deze nacht niet kunnen logeren?"

De Portier antwoordde: "Dit huis is hier gebouwd door de Heere van de heuvel, die het stichtte tot gerief en bescherming van de reizigers." De Portier vroeg ook meteen, vanwaar hij kwam en waar hij heen reisde. Daarop antwoordde CHRISTEN: "Ik kom van de stad VERDERF en ga naar de berg SION; maar omdat de zon onder gegaan is, wens ik, als het kan, deze nacht wel hier te vertoeven."

"Hoe is uw naam?" vroeg de Portier en CHRISTEN antwoordde: "Mijn naam is nu CHRISTEN, maar voorheen heette ik GENADELOOS. Ik ben uit het geslacht van Jafeth, die God in de tenten van Sem zal doen wonen" (Gen.9:27).

"Maar hoe komt u zo laat? De zon is al ondergegaan, " vroeg de Portier.

CHRISTEN antwoordde: "Ik zou hier wel vroeger geweest zijn, maar ik, ellendig mens, sliep in het Prieel, dat aan de kant van de heuvel staat; ja, ik zou toch nog veel vroeger hier geweest zijn, maar in mijn slaap verloor ik mijn bewijzen en kwam zonder die aan de top van de heuvel; toen voelde ik er naar, maar vond ze niet; dus was ik gedwongen bedroefd terug te gaan naar de plaats waar ik had geslapen en waar ik ze ook vond; en nu ben ik hier gekomen."

"Wel, " zei de Portier, "ik zal één van de Maagden van deze plaats roepen en wanneer uw redenen haar voldoen, zal zij u leiden tot de andere leden van ons gezin, volgens de regels van dit huis."

De Portier WAAKZAAM trok daarop aan de bel. Op dit geluid kwam er een zedige en zeer bevallige jonge vrouw, BESCHEIDENHEID genoemd, aan de deur en vroeg, waarom men belde; waarop de Portier antwoordde, dat er een man was, van de stad VERDERF naar de berg SION reizende, die vermoeid en door de avond overvallen, vroeg, of hij die nacht wel hier kon logeren.

"En ik, " vervolgde hij, "zei dat ik u zou roepen: gelieve nu zelf met hem te spreken en daarna te handelen, zoals het u goedgebeurt, volgens de regels van het huis."

Zij vroeg hem nu, vanwaar hij kwam en waar hij heen wilde; alsmede hoe hij op deze weg gekomen en wat hem al op zijn reis overkomen was, waarop hij telkens antwoordde en vertelde hoe de zaken stonden. Eindelijk vroeg zij hem nog welke naam hij droeg. Hij zei, dat hij CHRISTEN heette en te meer begerig was, aldaar te vernachten, omdat hij uit alles bemerkte, dat deze plaats gebouwd was door de Heere van de heuvel tot troost en bescherming van de reizigers.

Daarop glimlachte zij, maar tranen stonden in haar ogen; en nadat zij een ogenblik hadden gezwegen, zei ze: "Ik zal nog twee of drie leden van ons gezin roepen." Toen rinkelde zij aan de deur en riep VOORZICHTIGHEID, GODVRUCHTIGHEID en LIEFDE. Dezen, nadat zij nog een ogenblik met hem gesproken hadden, namen hem in huis. Spoedig kwamen vele leden van het gezin hem al aan de dorpel verwelkomen, zeggende: "Kom in, gij gezegende des Heeren! Dit huis is gebouwd door de Heere van de heuvel, opdat zulke reizigers daar onthaald zouden worden." Toen boog hij het hoofd en volgde hen in het huis. Nadat hij was binnentreden, zat hij neer; zij gaven hem iets te drinken en vonden tezamen goed, dat sommigen van hen, terwijl het avondmaal gereed gemaakt werd, een afzonderlijk gesprek met CHRISTEN zouden hebben, om alzo de tijd op de beste wijze te besteden. GODVRUCHTIGHEID, VOORZICHTIGHEID en LIEFDE werden daartoe verkozen, die aldus begonnen:

GODVRUCHTIGHEID. "Kom, beste CHRISTEN! Aangezien wij u zoveel liefde betonen en u deze nacht in ons huis ontvangen, laat ons, opdat wij mogelijk elkaar stichten en verbeteren zouden, wat tezamen spreken over de dingen die u op uw pelgrimsreis zijn overkomen."

CHRISTEN. "Wel, dat wil ik zeer graag doen en ik ben blij, dat ik u zo genegen vind."

GODVRUCHTIGHEID. "Wat bewoog u toch in het begin, om u tot zulk een pelgrimsleven te begeven?"

CHRISTEN. "Ik ben uit het land van mijn geboorte gedreven, door een vreselijk geluid, dat in mijn oren kwam, te weten door de tijding, dat een onvermijdelijk verderf mij zou treffen, als ik bleef in de plaats, waar ik mij toen bevond."

GODVRUCHTIGHEID. "Hoe kwam het, dat u, uit uw land trekkende, juist op de smalle weg kwam?"

CHRISTEN. "Het schijnt, dat God het zo wilde. Want toen ik vrezend, te zullen omkomen, van huis ging, wist ik niet waarheen; maar bij toeval kwam daar juist, terwijl ik bevende en wenende alleen stond, een man bij mij, wiens naam was EVANGELIST. Hij wees mij de enge poort, die ik anders nooit gevonden zou hebben; en zo kwam ik op de weg, die recht op dit huis aanloopt."

GODVRUCHTIGHEID. "Maar kwam u ook niet aan het huis van UITLEGGER?"

CHRISTEN. "Ja, en ik zag daar dingen, die mij wel zo lang in gedachten zullen blijven als ik leef; in 't bijzonder zag ik er drie dingen, te weten, hoe Christus ondanks tegenstand van de satan Zijn werk der genade in het hart onderhoudt; hoe een mens door de zonde zichzelf werpt uit alle hoop op Gods barmhartigheid; en de droom van hem, die in zijn slaap meende, dat de dag des Oordeels gekomen was."

GODVRUCHTIGHEID. "Wel, hoorde u hem zijn droom vertellen?"

CHRISTEN. "Ja, hij was zeer vreselijk; het was, of mijn hart beefde, toen hij hem mij vertelde; toch ben ik blij dat ik hem gehoord heb."

GODVRUCHTIGHEID. "Was dit alles, wat u in het huis van UITLEGGER zag?"

CHRISTEN. "Neen; hij nam mij bij de hand en toonde mij een statig Paleis en meteen hoe de lieden, die daarin woonden, allen in goud gekleed waren; en hoe er een kloekmoedig man kwam die zijn weg nam, recht door de gewapende mannen heen, die aan de deur stonden, om er hem buiten te houden en hoe hem gelast werd binnen te treden, om daar een eeuwige heerlijkheid te verkrijgen. Mij dunkt, dat deze dingen mij het hart verrukten, en ik zou aan dat huis van die goede man mij wel een jaar opgehouden hebben, had ik niet geweten, dat ik verder gaan moest."

GODVRUCHTIGHEID. "En wat zag u nog meer op uw weg?"

CHRISTEN. "Zien! Wel ik was maar een eindje voortgegaan, of naar het mij voorkwam, zag ik er één, die al bloedende aan een hout hing; en alleen het gezicht daarvan maakte, dat mij het pak van de rug afviel, want ik zuchtte onder een zware last en toen schoot het naar beneden en viel van mij af. Het was wat wonderlijks voor mij, want ik had iets dergelijks nooit te voren gezien. Ja, luister, terwijl ik zo stond en op Hem zag, want ik kon mijn ogen niet van Hem afhouden, zo verschenen mij drie zeer blinkende gestalten die tot mij kwamen. Eén van hen zei: uw zonden zijn u vergeven; de andere trok mij mijn oude, vuile kleren uit en gaf mij de geborduurde mantel, die u mij nog ziet dragen; en de derde drukte mij het merk in, dat u aan mijn voorhoofd ziet en gaf mij deze verzegelde rol." Dit zeggende, haalde hij die uit zijn mantel.

GODVRUCHTIGHEID. "Maar u zag nog meer dan dit, niet waar?"

CHRISTEN. "Wat ik u reeds verteld heb, is wel het beste; evenwel zag ik nog iets anders en wel drie mannen, namelijk SLECHTE, LUIAARD en VERMETELE, die aan de kant van de weg lagen. En toen ik bij hen kwam, vond ik hen neerliggen in de slaap

met ijzeren boeien aan hun benen; maar meent u, dat ik hen wakker kon maken? O neen! Ik zag daarna ook FORMALIST en HYPOCRIET over de muur klimmen, met hun beiden, om, gelijk zij voorgaven - naar SION te gaan; maar zij waren spoedig verdwaald, gelijk ik hun ook voorspeld had; maar zij wilden mij niet geloven. Bovenal vond ik het een zwaar werk voor mij, deze heuvel te beklimmen; en even moeilijk, om aan de leeuwenmuilen te ontkomen. Werkelijk, had die goede man, de portier, die aan de deur staat, niet geroepen, ik weet niet, of ik niet nog op het laatst zou zijn teruggekeerd; doch ik dank God, dat ik zo ver en tot hiertoe gekomen ben; en ik dank u, dat u mij zo ontvangen hebt."

Hierna verzocht VOORZICHTIGHEID of hij enkele door haar te stellen vragen wilde beantwoorden.

Zij begon met de vraag: "Denkt u van tijd tot tijd nog wel eens aan het land dat u verlaten hebt?"

CHRISTEN: "Ja, maar met grote schaamte en afkeer. Indien ik verlangd had naar het land, dat ik verlaten heb, dan had ik gelegenheid gehad om terug te gaan. Maar ik begeer een beter vaderland, namelijk de hemel."

VOORZICHTIGHEID. "Hangen u nog dingen aan, die u toentertijd beheersten?"

CHRISTEN. "Och ja, maar grotelijks tegen mijn wil. In het bijzonder zijn dat inwendige en vleselijke bewegingen, waarmee ik, evenals al mijn landgenoten, zeer veel op had. Maar nu zijn mij al deze dingen tot droefheid. En als ik het voor het kiezen had, ik zou begeren, nooit meer aan deze dingen te denken; maar als ik het goede wil doen, gevoel ik, dat het kwade mij bijligt." (Rom.7:21).

VOORZICHTIGHEID. "Vindt u niet bij tijden, dat de dingen reeds overwonnen schijnen te zijn, die u op andere tijden weer veel droefheid en verwarring veroorzaken?"

CHRISTEN. "Ja, doch dat is maar zelden. Maar als dat gebeurt, zijn het gouden uren voor mij.

VOORZICHTIGHEID. "Weet u ook, door welke middelen het kwam, dat het u bij tijden toescheen alsof zij overwonnen waren?"

CHRISTEN. "Hierdoor voornamelijk, wanneer ik denk aan wat ik eens aan het kruis zag, als ik mijn oog laat gaan over mijn geborduurde mantel, wanneer ik zie in de rol, die ik op mijn hart draag, en wanneer de overdenkingen van de plaats, waar ik heenga, mijn hart gevoelig aandoen. Zie, dit alles zal het doen."

VOORZICHTIGHEID. "Maar wat maakt u toch zo begerig naar de berg SION?"

CHRISTEN. "Vraagt u dat? Daar hoop ik Hem levend te zien, die eens dood aan het kruis hing, daar hoop ik ontlast te worden van alle dingen, die mij tot op deze dag zo veel schade toebrengen; daar, zegt men, is geen dood meer en daar zal ik wonen bij het gezelschap, waarin ik het meeste behagen heb. Want om u de waarheid te zeggen, ik heb Hem lief, omdat mijn last door Hem verlicht is; ik ben moe van mijn inwendige ziekte; ik wil zo graag daar wezen, waar ik niet meer zal sterven en bij het gezelschap, dat voortdurend zal roepen: Heilig! Heilig! Heilig!"

Toen sprak LIEFDE met hem en vroeg, of hij ook een gezin had. "Bent u getrouwd?" vroeg zij.

Hij antwoordde: "Ja, ik heb een vrouw en vier kleine kinderen"; waarop LIEFDE vroeg: "En waarom bracht u ze niet mee?"

CHRISTEN begon te wenen en zei: "Ach, hoe graag had ik dit gedaan; maar zij waren er alle ten uiterste afkerig van, deze pelgrimsreis te aanvaarden."

"Maar, " sprak LIEFDE daarop, "u had met hen moeten spreken, om hen aan te tonen, welk gevaar in hun achterblijven gelegen was."

CHRISTEN. "Dat deed ik; ik zei hun ook, wat God mij had bekend gemaakt over de ondergang van onze stad; maar ik was als jukkende in hun ogen (Gen. 19:14); zij geloofden mij niet."

LIEFDE. "Maar hebt u wel gebeden tot God, of Hij de raad, die u hun gaf, zegenen wilde?"

CHRISTEN. "Ja, en dat wel met vele bewegingen; want u moet weten, dat mijn vrouw en mijn arme kinderen mij zeer dierbaar waren."

LIEFDE. "Maar sprak u met hen niet over uw eigen droefheid en over het verderf? Want ik meen, dat u voor u zelf aan de ondergang van uw stad niet twijfelde."

CHRISTEN. "Ja, verschillende keren. Zij konden 't ook wel zien aan mijn gezicht, aan mijn tranen en aan mijn verslagenheid vanwege de bevatting, die ik had van het Oordeel, dat boven ons hoofd hing; maar dit alles was niet genoeg om hen met mij te doen gaan."

LIEFDE. "Maar wat hadden zij daartegen in te brengen?"

CHRISTEN. "Mijn vrouw was bevreesd de wereld te verliezen en mijn kinderen waren aan het dwaze vermaak van de jeugd gewend. Het was hierom, het was daarom; zij lieten mij dus alleen wandelen, gelijk u ziet."

LIEFDE. "Maar verhinderde u ook door een ijdele wandel wat u door woorden op hen zocht uit te werken, om hen te bewegen met u te gaan?"

CHRISTEN. "Inderdaad, ik kan mij zelf niet prijzen met het oog op mijn leven; want ik ben mij vele gebreken bewust; ik weet ook, dat een mens door zijn omgang gemakkelijk kan omstoten, wat hij door beweegredenen en tot hun best tracht te doen hechten op anderen; nochtans kan ik zeggen, dat ik zeer op mijn hoede was, ten einde hen nooit door enige onbetamelijke daad te sterken in hun afkerigheid van mijn pelgrimsreis. Ja, het was juist hierom, zeiden zij mij, dat ik al te precies was en omdat ik mij om hunnentwil onthield van dingen, waarin zij geen kwaad zagen. En mij dunkt, ik mag zeggen: indien hun iets, van wat ze in mij zagen, tegen stond, dan was het mijn grote tederheid en mijn zorg, om niet tegen God te zondigen of mijn naaste enig leed te doen."

LIEFDE. "Inderdaad, Kaïn haatte zijn broeder, omdat zijn eigen werken boos waren en die van zijn broeder rechtvaardig (1Joh.3:12); en indien uw vrouw en kinderen u dit kwalijk namen, zo toonden zij hiermee, dat zij onverzoenlijk waren ten goede. U hebt uw ziel bevrijd van hun bloed."

Zo zaten zij samen te spreken tot het avondmaal gereed was en toen zij zich aan tafel hadden begeven, zaten zij neer om te eten. De tafel nu was voorzien van vet vol merg en van reine wijnen, die gezuiverd waren (Jes. 25:6); en de gesprekken, die zij aan tafel hielden, gingen alle over de Heer van de Heuvel: over wat Hij al had gedaan, waarom Hij zo deed en waarom Hij dit huis gebouwd had. Uit wat zij zeiden kon ik merken, dat Hij een groot Krijgsman geweest was en gevochten had met hem, die het geweld des doods had (Hebr. 2:14), en dat Hij hem ook had geveld, doch niet zonder groot gevaar voor zichzelf. "Daarom heb ik Hem nog te meer lief," zei CHRISTEN, "want naar ik hoor zeggen, *en ik geloof het*, deed Hij het met verlies van veel bloed. Maar wat de heerlijkheid der genade in dit alles brengt is, dat Hij het deed uit zuivere liefde tot de Zijnen." Naast dit, zo waren er enigen van het gezin, die zeiden bij Hem geweest te zijn en met Hem gesproken te hebben, sedert Hij aan het kruis was gestorven. En zij getuigden allen, het van Zijn lippen te hebben, dat Hij zo'n liefhebber is van arme reizigers, dat Zijns gelijke niet gevonden wordt van het oosten tot het westen. Zij gaven ook een bewijs, om te bevestigen wat zij zeiden. Hij had, zeiden ze, zich als ontdaan van al Zijn rijkdom en al Zijn heerlijkheid, opdat Hij dit werk kon voltooien voor de

armen (2 Kor. 8:9); Hij had gezegd en betuigd, dat Hij niet alleen wilde wonen op de berg SION. Zij voegden daar nog bij, dat Hij vele pelgrims tot vorsten had gemaakt, hoewel zij als bedelaars geboren waren en hun beginsel uit stof en drek was (1 Sam. 2:3, Ps. 113:7).

Zo spraken zij samen tot laat in de nacht; en nadat zij zich aan des Heeren hoede bevolen hadden, begaven zij zich ter ruste. De pelgrim brachten zij in een ruime opperkamer, waarvan het venster tegen de opgang van de zon was. De naam van deze kamer was VREDE. Hier sliep hij tot de dag aanbrak en ontwakende, zong hij:

*Ach! waartoe ben ik nu verheven?
Wil dan de zoete Jezus geven,
Zijn liefde en al Zijn zorg aan hem,
Die zich naar 't nieuw Jeruzalem
Als pelgrim heeft op reis begeven?
'k Voel nu, ik weet niet wat gewemel,
Mijn manna maakt al 't aards tot zemel,
Mijn ziel, ontlast van al haar schuld,
Is met een stille vreê vervuld.
'k Woon aan de deur van de Hemel.*

(Wijze Ps. 96)

Toen zij allen opgestaan waren, zeiden zij tot hem, nadat ze eerst nog een poosje met elkaar gesproken hadden, dat zij hem niet zouden laten gaan, voor- dat ze hem de bijzonderheden van die plaats getoond zouden hebben. Eerst brachten zij hem nu in hun studeerkamer; waar zij hem registers lieten zien van de grootste oudheden; in welke, als ik mijn droom goed onthouden heb, zij hem vooraf toonden het geslacht van de Heere van de Heuvel, om hem te doen zien, dat Hij was de Zoon van de Oude van Dagen en dat door een eeuwige generatie. Hier waren ook uitgebreid geregistreerd de daden, die Hij gedaan had en de namen van vele honderden, die Hij in zijn dienst had opgenomen en nu door Hem geplaatst waren in een woonplaats, die noch door lengte van dagen, noch door veroudering van de natuur verbroken kon worden.

Hierop lazen zij hem enige van de gedenkwaardige daden voor, die sommige van Zijn dienaren gedaan hadden: hoe zij koninkrijken hadden overwonnen, gerechtigheid geoefend, de beloften verkregen, de leeuwenmuilen toegestopt, de kracht van het vuur uitgeblust; hoe zij de scherpte van het zwaard waren ont- vloten, uit zwakheid krachten gekregen hadden, in de strijd sterk geworden waren en gehele legers van vreemden op de vlucht gedreven hadden. (Hebr. 11:33- 34).

Daarna lazen zij weer uit een ander gedeelte van het register van het huis, waaruit bleek, hoe gewillig hun Heere was, om een ieder in gunst te ontvangen, ofschoon zij in voorgaande tijden zowel Zijn persoon als Zijn belangen grotelijks tegengestaan hadden. Daar waren nog verscheidene andere geschiedenissen van zeer beroemde zaken, die CHRISTEN alle inzag, gelijk ook verscheidene oude en nieuwe dingen. Ook profetieën en bedreigingen van zaken, die hun zekere vervulling hebben, beide tot schrik en verbazing van de vijanden en tot troost en verkwikking van de reizigers.

De volgende dag brachten zij hem in hun magazijn, waar ze hem allerlei oorlogswapenen lieten zien, die de Heere daar voor de reizigers gereed hield; een zwaard, schild, helm, borstwapenen en schoenen die niet verouderen en gedurig gebed. En er was zo'n overvloed van dit alles, dat men er wel zoveel man ten dienste van de Heere uit bewapend zou kunnen hebben, als er sterren zijn aan de hemel.

Zij wezen hem ook enige instrumenten, waarmee sommigen van Zijn knechten wonderlijke dingen verricht hadden. Zij toonden hem Mozes' staf, de hamer en de nagel waarmee Jaël Sisera sloeg, de bazuinen en de fakkels waardoor Gideon het leger van de Midianieten op de vlucht dreef. Zij toonden hem ook Samgars ossenstok, waarmee hij zeshonderd man sloeg, alsmede het kakebeen, waarmee Simson vele vijanden versloeg. Bovendien lieten zij hem ook Davids slinger zien en de steen, waarmee hij de reus Goliath velde; ook het zwaard, waarmee hun Heere de mens der zonde eens doden zal op de dag, die Hij zal verwekken tot de roof.

Behalve dit alles lieten zij hem nog meer uitmuntende dingen zien, alle tot groot genoegen van CHRISTEN. En toen dit gedaan was, begaven zij zich weer ter ruste.

Toen zag ik ook nog, dat hij in de morgen opstond, om voort te reizen, maar zij verzochten hem, tot de volgende dag te blijven. "Dan, " zeiden zij, "zullen wij u, als het maar helder weer is, eens wijzen waar de LIEFELIJKE BERGEN liggen, die nog veel tot uw vertroosting zullen toedoen, omdat zij nog veel nader zijn aan de haven van uw begeerte dan deze plaats." Daar stemde hij in toe, en zo vertoefde hij nog een dag.

Als nu de morgenstond gekomen was, gingen zij met hem op het dak van het huis en bevalen hem, zuidwaarts te zien. Zo deed hij en zie, hij zag ver van zich af een zeer bergachtige plaats (Jes. 33:17), met sierlijke bossen, wijngaarden en vruchten van allerlei soort, met bloemen, beken en fonteinen, alle zeer schoon om te zien. CHRISTEN zei: "Hoe heet dat land toch?" Zij antwoordden: "Het wordt IMMANUELS LAND genoemd en is toegankelijk voor alle reizigers of pelgrims, evenals deze heuvel. Wanneer u daar komt, zult u de poort van de Hemelse Stad kunnen zien, gelijk de Herders die daar legeren, u wel wijzen zullen."

Nu ging hij bij hen te rade of hij voort zou reizen, en zij waren het er mee eens, maar zeiden: "Laten wij eerst in het magazijn en wapenhuis gaan." Zo geschiedde het dan ook. Daar werd hij door hen van het hoofd tot de voeten geharnast met wapens, die alle beproefd waren, voor het geval hem mogelijk enige aanval op de weg te wachten stond. Zo toegerust, ging hij met deze goede vriendinnen naar buiten, naar de poort en vroeg de Portier of hij geen pelgrim voorbij had zien gaan, welke bevestigend antwoordde.

"Ik bid u, " zei CHRISTEN, "kende u hem?"

"Ik vroeg naar zijn naam, " zei de portier; "hij heette GETROUW."

"O, " riep CHRISTEN, "dat is mijn stadgenoot, mijn naaste buurman; hij komt van de plaats, waar ik geboren ben. Hoe ver denkt u, dat hij nu al vooruit is?"

De portier antwoordde: "Hij is nu ongeveer beneden aan de heuvel."

"Wel, mijn goede vriend!" zei CHRISTEN, "de Heere zij met u en vermenigvuldige uw zegen voor al de goedheid, die u mij bewezen hebt."

En zo ging CHRISTEN heen. Maar BESCHEIDENHEID, GODVRUCHTIGHEID, LIEFDE en VOORZICHTIGHEID wilden hem vergezellen tot aan de voet van de heuvel, wat zij ook deden. Dus gingen zij tezamen en hervatten hun vorig gesprek, tot zij beneden aan de heuvel kwamen.

CHRISTEN zei: "Evenals het moeilijk was, de heuvel op te klimmen, zo is het naar mijn idee ook moeilijk en gevaarlijk hem af te gaan."

"Ja, " voegde VOORZICHTIGHEID daar aan toe, "dat is wel waar; het is een harde zaak voor een mens, af te dalen in de vallei VERROOTMOEDIGING, waarin u nu komt, zonder onderweg te struikelen. Daarom hebben wij u ook tot hiertoe gezelschap gehouden." Dus trad hij zeer omzichtig naar beneden; evenwel glipte hij nog een keer of twee ter zijde weg.

Ik zag ook in mijn droom, dat dit zoete gezelschap hem, toen hij onder aan de heuvel gekomen was, een brood, een fles wijn en een tros rozijnen gaf; en zo ging hij zijns weegs.

De vallei Verootmoediging.

Maar CHRISTEN, die nu in de vallei VEROOTMOEDIGING was, had het daar zeer zwaar. Hij was er nog maar een korte tijd, toen hij een grote zielevijand op zich zag afkomen, die recht door het veld op hem aantrok. Zijn naam was APOLLYON. CHRISTEN werd hierdoor zeer beangst en dacht na, wat hem nu te doen stond; terug te gaan, of stand te houden. Maar hij bedacht, dat hij geen wapentuig had om zijn rug te beschermen en hij begreep, dat hij door te vluchten, zijn vijand een groot voordeel zou geven en de kans, om hem zeer gemakkelijk met zijn vurige pijlen te verwonden; dus besloot hij stand te houden en hem zo op te wachten; want al had ik niet meer op het oog, dacht hij, dan alleen mijn leven te behouden, dan zou het nog het beste wezen, niet te vluchten.

Derhalve ging hij voort en kwam bij APOLLYON. Het was een monster, zeer vervaarlijk om te zien en bekleed met schubben, zoals een vis; en - dat is zijn trots - hij had vleugels als een draak en voeten als een beer. Uit zijn buik kwamen vuur en rook en zijn mond was als de muil van een leeuw. Hij zag CHRISTEN aan met een vreselijk en schrikwekkend gezicht en sprak hem aldus aan:

"Waar komt u vandaan en waar gaat u naar toe?"

CHRISTEN. "Ik kom van de stad VERDERF, de plaats van alle onheil en ga naar de stad SION."

APOLLYON. "Daaruit bemerk ik, dat u een van mijn eigen onderdanen bent, want dat hele land is van mij; ik ben er de Vorst en God van. Hoe komt u er toe, van uw eigen Koning weg te lopen? Indien ik geen dienst meer van u verwachtte, zou ik u met één slag ter aarde neervellen."

CHRISTEN. "Het is waar, ik ben geboren onder uw gebied en heerschappij; maar uw dienst was een harde dienst en uw soldij zeer sober, zodat het onmogelijk is, dat een mens er het leven bij houden kan, want de bezoldiging der zonde is de dood (Rom.6:23). Daarom heb ik, tot mijn jaren gekomen, zoals andere welberaden lieden, uitgezien, op wat voor manier ik mijn toestand verbeteren kon."

APOLLYON. "Er is geen Vorst, die zijn onderdanen gemakkelijk wil missen; en ik, dat kunt u wel denken, zal u ook zo gemakkelijk niet laten gaan. Maar daar u zo over mijn dienst en over mijn loon klaagt, kom, wees maar tevreden, ga met mij terug en al wat ons landschap kan opbrengen, beloof ik u te geven."

CHRISTEN. "Maar ik heb mij al aan iemand anders, te weten aan de Koning der koningen, verbonden; hoe kan ik nu op een eerlijke manier tot u terugkeren?"

APOLLYON. "U hebt in dezen, zoals het spreekwoord zegt, u gekeerd van kwaad tot erger. Maar het gebeurt wel meer, ja het is iets gewoons, dat degenen, die zich voor Zijn dienaars uitgeven, Hem na een korte tijd weer de zak geven en naar mij terugkomen; doet u ook zo, en alles is in orde."

CHRISTEN. "Ik heb mij aan Hem overgegeven en Hem trouw gezworen; hoe kan ik dan weer tot u overlopen; zou ik niet als een verrader worden opgehangen?"

APOLLYON. "U hebt mij reeds van hetzelfde laken een pak gegeven; evenwel ben ik bereid, daar overheen te stappen, als u slechts terugkeert en weer bij mij komt."

CHRISTEN. "Wat ik u beloofd heb, deed ik in de tijd van mijn onwetendheid. Daarbij weet ik ook, dat mijn Overste, onder Wiens banier ik nu gekomen ben, goed genoeg is

om mij te ontslaan, ja ook, mij te vergeven, alles wat ik ooit misdaan heb, door mij zelf aan u te verbinden. En boven dit alles, zo weet, o vernielende APOLLYON, dat, als ik de waarheid zal zeggen, Zijn loon en Zijn soldij, Zijn dienaren, Zijn regering, Zijn gezelschap en Zijn land, mij veel beter aanstaan dan het uwe; derhalve, laat af van mij verder te verzoeken. Ik ben Zijn knecht en wil Hem, Hem alleen volgen."

APOLLYON. "Overweeg eens terdege, als u wat bedaard bent, wat u op de weg, die u nu bent ingegaan, al wacht. U weet, dat Zijn dienaren voor het merendeel een ongelukkig einde hebben, omdat zij tegen mij overtreden en mijn wegen verlaten; hoe velen van hen zijn door een schandelijke dood omgekomen. U acht Zijn dienst beter dan de mijne. Maar, Hij is immers nog nooit gekomen uit Zijn plaats, om iemand van Zijn dienaren uit mijn handen te verlossen. Wat mij betreft, wat heb ik, zoals de hele wereld wel weet, degenen, die mij trouw dienden, dikwijls geholpen door list of door geweld; en hen verlost van degenen die hen benauwden. En zo zal ik u ook doen."

CHRISTEN. "Dat Hij soms nalaat, hen dadelijk uit te helpen, is om hun liefde te beproeven, opdat blijkt, of zij Hem willen aankleven tot het einde toe; en wat u een kwaad einde noemt, wat de Zijnen soms zouden hebben, dat achten zij het heerlijkste, dat hun kan gegeven worden. Want naar tegenwoordige verlossingen verlangen zij niet; zij zien bijzonder uit naar hun heerlijkheid en die zullen zij genieten, als hun Vorst komen zal in Zijn heerlijkheid met Zijn heilige engelen."

APOLLYON. "U bent Hem reeds ontrouw geweest in uw dienst. Hoe durft u dan u zelf nog inbeelden enig loon van Hem te zullen ontvangen?"

CHRISTEN. "Waarin ben ik o APOLLYON, Hem ontrouw geweest?"

APOLLYON. "Toen u zich pas op reis begaf, bent u bezweken, toen u bijna verstikte in de poel MISTROUWEN. U bent een verkeerde weg ingeslagen, om van uw pak verlost te worden; u had moeten wachten, tot uw Vorst het van u aflichtte. U hebt een zondige slaap geslapen en daarin uw dierbare dingen verloren. U bent bijna bewogen geweest, terug te gaan, toen u de leeuwen zag en wat spreekt u van uw reis en van wat u al gehoord en gezien hebt. U bent van binnen hunkerende naar ijdele eer, in alles wat u zegt of doet."

CHRISTEN. "Al wat u daar spreekt is waar en nog meer daarbij, wat u niet weet. Maar de Vorst, die ik eer en dien, is genadig en vaardig om te vergeven. Maar wat meer is, deze gebreken hadden mij in hun bezit, toen ik in uw land woonde; daar heb ik ze ingezogen; ik heb er ook onder gezocht, en ben er bedroefd over geweest en heb vergiffenis gekregen van mijn Vorst."

Toen werd APOLLYON zeer grimmig en brak uit in deze verwoede woorden: "Ik ben een vijand van uw Vorst, ik haat Zijn persoon, Zijn wetten en Zijn volk; ik ben tegen u uitgetogen met het voornemen om u te weerstaan."

"Hoed u, APOLLYON!" zei CHRISTEN, "en pas op, wat u doet, want ik ben op 's Konings weg, de weg van heiligheid; daarom wacht u!"

Toen zette APOLLYON zich dwars over de hele weg, zo breed als die was, en zei: "Ik heb alle vrees terzijde gesteld, bereid u ter dood. Want ik zweer u bij mijn eeuwige afgrond, dat u niet verder komen zult; hier wil ik u uw ziel ontroven." En terwijl hij dit sprak, kwam er een vurige pijl recht op CHRISTENS borst aansnorren; maar deze had een schild in zijn hand, waarmee hij de pijl stuitte, en zo het gevaar voorkwam. CHRISTEN zette er zich ook toe; want hij zag, dat het zijn tijd was om uit de ogen te zien. APOLLYON schoot intussen zijn pijlen op CHRISTEN, bij wie ze weldra zo dicht om het hoofd vlogen als hagel; waardoor CHRISTEN, niettegenstaande al zijn tegenweer, eindelijk nog in zijn hoofd, hart en voet gewond werd, wat hem iets achteruit deed deinzen.

APOLLYON zette derhalve zijn aanvallen voort; maar CHRISTEN greep nieuwe moed en zette zich tegenover hem in een houding, zo mannelijk als hij kon. Deze verschrikkelijke strijd duurde meer dan een halve dag, zodat CHRISTEN bijna afgemat was. Want u moet weten, dat CHRISTEN tengevolge van zijn wonden wel zwakker en zwakker moest worden.

Toen APOLLYON er de kans toe zag, kwam hij CHRISTEN hoe langer hoe nader, vatte hem aan om met hem te worstelen en deed hem vreselijk vallen; waardoor het zwaard CHRISTEN uit de hand schoot. Dit gewaar wordende, zei APOLLYON: "Nu heb ik u al in mijn macht, " en het scheelde niet veel, of hij had hem dood gedrukt; zodat CHRISTEN de hoop om het leven te behouden al begon op te geven.

Maar terwijl APOLLYON zijn laatste kracht in het werk meende te stellen, om een einde aan het leven van deze goede man te maken, greep CHRISTEN, alsof God het zo wilde, zeer vaardig naar zijn zwaard en kreeg het nog net te pakken ook. Vol vreugde riep hij nu: "Verblijd u niet, o mijn vijand, want ofschoon ik gevallen ben, ik zal weder opstaan."(Micha 7:8) en bracht hem een dodelijke wonde toe, die hem teruggedreef, als een, die dodelijk gewond is.

Toen CHRISTEN dit bemerkte, riep hij uit: "In al deze dingen zijn wij meer dan overwinnaars door Hem, die ons heeft liefgehad." (Rom. 8:37). Terstond spreidde APOLLYON zijn drakenvleugels uit en vloog heen en CHRISTEN zag hem nooit weer (Jac. 4:7).

Niemand zou kunnen geloven, als hij het niet zelf gezien en gehoord had zoals ik, welk een gehuil en vervaarlijk gebrul APOLLYON maakte al de tijd, dat zij tezamen streden, want hij sprak met het geluid van een draak. En aan de andere kant, welke zuchten en kermingen CHRISTEN voortbracht uit het binnenste van zijn hart; ik zag hem ook maar geen ogenblik blij kijken voor hij merkte, dat hij APOLLYON gewond had met zijn tweesnijdend zwaard. Toen begon hij inderdaad te lachen en hief het oog naar boven. Dat was het verschrikkelijkste gevecht, dat ik in mijn leven gezien had.

Toen de strijd geëindigd was, zei CHRISTEN: "Hier wil ik Hem danken, die mij verlost heeft uit de muil van de leeuw, Hem, die mij geholpen heeft tegen APOLLYON." En zijn stem verheffende, begon hij te zingen als volgt:

*Beëlzebub, het hoofd der helse slaven
Zond uit zijn rot een boze op mij aan;
't Was of hij vloog, zo ijlings kwam hij draven,
Van mening, om mij ganselijk te verslaan.
Hij scheen een draak, voorzien aan alle zijden
Van doodlijk en verdoemlijk hels geweer,
Ik, ongewoon zo'n hard en bitter strijden,
Viel, helaas, door zijn furie plotseling neer.
Maar Michaël, aan wie 'k mij heb verbonden,
Mij een tweesnijdend zwaard in handen gaf,
Waarmeê ik hem zeer diep en doodlijk wondde.
Dies liet hij haast van mij te kwellen af.
Voor eeuwig zij Uw grote Naam geprezen,
Immanuël, mijn Overste, mijn Heer!
Die mij in deez' Uw hulpe hebt bewezen,
Maak mij voorts nuttig tot Uw dienst en eer!*

(Wijze Ps. 12)

Toen zag ik een hand, die CHRISTEN enige bladeren van de boom des levens toereikte, welke hij aannam en op de in de strijd opgelopen wonden legde, die nu terstond werden geheeld. Hij zette zich daar ook een ogenblik neer, om brood te eten en zich uit de fles met wijn te laven, die hij kort geleden had gekregen. Daardoor een weinig verkwikt, maakte hij zich gereed om voort te reizen, het zwaard steeds in de hand houdende; want - zo zei hij - ik weet niet of ik nog een andere vijand zal ontmoeten. Hij kwam echter de vallei met vrede door, zonder door APOLLYON of iemand anders beledigd te worden.

De vallei van de Schaduw des Doods.

Aan het einde van deze vallei was nog een andere, met name de VALLEI VAN DE SCHADUW DES DOODS en CHRISTEN moest persé door deze vallei, omdat de weg tot de stad des Hemels er midden door liep. Deze vallei nu is een zeer eenzame plaats. De profeet Jeremia beschrijft haar als: een woestijn, een land van wildernissen en kuilen, een land van dorheid en schaduw des doods, een land, waar niemand (een Christen uitgezonderd) doorgaat en waar geen mens in woont (Jer.2:6). Hier nu was CHRISTEN er nog erger aan toe, dan in de strijd met APOLLYON, zoals uit het vervolg blijken zal.

Toen CHRISTEN aan het begin van deze vallei gekomen was, ontmoetten hem twee mannen, kinderen van hen, die eens een kwaad gerucht brachten over het goede land (Num. 13:32), en zij repten zich om terug te keren. Deze sprak hij aan en zei: "Waarheen gaan jullie, mannen?"

Zij antwoordden: "Terug, terug; en wij wensten, dat u met ons ging, want als u dit niet doet, hebt u uw leven en uw welstand niet lief."

CHRISTEN vroeg daarop: "Hoe, waarom, wat is er gaande?" En zij antwoordden: Vraagt u, wat er is? Wij gingen ook de weg, die u gaan wilt en liepen zo ver, als wij ons durfden wagen en inderdaad, wij hadden het terugkeren wel bijna kunnen vergeten, want waren wij nog verder gegaan, wij hadden het niet naverteld."

"Wat is u dan overkomen?" vervolgde CHRISTEN.

Zij antwoordden: "Wij waren bijna in de VALLEI VAN DE SCHADUW DES DOODS (Ps. 44:20 en 107:10); maar wij zagen gelukkig nog vóór ons en merkten het gevaar eer wij er in kwamen."

"Maar wat hebt u daar gezien?" vroeg CHRISTEN.

"Gezien?" zeiden zij, "Wel, de vallei zelf; is dat niet genoeg? Zij was donker als pek, en daar waren veldduivels en draken van de afgrond. Wij hoorden ook een gedurig huilen en kermen, als van een volk in onuitsprekelijke ellende, dat gebonden is in de verdrukking en in ijzer, dat daar zit in een land van duisternis en schaduw des doods, dat de dood met zijn vleugels overdekt heeft; kortom alleszins vreselijk." (Job 3:5 en 10:22).

"Ik kan het nog niet anders zien, " zei CHRISTEN, "of de weg, waarvan u spreekt, is de weg, die ik heb te wandelen, om tot de begeerde haven te komen." (Jer. 2:6).

"Is dit uw weg, " zeiden zij, "dan willen wij niet met u gaan, " en zo scheidten zij van CHRISTEN, die hierop zijn weg voortzette, zijn zwaard in de hand houdende, uit vrees aangevallen te zullen worden.

Ik zag ook, dat er ter rechterzijde van de vallei een diepe gracht of sloot lag, namelijk die, waarin door alle eeuwen de ene blinde de andere heeft doen vallen; zodat zij tezamen jammerlijk zijn omgekomen. Ter linkerzijde was een gevaarlijke slijkpoel en moeras. Indien een mens daarin viel, kon hij geen grond voor zijn voet vinden. Dit was

dezelfde, waar koning David eens in neerzank (Ps. 69:3), die er ongetwijfeld ook in versmoord zou zijn, als niet Hij, Die machtig is, hem eruit had gerukt.

Het voetpad was hier buitengewoon smal en daardoor had de goede CHRISTEN het des te moeilijker. Want wanneer hij, in het donker gaande, de gracht aan de ene zijde dacht te mijden, was hij in gevaar, uit te glijden in het moeras aan de andere kant en als hij zeer zorgvuldig het slijk wilde schuwen, liep hij gevaar in de gracht te vallen. Zo sukkelde hij voort en ik hoorde hem bitter zuchten; want behalve de gemelde gevaren was het op het pad zo duister, dat hij af en toe niet kon zien, hoe de ene voet voorbij de andere te zetten.

Ongeveer in het midden van deze vallei, niet ver van de weg af, zag ik de mond van de hel. Daar stond CHRISTEN en dacht: "Wat zal ik nu doen?" En terstond kwamen er zo'n vuur en rookdamp, zovele vonken en zulk een naar geluid (dingen die voor CHRISTENS zwaard geen ontzag hadden, gelijk APOLLYON) uit voort, dat hij genoodzaakt werd zijn zwaard in de schede te steken en een ander wapen ter hand te nemen, genaamd GEDURIG GEBED (Ef. 6:18, Ps. 116:3); ik hoorde hem roepen: "o Heere, verlos mijn ziel." Zo voortgaande, naderde hij het vuur al vrij dicht. Hij hoorde ook treurende stemmen en een toe- en afnemend vleugelgeruis, en dat deed hem meermalen vrezen, nog in stukken gescheurd of vertrapt en vertreden te zullen worden, zoals het slijk der straten. Dit naar geluid en vervaarlijk gezicht hoorde en zag hij al vele uren en zich inbeeldende, dat er een troep boze geesten op hem aankwam, stond hij een ogenblik stil en overlegde, wat hem te doen stond. Soms was hij half van plan terug te keren, dan weer dacht hij, dat hij nu wellicht al halverwege de vallei was en hoe hij al zovele gevaren had doorstaan; meteen herinnerde hij zich, dat het gevaar van terug te gaan wellicht groter was dan de gevaren, die hem in het voortzetten van zijn reis nog ontmoeten konden; daarom besloot hij zijn weg te vervolgen.

De boze geesten schenen intussen al nader en nader te komen. Maar toen ze bijna bij hem waren, riep hij met een geweldige stem: "Ik zal heen gaan in de mogendheid des Heeren Heeren!" (Ps. 71:16) waarop zij achteruit gingen en niet verder kwamen.

Eén ding is er nog, dat ik hier niet vergeten moet: ik bemerkte, dat de arme CHRISTEN in deze tijd zo ontsteld was, dat hij zijn eigen stem niet meer kende. Want ik zag, dat juist, toen hij tegenover de mond van de brandende poel was, een van de duivelen hem zeer zachtjes achterna kwam en hem zeer stil en behendig vele droevige lasteringen in het oor fluisterde, waarvan hij inderdaad niet beter wist, of zij kwamen voort uit zijn eigen gemoed. Dit trof CHRISTEN harder dan al wat hem tevoren was overkomen. Het viel hem zeer hard te denken, dat hij nu Hem zou lasteren, die hij te voren zo uitnemend lief had; evenwel kon hij het niet voorkomen, anders zou het niet geschied zijn. Hij had echter hier nog geen bekwame onderscheiding om te weten, vanwaar deze lasteringen haar oorsprong hadden, noch de macht om zijn oren te stoppen, opdat zij er niet inkwamen.

Nadat hij geruime tijd in deze troosteloze toestand voortgewandeld had, meende hij de stem te horen van een man, die voor hem uit wandelde, zeggende: "Al ging ik in het dal van de schaduw des doods, zo vrees ik niet; want Gij zijt bij mij." (Ps. 23:4). Dit verblijdde hem zeer en wel om deze redenen:

1. Omdat hij hieruit kon besluiten, dat er ook van degenen, die de Heere vrezen, in de vallei waren, evenals hij.
2. Omdat hij nu begreep, dat God bij hem was, ofschoon hij in zulk een duistere en troosteloze staat verkeerde. En, dacht hij, waarom zou Hij nu niet bij mij zijn,

ofschoon ik het door de moeilijkheden, die mij hier overkomen, niet kan waarnemen? (Job 9:10, 11).

3. Omdat hij nu hoop had, om, indien hij wat snel voortging en hem inhaalde, weldra goed gezelschap op de weg te hebben.

Hij liep dan ook vlug door en riep tot degene, die hem vooruit was. Doch hij wist niet, wat hij zeggen zou, als hem gevraagd werd, waarom hij dacht, zo alleen te zijn. Maar zie, even later brak de dag aan; toen zei CHRISTEN: "Hij verandert de doodsschaduw in de morgenstond." (Amos 5:8).

Nu het daglicht aangebroken was, zag hij eens achter zich, niet uit begeerte om terug te keren, maar om bij het daglicht te zien, met welke gevaren hij in het duister te doen had gehad. En toen zag hij zeer duidelijk de gracht, die ter ene en het moeras, dat ter andere zijde lag en tevens hoe smal het voetpad was, dat hij daartussen was doorgestaan; hij zag ook de veldduivels en de draken van de afgrond, doch alle van ver; want na het aanbreken van de morgenstond kwamen zij hem niet nader; evenwel kon hij ze nog zien, volgens wat er geschreven staat: Hij openbaart de diepten uit de duisternis en de doodsschaduw brengt Hij voort in het licht (Job.12:22).

Toen was CHRISTEN zeer bewogen vanwege de verlossing uit al de gevaren, waaraan hij nu bemerkte op die eenzame weg onderworpen te zijn geweest en die hij, ofschoon hij ze tevoren meer vreesde, nu veel duidelijker zag, omdat het licht van de dag ze nu aan hem vertoonde, want de zon ging al over hem op; en dit was een grote weldaad voor CHRISTEN. Want hoewel het eerste gedeelte van de VALLEI VAN DE SCHADUW DES DOODS zeer gevaarlijk was, zo moet u nochtans weten, dat het andere deel, dat hij thans te gaan had, nog veel gevaarlijker was. Want van de plaats, waar hij nu stond, tot aan het eind van de vallei, was de weg doorgaans zo vol strikken en vallen, zo vol netten, putten, kuilen, hopen en knippen, dat hij, als het nu zo duister was geweest als toen hij het voorste gedeelte van deze weg betrad, al had hij duizend zielen gehad, ze zeker alle was kwijtgeraakt. Maar zoals ik zeg, de zon ging nu over hem op, waarom hij ook zei: "Zijn lamp schijnt over mijn hoofd en bij Zijn licht doorwandel ik de duisternis." (Job 29:3).

In dit licht kwam hij aan het einde van de vallei. Hier lagen veel bloed, beenderen en as, alsmede vele lichamen van pelgrims die tevoren deze weg bewandeld hadden. Terwijl ik overdacht wat dit zeggen wilde, ontwaarde ik een eindje voor hem uit een hol en een spelonk, waar twee reuzen, PAUS en HEIDEN van ouds hadden huis gehouden, die door hun geweld en tirannie de mensen, van wie het bloed, de beenderen en de as daar lagen, op een zeer wrede wijze ter dood gebracht hadden. Maar CHRISTEN ging er zonder veel gevaar door, waarover ik in het begin tamelijk verwonderd stond; maar ik heb naderhand gehoord, dat HEIDEN al vele dagen dood is en dat de ander, ofschoon nog in leven, door ouderdom, alsmede door de snode streken van zijn jonkheid, zo ziekelijk en stijf in al zijn leden was, dat hij nu weinig meer kon uitrichten, dan in de ingang van zijn spelonk zitten, van waar hij de reizigers, die voorbij gaan, lelijk aangrijnst, van spijt op zijn nagels bijt, omdat hij niet bij hen kan komen.

CHRISTEN bleef op de weg, maar wist niet, wat hij moest denken van de oude man, die daar in het hol zat, te meer, omdat hij, ofschoon hij niet op kon staan, hem toeriep: "Het zal met u niet beteren, voor er nog meer verbrand worden." Maar hij hield zich stil, zette een vrolijk gezicht en ging zo voorbij, zonder enig ongemak te lijden. Daarop zong hij als volgt:

*Wond're God! wat wond're dingen,
 Doet Gij mij op heden zien,
 'k Kan mijn lippen niet bedwingen,
 Want Gij hebt mij doen ontvliên,
 Menig valstrik, groev' en net
 Die daar lagen voor mijn gangen;
 Had Uw gunst het niet belet,
 Ik was er in gevangen.
 Zonde, duivel, dood en helle,
 En al wat vervaarlijk is.
 Kwam mijn droeve ziel ontstellen,
 In die nare duisternis.
 Dank, o Jezus! die mij leidt
 Bij de hand, en dus komt schragen;
 Gij moet voor deez' trouwigheid,
 Eeuwiglijk de krone dragen.*

Wijze Ps. 25

Christen haalt Getrouw in.

Toen kwam hij aan een hoogte, die daar opgeworpen was, opdat de reizigers, die daar kwamen, eens vooruit zouden kunnen zien; daar liep hij bovenop en uitziende zag hij GETROUW vooruit, die ook op reis was. Daarom riep hij luidkeels: "Ho, ho, wacht wat, wacht wat, ik ga mee!" GETROUW zag wel om, maar wist niet wie CHRISTEN hebben wilde en daarom riep CHRISTEN nogmaals: "Wacht, wacht, ik kom straks bij u."

"Nee, " antwoordde hij, "ik vrees de bloedwreker, mijn leven hangt er van af." Dit raakte CHRISTEN nogal, en al zijn krachten inspannende, haalde hij GETROUW haastig in; ja liep hem voorbij; en zo werd de laatste de eerste. Dit deed CHRISTEN in een ijdele glorie glimlachen, omdat hij het dus van zijn broeder gewonnen had. Maar hij lette niet goed op zijn voeten, struikelde en viel; en hij kon niet weer opstaan, voordat GETROUW hem te hulp kwam.

Toen zag ik ook in mijn droom, dat zij zeer vriendelijk tezamen wandelden, zoete gesprekken voerend met elkaar over wat hun op reis overkomen was.

"Wel, mijn geëerde en welbeminde broeder GETROUW", begon CHRISTEN, "ik ben blij, dat ik u ingehaald heb en dat onze God onze harten zo geschikt heeft, dat wij als zoete metgezellen tezamen kunnen wandelen in zo'n vermakelijke weg als deze."

GETROUW. Ik dacht, dierbare vriend, dat ik het geluk van uw gezelschap al gehad zou hebben van onze stad af; maar u was mij ver vooruit; daarom was ik genoodzaakt zo'n lange weg alleen te wandelen."

CHRISTEN. "Hoe lang bleef u nog wel in de stad VERDERF, nadat ik mij op reis had begeven?"

GETROUW. "Zo lang ik durfde. Want terstond na uw vertrek was er sprake van, dat onze stad in korte tijd door vuur en zwavel van de hemel tot de grond toe verbrand zou worden."

CHRISTEN. "Ai, zei men dat onder uw burenen?"

GETROUW. "Ja, al de monden waren er een geruime tijd vol van."

CHRISTEN. "En waren er niet meer dan u alleen, die dit gevaar zochten te ontkomen?"

GETROUW. "Ofschoon er, zoals ik zeg, veel over gesproken werd, meen ik, dat zij het niet vast geloofden. Want in hun ernstigste gesprekken zelfs hoorde ik hen spottend

spreken, zowel over u, als over uw wanhoopsreis, want zo noemden zij deze pelgrimstocht; maar ik geloofde het en ik geloof nog, dat het einde van onze stad vuur en sulfer zal zijn en daarom heb ik mij uit de voeten gemaakt."

CHRISTEN. "Hebt u nooit horen spreken over onze buurman GEZEGLIJK?"

GETROUW. "Ja CHRISTEN, ik hoorde, dat hij u vergezeld had tot aan de poel MISTROUWEN, waar hij, zoals sommigen zeiden, was ingevallen, maar hij wilde dat niet bekennen, doch ik weet het zeker, omdat hij met de modder nog zeer beslijkt was."

CHRISTEN. "En wat zeiden zijn burens toch?"

GETROUW. "Hij werd zeer veracht door allerlei slag mensen. Sommigen bespotten en verachtten hem, anderen wilden hem nauwelijks meer te werk stellen. Hij is nu ook zevenmaal erger, dan eer hij de stad verliet."

CHRISTEN. "Maar waarom keerden zij zich toch zo tegen hem, hoewel zij allen de weg, die hij verlaten had, even zeer verwierpen als hij?"

GETROUW. "O, zeiden zij, dat is een draaibord; hang op zulke lui, die niet getrouwer in hun belijdenis zijn. Ik meen, dat God zijn vijanden tegen hem verwekt had (Jer.29:18, 19), om hem zo lastig te vallen en tot een spreekwoord te maken, omdat hij des Heeren weg verlaten had."

CHRISTEN. "Hebt u nooit met hem zelf gesproken, eer u op reis ging?"

GETROUW. "Ik heb hem eens op straat ontmoet, doch hij sloop stil aan de overzijde voorbij, als iemand, die beschaamd is over wat hij gedaan heeft en zo kreeg ik hem niet te spreken."

CHRISTEN. "Toen ik mij pas op reis begaf, had ik grote hoop voor die man, maar nu vrees ik, dat hij zal omkomen in de ondergang van de stad; want het is hem gegaan naar het waarachtige spreekwoord: de hond is weergekeerd tot zijn uitbraaksel en de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk."

GETROUW. "Dat vrees ik ook, maar wie kan het keren, als men toch zo wil?"

CHRISTEN. "Wel, buurman GETROUW, laat ons hem laten varen en eens spreken van de dingen, die ons zelf aangaan. Zeg mij toch eens, wat u op de weg, waarlangs u kwam, overkomen is, want ik weet, dat u veel ondervonden hebt; anders mocht men dat wel als iets wonderbaarlijks aantekenen."

GETROUW. "Ik ben de poel MISTROUWEN, waarin u gevallen bent, ontkomen, zodat ik zonder gevaren behouden aan het poortje kwam; alleen ontmoette ik een vrouw, wier naam WELLUST was, die mij veel kwaads scheen te zullen toebrengen."

CHRISTEN. "Het was goed, dat u haar net ontkwam. Jozef werd ook eens zeer hard door haar aangevallen en hij ontkwam haar nog, zoals u ook gedaan hebt; maar het scheen hem het leven te zullen kosten (Gen. 39:11, 12, 13). Maar vriend, wat deed zij u?"

GETROUW. "Dat kunt u wel denken; als u eens wist, welk een vleiende tong zij heeft. Zij drong zeer sterk aan, dat ik met haar ter zijde van de weg af zou treden en beloofde mij allerlei genoegens."

CHRISTEN. "Ja, maar niet het genoegens van een goed geweten."

GETROUW. "U weet wel, dat ik allerlei zondig en vleselijk vermaak bedoel."

CHRISTEN. "Dank zij de Heere, dat u haar ontkomen bent: op wie de Heere vergramd is, die zal daarin vallen." (Spr. 22:14).

GETROUW. "Ja wel, ik weet niet, of ik haar al geheel ontworsteld ben."

CHRISTEN. "Waarom niet? Ik vertrouw immers, dat u haar begeerte niet volbracht."

GETROUW. "Neen, niet om mij zelf te bevleken; want ik dacht aan zeker oud geschrift, dat ik eens gezien heb, dat zei: haar treden houden de hel vast. (Spr.5:5). Dus

maakte ik een verbond met mijn ogen (Job.31:1), opdat ik door haar lonken niet betoverd werd; toen lachte zij mij uit en ik ging mijns weegs."

CHRISTEN. "En waren er geen andere aanvallen op uw weg?"

GETROUW. "Toen ik aan de heuvel MOEILJKHEID kwam, ontmoette ik een zeer bejaard man, die mij vroeg, wie ik was en waar ik heen wilde. Ik zei, dat ik een reiziger was naar de Stad des Hemels. Toen zei de oude man: 'U schijnt mij van goede inborst te wezen; bent u genegen bij mij te blijven wonen, mits ik u een zeker loon geef?' Nu vroeg ik zijn naam en woonplaats, waarop hij zei, dat hij Adam de Eerste was en woonde in de stad VERLEIDING. Ik vroeg hem ook, wat zijn werk was en welk loon hij mij wilde geven. Daarop antwoordde hij, dat zijn werk zeer vermakelijk was en dat hij mij ter beloning ten laatste zijn erfgenaam zou doen zijn.

Verder vroeg ik, welk huis hij had en of hij nog andere diensbaren had. Daarop gaf hij te kennen, dat er in zijn huis volop was van allerlei werelds vermaak en dat zijn dienstknechten zijn eigen nakomelingen waren, alsook dat hij drie dochters had: BEGEERLIJKHEID VAN HET VLEES, BEGEERLIJKHEID VAN DE OGEN en GROOTSHEID VAN HET LEVEN en dat ik wel met een van die zou kunnen trouwen, indien ik dit wenste. Ik wilde ook weten, hoe lang hij mij in zijn dienst wilde houden en het antwoord was: zo lang ik leven zal."

CHRISTEN. "Wel, hoe verging het u ten slotte met die Oude Mens?"

GETROUW. "In het eerst was ik wel een ogenblik genegen, met hem mee te gaan; hij kon zo mooi praten; maar terwijl ik met hem sprak, viel mijn oog juist op zijn voorhoofd en daar stond geschreven: leg af de oude mens met zijn begeerlijkheden." (Ef. 4:22).

CHRISTEN. "Wel en toen?"

GETROUW. "Toen werd ik heet in mijn binnenste en werd overtuigd, dat hij, wat hij ook zei en hoe hij mij vleide, van plan was, mij als hij mij in zijn huis kreeg, als slaaf te verkopen. Daarom zei ik, dat hij zijn mond maar moest houden, want dat ik de deur van zijn huis niet wilde naderen. Toen verachtte hij mij en zei, dat hij mij wel iemand na zenden zou, die deze weg bitter zou maken voor mijn ziel; terstond daarop, toen ik mij omdraaide om hem te verlaten, voelde ik, dat hij mijn vlees vast had; hij gaf mij een neep en klauw, zo dodelijk, dat ik meende een stuk van mijn lichaam te verliezen. Daarom schreeuwde ik luidkeels: Ach, ik ellendig mens! (Rom. 7:24) en zo ging ik de hoogte van de heuvel op.

Toen ik nu ongeveer de helft van de weg had afgelegd, zag ik achter mij iemand aankomen, die mij vervolgde: hij was zo licht als de wind en achterhaalde mij juist daar, waar de rustplaats was."

CHRISTEN. "Ai, dat was dezelfde plaats, waar ik door slaap overvallen werd en mijn rol uit mijn mantel verloor."

GETROUW. "Maar broeder, laat mij toch uitspreken. Zodra had deze mij ingehaald, of terstond, eer ik omzag, sloeg hij mij met één slag tegen de aarde aan. Daar lag ik toen als dood. Doch een weinig tot mijzelf komende, vroeg ik hem, waarom hij zo met mij te werk ging. Hij antwoordde: 'Omdat ik een innige genegenheid koester voor Adam de Eerste', en terwijl hij dit zei, gaf hij mij zo'n hevige slag op mijn borst, dat ik achterover viel. Daar lag ik opnieuw als dood voor zijn voeten. Maar mijn krachten een weinig bijeen zamelende, riep ik: 'Heb toch barmhartigheid.' Maar hij zei: 'Ik weet van geen barmhartigheid'; en sloeg mij weer tegen de grond; hij zou ongetwijfeld een einde aan mijn leven hebben gemaakt, was er niet iemand gekomen, die hem geboden had van mij af te blijven.

CHRISTEN. "Wie was dat toch?"

GETROUW. "Ik kende hem in het eerst niet; maar terwijl Hij mij voorbijging, zag ik gaten in Zijn handen en Zijn zijde, waaruit ik opmaakte, dat het onze Heere was. En zo klom ik de heuvel op."

CHRISTEN. "De man, die u overviel, was Mozes: hij spaart niemand, ook weet hij niet van barmhartigheid jegens hen, die de wet overtreden."

GETROUW. "Ik weet dat heel goed, want het was niet de eerste maal, dat hij mij ontmoette. Hij was het ook, die tot mij kwam, toen ik nog gerust thuis was en mij bedreigde, mijn huis boven mijn hoofd af te branden, indien ik daar nog langer blijven zou."

CHRISTEN. "Maar hebt u het huis niet gezien, dat op de top van die heuvel stond aan de kant, waar Mozes u ontmoette?"

GETROUW. "Ja, en eer ik zo ver kwam, ook de leeuwen. Maar ik meen, dat zij toen in slaap waren; want het was omstreeks de middag; en aangezien ik nog een flink gedeelte van de dag vóór mij had, ging ik de Portier slechts voorbij en kwam van de heuvel af."

CHRISTEN. "Dat heeft hij mij inderdaad ook verteld, dat hij u zag voorbij- gaan. Maar ik wens wel, dat u bij het huis geroepen had, want u zou daar vele zeldzaamheden gezien hebben, waarvan de herinnering u levenslang bijgebleven zou zijn. Maar ik bid u, zeg mij eens, hebt u in de VALLEI VERROOTMOEDIGING niemand ontmoet?"

GETROUW. "Ja, ik kwam iemand tegen, die MISNOEGEN heette en het er op toellegde, dat ik weer met hem zou teruggaan. Omdat, zoals hij zei, in de hele vallei geen eer te behalen viel en een wandeling erdoor al mijn vrienden, te weten HOOGMOED, TROTSHEID, ZELFBEDROG, WERELDSE EER en nog meer anderen, die hij zei te kennen, zeer zou beledigen; zeker zouden ze, indien ik zo dwaas wilde zijn deze vallei te doorkruisen, zeer ontevreden over mij zijn.

CHRISTEN. "Wel, hoe antwoordde u hem?"

GETROUW. "Ik zei dat, ofschoon hij allen, die hij daar noemde, tot mijn familiekring rekende en dat ook naar waarheid en met recht, want zij waren inderdaad mijn familie naar het vlees, zij mij, sedert ik een pelgrim was geworden, hun vriendschap hadden opgezegd, zoals ik ook aan hen en dat zij nu waren, alsof ze nooit van mijn geslacht waren geweest. Ik zei hem bovendien, dat hij de vallei onrecht aandeed, want ootmoed komt voor de eer en hoogmoed des geestes voor de val (Spr.16:18); en dat ik derhalve liever door deze vallei wilde gaan tot de eer, die door de wijste lieden voor eer gehouden werd, dan te verkiezen wat hij het meest beminnenswaardig achtte."

CHRISTEN. "Bent u daar niemand meer tegengekomen?"

GETROUW. "Ja, een zekere SCHAAMTE. Maar van allen, die ik op mijn pelgrimsreis ontmoet heb, dunkt mij niemand zijn naam zo onrechtmatig te dragen als hij; de anderen lieten mij na een weinig tegenspartelen of iets dergelijks nog begaan, maar deze vermetele SCHAAMTE was daar niet toe te krijgen."

CHRISTEN. "Hoe dat? Wat zei hij dan tegen u?"

GETROUW. "Hij had veel tegen de godsdienst zelf te zeggen; het was, beweerde hij, een ellendige, lage en verachtelijke bezigheid, dat een mens zich zo godsdienstig toonde; hij zei, dat het een deftig man niet paste, een teder geweten te hebben; dat wacht te houden over zijn woorden en wegen en zichzelf verre te houden van die snoevende vrijheid, die de heldhaftige geesten van onze tijd gewoon waren te oefenen, hem geheel tot een spot van de wereld maken zou. Hij wierp mij ook voor de voeten, dat er maar weinig machtigen, rijken en wijzen waren (1 Kor. 1:26 en 3:18), die met mij instemden en dat geen van hen het met mij hield, voor hij ook zo zot was geworden en van zo'n gewillige dwaasheid, dat hij alles wil laten varen, om iets, waarvan men niet weet, wat het is. Hij had het ook gemunt op de verachte en geringe staat van hen, die de

voornaamste pelgrims van hun tijd waren; alsmede op hun onkunde in alle natuurlijke wetenschappen. Ja, hij hield mij zeer veel dingen voor, die ik nu niet alle ophaal; ondermeer zei hij ook, dat het schande was, onder een preek te zuchten en te schreien; dat het schande was, thuis te klagen en te wenen; dat het schande was, zijn bekenden om vergiffenis te bidden voor een kleine fout en hun vergoeding te geven, wanneer men hun iets heeft onvreemd. Hij beweerde ook, dat de godsdienst de mens afkerig maakt van de groten om enige weinige gebreken, waaraan hij veel zachter namen gaf en hem zijn eigen eer en achting doet verliezen om die godsdienstige broederschap; en, zo vroeg hij, is dat geen schande?"

CHRISTEN. "En wat antwoordde u daarop?"

GETROUW. "Ja, ik wist in het eerst bijna niets te zeggen. Ook drong hij er zo op aan, dat mij het bloed, (en dat was juist deze SCHAAMTE) in het aangezicht kwam en het niet veel scheelde, of hij had mij overwonnen. Maar eindelijk bedacht ik, dat alles wat hoog is bij de mensen, een gruwel is voor God (Luc.16:15). En, dacht ik ook, deze SCHAAMTE spreekt mij voortdurend van de mensen, maar hij zegt mij niets van God en Zijn Woord. Ik bedacht ook, dat wij ten laatsten dage geoordeeld zullen worden, ten leven of ten dood, niet naar de verkeerde opvattingen van de wereld, maar naar de wijsheid en de wet van de Allerhoogste. Derhalve dacht ik, wat God zegt is inderdaad het beste, al waren ook alle mensen in de wereld daartegen. Omdat dan God Zijn dienst verheft boven alles, omdat Hij een teder geweten waardeert, omdat zij, die dwaas worden om wille van het Koninkrijk der Hemelen, de wijsten zijn, en een arme, die Christus liefheeft, rijker is dan de grootste in de wereld, die Hem haat; zo zei ik: 'Wijk van hier, jij SCHAAMTE, jij vijand van mijn zaligheid: zal ik u omhelzen en aanbidden tegen de wil van mijn soevereine Heer? Hoe zou ik Hem durven aanschouwen in Zijn toekomst? Zal ik mij nu schamen voor Zijn wegen en dienaren (Marc.8:38); hoe kan ik dan de gelukzaligheid tegemoet zien?' Maar deze SCHAAMTE was in waarheid een vermetele boef en ik kon hem zeer moeilijk van mij wegstrijken. Ja, hij wilde verkering met mij maken en fluisterde mij gedurig nu dit, dan dat in het oor; ook wist hij mij nu deze en dan die gebreken, die bij de godsdienst zijn, voor te leggen. Maar op het laatst zei ik, dat het toch tevergeefs voor hem was, mij verder te kwellen; want in de dingen, die hij zo verachtte, zag ik mijn grootste heerlijkheid en zo raakte ik deze onbeleefde gast kwijt. Toen ik op deze wijze van hem ontslagen was, ging ik dus zitten zingen:

*Wat heeft een hemels hart
Verzoeken te lijden!
Wat staat hij staag benard,
Wat heeft hij veel te strijden!
Het vlees spant daarmee neder,
Maar was 't met eens gedaan,
Helaas! 't is telkens weder,
Al weder, al weder, al weder.
Die nu als pelgrim dan
In zijnen weg wil spoeden,
Die kwijt' zich als een man
En sta steeds op zijn hoede;
Opdat hij niet en werd
Gegrepen noch gevangen;
En zo in 't net verwerd
Dat hij er in blijft hangen,
Blijft hangen, blijft hangen, blijft hangen.*

(Wijze De liefde voortgebracht)

CHRISTEN. "Ik ben blij, mijn broeder, dat u die deugniet zo kloekmoedig hebt weerstaan, want zoals u zegt, hij draagt zijn naam ten onrechte: hij heet SCHAAMTE, maar hij is zo vermetel, dat hij ons naloopt op de straat en ons zoekt te beschamen voor de gehele wereld, dat wil zeggen: hij wil ons beschaamd maken over wat waarlijk goed is. Kende hij zelf enige schaamte, hij zou niet doen, wat hij nu uitvoert. Maar laat ons hem blijven weerstaan, want niettegenstaande al zijn vermetelheid helpt hij niemand dan de dwazen. De wijzen, zegt Salomo (Spr.3:35), zullen eer beërven, maar elk der zotten neemt schande op zich."

GETROUW. "Ik denk, dat wij Hem te hulp moeten roepen tegen deze SCHAAMTE, die wil, dat wij kloekmoedig zullen zijn en op de aarde in waarheid triomferen."

CHRISTEN. "U spreekt de waarheid. Maar ontmoette u niemand anders in deze vallei?"

GETROUW. "Nee, want ik had toen aanstonds zonneschijn, de hele weg langs en ook in de VALLEI VAN DE SCHADUW DES DOODS."

CHRISTEN. "Dat was fijn voor u; ik verzeker u, dat het mij daar anders ging; ik had een lange tijd, ja bijna van het begin van de vallei af, een vervaarlijke strijd met die vuile vijand APOLLYON. Ja, ik dacht zeker, dat hij mij gedood zou hebben; vooral toen hij mij onderkreeg en mij zo neerdrukte, dat ik vreesde vermorzeld te worden. Want juist toen hij mij neerwierp, schoot mij mijn zwaard uit de hand; ja, hij zei, dat hij mij al had overmocht, maar ik riep tot de Heere en Hij hoorde mij en verlost mijn ziel uit alle zwaarigheden.

Daarna kwam ik in de VALLEI VAN DE SCHADUW DES DOODS en had geen licht, bijna de eerste helft van de weg. Ik dacht een- en andermaal: nu zal ik omkomen; maar eindelijk brak de dag aan en rees de zon op; toen ging ik het overige met veel meer gemak en rust."

Ontmoeting met Mondchristen.

Ik zag ook in mijn droom, dat GETROUW terzijde ziende, een man opmerkte, wiens naam was MOND-CHRISTEN, want hier was ruimte genoeg voor hen allen, om te wandelen. Het was een lang, groot mens, en mooier, als men hem van ver, dan wanneer men hem van nabij bezag. GETROUW sprak hem ongeveer als volgt aan: "Wel vriend, waarheen is de weg? Gaat u mee naar de Hemelstad?"

MOND-CHRISTEN. "Ja, daarheen ben ik ook van plan te gaan."

GETROUW. "Komaan dan, laat ons tezamen gaan en onze tijd doorbrengen met stichtelijke gesprekken."

MOND-CHRISTEN. "Van nuttige dingen te spreken, met u of met een ander, is zeer vermakelijk; en ik ben blij, dat ik bij iemand gekomen ben, die tot zulk een goed werk genegen is. Want de tijd doorbrengen met spreken over de waarheid doen maar weinigen op reis; de meesten spreken liever van dingen, die geen nut hebben en dat heeft mij dikwijls zeer gesmart."

GETROUW. "Dat is inderdaad zeer te beklagen; want welke dingen zijn er zo waardig voor het gebruik van de menselijke tong, hier op aarde, als de dingen van de God des hemels?"

MOND-CHRISTEN. "U staat mij bijzonder aan; want uw woorden zijn vol van overtuiging; en welke dingen zijn er toch vermakelijker en wat kan men nuttiger bespreken dan de dingen van God? Ik zeg: welke dingen zijn zo aangenaam en vermakelijk? Heeft iemand lust in dingen, die wonderlijk zijn; bijvoorbeeld, heeft hij vermaak om te spreken van historiën, of van de verborgen kracht der dingen; heeft hij

lust om te spreken van mirakelen, tekenen en wonderen, waar zal hij iets zo net aangetekend, zo zoet en vermakelijk beschreven vinden als in de Heilige Schrift?"

GETROUW. "Dat is waar; maar het oogmerk van onze gesprekken moest zijn, om er door gesticht en geleerd te worden."

MOND-CHRISTEN. "Dat is wat ik zeg; want over zulke zaken te spreken is het allernuttigst; een mens kan daardoor kennis krijgen van vele dingen; zoals van de ijdelheid van de aardse dingen en het heil van de dingen, die daarboven zijn: dit zo in het algemeen, maar wat meer in het bijzonder: hierdoor leert hij verstaan de noodzaak van de wedergeboorte, de ongenoegzaamheid van onze werken, de noodzakelijkheid van Christus' gerechtigheid, enz. Daarenboven kan hij er uit leren, wat het is zich te bekeren, te geloven, te bidden, te lijden en wat dies meer zij; hier kan hij leren, wat de beloften en vertroosting van het Evangelie zijn, om daarmee te sterven.

Verder, hierdoor kan hij wetenschap verkrijgen, om valse leringen te weerleggen, de waarheid te verdedigen en alzo de onwetenden te onderwijzen."

GETROUW. "Dit zijn allemaal waarheden en ik ben blij deze dingen van u te horen."

MOND-CHRISTEN. "Helaas, de oorzaak van het gebrek in dezen is, dat zo weinigen verstaan de noodzakelijkheid van het geloof en van het werk der genade in de ziel, om tot het bezit van het eeuwige leven te komen, maar onwetend daarheen leven, in de werken van de wet, door welke toch geen mens het eeuwige leven ooit verkrijgen zal."

GETROUW. "Met uw verlot, de hemelse wetenschap van deze dingen is een gave Gods en geen mens kan ze verkrijgen door menselijke ijver, of door er alleen van te spreken."

MOND-CHRISTEN. "Dat weet ik alles zeer wel, want niemand kan iets aannemen, tenzij het hem van de hemel gegeven wordt: het is alles uit genade en niet uit de werken. Ik zou u wel een honderd schriftplaatsen kunnen opnoemen om dat te bewijzen."

GETROUW. "Wel, waarover zullen wij nu met elkaar spreken?"

MOND-CHRISTEN. "Waarover u maar wilt: ik zal u spreken van hemelse en van aardse dingen; van wettische en Evangelische, van heilige en onheilige, van verleden en toekomstige zaken, van dingen die meer tot het wezenlijke behoren en van andere die bijkomstig zijn: al tezamen zaken, die ons zeer nuttig en voordelig kunnen zijn."

Nu stond GETROUW verwonderd en tot CHRISTEN tredende (want die was al deze tijd stil alleen gaan wandelen), zei hij, doch zeer zachtjes: "Welk een goede metgezel hebben wij daar gekregen! Zeker, deze man zal een voortreffelijk pelgrim worden." Maar CHRISTEN begon zachtjes te lachen en zei: "Deze mens, met wie u zo bent ingenomen, zal er met zijn tong nog wel twintig bedriegen die hem niet kennen."

"Kent u hem dan wel?" vroeg hij.

"Hem kennen? Ja, veel beter dan hij zichzelf kent."

"Mijn beste, " vervolgde de ander, "ik bid u, zeg mij toch, wat voor iemand hij is."

"Hij heet MOND-CHRISTEN en hij woont in onze stad. Ik ben verbaasd dat u hem niet kent. Daaruit blijkt weer, hoe groot onze stad wel is."

GETROUW. "Wiens zoon is hij dan? En waar woonde hij dan ongeveer?"

CHRISTEN. "Het is de zoon van een zekere SCHOONSPREKER, hij woont in de PRAATSTEEG en is bij ieder bekend onder de naam MOND-CHRISTEN in de PRAATSTEEG. Ofschoon hij een gladde tong heeft, is hij toch een snode kwant."

GETROUW. "Wel, hij schijnt toch een voorbeeldig mens te zijn."

CHRISTEN. "Ja, voor hen, die hem niet goed kennen; hij is buitenshuis het best, maar van nabij is hij zo slim als wat. Dat hij in uw ogen een voorbeeldig mens schijnt, brengt mij in gedachten, wat ik wel heb opgemerkt in het werk van schilders, wier stukken van verre het best tonen, maar van nabij zeer lelijk zijn."

GETROUW. "Ik zou bijna geloven, dat u er de spot mee drijft, omdat u, naar het mij toeschijnt, er om lacht."

CHRISTEN. "Dat zij verre, dat ik spotten zou met een zaak van dien aard, hoewel ik mijn mond wat vertrek, of dat ik hem valselijk iets zou aanwrijven: ik zal u liever nadere inlichtingen omtrent hem geven. Deze man dient voor alle gezelschappen en praat altijd op dezelfde manier. Zoals hij met u spreekt, zo zal hij ook praten in het café; en hoe voller hij is, hoe meer deze dingen in zijn mond zijn. De godsdienst heeft geen plaats in zijn hart, ook niet in zijn huis, noch in zijn omgang. Al wat hij heeft, zit hem op de tong; en daarmee wat gerucht te maken is al de godsdienst, die hij heeft."

GETROUW. "Als het zo is, dan ben ik in deze man grotelijks bedrogen."

CHRISTEN. "Ja, bedrogen bent u, wees daarvan verzekerd. Herinner u die spreuk eens: Zij zeggen het wel, maar zij doen het niet (Matth. 23:3) en: Het koninkrijk Gods is niet gelegen in woorden, maar in kracht (1 Kor. 4:20). Hij spreekt van gebeden, geloof, bekering en wedergeboorte, maar hij kan er slechts over praten. Ik ben in zijn gezin geweest en heb op hem gelet en ik weet dat wat ik van hem zeg, de waarheid is. Zijn huis is ontbloot van godsdienst, gelijk het wit van een ei zonder smaak is. Daar zijn noch gebeden, noch tekenen van boetvaardigheid over de zonden, ja een beest dient God op zijn wijze beter dan hij. Hij is werkelijk een smaad en schandvlek in de godsdienst voor allen die hem kennen. De godsdienst kan bezwaarlijk één woord van lof krijgen in het hele gedeelte van de stad, waar hij woont, en dat alleen door hem en om zijnentwil (Rom. 2:24, 25). Het gewone volk, dat hem kent, heeft een spreekwoord van hem gemaakt en noemt hem een duivel in huis en een heilige daar buiten. Zijn arm gezin ondervond het ook wel. Hij is zulk een vlerk, zulk een uitvaarder in scheldwoorden en zo onverstandig tegen zijn knechts, dat zij niet weten, wat zij doen en hoe zij spreken zullen. Lieden, die met hem te doen gehad hebben, zeggen, dat het beter is, met een Turk te doen te hebben dan met hem; want zij hebben daarvan meer goeds te verwachten dan van hem. Deze MOND-CHRISTEN zal, indien hij maar kan, zijn naaste trachten te vertreden, te bedriegen en te kort te doen. En wat nog erger is, hij voedt zijn kinderen ook op, om zijn voetstappen te volgen en als hij in enige van hen die malle lafhartigheid (zo noemt hij de minste vertoning van een goed geweten) vindt, noemt hij ze gekken en domkoppen en zal ze niet voor een belangrijk werk gebruiken, of met lof van hen spreken bij anderen. Ik voor mij ben van gedachten, dat hij er door zijn goddeloos leven velen heeft doen struikelen, en vrees, zo God het niet verhoedt, dat hij nog het verderf zal zijn van een grote menigte."

GETROUW. "Wel, mijn broeder! Ik ben verplicht u te geloven, niet alleen omdat u hem kent, maar ook omdat u zich over deze mens uitlaat, zoals een Christen moet spreken. Want ik kan niet denken, dat u zo over hem oordeelt, omdat u hem een kwaad hart toedraagt, maar omdat het zo is, zoals u zegt."

CHRISTEN. "Had ik hem niet beter gekend dan u, ik had mogelijk ook zo over hem gesproken als u in het begin deed; ja, had ik dit getuigenis over hem alleen ontvangen uit de hand van vijanden van de godsdienst, ik zou het maar voor een lastering gehouden hebben (een smet, die dikwijls uit de mond van de goddeloze valt op de naam en de belijdenis van de vromen). Maar aan al deze dingen en vele andere meer, even kwaad als deze, kan ik hem bewijzen schuldig te zijn, want zij zijn mij bekend. Bovendien zijn de vromen met hem verlegen en schamen zich over hem. Zij kunnen hem noch broeder noch vijand noemen. Wanneer zij hem slechts horen noemen, kunt u zien, dat zij beschaamd worden."

GETROUW. "Wel, ik zie dat zeggen en doen twee zijn en wil voortaan beter op dat onderscheid letten."

CHRISTEN. "Inderdaad twee dingen zijn het en van elkaar zo onderscheiden als ziel en lichaam; want zoals het lichaam zonder de ziel een dode romp is, zo is ook het spreken, als er niet meer bij is, maar een dode romp. De ziel van de godsdienst is gelegen in de beoefening ervan. De zuivere en onbevleete godsdienst voor God en de Vader is deze: wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukkingen en zichzelf onbesmet bewaren van de wereld (Jac.1:27). Hier heeft MOND-CHRISTEN geen weet van; hij meent, dat horen en spreken een goed Christen maken en bedriegt aldus zijn eigen ziel. Het horen is maar als het zaaien van het zaad; en het spreken is geenszins genoeg om te bewijzen, dat er waarlijk vruchten zijn in hart en leven. In het eind van de dagen zal men niet vragen: Wat geloofde of waarover sprak u, maar wat hebt gij gedaan? En daar zal naar geoordeeld worden. Het einde van de wereld wordt bij een oogst vergeleken en u weet, dat men in de oogst niets anders verwacht dan vruchten. Niet dat iets God behagen kan zonder geloof; maar ik wil alleen aanwijzen, van hoe weinig belang MOND-CHRISTEN's belijdenis zal zijn in die dag."

GETROUW. "Dit brengt mij in gedachten, dat wij in de Schrift lezen van de reine dieren (Levit. 11 en Deut. 14) waarvan geschreven wordt, dat zij niet alleen de klauwen verdelen, maar ook herkauwen; wat alleen de klauwen verdeelt of alleen herkauwt, is niet rein; de haas herkauwt en is evenwel onrein, omdat hij de klauwen niet verdeelt. En inderdaad dit beeld ons een MOND-CHRISTEN uit; hij herkauwt, hij staat naar kennis, hij kauwt het woord, maar hij verdeelt de klauwen niet; hij scheidt zich niet af van de weg der zondaren, maar hij houdt met de haas de voet van een hond of beer en zo is hij onrein."

CHRISTEN. "U noemt daar naar mijn gevoelen de juiste Evangelische zin van die tekst. Ik moet daar nog iets aan toevoegen. Paulus noemt sommige mensen, ook deze grote prater, een klinkend metaal en een luidende schel (1 Kor. 13:1-3), dat is, gelijk hij het op een andere plaats verklaart, gevende een geluid zonder leven (1 Kor. 14:7), dat is zonder het ware geloof en de genade van het Evangelie en bijgevolg zijn het dezulken, die nooit geplaatst zullen worden in het koninkrijk der hemelen onder hen, die kinderen van het leven zijn; ofschoon hun geluid door hun schoon spreken als de tong en het geluid van een engel was."

GETROUW. "Wel, ik was in het begin niet zo afkerig van zijn gezelschap, maar ik ben er nu ziek van; hoe raken wij hem het beste kwijt?"

CHRISTEN. "Volg mijn raad op en u zult ondervinden dat hij eveneens van uw gezelschap ziek worden zal, als God zijn hart niet aanroert en omwendt."

GETROUW. "Wat wilt u dan, dat ik doen zal?"

CHRISTEN. "Ga weer naar hem toe en begin eens een ernstig gesprek met hem over de kracht van de godzaligheid; vraag hem eens duidelijk, wanneer hij er in bewilligd zal hebben - en dat zal hij gemakkelijk doen - of deze dingen in zijn hart, huis en omgang gevonden worden."

Toen liep GETROUW wat harder tot naast MOND-CHRISTEN en zei tot hem: "Wel komaan, hoe gaat het u nu?"

MOND-CHRISTEN. "Ik dank u, zeer goed; ik dacht, dat wij nu veel met elkaar zouden kunnen spreken."

GETROUW. "Wel, als het u belijft; daar willen wij nu mee beginnen; en omdat u aan mij hebt overgelaten, waarover wij spreken zouden, laten wij dan deze vraag eens behandelen: hoe ontdekt zich het werk van de zaligmakende genade Gods in het hart van de mensen?"

MOND-CHRISTEN. "Ik bemerk, dat onze gesprekken nu over de kracht der zaken zullen gaan. Wel, het is een goede vraag en ik ben gewillig, om er iets op te zeggen; dus

zal ik ze in het kort beantwoorden. Ten eerste: Waar de genade Gods in het hart is, daar veroorzaakt zij een groot geroep tegen de zonde. Ten tweede. . . "

GETROUW. "Stil, laat ons dat eerste eens wat overwegen. Ik denk, dat u beter kon zeggen: zij openbaart zich door de ziel te buigen tot een verfoeing van de zonde."

MOND-CHRISTEN. "Nu, welk onderscheid is er tussen tegen de zonde te roepen en haar te verfoeien en te verwerpen?"

GETROUW. "Och zeer veel; iemand kan veel tegen de zonde spreken uit enkel welgemanierdheid; maar hij kan ze niet verfoeien, dan door er een goddelijke afkeer van te voelen. Ik heb er velen tegen horen schreeuwen, wanneer zij op de preekstoel stonden, die haar zeer wel verdragen konden in hun hart, huis en omgang. Jozefs meesteres riep met een grote stem, als was zij zeer heilig geweest; maar zij zou niettemin heel graag overspel met hem gepleegd hebben (Gen. 39:15). Velen roepen tegen de zonden, zoals een moeder tegen het kind, dat zij op haar schoot heeft; dat noemt zij dikwijls een vuilak, een ondeugende meid en een stoute jongen en dan drukt zij het in haar armen en kust het."

MOND-CHRISTEN. "Ik bemerk dat u het er op toelegt, mij ergens in te vangen."

GETROUW. Neen toch niet, ik wil alleen enkele zaken recht zetten. Maar wat is het tweede kenmerk, waardoor u het werk der genade in het hart ontdekken wilde?"

MOND-CHRISTEN. "Grote kennis van de verborgenheden van het Evangelie."

GETROUW. "Dit kenmerk had u als eerste moeten noemen; doch eerst of laatst, het is toch vals. Want kennis, ja grote kennis van de verborgenheden van het Evangelie kan iemand hebben en toch ontbloomt zijn van het werk der genade in de ziel. Ja, ofschoon een mens alle kennis heeft, kan het toch gebeuren, dat hij niets is (1 Kor.13:8) en bijgevolg geen kind van God is. Toen Christus Zijn discipelen vroeg: Weet gij al deze dingen? en zij antwoordden: ja! liet Hij er op volgen: Zalig zijt gij, zo gij dezelve doet (Joh. 13:17). Hij hecht de zaligheid niet aan het weten, maar aan het doen. Want daar is een kennis, die niet van betrachten vergezeld gaat; er zijn mensen, die de wil van hun Meester weten, maar die niet doen. Een mens kan kennis hebben als een engel en toch geen Christen zijn: derhalve is uw kenteken niet goed. Zeker, het kennen is iets, dat praters en roemers behaagt, maar het doen behaagt God. Niet dat het hart goed kan zijn zonder wetenschap, want een ziel zonder die is niet goed (Spr. 19:2). Daar is derhalve tweeërlei kennis; daar is een kennis, die alleen uit pure beschouwing bestaat en een kennis, die vergezeld gaat van genade, geloof en liefde, die een mens leert de wil van God van harte te doen; de eerste soort is de MOND-CHRISTEN genoeg; maar de ware Christen is niet tevreden zonder de laatste.

Zijn bede is: Geef mij verstand en ik zal Uw Wet houden, ja ik zal ze onderhouden met mijn gehele hart (Ps.119:34)."

MOND-CHRISTEN. "Ik zeg nog eens, u zoekt mij maar te verstrikken; en dit dient immers niet tot stichting."

GETROUW. "Als het u belieft, geef eens een ander merkteken, waardoor zich het werk der genade in het hart van de mens ontdekt."

MOND-CHRISTEN. "Ik niet, want ik zie wel, dat wij het niet eens zullen worden."

GETROUW. "Als u niet wilt, staat u mij dan toe, het te doen."

MOND-CHRISTEN. "U mag doen, zoals u wilt."

GETROUW. "Het werk der genade in de ziel ontdekt zich èn aan hem, die het heeft, èn aan degenen, die met hem omgaan.

Aan de mens zelf ontdekt het zich aldus. Het geeft hem overtuiging van zonden (Joh.16:8), in het bijzonder van de besmetting van zijn natuur (Rom. 7:24) en van de

zonde van ongelof (Joh. 16:9), om welke hij zeker weet verdoemd te zullen worden (Marc. 16:16), indien hij geen genade verkrijgt door het geloof in Jezus Christus. Dit gezicht en gevoel (Ps. 38:18) werken in hem droefheid en schaamte (Jer. 31:19) over de zonden; hem wordt daarenboven de Zaligmaker der wereld geopenbaard (Gal. 1:16) en hij ziet de volstreckte noodzakelijkheid (Hand. 4:12), om met Hem verenigd te worden voor het leven, waarna een honger en dorst (Matth. 5:6) in hem ontstaan; aan welke honger en dorst de beloften (Openb. 21:6) zijn vastgemaakt. Naar de sterkte of zwakheid van zijn geloof in de Verlosser nu, zijn ook zijn vreugde en vrede; daarom ook begeert hij Hem meer te kennen en te dienen in deze wereld.

Maar ofschoon ik zeg, dat het zich zo openbaart aan hem, zo is hij echter zelden bekwaam om te besluiten, dat het een werk der genade is; omdat zijn verdorvenheden en zijn misleid oordeel hem doen mistasten in deze zaak. Daarom wordt in hem, die dit werk in zich heeft, een zeer gezond oordeel vereist, eer hij met bedaardheid kan besluiten, dat dit een werk der genade is.

Aan anderen wordt het aldus ontdekt: ten eerste door een bevindelijke belijdenis van zijn geloof in Christus (Rom. 10:9 en Fil. 1:27). Ten tweede door een leven overeenkomende met die belijdenis (Joh. 4:15 en Ps. 50:23), te weten een leven van heiligheid in de wereld: heiligheid van het hart, heiligheid in zijn gezin, als hij een gezin heeft, en door een heiligheid in zijn wandel in de wereld; wat hem in het algemeen leert, inwendig alle zonden te verfoeien, en zichzelf om die zonden; op heiligheid aan te dringen in zijn gezin en die te bevorderen in de wereld; niet om er alleen over te praten, zoals een huichelaar en MOND-CHRISTEN doet, maar door een praktische onderwerping in geloof en liefde aan de kracht van het Woord. Nu dan, mijn vriend, dit was zo een korte beschrijving van het werk der genade en hoe het zich ontdekt; hebt u daar nu iets tegen, zo spreek; zo niet, veroorloof mij, u een tweede vraag te stellen."

MOND-CHRISTEN. "Neen, ik zal u niets tegenwerpen, maar alleen aanhoren. Stel daarom gerust uw tweede vraag."

GETROUW. "Dat zou dan deze zijn: Hebt u ook bevinding van het eerste gedeelte van de beschrijving, en getuigen uw leven en wandel dat? Of bestaat uw godsdienst maar uit woorden en uit de tong, en niet uit daad en waarheid? Ik bid u, als u genegen bent tot antwoorden, zeg toch niet meer, dan waar God in de hemel *Amen* op zal zeggen; en ook niets, waarin uw geweten u niet kan vrijspreken. Want niet die zichzelf prijst, maar die God prijst, is beproefd. Terwijl het een grote goddeloosheid is te zeggen: ik ben zus of zo, wanneer mijn handelingen en bekenden mij zeggen dat ik lieg."

Toen MOND-CHRISTEN dit zo hoorde, begon hij eerst beschaamd te worden; maar nadat hij zich vermande, antwoordde hij: "U komt daar nu met de bevinding aan, met het geweten en God zelf en u beroept u op Hem, dat Hij vonnist, wat gesproken wordt. Zo'n manier van samenspraak verwachtte ik niet. Ik ben ook niet gezind, zulke vragen te beantwoorden en acht mij daar geenszins toe verplicht; tenzij u uzelf als een catechiseermeester beschouwt; en al zou u dat doen, ik erken u echter niet als mijn rechter. Maar ik bid u, waarom stelt u mij deze vraag?"

GETROUW. "Omdat ik zag, dat u graag praat en ik niet wist of u niets anders hebt dan woorden. En om u de waarheid te zeggen, ik heb van u horen zeggen, dat u een man bent, wiens godsdienst slechts uit woorden bestaat en dat uw manier van leven uw mond tot een leugenaar maakt. Zij zeggen, dat u een vlek van de Christenen bent en dat de godsdienst om uwentwil lijden moet; dat sommigen al gestruikeld zijn door uw goddeloze wegen en er nog meer zijn, die gevaar lopen door uw boze wandel verdorven te worden. U paart uw religie met een drinkhuis, gierigheid, onreinheid, zweren, liegen

en het aanhouden van ijdel gezelschap. Het spreekwoord dat een hoer een schandvlek is van alle vrouwen, is waar in u: u bent een vlek van alle belijders."

Toen MOND-CHRISTEN dit hoorde, zei hij: "Omdat u zo bereid bent om allerlei aantijgingen te geloven en zo ras iemand te oordelen, kan ik niet anders van u denken, dan dat u een eigenzinnig en droefgeestig mens bent, met wie men niet kan spreken, en daarom: vaarwel!"

Toen trad CHRISTEN nader tot zijn broeder, en zei: "Ik zei het u wel, dat het zo gaan zou: uw woorden en zijn begeerten konden niet overeenstemmen: hij wilde liever uw gezelschap verlaten, dan zijn leven te verbeteren. Hij is nu afgedropen; laat hem gaan; zijn verderf heeft hij niemand te wijten dan zichzelf. Hij heeft ons de moeite bespaard ons van hem af te scheiden. Want als hij blijft zoals hij nu is, gelijk ik geloof dat hij doen zal, zou hij toch maar een smet in ons gezelschap geweest zijn. En de Apostel zegt: Scheidt u af van dezelve (2 Kor. 6:17)."

"Hoe blij ben ik, " zei GETROUW, "dat wij dit weinige nog met hem gesproken hebben. Mogelijk, dat hij er later nog eens aan denkt. Hoe het zij, ik heb eerlijk met hem gehandeld; en gaat hij verloren, ik ben altijd rein van zijn bloed."

CHRISTEN antwoordde: "U deed er goed aan, dat u zo duidelijk met hem sprak. Waarlijk men handelt in deze dagen te zelden zo trouw jegens elkaar en daar komt het vandaan, dat de godsdienst zo stinkt in de neusgaten van velen. Want deze dwaze MOND-CHRISTENEN, wier godsdienst alleen uit woorden bestaat en die zo verdraaid en ijdel zijn in hun omgang, hoewel veeltijds toegelaten in de gemeenschap van de godzaligen, deze zijn het, die de wereld beroeren, het Christendom zo bevleken en de oprechten zo bedroeven. Ik wenste, dat iedereen met hen zo trouw handelde, als u gedaan hebt, dan zouden zij de ware godsdienst nader zoeken te komen, of het gezelschap der heiligen zou hun zo heet worden, dat zij daar niet zouden kunnen vertoeven."

Toen zongen zij als volgt:

*MOND-CHRISTEN die de letter van de waarheid
Slechts kende, maar nooit zag hemelse klaarheid,
Vertoonde zich in wonder veel bravade. (Opgeblazenheid.)
Doch als men van het hartwerk der genade
En 't innig Christendom begon te spreken,
Toen droop hij af, zijn glans ging ras verbleken.
De huichelaar, ervaren slechts in woorden,
Die hij omlaag, maar nooit van boven hoorde,
Verliest men hier, juist even als het lichten
Der bleke maan moet voor de zonne zwichten.
Hun nachtwerk kan het keurig oog niet dragen
Van die het licht ooit in zijn klaarheid zagen.*

(Wijze Ps.23).

Nadat zij dit gezongen hadden, gingen zij weer verder, sprekende met elkaar van hetgeen hun op hun weg was overkomen; wat hun reis, die hun anders ongetwijfeld zeer vervelend zou gevallen zijn, zeer verlichtte; want zij gingen nu door een wildernis.

Evangelist bemoedigt CHRISTEN en GETROUW.

Toen nu deze woestijn bijna ten einde was, keek GETROUW juist achterom en zag iemand naderen, die hij van verre herkende.

"Ha!" zei hij tot zijn reisgenoot, "wie komt daar ginds?"

CHRISTEN keek om en zei: "Hé, dat is EVANGELIST, mijn goede vriend."

"Ja, en ook de mijne, " antwoordde GETROUW, "want hij was het die mij op de weg naar de poort hielp."

Intussen kwam EVANGELIST bij hen, en groette hen zo: "Vrede zij ulieden, zeer beminden en vrede zij hen die met u zijn."

CHRISTEN antwoordde: "Welkom, welkom, mijn goede EVANGELIST! Het zien van uw gezicht brengt mij in de gedachten uw oude vriendschap en onvermoeide arbeid voor mijn eeuwig welzijn."

"Duizendmaal welkom!" riep GETROUW, "hoe aangenaam is uw gezelschap, o zoete EVANGELIST, voor ons arme pelgrims!"

Toen zei EVANGELIST: "Hoe is het zoal met u gegaan, vrienden, sedert ik afscheid van u nam? Wat hebt u zoal ontmoet en hoe hebt u zich daarin gedragen?"

Toen CHRISTEN en GETROUW hem alle dingen, die hun op de weg overkomen waren, alsmede met welke moeilijkheden zij daar gekomen waren, verteld hadden, ontvingen zij van EVANGELIST ten antwoord: "Ik ben oprecht blij, niet omdat u met zovele verzoeken geworsteld hebt, maar omdat u overwinnaars geweest zijt en niet tegenstaande vele zwakheden, volhard hebt in deze weg tot nu toe. Ik zeg, dat ik hier oprecht blij over ben en wel om mijnentwil en om uwentwil. Ik heb gezaaid en u hebt gemaaid; de dag komt, dat beiden, hij die zaait en zij die maaien, zich tezamen verheugen zullen (Joh. 4:36), dat is, indien u volhardt; ter bekwamer tijd zult u maaien, als u niet verslapt (Gal. 6:9).

De kroon is u voorgesteld en het is een onverderfelijke (1 Kor. 9:24-27). Loopt dan also, dat u haar mag verkrijgen. Daar zijn sommigen, die naar de kroon schijnen te lopen en nadat zij al ver gelopen hebben, komt er een ander en neemt hun kroon. Houdt daarom wat gij hebt, opdat niemand uw kroon neme (Openb. 3:11). Gij zijt nog niet buiten bereik van de duivel. Gij hebt nog tot den bloede toe niet tegengestaan, strijdende tegen de zonde (Hebr. 12:4). Laat het koninkrijk u steeds voor ogen zijn en gelooft zekerlijk de dingen die voor u nog onzichtbaar zijn. Laat niets van wat aan deze zijde van de andere wereld is, plaats nemen in u; voornamelijk, let toch wel op uw eigen hart en op zijn uitgangen, want dat is bedrieglijk, meer dan enig ding en zeer goddeloos. Zet uw aangezicht gelijk een rotssteen. U hebt alle kracht in hemel en op aarde aan uw zijde."

CHRISTEN bedankte hem voor zijn vermaning, maar zei meteen, dat zij wel wilden, dat hij voortging met tot hen te spreken, opdat zij daardoor geholpen mochten worden in het overige van hun weg, te meer, daar zij wisten, dat hij een profeet was en hun kon voorzeggen, wat hun nog zou overkomen en hun leren, hoe zij het konden weerstaan en te boven komen. Met dit verzoek stemde GETROUW in en EVANGELIST sprak als volgt: "Mijn zonen, u hebt de waarheden van het Evangelie u horen voorstellen, dat u namelijk door vele verdrukkingen moet ingaan in het Koninkrijk der Hemelen (Hand. 22); en wederom dat u in iedere stad banden en verdrukkingen aanstaande zijn (Hand. 20:23); en daarom kunt u niet verwachten, dat u deze uw pelgrimsreis lang zult voortgaan, zonder dit op de een of andere manier te ondervinden. Enige van deze getuigenissen hebt u al in u bewaarheid gezien en daar zullen er spoedig nog meer

volgen. Want u bent nu bijna aan het eind van deze wildernis en dan zult u komen in een stad, die u dan ook terstond voor u zult zien; in die stad zult u omringd worden door vele vijanden, die hard op u aandringen zullen, ja u zullen willen doden; en weest daarvan verzekerd, één van u of u beiden moet het getuigenis, dat u draagt, met zijn bloed bezegelen. Maar wees getrouw tot de dood en de Koning zal u geven de kroon des levens (Openb. 2:9, 10). Wie daar sterft (ofschoon het een onnatuurlijke dood zal zijn en zijn pijnen zeer smartelijk) zal er beter aan toe zijn, dan zijn metgezel; niet alleen omdat hij het eerst aan de Stad des Hemels komen zal, maar ook omdat hij veel ellende ontkomen zal, die de andere in het verdere van zijn reis zal moeten doorstaan. Maar als u in de stad zult gekomen zijn en daar vervuld vinden, wat ik u voorzegg heb, gedenk dan aan uw vriend, gedraag u als mannen en beveel de bewaring van uw ziel aan uw GETROUW Schepper met weldoen (1 Petr. 4:19)."

De IJdelheidskermis.

Toen zag ik in mijn droom, dat zij, zodra zij uit de woestijn kwamen, aanstonds een stad voor zich zagen. Het was de stad IJDELHEID. In deze werd een kermis gehouden, die genaamd werd de IJDELHEIDSKERMIS, en ging het hele jaar door. Want de stad, waarin zij gevierd wordt, is lichter dan ijdelheid (Jes. 40:17) en alles wat daardoor komt en verkocht wordt, is niets dan ijdelheid (Pred. 1:14); volgens het zeggen van de wijze man: alles is ijdelheid (Pred. 2:11-17).

Deze kermis is niet onlangs opgericht, maar is al zeer oud. Ik zal u iets zeggen over haar oorsprong.

Ongeveer vijfduizend jaar geleden waren er pelgrims die wandelden naar de Stad des Hemels, zoals nu deze twee waarde mannen doen; en BEELZEBUB, APOLLYON en LEGIO met hun gezelschap, bemerkende aan de koers, die deze pelgrims hielden, dat hun weg tot die Stad door de stad IJDELHEID lag, vonden goed, daar een kermis of jaarmarkt op te richten, waarop allerlei ijdelheid te koop zou zijn en die het hele jaar zou duren. Daarom vindt men daar allerlei koopmanschap, als: huizen, hoven, bedrijven, plaatsen, eer, bevorderingen, titels, landschappen, koninkrijken, lusten en allerlei gemakkelikheden, onkuisheden, dartelheden, vrouwen, mannen, kinderen, meesters, dienaars, leven, bloed, lichamen, zielen, zilver, goud, paarden, kostelijke gesteenten en wat niet al.

En er is nog meer: op deze kermis is altijd te zien huichelarij, bedrog, schouwspelen, dansen en springen, gekken, apen, boeven, schelmen van allerlei slag. Hier zijn te zien - en dat voor niets - dieven, moordenaars, overspelers, meinedigen, allen tezamen van een bloedrode kleur.

En zoals op kermissen van minder belang verscheidene wijken en straten zijn, elk met zijn eigen bijzondere naam, waarin zulke en zodanige waren te koop zijn en geveild worden, zo hebt u hier ook zekere wijken, straten en verscheidene plaatsen (namelijk landschappen en koninkrijken), waar de waren van deze kermis het gemakkelijkst en meest te verkrijgen zijn. Hier zijn de Engelse wijk, de Franse wijk, de Italiaanse wijk, de Spaanse wijk, de Duitse wijk, die elk hun bijzondere ijdelheden aanbieden. En zoals er op andere kleine kermissen iets is, dat het voornaamste en overvloedigste is van de hele kermis, zo wordt de waar en koopmanschap van Rome in deze kermis het meest gezocht en gevonden, alleen het Engelse en enige andere volken, hebben er niet veel belangstelling voor. De weg nu naar de Hemelstad ligt, zoals ik zei, door de stad, waar deze lustige kermis wordt gehouden; en zij, die naar dat Hemels Vaderland willen reizen, zonder deze stad te passeren, zouden noodzakelijk uit de wereld moeten gaan (1Cor.5:9, 10). De Koning der Koningen zelf, toen Hij, hier beneden zijnde, naar zijn

eigen land reisde, ging door deze stad daarheen en dat ook juist op een kermisdag. Ja, daar was er ook een - ik meen, dat het BEELZEBUB was, de grote heer van deze kermis - die Hem aanriep om van zijn ijdelheden te kopen; ja, om Hem wel Heer van deze kermis te maken, als Hij hem alleen maar eerbied wilde bewijzen, wanneer Hij door deze stad ging. Ja, omdat Hij zulk een eerbiedwaardig persoon was, leidde BEELZEBUB Hem van wijk tot wijk en toonde Hem in korte tijd al de koninkrijken van de wereld (Luc. 4:5, 6 en 7), opdat Hij, indien mogelijk, deze Gezegende verlokken mocht, om de een of andere ijdelheid te kopen. Maar Hij had geen zin in deze handel en daarom verliet Hij de stad zonder op de kermis ook maar één stuiver aan ijdelheid te besteden. Deze kermis dan is zeer oud, van een langdurige gewoonte en zeer groot. De pelgrims, zoals ik tevoren zei, moesten door deze kermis; gelijk zij ook deden. Maar zie, zodra zij hun voeten erop gezet hadden, kwam er een grote opschudding onder al de kermisgasten; ook was de stad zelf rondom hen geheel beroerd; en wel om verscheidene redenen.

Allereerst: de pelgrims waren gekleed in een gewaad, geheel verschillend van het gewaad van de mensen, die hier kermis hielden; iedereen zag hen daarom aan, alle ogen richtten zich op hen: sommigen zeiden, dat het zotten en gekken waren, anderen beweerden: het zijn buitenlanders. (1Cor.2:7, 8).

Ten tweede waren zij niet minder verwonderd over hun taal. Want daar waren er maar weinigen, die hen verstaan konden; zij spraken natuurlijk de tale Kanaäns en zij die hier kermis hielden, waren mensen van deze wereld, zodat zij elkaar van het ene einde van de kermis tot het andere niet konden verstaan.

Ten derde. Wat echter de kooplieden niet weinig verbaasde, was, dat deze pelgrims al de waren, die hier werden geveild, van zeer weinig belang achtten; ja van zo weinig belang, dat zij die niet eens wilden aanzien; want als men hen toeriep, dat zij wat zouden kopen, staken zij hun vingers in de oren en riepen: Wend mijn ogen af, opdat zij geen ijdelheid zien (Ps.119:37); en opwaarts ziende gaven zij te kennen, dat hun burgerschap en wandel in de hemel was (Fil.3:19, 20).

Daar was er een, die hun gedrag opmerkte en zich spottende tot hen keerde, en zei: "Mannen, wat wilt u kopen?" Zei zeiden tot hem met een ernstig gezicht: "Wij kopen de waarheid" (Spr. 23:23). Dit gaf gelegenheid, om deze mannen des te meer te verachten; sommigen staken er de gek mee, anderen beschimpten hen, weer anderen spraken zeer verachtelijk van hen beiden; daar waren er ook, die anderen aanhitsten om hen te slaan; kortom ten laatste geraakte alles in beweging en kwam er grote opschudding en wanorde op de kermis. Dit werd terstond aan de grote heer van de kermis geboodschapt, die er direkt op afkwam en enige van zijn getrouwste vrienden beval, de mannen te onderzoeken, om wie de kermis zo in wanorde was geraakt. Zij werden daarop gegrepen, om ondervraagd te worden; en zij, die hen vasthielden, vroegen hun, waar zij vandaan kwamen en waar zij heen wilden en ook wat zij daar in zo'n ongewone gestalte deden. Zij antwoordden, dat zij pelgrims en vreemdelingen waren in de wereld, dat zij naar hun eigen vaderland gingen, naar het Hemelse Jeruzalem en dat zij de lieden van deze stad, noch ook iemand van de handelaars, enige reden gegeven hadden, om hen te mishandelen en hen in hun reis op te houden; tenzij het hierom was, dat zij iemand, die hun gevraagd had, wat zij kopen wilden, geantwoord hadden: wij kopen de waarheid. Doch zij, die daar zaten om hen te ondervragen, geloofden niet anders, dan dat zij gek of dol waren, of lieden, die daar gekomen waren om de gehele kermis in verwarring te brengen.

Dus grepen zij hen beet en sloegen hen; zij zetten hen ook in boeien tot een schouwspel voor al de kermisgasten. Daar stonden zij geruime tijd en waren allemans spot, het voorwerp van ieders boosheid en wraak, terwijl ze bekogeld werden met slijk en drek. De grootvorst van de kermis lachte intussen om al wat hun overkwam. Doch zij waren zeer verdraagzaam en vergolden geen kwaad met kwaad of schelden met schelden; maar integendeel zegenden zij (1 Petr. 3:9); zij gaven goede woorden voor kwade en bewezen vriendschap aan hen, die hun ongelijk deden. Waarop enigen van hen, die ook op de kermis waren, de zaken wat dieper inziende en niet zo zeer met vooroordelen bezet als de anderen, het ergste slag wat begonnen tegen te spreken en te berispen, die daarover zeer nijdig werden en ook dezen aanvatten, hen even kwaad achtende als zij, die nu in de boeien stonden, terwijl ze riepen dat zij wel vrienden van hen schenen en ook deelgenoten zouden worden voor hun ongeval. De anderen zeiden daarop, dat zij, wat hun betrof, niet anders konden zien, of het waren bedaarde en bezadigde mannen, die niemand enig kwaad doen wilden en dat velen van hen, die ook ter kermis waren gekomen, veel eerder verdiend hadden in de boeien te zitten, ja op de kaak te slaan, dan zij, die daar nu zo mishandeld werden. Na verscheidene woorden, die over en weer gingen (deze twee mannen hielden zich intussen zeer voorzichtig en gematigd), raakten zij handgemeen onder elkaar, waarbij sommigen zelfs gekwetst werden.

Toen werden de arme pelgrims weer voor hun rechters getrokken en daar aangeklaagd, als schuldig aan het laatste oproer op de kermis. Dus sloegen zij hen zeer erbarmelijk, sloten hen in ijzers en lieten ze in de ketenen door de stad op en neer slepen, tot een voorbeeld voor anderen, om er zo de schrik in te brengen en te beletten, dat iemand zich voor hen uitsprak of zich bij hen voegde. Maar CHRISTEN en GETROUW gedroegen zich ook voorzichtig en ontvingen deze oneer en schande met zoveel zachtmoedigheid en verdraagzaamheid, dat zij er verscheidene, hoewel weinig in vergelijking met de rest van dit kermisvolk, aan hun zijde kregen. Dit maakte de anderen des te vuriger en woedender zodat zij besloten deze twee mannen te doden, waarop zij hen dreigden, dat noch boeien noch kaakslag hen helpen zou, maar dat zij zouden sterven, omdat zij al dit kermisvolk zo bespotten. Hierna zetten zij de mannen tot nader order weer in de boeien. Men sleurde ze dan weg en zette ze met de voeten in de stok.

Toen zij daar zaten, herinnerden zij zich, wat zij van hun GETROUW vriend EVANGELIST gehoord hadden en werden door zijn voorzegging te meer bevestigd in hun weg en in het lijden dat hen daarin ontmoette. Zij troostten elkaar ook daarmee, dat hij, die weldra de dood sterven zou, juist daarom des te gelukkiger zou wezen. Dus wenste elk maar bij zich zelf, dat hij daartoe geroepen mocht worden. Maar zij gaven zich over aan de alwijze beschikking van Hem, die alle dingen regeert, en waren zeer stil en tevens vergenoegd, om te blijven inde weg, waarin zij zich nu bevonden tot de tijd, dat het Zijn welbehagen zou wezen, hun weg te veranderen. Toen de gelegene en bestemde tijd gekomen was, haalde men hen weer op voor onderzoek, teneinde hen te veroordelen. Hun vijanden en beschuldigers stonden met hen voor de rechter, die genaamd was heer DEUGDHATER; de beschuldigingen van de aanklagers waren meestal dezelfde, wat de hoofdbeschuldiging betreft; alleen verschilden zij iets in de omstandigheden.

De voornaamste zaken waren deze:

Dat ze vijanden en afbrekers van hun handel waren; dat zij oproer en verdeeldheid hadden aangericht in de stad; dat zij zich al een partij gemaakt en enigen overgehaald hadden tot hun gevaarlijke inbeeldingen en verachting van de wet van hun vorst.

Hierop antwoordde nu GETROUW, dat zij zich nergens tegen gekant hadden, dan tegen wat strijdig was met de wil van Hem, die hoger is dan de hoge. "En, " zei hij, "wat die opschudding betreft, die heb ik niet verwekt, want ik ben een man van vrede. Zij, die voor ons spraken, waren bewogen door de waarheid en het gezicht van onze onschuld en zij hebben zich gewend van een ergere tot een betere weg. Wat betreft de koning en overste, waar u van spreekt, aangezien dit BEELZEBUB is, de vijand van onze Heere, zo verfoei ik hem met al zijn engelen."

Toen werd een proclamatie uitgevaardigd, die inhield, dat een ieder, die iets te spreken had vóór zijn koning tegen de gevangenen, die nu voor de rechtbank stond, daar zou verschijnen en zijn bewijzen tegen hem inbrengen.

Zo kwamen er drie getuigen te voorschijn, namelijk NIJD, BIJGELOOF en MOOIPRATER. Men vroeg hun, of zij de gevangene, die voor de rechtbank stond, ook kenden en wat zij te zeggen hadden voor hun heer en koning tegen deze man.

NIJD had de voorrang en zei: "Mijnheer, ik heb deze man lang gekend en wil voor deze geachte vergadering onder ede getuigen, dat hij is. . ."

"Kalm aan, " kwam de rechter tussenbeide, "leg eerst de eed af." Dat deed hij en ging toen aldus voort: "Deze mens, Mijnheer, hoewel hij een schone naam draagt, is een van de snoodste in ons land; hij geeft geen acht op vorst noch volk, op wet noch gewoonte, maar doet alles, wat hij maar kan om iedereen zijn trouweloze opvattingen, die hij gewoonlijk grondregels van geloof en heiligheid noemt, in te prenten. En in het bijzonder heb ik hem zelf eens horen volhouden, dat heiligheid en de gewoonten van onze stad IJDELHEID lijnrecht tegenover elkaar staan en onmogelijk verenigd kunnen worden. Hiermee, Mijnheer, veroordeelt hij niet alleen onze loffelijke handel, maar ook ons allen, die daaraan deelnemen."

De rechter vroeg, of er nog meer te zeggen was. Hij antwoordde: "Ja Mijnheer, doch ik wil het hof niet lastig vallen. Evenwel, als het nodig is, wil ik, als deze andere goede lieden hun bewijzen hebben ingebracht, liever dan, als er iets zou ontbreken om hem te kunnen doden, mijn getuigenis tegen hem verder uitbreiden."

Daarop werd hem bevolen buiten even te blijven wachten.

Toen riep men BIJGELOOF, aan wie de rechter beval de gevangene aan te kijken en daarop vroeg hij, wat hij had te zeggen voor de koning, tegen hem. Hij legde eerst zijn eed af en begon toen aldus:

"Mijnheer! Ik ben niet zo bekend met deze man en heb ook nooit begeerte gevoeld hem onder mijn kennissen te hebben; evenwel weet ik dit, dat hij een pest is onder het volk, door enige gesprekken, die ik dezer dagen met hem hield, hier in deze stad. Want toen ik met hem sprak, hoorde ik hem zeggen, dat onze godsdienst niet deugde en dat men God daarmee niet behagen kon. Uit welke woorden dan volgt, Mijnheer, zoals uw edelachtbare wel weet, dat wij onze godsdienst tevergeefs doen, dat wij nog in onze zonde zijn en eindelijk eens verdoemd zullen worden! Zie, dat is het, wat ik tegen hem te getuigen heb."

Toen werd MOOIPRATER binnen geroepen en nadat hij zijn eed had afgelegd werd hem bevolen te zeggen, wat hij wist ten dienste van hun heer en koning tegen de man, die daar voor de rechtbank stond.

"Mijnheer en alle gij edelen!" zei hij, "ik heb deze gast lang gekend en vele dingen horen zeggen, die niet gezegd behoren te worden. Hij heeft onze edele vorst BEELZEBUB veracht en zeer smadelijk gesproken over diens waarde vrienden, namelijk de heer OUDE MENS, de heer VLESELIJK VERMAAK, de heer ONKUIS,

de heer BEGEERTE TOT IJDELE EER, mijn oude heer ALGOEDGENOEG en de heer GIERIG en voorts van de overige edelen; en wat meer is, hij heeft gezegd, dat niet één van deze edelen langer in de stad zou verblijven, als al onze inwoners gezind waren, zoals hij. Hij heeft ook niet geschroomd u, Mijnheer, die nu tot zijn rechter verkozen zijt, zeer te verachten, u een goddeloze booswicht te noemen en meer dergelijke hatelijke namen te bezigen, met welke hij de meesten van de adel van onze stad heeft zoeken te bekladden."

Nauwelijks had MOOIPRATER zijn rede beëindigd of de rechter wendde zich tot de gevangene, die voor de rechtbank stond en zei: "Gij vagebond, gij ketter en verrader, hebt u wel gehoord, wat deze oprechte mannen tegen u getuigen?"

"Mag ik mij met enige woorden verdedigen?" vroeg GETROUW.

Maar de rechter riep: "Deugniet, u bent het niet waard langer te leven; u verdient terstond op de plaats, waar u staat, gedood te worden. Maar opdat aan een iegelijk blijke, hoe bescheiden en goedertieren wij met u handelen, laat ons horen, vuile deugniet die u bent, wat u nog te zeggen hebt."

"Tot mijn verantwoording, " zei GETROUW, "zal ik dit zeggen; eerst, wat mijnheer NIJD aangaat: ik heb nooit anders gezegd, dan dat iedere regel, wet, gewoonte of volk, strijdende tegen het Woord van God, regelrecht gekant is tegen het ware Christendom. Heb ik hier nu kwalijk in gesproken, overtuig mij van mijn dwaling en ik ben bereid te herroepen.

Wat mijnheer BIJGELOOF aangaat en zijn beschuldiging, zeg ik alleen, dat in de ware godsdienst vereist wordt een Goddelijk geloof. Maar dat kan er niet zijn zonder de Goddelijke openbaring van Zijn wil; derhalve houd ik staande, dat al wat in de godsdienst verricht wordt, maar niet overeenkomst met de Goddelijke openbaring, niet anders kan gedaan worden dan door een menselijk geloof, dat voor het eeuwige leven niets zal baten.

Op hetgeen mijnheer MOOIPRATER heeft ingebracht, zeg ik alleen - voorbijgaande aan de harde uitdrukking, dat ik veracht en laster - dat de overste van deze stad met geheel zijn stoet en aanhang, zoveel als hij er genoemd heeft, meer bekwaam zijn om in de hel te wonen, dan hier, in deze stad en plaats. En hierop zij mij God nu genadig!"

Daarna sprak de rechter tot de gezworenen, die er al die tijd bij hadden gestaan, om te horen en waar te nemen: "Gij edellieden en mannen van het gericht! Ziet hier de mens, om wiens wil zulk een groot oproer in onze stad geweest is; u hebt nu ook gehoord, wat deze waarde heren tegen hem getuigd hebben, alsmede, wat hij zelf daarop heeft geantwoord en beleden; nu hangt het van u af, of men hem ter dood brengen of in het leven houden zal. Maar het lijkt mij raadzaam, u onze wet eerst voor te houden.

Daar werd eens een wet gemaakt in de dagen van Faraö de Grote, een dienaar van onze vorst, dat men, om het vermenigvuldigen van hen, die van een andere godsdienst waren dan hij, te beletten, opdat zij hem niet te machtig werden, al hun jongetjes in het water zou verdrinken. Daar werd ook een wet gemaakt in de dagen van Nebukadnezar de Grote, een ander van zijn dienaren, dat ieder, die niet neer viel om zijn gouden beeld te aanbidden, in een gloeiende oven geworpen zou worden. Zo werd er ook een wet gemaakt in de dagen van Darius, dat ieder, die in enige tijd een andere God aanriep dan hem, in een leeuwenkuil geworpen zou worden. Het wezen nu van die wetten heeft deze rebel verbroken, niet alleen met zijn gedachten, wat ook niet te dulden is, maar ook met zijn woorden en daden, wat derhalve volstrekt onverdraaglijk is.

Want wat de wet van Faraö betreft, deze werd slechts gemaakt, om een hachelijk kwaad en gevreesd onheil te voorkomen, de misdaad zelf was er nog niet; maar hier is de misdaad reeds aanwezig.

Wat de tweede en derde betreft, u ziet, dat hij pleit tegen onze godsdienst en voor het verraad, dat nu door hem beleden is; dus verdient hij de dood te sterven."

Toen gingen de gezworenen, wier namen waren: heer BLINDEMAN, heer NIETGOED, heer LIEFHEBBER DER WELLUSTEN, heer BOOSHEID, heer LEVENDDOOD, heer HARDNEKKIG, heer HOOGMOED, heer VIJANDSCHAP, heer LEUGENAAR, heer WREEDHEID, heer LICHTHATER en heer ONVERZOENLIJK, die elk voor zich een vonnis tegen hem voortbrachten, onder elkaar, en besloten daarna eendrachtig, hem voor de rechter schuldig te verklaren.

Heer BLINDEMAN als Voorzitter, zei: "Ik zie duidelijk, dat deze man een ketter is". Heer NIETGOED oordeelde: "Weg met zo een van de aarde". "Zeker ja!" vonniste heer BOOSHEID, "want ik kan hem niet langer aanzien."

Heer LIEFHEBBER DER WELLUSTEN zei: "Ik heb hem nooit kunnen verdragen."

"Noch ik, " antwoordde heer LEVENSDOOD: "want hij veroordeelde altijd mijn wegen."

"Hang op! Hang op!" riep heer ONVERZOENLIJK.

"O die boze schurk!" zei heer HOOGMOED.

"Mijn hart keert zich om, als ik hem zie, " sprak heer VIJANDSCHAP.

Heer LEUGENAAR riep: "Weg met de boef."

En heer WREEDHEID: "Hangen is goed voor hem."

"Kom, laat ons hem uit de weg ruimen. Wacht niet langer, " riep heer LICHTHATER.

En heer ONVERZOENLIJK voegde er bij: "Al wilde iemand mij de gehele wereld geven, toch zou ik mij niet met hem verzoenen. Dus laat ons hem des doods schuldig verklaren."

Zo gezegd, zo gedaan. Men veroordeelde hem terstond, om vandaar gesleept te worden naar de plaats, vanwaar hij gekomen was, om hem daar de wreedste dood aan te doen, die men kon bedenken.

Toen brachten zij hem uit, om volgens hun wet met hem te doen. Zo sloegen zij hem dan eerst, geselden hem, sneden zijn vlees met messen, stenigden hem, staken hem met hun zwaarden en verbrandden hem ten laatste aan een paal tot as. Zo kwam GETROUW aan zijn einde.

Maar ik bemerkte, dat er achter de menigte van volk een wagen en paarden stonden, die op GETROUW wachtten, die ook, zodra zijn tegenstanders met hem klaar waren, werd opgenomen en heengevoerd door de wolken, onder het geluid van bazuinen, langs de kortste weg, tot in de Poort van de Hemel.

Christen ontkomt en ontmoet Bijbedoeling.

Maar CHRISTEN kreeg nog wat uitstel en werd teruggezonden naar de gevangenis, waar hij nog enige tijd moest verblijven. Maar Hij, die alle dingen regeert en de kracht van hun woede in Zijn eigen handen heeft, beschikte het zo, dat CHRISTEN ontkwam en zo zijns weegs ging. Heengaande zong hij bij zichzelf:

*GETROUWE vriend! u bleef getrouw
In nood en dood aan uwe Heer,
Trouw hebt u mannelijk gehouwen
En Hem beleên, met Wie u weer*

*Eeuwiglijk zult leven,
 Als d'ontrouwen beven.
 Schoon het wreed getier,
 U heeft afgesneden,
 Zingt en leeft u heden
 Nog omhoog en hier.*

(Wijze Ps.33).

Toen zag ik ook, dat CHRISWTEN een metgezel kreeg. Want daar was iemand, HOPENDE genoemd, daartoe gebracht door de woorden en het gedrag van CHRISTEN en GETROUW, toen zij op de kermis zoveel uitstonden, die zich bij hem voegde en zich in een broederlijk verbond met hem inliet, en zei, dat hij zijn metgezel wilde zijn. Zo stierf de een om de waarheid getuigenis te geven en een ander werd als uit zijn as opgewekt om CHRISTEN op zijn pelgrimsreis te vergezellen. Deze HOPENDE wist CHRISTEN ook te zeggen, dat er nog vele op de kermis waren, die hun tijd zouden waarnemen om hem ook te volgen.

Toen ze nog maar net van de kermis vertrokken waren, achterhaalden zij iemand, die men BIJBEDOELING noemde, tot wie zij zeiden: "Vriend, uit welk land komt u, en hoe ver denkt u deze weg te gaan?" Hij zei, dat hij van de stad HOFFELIJKHEID kwam en heenging tot de Stad des Hemels, doch verzweeg zijn naam.

"Zo, bent u van HOFFELIJKHEID?" vroeg CHRISTEN. "Zijn daar ook nog enige goede lieden?"

BIJBEDOELING. "Ik hoop van wel."

CHRISTEN. "Wel vriend, hoe zal ik u noemen?"

BIJBEDOELING. "U kent mij niet; en ik ken u niet; belieft het u, met mij deze weg te gaan, het zal mij lief zijn uw metgezel te wezen en zo niet, dan moet ik ook tevreden zijn."

CHRISTEN. "Van de stad HOFFELIJKHEID heb ik dikwijls horen spreken en naar mij voorstaat, ook horen zeggen, dat het een welvarende plaats is."

BIJBEDOELING. "Ja, dat verzeker ik u en ik heb er vele rijke vrienden."

CHRISTEN. "Lieve, wat voor vrienden hebt u daar zo al? Houd u mij ten goede, dat ik zo vermetel ben daarnaar te vragen."

BIJBEDOELING. "Bijna de hele stad; in het bijzonder Mijnheer DRAAIBORD, Mijnheer TIJD-DIENAAR, Mijnheer HOFFELIJKHEID, van wiens voorouders deze stad haar naam kreeg, ook Mijnheer MOOIPRATER, Mijnheer KIJK-TWEE-WEGEN en Mijnheer ALLEMANSVRIEND. En de opziener of leraar in onze wijk, Mijnheer TWEETONGIG, is mijn moeders eigen broer. En, om u de waarheid te zeggen, ofschoon ik nu edelman ben geworden, mijn overgrootvader was maar een schuitenvoerder, die altijd een andere weg heen zag, dan hij oproeide; ik heb het grootste deel van wat ik bezit met dat beroep gewonnen."

CHRISTEN. "Maar bent u getrouwd?"

BIJBEDOELING. "Ja, ik heb een zeer deugzame vrouw; het is de dochter van Mevrouw VEINZING, een deugzaam mens en aangezien zij van deftige afkomst is, weet zij om te gaan met alle mensen, met vorsten en met geringen. Wel is waar, dat wij in de godsdienst een weinig verschillen van hen, die het wat nauwer nemen; maar dat is maar in twee kleine zaken; ten eerste daarin, dat wij nooit tegen wind en stroom in willen, ten tweede hierin, dat wij altijd het allerijverigst zijn, wanneer de godsdienst op zilveren muilen wandelt; wij wandelen heel graag met hen langs de straat, als de zon schijnt en het volk ons toejuicht."

Toen ging CHRISTEN met zijn makker HOPENDE een weinig aan de kant, en zei: "Het schiet mij daar te binnen, dat dit BIJBEDOELING uit HOFFELIJKHEID zijn moet; en is hij het, zo hebben wij de grootste boef in ons gezelschap, die in de omtrek woont."

HOPENDE zei: "Vraag het hem eens, ik denk toch, dat hij zich voor zijn naam niet schamen zal."

Zo trad CHRISTEN weer op hem toe en zei: "Vriend, u spreekt, alsof u de wijsheid in pacht hebt, en als ik het niet mis heb, dunkt mij, dat ik u half ken, bent u niet Mijnheer BIJBEDOELING uit HOFFELIJKHEID?"

BIJBEDOELING. "Zo is mijn echte naam niet; dit is slechts een bijnaam, mij door enige lieden gegeven, die mij niet lijden mogen; en ik moet het mij getroosten, dit te dragen als een smaad; zoals andere vrome lieden vóór mij gedaan hebben."

CHRISTEN. "Maar hebt u de mensen nooit reden gegeven om u zo te noemen?"

BIJBEDOELING. "Nooit. Het ergste, dat ik ooit gedaan heb, en dat voor hen een reden zou kunnen zijn, is, dat ik overal het geluk had, mijn oordeel te voegen naar de tegenwoordige koers van de tijd, wat die ook inhield; en met die verandering kon ik veel voordeel doen; ik wil dat een zegen noemen; maar laat de boosaardige mij daarom niet verachten."

CHRISTEN. "Ik dacht zeker, dat u de man was, van wie ik wel heb horen spreken. En wanneer ik zal zeggen, hoe het bij mij ligt, ik vrees, dat deze naam u meer eigen is, dan u wel voor ons wilt bekennen."

BIJBEDOELING. "Wel, meent u dat, ik kan het niet helpen. U zult ondervinden dat ik een goed metgezel zal zijn, wanneer u mij in uw gezelschap wilt toelaten."

CHRISTEN. "Als u met ons wilt gaan, moet u tegen de wind en stroom op; en naar ik bemerk, stuit u dit tegen de borst. U moet de godsdienst zowel omhelzen in een verscheurd gewaad, als wanneer hij op zilveren muilen wandelt, en u bij hem voegen zowel wanneer hij in ketenen wordt geboeid, als wanneer hij langs de straat wandelt onder toejuiching."

BIJBEDOELING. "U moet u niet als heer stellen over mijn geloof; laat mij mijn vrijheid en laat ik zo met u gaan."

CHRISTEN. "Nee, niet één stap verder, tenzij u in wat ik daar voorgesteld heb, wilt doen zoals wij."

Toen zei BIJBEDOELING: "k Zal mijn oude grondregels nooit verlaten, daar zij gemakkelijk en voordelig zijn. Mag ik niet met u gaan, zo moet ik doen, zoals ik deed voor u mij inhaalde en ga stil alleen, tot ik een ander vind, die wel blij zal zijn met mijn gezelschap."

Nu zag ik ook, dat CHRISTEN en HOPENDE hem verlieten, en voor hem uit en steeds verder van hem af liepen. Maar toen een van hen omkeek, zag hij, dat drie mannen Mijnheer BIJBEDOELING volgden. Toen zij bij hem kwamen, boog hij zich zeer eerbiedig en zij groetten evenzo. De namen van deze mannen waren Mijnheer VRIEND DER WERELD, Mijnheer GELDBEMINNAAR en Mijnheer ALBEHOUDER, lieden met wie Mijnheer BIJBEDOELING eertijds zeer goed bekend was; want zij waren in hun jeugd jaren schoolmakers geweest en hadden school gegaan bij Meester GRIJP, een schoolmeester in WINSTLIEF, een marktplaats in het landschap GIERIGHEID. Deze meester leerde hun de kunst van inhalen, hetzij door geweld of door bedrog, met leugens of met vleierij, of ook wel door een schijn van godsdienst aan te nemen; en deze vier figuren waren zo gevorderd in de kunst, die hun door hun Meester was ingescherpt, dat zij elk even bekwaam waren, om een school te houden als hij zelf.

Toen zij nu, zoals ik zei, elkaar gegroet hadden, zei Mijnheer GELDBEMINNAAR: "Wat zijn dat voor lieden, die daar ginds voor ons gaan?" Want CHRISTEN en HOPENDE waren nog in het gezicht.

BIJBEDOELING. "Het zijn twee landslieden, van ver hier vandaan, die op hun eigen wijze zich op reis begeven hebben."

GELDBEMINNAAR. "O, waarom wachten zij niet op ons, opdat wij ook hun goed gezelschap genieten mogen? Want zij en wij, en ik denk ook Mijnheer zelf, willen, hoop ik, allen dezelfde reis maken."

BIJBEDOELING. "Dat willen wij waarlijk. Maar de mannen, die daar voor ons gaan, zijn zo scherp en streng, hebben zo'n liefde voor hun eigen gevoelens en achten andere inzichten zo licht, dat een mens, hoe godvruchtig hij ook is, indien hij nochtans niet in alles met hen overeenkomt, niet in hun nabijheid wordt geduld en zij straks alle gemeenschap met hem afsnijden."

ALBEHOUDER. "Dat is niet best. Maar wij lezen van sommigen, die al te rechtvaardig zijn (Pred.7:16). En hun gestrengheid doet hen alles veroordelen en verdoemen, zichzelf alleen uitgezonderd. Maar zeg mij, in hoeveel zaken verschilde u en welke waren die?"

BIJBEDOELING. "Weet u welke? Zij, naar hun gewone stijfhoofdigheid, oordelen dat het onze plicht is, onze reis voort te zetten, ongeacht het weer, en ik wacht op de wind en het getij. Zij wagen opeens alles, wat zij hebben, voor God en ik neem de gelegenheid waar om mijn leven en staat te verzekeren. Zij houden hun gevoelens vast, al zijn alle mensen tegen hen, maar ik volg de godsdienst slechts zover, als de tijd en mijn welvaart het toelaten. Zij houden het met de godsdienst, wanneer hij in smaad en verachting is; maar ik voeg er mij bij, als hij in gouden schoenen en in zonneshijn gaat en lofuitingen oogst."

VRIEND DER WERELD. "Ah, zo, houd u daar maar bij, mijn waarde Mijnheer BIJBEDOELING, want wat mij betreft, ik houd hem voor dwaas, die hoewel hij vrijheid heeft alles te behouden wat hij bezit, zo zot is te maken, dat hij alles verliest. Laat ons voorzichtig zijn als de slang.

Het is best, dat men inzamelt, wanneer de zon schijnt. U ziet, hoe de bij zich de hele winter door stil houdt, en zich alleen benaastigt, wanneer zij met vreugde haar voordeel kan doen. God geeft soms regen en soms zonneshijn. Willen zij zo dwaas zijn, dat zij door de regen wandelen, laat het ons genoegen wezen, dat wij het mooiste weer weten waar te nemen. Wat mij betreft, die godsdienst staat mij het best aan, die gepaard kan gaan met het behoud van Gods goede zegeningen over ons. Wie kan het anders begrijpen, dan die wel bij zijn verstand is, dat God, die ons de goederen van dit leven mededeelt, ook wil, dat wij die bewaren om Zijnentwil?

Abraham en Salomo werden rijk door hun godsdienst. Job zegt, dat de vrome het goud oplegt als stof. Maar men moet niet zijn als de lieden, die daar voor ons uitgaan, indien zij zo zijn, zoals u ze ons beschreven hebt."

ALBEHOUDER. "Ik denk, dat wij het allen eens zijn over deze zaak en daarom is het onnodig, nog meer woorden daar aan te besteden."

GELDBEMINNAAR. "Nee, wij behoeven inderdaad geen woorden meer over deze zaak te wisselen. Want wie noch de Schrift, noch de rede gelooft (en gij ziet, dat wij beide aan onze zijde hebben), die kent zijn eigen vrijheid niet, noch zoekt zijn eigen behoudenis."

BIJBEDOELING. "Mijn broeders! U weet, dat wij allen op reis zijn; veroorlooft mij, dat ik u, om ons te beter voor kwaad te behoeden, deze vraag eens voorstel, namelijk: Indien een mens, b.v. een leraar of een handelaar, kans ziet enig voordeel te doen door het verkrijgen van de zegeningen van dit leven; echter zo, dat hij die geenszins kan verkrijgen, dan alleen door een vertoon van godsdienst, tenminste door te ijveren in

enige stukken daarvan, waarop hij tevoren zo geen acht sloeg; mag dan zo'n mens dit middel gebruiken om dit doel te bereiken? Of kan hij dan geen eerlijk man zijn?"

GELDBEMINNAAR. "Ik diep die vraag tot op de bodem uit, en, met verlof van de heren, zal ik trachten, haar goed te beantwoorden. Eerst zal ik er iets op zeggen, voor wat betreft een leraar. Stel eens: een leraar, een eerbiedwaardig man heeft een zeer gering inkomen en daar roept hem een veel grotere en rijkere plaats, de andere ver overtreffende; hij heeft gelegenheid deze te verkrijgen, als hij tenminste meer studeert, overvloediger en ijveriger predikt en, om het volk te voldoen, enige van zijn beginselen verandert.

Wat mij betreft, ik zie geen reden, waarom die man het niet mag doen; aangezien hij er toe geroepen wordt en nog meer behalve dit: hij kan toch een eerlijk man zijn. En waarom niet, want:

1e. Zijn liefde voor een groter inkomen is geoorloofd; dit kan niet tegengesproken worden; aangezien de Goddelijke Voorzienigheid het hem nu aanbiedt, zo mag hij het aannemen indien hij wil, niets ondervragende om des gewetens wil.

2e. Daarnaast maakt zijn liefde voor dit voordeel hem naarstiger in zijn studie en ijveriger in het preken, enz. En zo maakt die hem tot een beter man; ja, zij doet hem zijn gaven te beter besteden en oefenen, en dat is welbehaaglijk voor de Heere.

3e. Dat hij zich weet te voegen naar de smaak van zijn volk, hen te dienen in het afstaan van enige van zijn beginselen, dit bewijst:

1e. dat hij van een zelfverloochenende aard is;

2e. van een zachte en tedere inborst;

3e. bij gevolg des te bekwamer voor het ambt der bediening.

4e. Ik besluit dan hiermee, dat men een leraar, om zijn veranderen van een kleiner tot een groter inkomen, niet moet veroordelen als gierig, maar veeleer, daar hij zijn gaven en kennis daardoor komt te oefenen, hoogachten als een, die zijn roeping opvolgt en de gelegenheid ter hand neemt om goed te doen.

Wat nu het tweede deel van uw vraag betreft, aangaande een handelsman, stel eens: daar is er een, die een sober inkomen heeft in de wereld; maar door godsdienstigheid te tonen, kan hij zijn staat verbeteren, wellicht een rijke vrouw trouwen, of meer klanten in zijn winkel trekken. Ik voor mij zie geen reden, of dit mag op een wettige wijze gebeuren, want:

1e. Godsdienstig te worden is een deugd, door welke middelen de mens dat dan ook wordt.

2e. Het is ook niet ongeoorloofd, een rijke vrouw te trouwen, of meer klanten te zoeken.

3e. Daarenboven, de mens, die dergelijke zaken door zijn godsdienstigheid verkrijgt, verkrijgt het goede van hen, die goed zijn en dat door zelf goed te worden; in dit geval een goede vrouw, goede klanten en goede winst, dat alles door godsdienstig te worden, wat ook goed is. Het is dus een goede voordelige zaak."

Dit antwoord van Mijnheer GELDBEMINNAAR werd door allen zeer geprezen; zij oordeelden, dat het betamelijk en zeer voordelig was.

En daar zij dachten, dat niemand in staat zou zijn, het te weerleggen, en daar zij bemerkten, dat CHRISTEN en HOPENDE nog te beroepen waren, werden zij het eens, hen met deze vraag aan te vallen, zodra zij hen hadden ingehaald; te meer, omdat zij Mijnheer BIJBEDOELING zo hadden tegengesproken. Zo riepen zij hen dan na, waarop CHRISTEN en HOPENDE bleven staan om op hen te wachten. Intussen besloten zij, dat niet Mijnheer BIJBEDOELING, maar de oude WERELDVRIEND het

vraagstuk zou voorleggen, opdat het antwoord die hevigheid mocht missen, die tussen hen en BIJBEDOELING al ontstaan was, toen zij tesamen in gesprek waren.

Bij elkaar gekomen, legde Mijnheer WERELDVRIEND, nadat zij elkaar kort gegroet hadden, aan CHRISTEN en zijn metgezel de vraag voor en verzocht hun, er op te antwoorden, als zij konden.

"Wel, " zei CHRISTEN, "dat zou immers iemand, die maar een kind in de godsdienst is, wel beantwoorden kunnen en tienduizend zulke vragen meer. Want mag men Christus niet volgen om den brode (wat niet geoorloofd is, Joh. 6:26), hoeveel gruwelijker is het, dat men Hem en de godsdienst tot een stijgbeugel maakt, om de wereld daardoor te beklimmen en te genieten. Wij bevinden niemand van zulk een gevoelen te zijn, dan heidenen, huichelaars, duivelen en tovenaars.

1^e. Heidenen. Want toen Hemor en Sichem lust hadden in de dochter en het vee van Jacob, en zagen dat er geen andere weg was om daar aan te komen dan de besnijdenis, zeiden zij tot hun burgers: "Zo al wat mannelijk is onder ons, besneden wordt, gelijk zij besneden zijn, zal niet hun vee en beesten, en alles wat zij hebben, het onze wezen?" Hun dochters en hun vee hadden zij op het oog en de godsdienst hielden zij voor een stijgbeugel, om daar aan te komen. Lees de gehele historie, Gen. 34 : 20-23.

2^e. Huichelaars. Ziet eens die huichelachtige Farizeën, die van dezelfde godsdienst waren. Lange gebeden waren hun voorwendzels, maar van de weduwen de huizen op te slokken was hun oogmerk en juist daarom was hun verdoemenis en oordeel van God te zwaarder, Luc. 20:46, 47.

3^e. Duivelen. Judas, die een duivel was, hield het met deze godsdienst. Hij was godsdienstig om de portemonnee. Maar hij ging verloren, het was een verworpen en de zoon van de verderfenis.

4^e. Simon, de tovenaar, was ook van deze soort, want hij wilde de Heilige Geest hebben, om er geld mee te winnen, en het vonnis, dat Petrus over hem velde, was: Uw geld zij met u ten verderve! enz. Hand.8:19-23.

5^e. Ik zal altijd blijven geloven, dat zij, die godsdienstig worden om de wereld, ook de godsdienst verwerpen zullen om de wereld. Want zo zeker als Judas, met zich godsdienstig te vertonen, de wereld op het oog had, zo zeker verkocht hij ook om harentwil zijn godsdienst en zijn Meester tegelijk. Uw vraag met ja beantwoorden, zoals ik bemerk, dat u gedaan hebt, en dat antwoord als rechtsgeldig aan te nemen, is zowel heidens en schijnheilig als duivels, en uw loon zal zijn overeenkomstig uw werken."

Toen staarde de een de ander aan; maar ze konden CHRISTEN met niet één woord antwoorden, overreed zijnde door de waarheid van CHRISTENS zeggen; daarom was er een groot stilzwijgen.

BIJBEDOELING en zijn makkers stonden bijna stil; weldra bleven zij achter, zodat CHRISTEN en HOPENDE ver vooruit raakten. Dit deed CHRISTEN tot zijn metgezel zeggen: "Kunnen deze lieden het oordeel van een mens niet uitstaan, hoe zullen zij dan bestaan voor het oordeel van God? Staan zij al zo verstomd wanneer zij te doen hebben met vaten van leem, wat zal er dan van hen worden, als eens de vlammen van een verterend vuur hen aantasten zullen?"

Nu geraakten CHRISTEN en HOPENDE bijna uit hun gezicht en kwamen aan een zeer vermakelijke vlakte, genaamd GEMAKKELIJK, waarin zij met groot genoegen wandelden. Maar deze vlakte was slechts klein en spoedig waren zij daar voorbij.

Aan de andere kant ervan lag een klein heuveltje, dat men GEWIN noemde. In dit heuveltje was een zilvermijn, die sommigen, die vroeger deze weg bewandelden, door haar aantrekkelijkheid naar de kant heeft gelokt. Maar zij, die zich te dicht bij de kant van de put begaven, voelden de grond onder hun voeten afbreken, want hij is zeer bedrieglijk, en kwamen zo om. Er zijn er ook, die verminkt zijn geworden en zich niet konden redden, zolang zij leefden.

De vraag van Demas.

Nu zag ik ook, dat een beetje van de kant af, recht tegenover de zilvermijn, een zekere DEMAS stond, die zich voordeed als een groot edelman en de voorbijgaanden aanriep om over te komen en te zien. Deze riep tot CHRISTEN en HOPENDE: "Hei! Hei! Komt hier eens heen, ik zal u wat laten zien."

CHRISTEN. "Wat zijn dat voor dingen, die het waard zijn, dat wij onze weg verlaten?"

DEMAS. "Hier is een zilvermijn en daar zijn er bezig met graven naar schatten. Wilt u overkomen, u kunt u met weinig moeite rijkelijk voorzien."

HOPENDE. "Zeg vriend CHRISTEN! Laat ons eens gaan zien."

CHRISTEN. "Ik niet; ik heb vroeger al veel van deze plaats gehoord en weet dat er velen het leven verloren hebben; daarenboven is de rijkdom een strik voor degenen, die hem najagen; want het verhindert zeer de reis."

Toen riep CHRISTEN tot DEMAS: "Is deze plaats niet gevaarlijk? En heeft zij niet velen in hun pelgrimsreis gehinderd? (Hos. 4:13).

DEMAS. "Neen, toch niet, alleen voor hen, die zorgeloos zijn." Maar terwijl hij dit zei, bloosde hij van schaamte.

CHRISTEN. "Broeder HOPENDE, laat ons niet één stap zijwaarts gaan, maar stil ons pad houden."

HOPENDE. "Ik verzeker u, dat als BIJBEDOELING hier komt en genodigd wordt zoals wij, dat hij er naar toe zal gaan om te zien."

CHRISTEN. "Geen twijfel aan, want zijn grondregels liggen op hetzelfde vlak, en honderd tegen één, dat hij er het leven bij inschiet."

DEMAS. "Maar nog eens gevraagd: wilt u niet hierheen komen?"

CHRISTEN. "U bent DEMAS, dat zeg ik ronduit, een vijand van de rechte wegen des Heeren; en door een van Zijner Majesteits rechters om uw eigen afwijking al veroordeeld (2 Tim. 4:10); waarom tracht u ons onder datzelfde oordeel te brengen? En indien wij afweken, zou onze Koning het immers horen en ons daar te schande maken, waar wij anders met vrijmoedigheid staan zouden."

DEMAS. "Ik ben ook één van uw broederschap, wilt u hier slechts een ogenblik blijven, dan zal ik zelf ook met u reizen!"

CHRISTEN. "Hoe is toch uw naam? Heet u zo niet, zoals ik u daar straks noemde?"

DEMAS. "Ja, mijn naam is DEMAS, ik ben een zoon van Abraham."

CHRISTEN. "Ik ken u wel, GEHAZI was uw overgrootvader, uw vader heette JUDAS en u bent in hun voetstappen getreden. U vertoont een trek van de boze: uw vader is als een verrader opgehangen en u hebt niet beter verdiend. Wees er van verzekerd, dat wij de Koning kennis geven zullen van uw gedrag, wanneer wij voor Hem zullen komen." En zo gingen zij huns weegs.

Intussen kregen zij BIJBEDOELING en zijn gezelschap weer in het oog, die tezamen, zodra DEMAS hen maar eens toeknikte, tot hem overkwamen. Of zij in de put zijn gevallen, door wat over de kant heen te zien, of afdaalden om te delven, of vermoord zijn door de dampen, die daar gewoonlijk uit opstijgen, kan ik niet zeker zeggen; maar dit bemerkte ik, dat zij nooit weer gezien zijn de gehele weg langs.

*Toen zong CHRISTEN dit lied:
 BIJBEDOELING, niet recht in Godes wegen
 Had DEMAS niet zodra in 't oog gekregen,
 Zijn stem gehoord, of liefd' zijn dwaze staat,
 En werd verlokt, ook even tot zijn kwaad.
 Hij zocht gewin, maar dwaas! zijn winziek harte,
 Werd dodelijk gekwetst met duizend smarten.
 Die God om goud, niet om Hem zelve zoekt,
 Verliest zijn eind, wordt in zijn weg vervloekt.*

(Wijze Psalm 32)

Een vreemd gedenkteken.

Aan de andere kant van de vlakte kwamen de pelgrims, zoals ik wel zag, aan een zekere plaats, waar een oud gedenkteken stond, zeer dicht aan de openbare weg, waarover zij beiden zeer verwonderd waren, vooral vanwege zijn vreemde vorm; want het scheen een vrouw, veranderd in de gedaante van een pilaar.

Hier stonden zij, keken en keken weer, maar wisten voor een tijdje niet, wat zij daar uit opmaken moesten.

Ten laatste ontdekte HOPENDE, boven aan het hoofd, een zeer ongewoon handschrift. Omdat hij niet geletterd was, riep hij CHRISTEN, die een geleerde was, om te zien, of men er de bedoeling niet uit kon vatten. Deze, na het samenvoegen van de letters, las er dit uit: Gedenkt aan de vrouw van Lot (Luc. 17:32). Nadat hij dit zijn makker had voorgelezen, besloten zij beiden, dat dit de zoutpilaar (Gen. 19:26) was, waarin Lots vrouw veranderde, toen zij met een gierig hart omzag naar Sodom, waaruit zij, om behouden te worden, was gevluht. Dit onverwacht en verbazingwekkend gezicht gaf hun beiden aanleiding tot het volgende gesprek:

CHRISTEN. "Ach, mijn broeder! Dit is een gezicht dat op tijd en zeer van pas komt, juist nadat wij door DEMAS zo genodigd zijn, om de heuvel GEWIN te zien. Waren wij overgegaan, zoals hij ons verzocht en waartoe u wel genegen was, mijn waarde broeder, wij waren, denk ik, zelf al tot een voorbeeld gemaakt voor anderen, die na ons zullen komen, evenals deze vrouw."

HOPENDE. "Ik ben bedroefd, dat ik ooit zo dwaas ben geweest; en verwonder mij, dat ik niet ben geworden als deze vrouw; want wat verschilde toch haar zonde van de mijne? Zij zag alleen maar om en ik was begerig, heen te gaan en te zien. Ach, dat de genade hiervoor worde geloofd en dat ik beschaamd sta, dat ooit zo iets in mijn hart is opgeklimmen!"

CHRISTEN. "Laat ons, wat wij hier gezien hebben, goed opmerken, om er ons van te bedienen in de toekomst. Deze vrouw ontkwam het ene oordeel; zij kwam niet om in het verderf van Sodom en toch werd zij verdorven door een ander, zoals wij daar zien; zij is in een zoutpilaar veranderd."

HOPENDE. "Zo is het en zij dient ons beiden tot een waarschuwing en tot een voorbeeld: tot een waarschuwing, opdat wij haar zonde mijden; en tot een voorbeeld, ons lerende, welk oordeel wij te wachten hebben, als wij ons niet laten waarschuwen. Zo werden Korach, Dathan en Abiram en de twee honderd vijftig mannen, die met hen omkwamen, tot een waarschuwend voorbeeld voor anderen (Num. 16). Maar over één zaak ben ik zeer bekommerd en dat is, hoe DEMAS en zijn metgezellen zo ijverig naar deze schatten kunnen jagen, daar deze vrouw, die er slechts naar omzag - want wij lezen niet, dat zij ook maar één voetstap van de weg gegaan is - in een zoutpilaar is veranderd,

vooral, daar dit oordeel haar tot een voorbeeld voor anderen gemaakt heeft en dat juist voor hun ogen, want zij kunnen niet opzien, of zij is in hun gezicht."

CHRISTEN. "Het is een bewonderenswaardige zaak, die bewijst, dat zij hierin geheel overgegeven zijn; ik weet niet, met wie ik hen beter moet vergelijken, dan met die dieven, die in tegenwoordigheid van de rechter, of wel onder de galg zelf, een beurs en een zak roven.

Van de mannen van Sodom wordt gezegd, dat zij zeer grote zondaars waren (Gen. 13:13), omdat zij zondaars waren tegen de Heere; dat is onder het gezicht van de Heere en dat niettegenstaande de weldadigheid, die Hij hun bewezen had. Want het land van Sodom was de lusthof van Eden (Gen. 13:10). Daarom verwekte dit de Heere tot jaloesheid en maakte hun plaag zo heet, als het vuur van de Heere buiten de hemel die maken kon. Men kan met bijna volkomen zekerheid besluiten, dat dezulken, ja juist degenen, die zó zondigen, in het gezicht, ja in verachting van alle zulke voorbeelden als hun steeds ter waarschuwing worden voorgesteld, eens de allerstrengste oordelen ondervinden zullen."

HOPENDE. "Zonder twijfel is dit alles de waarheid. Maar wat een genade is het, dat noch u en bijzonder ik zelf niet tot zo'n voorbeeld voor anderen gesteld zijn. Dit geeft ons stof om God te danken, Hem steeds te vrezen en gedurig te gedenken aan de vrouw van Lot."

De Rivier des Levens.

Ik zag dan ook, dat zij hun weg vervolgden tot aan een schone rivier, die koning David noemt de rivier Gods (Ps. 65:10) en Johannes de rivier van het water des levens (Openb. 22:1).

Hun weg lag nu juist langs de oever van de rivier; en hier wandelden zij daardoor met groot vermaak. Zij dronken ook van het water van deze rivier, dat zeer verkwikkend was en hun vermoeide geest als herleven deed. Aan de andere zijde van de rivier stonden langs de kant allerlei groene vruchtdragende bomen; de vruchten van de bomen vonden zij verrukkelijk en de bladeren waren ter genezing, wanneer hun bloed door het reizen zeer verhit was; zij waren zeer goed tot voorkoming van de overlading van de maag en andere ziekten, die daardoor plegen te ontstaan. Aan de rivier lag ook een zeer fraaie weide, beplant met lelies; zij was het hele jaar groen. Hier legden zij zich neer (Ps. 23:2 en 22:27) en sliepen, want zij mochten dit hier gerust doen. Toen zij wakker werden, verzamelden zij weer enige vruchten van de bomen, die zij aten; dronken meteen van het water van de rivier en legden zich toen weer te slapen. Dit deden zij verscheidene dagen en nachten en zongen toen:

*Ziet hier kristallijnen stromen
De lieve wei, de levensbomen,
Tot troost der pelgrims, dat hun ziel
Niet machteloos ter neder viel:
En door gebrek aan spijs of vocht,
Niet op de weg bezwijken mocht.
O plaats, zo lieflijk en zo heerlijk!
O plaats, zo troostrijk en begeerlijk!
Die maar uw vrucht, ja blaad' ren kent,
Is zo van d' aardse look ontwend,
Dat hij al, wat ooit d' aarde gaf,
Verkoopt als voor zijn ziel te laf.*

(Wijze Ps. 105)

Toen zij nu weer reisvaardig waren, want hun reis was nog niet ten einde, aten en dronken zij nog eens en vertrokken daarop weer.

De weide met het Bijpad.

Nu zag ik in mijn droom, dat zij niet ver gereisd waren, of de weg scheidde zich voor een moment van de rivier af, waardoor zij niet weinig ontsteld werden; evenwel durfden zij niet van de weg af te gaan. Hier was de weg zeer hobbelig en hard en hun voeten waren door het reizen buitengewoon teer; daarom werden hun zielen verdrietig vanwege de weg (Num.21:4), en wensten zij een betere.

Aan de linkerzijde van de weg lag een weide en een plank om daarover de weide in te gaan; de weide wordt gewoonlijk genoemd de WEIDE MET HET BIJPAD. Toen zei CHRISTEN tot zijn medereiziger: "Indien deze weide langs onze weg loopt, laat ons daarin overgaan." Meteen ging hij naar de plank om het te onderzoeken; en zie, er lag juist een voetpad, ter zijde langs de weg. "Ach!" riep hij, "dit is juist, zoals ik het wenste. Het is hier het gemakkelijkst te gaan. Komaan mijn goede HOPENDE, laat ons erover gaan."

"Maar", zei HOPENDE, "indien dit pad ons van de weg afleidt, wat dan?"

CHRISTEN antwoordde: "O, dat zie ik niet zo, kijk eens, ligt het niet vlak langs de weg?" En zo liet zich HOPENDE door zijn metgezel bewegen en volgde hem de plank over. Het BIJPAD vonden zij zeer gemakkelijk voor hun voeten en vooruitziende, merkten zij iemand op, die voor hen uitliep. Zijn naam was IJDEL VERTROUWEN. Deze riepen zij toe en vroegen hem, waar deze weg heenleidde.

Hij zei: "Naar de Poort des Hemels."

"Ziet u nu wel, " zei CHRISTEN, "dat het is, zoals ik u zei en dat wij de juiste weg houden"; en zij volgden hem, terwijl hij ook voortging. Maar zie, het werd nacht en weldra was het erg donker; zodat zij, die achter gingen, niet meer zien konden degene, die voor hen was.

Hij echter, die hen voorging, IJDEL VERTROUWEN genaamd, de weg niet ziende die voor hem was, viel in een diepe kuil, daar door de Vorst van het land gemaakt, om ijdel roemende dwazen daarin te doen storten (Jes. 28:13). Hij werd door deze val geheel verbijzeld.

CHRISTEN en zijn reisgenoot hoorden hem vallen en riepen, maar daar was geen antwoord: alleen hoorden zij enig zuchten. Toen zei HOPENDE: "Waar zijn wij nu?"

Doch CHRISTEN zweeg stil, mismoedig, omdat hij hem van de weg getroond had. Het begon nu ook zwaar te regenen, te donderen en te weerlichten en dat op een zeer vervaarlijke wijze; ook rezen de wateren zeer hoog.

"Ach!" zei HOPENDE met een zucht, "Had ik toch mijn weg maar gehouden!"

CHRISTEN. "Wie zou gedacht hebben, dat dit pad ons zo van de weg leiden zou?"

HOPENDE. "Ik was er in het begin al bang voor, daarom gaf ik u zo'n welwillende waarschuwing. Ik zou wel duidelijker gesproken hebben, maar u bent ouder dan ik."

CHRISTEN. "Mijn goede broeder, wees niet boos. Ik ben bedroefd, dat ik u van de weg afgeleid en in zo'n bedenkelijk gevaar gebracht heb. Ik bid u, broeder, vergeef het mij, ik deed het niet met kwade bedoelingen."

HOPENDE. "Wees gerust, mijn broeder, ik vergeef het u, en geloof ook, dat het voor ons bestwil zal zijn."

CHRISTEN. "Ik ben blij, dat ik zo'n barmhartige broeder gevonden heb. Maar wij moesten hier niet blijven staan, laten we proberen terug te gaan."

HOPENDE. "Maar laat mij voorgaan, waarde broeder."

CHRISTEN. "Ach neen, als het u belieft, laat mij eerst gaan, opdat ik eerst in gevaar mag komen als het er is, daar wij beiden door mijn schuld van de weg geraakt zijn."

HOPENDE. "Neen, dat zult u niet; want daar uw gemoed nog in beroering is, zoudt u misschien het spoor andermaal bijster raken."

Toen hoorden zij tot hun bemoediging een stem, die zei: "Zet uw hart op de baan, op de weg die gij bewandeld hebt, keert weder" (Jer. 31:21). Doch de wateren waren zo hoog gestegen, dat het inderdaad zorgelijk was om weer langs die weg terug te keren. Toen dacht ik: immers is het gemakkelijker van de weg af te gaan, als wij er op zijn, dan er weer op te komen, als wij er af zijn. Evenwel waagden zij de terugtocht. Doch het was zo duister en de vloed steeg zo hoog, dat zij op hun tocht wel negen of tien keer gevaar liepen te verdrinken.

Zij konden, wat zij ook deden, die hele nacht de plank, waarover zij gekomen waren, niet terugvinden, om welke reden zij eindelijk gingen zitten in een schuilplaatsje, waar zij wilden blijven, tot de dag aanbrak. Maar afgemat en vermoeid vielen zij in slaap, CHRISTEN en HOPENDE.

Kasteel Twijfeling en de reus Wanhoop.

Niet ver van daar lag een kasteel, genaamd het kasteel TWIJFELING (Ps. 88:16); de eigenaar ervan was de reus WANHOOP; en zij lagen thans op zijn grond te slapen.

Toen hij nu des morgens vroeg opstond en het veld op en neer wandelde, vond hij de beide vrienden op zijn grond slapende. Hij riep met een gramstorig gemoed en zeer trotse stem, dat zij ontwaken moesten, terwijl hij hun meteen de vraag voorlegde, waar zij vandaan kwamen en wat zij daar op zijn grond deden. Zij zeiden, dat zij op reis en verdwaald waren. Hij zei, dat zij zich aan hem vergrepen hadden, met in zijn veld te slapen en zich daar neer te leggen en dat zij derhalve met hem mee moesten gaan. Aldus gedwongen met hem te gaan (want hij was veel sterker dan zij), hadden zij zeer weinig te zeggen, want zij wisten zichzelf schuldig.

De reus dreef hen intussen voor zich uit en sleepte hen in het kasteel, waar hij hen wierp in een zeer duister hol, stinkende en afschuwelijk voor deze twee mannen. Hier lagen zij van woensdagmorgen tot zaterdagavond (Hosea 6:2) zonder een kruimel brood of een druppel drank, zonder licht en zonder dat iemand hun vroeg, hoe het hun ging. Zij waren derhalve in een slechte toestand en van hun vrienden en bekenden ver afgescheiden. In deze plaats nu had CHRISTEN dubbele droefheid, omdat zij door zijn onvoorzichtige raad in deze moeilijke toestand gekomen waren.

De reus WANHOOP, met zijn vrouw ONGELOOF te bed zijnde, vertelde haar, wat hij gedaan had, hoe hij een tweetal gevangenen in de kerker had geworpen, omdat hij hen op zijn grond had gevonden en vroeg haar ook, wat hij het best met hen doen kon. Zij vroeg, wat voor slag het was, waar zij vandaan kwamen en waar zij heen wilden; en dat alles zei hij haar. Toen gaf zij hem de raad, hen bij het opstaan eens flink af te rossen zonder enig medelijden met hen te hebben.

Opstaande, nam hij een vervaarlijke stok, een knuppel van een zure appelboom, ging daarmee in de kerker, viel op hen aan en sprong met hen om, alsof zij honden waren, ofschoon zij hem niet één ongepast woord toespraken. Hij sloeg hen zo vreselijk, dat zij niet in staat waren, zich van de grond op te heffen. Toen dit gedaan was, ging hij weg en liet hen liggen; zij mochten daar hun ongeval beklagen en hun druk betreuren. Zij brachten de hele dag daarmee door, niet anders doende dan zuchten en bitter kermen.

Toen ONGELOOF de volgende nacht met haar man over de gevangenen sprak en van hem begreep dat zij nog leefden, ried zij hem, hun aan te raden zich van kant te maken.

Dus ging hij, zodra de morgen gekomen was, zeer trots tot hen, evenals hij tevoren gedaan had; en toen hij bemerkte, dat zij nog veel pijn leden door de slagen, die hij hun de vorige dag gegeven had, zei hij, dat er geen andere weg voor hun open was, dan een einde aan hun leven te maken, hetzij met een mes, met een strop, of door vergif, daar er toch geen kans was, ooit vrij te komen. "Want, " zei hij, "waarom zou u het leven langer kiezen, daar u ziet, dat het met zoveel bitterheid vergezeld is." Doch zij baden hem, dat hij hen toch wilde laten gaan. Toen hij dit hoorde, zag hij hen zeer lelijk en vervaarlijk aan en viel op hen aan en zou hen ongetwijfeld hebben omgebracht, als hij niet een stuip had gekregen, die hij soms krijgt, als de zon schijnt, waardoor hij dan voor een tijd zijn handen niet kan gebruiken. Daarom ging hij weg en liet hen liggen zoals zij waren, aan henzelf de keus latende wat hun te doen stond.

De gevangenen overlegden zulks nu met elkaar en spraken als volgt:

CHRISTEN. "Broeder, wat zullen wij doen? Dit is een ellendig leven voor ons. Wat mij betreft, ik weet niet, wat beter is: zo te leven of straks te sterven. Mijn ziel kiest de verworping meer dan het leven (Job 7:15). En het graf is mij liefelijker dan deze spelonk. Zullen wij ons hier laten overheersen door deze reus?"

HOPENDE. "Onze tegenwoordige toestand is in waarheid vreselijk en de dood zou mij veel welkomer zijn, dan altijd zo te leven. Laat ons echter wel bedenken, dat de Heere naar Wiens land wij heenreizen, gezegd heeft: Gij zult niet doden (Exod. 20:13); neen, niet alleen een ander, veel minder moet het in ons hart opklimmen, ons zelf van het leven te beroven; wie een ander doodslaat, verderft slechts het lichaam, maar wie zichzelf doodt, doodt ziel en lichaam tegelijk. U spreekt van de rust in het graf, die u liefelijk toeschijnt; bent u dan de hel vergeten, mijn broeder, waarin de doodslagers zeker komen zullen? Want geen doodslager zal het rijk Gods beërven. Laat ons ook bedenken, dat de reus WANHOOP niet alle macht in handen heeft. Daar zijn er wel meer door hem gevangen genomen, naar ik verstaan heb, net zo als wij, die evenwel aan zijn handen ontkomen zijn. Wie weet of God, die de wereld geschapen heeft, de reus WANHOOP niet zal doen sterven. Het kon de een of andere keer ook nog wel eens gebeuren, dat hij vergat, het slot dicht te doen; ook kan hij binnenkort weer een stuip krijgen en daardoor het gebruik van zijn leden verliezen. Doch hoe het zij, ik voor mij ben besloten, manmoedig te zijn en het uiterste te wagen, om te beproeven, of wij ons aan zijn handen niet kunnen ontworstelen. Ik ben dwaas, dat ik het niet eerder gepoogd heb. Laten wij, mijn broeder, intussen lijdzaam zijn en voor een tijd verdragen; het kon nog wezen, dat wij een gelukkige verlossing verkregen; alleen laat ons geen zelfmoordenaars worden!"

Door deze woorden stemde HOPENDE het gemoed van zijn broeder wat tot tevredenheid. Zij zaten echter in het duister, in deze treurige toestand de hele dag door.

Omstreeks de avond ging de reus weer naar beneden in de spelonk om te vernemen of zijn gevangenen zijn raad hadden opgevolgd. Maar toen hij bij hen kwam vond hij ze levend, ja waarlijk levend: het was al leven, wat aan hen was. Want hoewel zij door gebrek aan brood en drank en door de wonden, die de slagen hun hadden toegebracht, weinig meer hadden kunnen doen dan snikken en adem halen, waren zij nu weer vaardig en levendig. Dus begon hij zeer te tieren en vreselijk te razen en zei, dat het nu, omdat zij zijn raad niet hadden opgevolgd, veel erger voor hen zijn zou en dat zij zouden wensen nooit geboren te zijn. Dit deed hen zeer beven en ik dacht, dat CHRISTEN flauw viel. Maar toen zij een weinig tot zichzelf gekomen waren, hervatten zij hun gesprek over de raad van reus WANHOOP en of het goed was, die op te volgen of niet. CHRISTEN scheen genegen te zijn, hem op te volgen, maar HOPENDE sprak daar weer tegen in als volgt:

"Mijn broeder, gedenkt u niet meer, hoe dapper u voor dezen waart? APOLLYON kon u niet verbazen, noch al wat u in de VALLEI VAN DE SCHADUW DES DOODS gehoord, gezien en gevoeld hebt. Welk leed, welke verschrikking en verbaasdheid hebt u reeds doorgeworsteld en bent u nu niets dan vrees? U ziet, dat ik, een man, veel zwakker van natuur dan u, met u in dezelfde kerker ben. De reus heeft zowel mij verwond als u, en niet alleen u, maar ook mij de spijs en drank onthouden; net zoals u lig ik hier in het duister te klagen. Maar laten wij meer lijdzaamheid oefenen!

Gedenk, hoe u zich een man betoonde op de IJDELHEIDSKERMIS, en dat u noch door ketenen, noch door gevangenis, ja ook niet door een gewelddadige dood was af te schrikken. Derhalve, laten wij, al was het alleen om die blaam, die het immers het Christendom niet past te dragen, af te wenden, alles met lijdzaamheid opnemen zoveel ons mogelijk is."

Toen de nacht gekomen en de reus weer bij zijn vrouw was, vroeg zij hem hoe het stond met de gevangenen en of zij zijn raad opgevolgd hadden. Hij antwoordde: "Dat zijn hardnekkige schelmen; zij willen liever alle wreedheid verduren dan zichzelf van kant maken." Zij zei daarop: "Breng hen morgen eens mee in de hof van het kasteel en toon hun de beenderen en schedels van hen, die reeds om zeep gebracht zijn. Zeg hun ook, dat zij gerust geloven kunnen, dat je hen, eer een week ten einde loopt, even goed in stukken zult scheuren als je hun makkers hebt gedaan."

Nauwelijks was de morgenstond verschenen, of de reus ging weer tot hen, sleepte hen in de hof en toonde hun de beenderen, die daar lagen, zoals zijn vrouw hem geboden had. "Deze," zei hij, "waren eertijds reizigers, zoals u nu bent, zij kwamen op mijn grond, zoals u hebt gedaan; toen het mij goed dacht heb ik hen in stukken gescheurd; en nu, eer tien dagen ten einde zijn, zal ik met u ook zo doen. En nu direkt weer naar uw hol toe."

En terwijl zij zich omkeerden, sloeg hij hen en dreef hen al slaande de hele weg langs. Daar lagen zij nu zeer erbarmelijk tot de zaterdag toe.

Weer kwam de nacht en bevond zich vrouw ONGELOOF met haar man, de reus WANHOOP, te bed; weer spraken zij over de gevangenen en de oude reus toonde zich zeer verwonderd, dat hij noch door zijn slagen, noch door zijn raad hen aan hun einde had kunnen brengen. Zijn vrouw zei: "Ik vrees, dat zij in hoop leven, dat er nog iemand zal komen, die hen zal verlossen, of dat zij ergens een sluiphof zullen vinden, om daardoor te ontkomen."

"Denk je dat, mijn waarde?" antwoordde de reus, "ik moet hen morgen dan eens opnieuw beproeven."

De gevangenen begonnen intussen midden in de nacht, dit was zaterdags, met elkaar te bidden, en volhardden daarin, tot de dag begon aan te breken.

Een weinig vóór het aanbreken van de dag brak de goede CHRISTEN in verbazing uit in deze zichzelf beschuldigende woorden: "Wat een dwaas ben ik toch, dat ik in dit stinkende hol blijf liggen, terwijl ik even goed in vrijheid kon wandelen; ik heb immers een sleutel op mijn hart, BELOFTE genaamd; deze kan zeker elk slot van dit kasteel TWIJFELING openen."

"Aha, dat is goed nieuws, mijn lieve broeder!" zei HOPENDE, "haal hem er eens uit en laten wij het eens proberen."

Dit deed CHRISTEN: hij trok de sleutel onder zijn kleren vandaan en probeerde hem toen eens op het slot van de kerkerdeur, en zodra hij hem omdraaide, schoot de grendel achterwaarts; de deur ging gemakkelijk open en CHRISTEN en HOPENDE gingen er beiden door. Toen traden zij ook naar de buitendeur, die naar de hof van het kasteel leidde en openden met de sleutel ook deze deur. Daarna gingen zij naar de ijzeren poort

(want ook deze moest geopend worden), maar dit slot ging geweldig zwaar open; toch ontsloot de sleutel ook deze poort. Eindelijk waagden zij het de poort te openen om alzo spoedig hun weg te vervolgen. Maar de poort kraakte zo vreselijk, toen zij geopend werd, dat zij de reus WANHOOP wakker maakten, die zeer haastig opstond met het voornemen zijn gevangenen te achtervolgen. Maar hij gevoelde, dat hij zijn ledematen niet tot zijn beschikking had; want hij werd door zijn stuipen weer zo overvallen, dat het hem geheel onmogelijk was hen na te lopen. Zij liepen inmiddels vlug voort en kwamen weer op 's konings hoofdweg; en toen waren zij veilig, want zij waren nu buiten de invloedssfeer van de reus.

Toen zij de plank weer over waren, overlegden zij met elkaar, welk teken zij hier het best zetten zouden, om daardoor degenen, die na hen mochten komen, te waarschuwen en zo te verhoeden, dat zij in de handen van de reus WANHOOP zouden vallen. Eindelijk vonden zij het goed, daar een pilaar op te richten en daarop deze letters in te snijden: "Over deze plank heen is de weg naar het kasteel TWIJFELING, dat bewoond wordt door de reus WANHOOP, die de Koning van de hemel steeds veracht en de heilige reizigers zoekt te verderven."

Dit geschrift werd naderhand door velen gelezen, die daardoor het gevaar ontkomen zijn. Toen zij dit nu verricht hadden, hieven zij hun stemmen op en zongen als volgt:

*Wij waren laas! van 't rechte pad getreên,
En gingen op verboden grond;
Foei zorgeloosheid! maar ach wat weên,
Wat ramp en kweeling prangde ons terstond!
Laat elk zorgvuldig wezen,
En wandelen in vrezên:
Opdat niet mee zijn voet
In 't loze net blijft hangen,
En hij zo raakt gevangen,
In 't slot van TWIJFELMOED.*

(Wijze Ps. 40).

De Liefelijke Bergen.

Daarna zetten zij hun reis voort en kwamen aan de LIEFELIJKE BERGEN, die aan de Heere van die heuvel, waarvan wij tevoren spraken, toebehoorden.

Hierop nu klommen zij, ten einde daar te zien de hoven, boomgaarden, wijnstokken en waterfonteynen; waar zij ook dronken, zich wasten en onbeschroomd aten van de vrucht van de wijnstok. Op de hoogte en de top van deze bergen waren herders, die hun kudden weidden en zij stonden langs de openbare weg. De pelgrims gingen daarom daarheen, om met hen te spreken en leunende op hun stokken (zoals reizigers die vermoeid zijn plegen te doen, wanneer zij met iemand op de weg staan te praten), vroegen zij: "Aan wie behoren deze LIEFELIJKE BERGEN en deze schapen, die u weidt?"

Herders. "Deze bergen zijn IMMANUELSLAND en liggen binnen het gezicht van Zijn stad: de schapen zijn ook de Zijne. Hij heeft voor hen Zijn leven afgelegd (Joh.10:11)."

CHRISTEN. "Is dit de weg tot de Stad des Hemels?"

Herders. "Ja, dit is de juiste weg."

CHRISTEN. "Hoe ver is hij nog wel?"

Herders. "Al te ver, alleen niet voor hen, die er waarlijk zullen ingaan."

CHRISTEN. "Is de weg veilig of gevaarlijk?"

Herders. "Hij is veilig, voor wie hij veilig gemaakt is, maar de overtreders zullen daarin vallen (Hos.14:10)."

CHRISTEN. "Maar is hier ter plaatse niet enige verkwikking te bekomen voor een vermoeid reiziger, die op de weg bezwijkt?"

Herders. "De Heere van deze bergen heeft ons gelast dat wij niet vergeten zouden, de vreemdelingen te onthalen (Hebr.13:1, 2); en dus is al het goed van deze plaats voor u ten beste."

Ik zag ook in mijn droom, dat de herders, toen zij merkten dat zij met reizende lieden te doen hadden, hun ook verscheidene dingen vroegen, waar zij op antwoordden, zoals zij te voren al gedaan hadden, zoals: "Waar komt u vandaan?" "Hoe kwam u op deze weg?" "Door welke middelen bent u zo volhardend gebleven? Want weinigen zijn er van degenen, die beginnen hierheen te reizen, die deze bergen aanschouwen." Maar toen zij hun antwoorden hoorden, waren zij daarover voldaan en zij zagen hen vriendelijk aan en zeiden: "Welkom op de LIEFELIJKE BERGEN."

De namen van de herders waren KENNIS, ERVARENHEID, WAAKZAAM en OPRECHTE. Deze namen hen bij de hand, leidden hen tot hun tenten en deelden hun mee, wat zij gereed hadden en verzochten, of zij daar enige tijd vertoeven wilden, opdat zij met elkaar nader bekend mochten worden en zij zich te meer met het goede van die bergen mochten verkwikken: wat zij met graagte deden. En zo begaven zij zich voor die nacht ter ruste, want het was al zeer laat geworden.

Ik zag ook, dat de herders CHRISTEN en HOPENDE des morgens riepen, opdat zij wat met hen op de bergen zouden wandelen.

Zij gingen dan tezamen, wandelden geruime tijd en genoten een zeer gemakkelijk uitzicht aan weerskanten.

Toen zei de ene herder tegen de andere: "Zullen wij onze reizigers eens wat bijzonderheden laten zien?"

Dit vonden zij tezamen goed en zij leidden hen eerst op de top van de heuvel DWALING; deze was aan de voorkant zeer steil en zij bevalen hen eens naar beneden te zien; dat deden CHRISTEN en HOPENDE en zij zagen daar onder op de grond verscheidene lieden, die daar verpletterd lagen, boven van de top af neergestort zijnde. "Wat wil dat zeggen?" vroeg CHRISTEN. De herders antwoordden: "Hebt u nooit gehoord van diegenen, die aan het dwalen zijn geraakt door te luisteren naar Hymeneüs en Filetus (2 Tim.2:17, 18), betreffende het geloof in de opstanding der doden?" Zij zeiden: "Ja!" "Wel, " voegden er de herders bij: "Dat zijn dezen, die hier aan de voet van de berg liggen; zij liggen daar, tot op deze dag toe onbegraven, zoals u ziet, en dat tot een voorbeeld voor anderen, opdat zij niet te hoog opklauteren, of te dicht naderen zouden aan de kant van deze berg."

Daarna bemerkte ik, dat zij hen op de top van een andere berg brachten, genaamd WAARSCHUWING, en hun bevalen, dat zij ver om zich heen zien zouden; en terwijl zij dit deden, bemerkten zij daar, naar het hun toescheen, verscheidene mensen op en neer wandelend tussen de graven, die daar waren. En het scheen hun toe, dat ze blind moesten zijn: want zij stootten zich verscheidene malen aan de graven; te meer kwamen zij tot die conclusie omdat zij niet tussen deze graven vandaan konden komen.

CHRISTEN zei: "Wat is dit toch?"

De herders antwoordden: "Zag u niet een weinig beneden deze bergen een plank, die in de weide leidt? Het is daar aan uw linkerhand." Zij antwoordden: "Ja!"

De herders zeiden: "Van die plank of die overgang gaat een pad, dat recht op het kasteel TWIJFELING aanloopt, waar een reus, WANHOOP genoemd, meester is: deze mensen

(wijzende met zijn vinger op degenen, die daar tussen de graven wandelden) kwamen ook eenmaal reizen, zoals u nu doet, tot aan die overgang toe. En omdat de weg daar wat hard en ongemakkelijk was, besloten zij in de weide over te stappen, maar daar werden zij betrapt door de reus WANHOOP, die hen in de gevangenis wierp; nadat zij daar enige tijd gelegen hadden, stak hij hun de ogen uit en bracht hen op deze begraafplaatsen, waar hij ze heeft laten lopen tot op de huidige dag; opdat zo het woord van de wijze man vervuld werd: "Een mens, die van de weg des verstands afdwaalt, zal in de gemeente der doden rusten." (Spr. 21:16).

Toen zij dit hoorden, zagen CHRISTEN en HOPENDE elkaar eens aan en de tranen schoten hun in de ogen; doch zij zeiden tot de herders niet één enkel woord.

Voort dromende, zag ik ook, dat deze herders hen brachten naar een andere plaats, laag op de grond, waar een deur was, terzijde van een heuvel; deze deur deden zij open en zeiden, dat zij daar eens zouden binnen kijken. Toen zij daar binnen keken, merkten zij, dat het daar binnen zeer donker en rokerig was; zij meenden ook, een geruis en gerommel te horen als van een brandend vuur; alsook een gekerm van enigen, die gepijnigd werden; ook roken zij daar een stank als van zwavel.

Dus vroeg CHRISTEN weer, wat dit was. De herders antwoordden: "Dit is een bijpad naar de hel, een weg, die de huichelaars inslaan, namelijk degenen, die met Ezau hun geboorterecht verkopen; die met Judas hun meester verraden; die met Alexander het Evangelie lasteren en met Ananias en Saffira, zijn vrouw, liegen en bedriegen."

"Ik bemerk, " zei HOPENDE, "dat ieder van hen zich als reiziger voordeed, zoals wij nu; is het zo niet? Deden zij zich niet zo voor?" vroeg hij aan de herders.

"Ja, " antwoordden zij, "en zij hielden het ook een lange tijd uit."

"Hoe ver, " vervolgde hij, "zijn ze wel gegaan, eer zij zo ellendig zijn weggeworpen?"

De herders antwoordden: "Sommigen zo ver nog niet als deze bergen en anderen nog verder."

"O, " zeiden de reizigers daarop tot elkaar, "hoe nodig is het dat wij tot de Sterke om sterkte roepen."

"Ja, wel degelijk, " antwoordden de herders, "en het is ook wel nodig, dat u deze uw sterkte in beoefening brengt, wanneer u die verkregen hebt."

Toen hadden de pelgrims begeerte om voort te reizen en de herders bewilligden daarin; dus gingen zij tezamen wandelen tot het einde van de bergen. Toen zeiden de herders tot elkaar: "Wij zouden hier onze reizigers, indien zij er verstand van hebben om door een verrekijker te zien, de Poort van de Stad des Hemels wel eens kunnen laten zien."

Nauwelijks hoorden zij hiervan reppen, of zij stemden er graag mee in; derhalve leidden de herders hen op de top van een zeer hoog gebergte, OPGEHELDERD geheten, en daar gaven zij hun de verrekijker in handen om te zien. Zij probeerden of zij de Poort in het oog konden krijgen, maar de herinnering aan het laatst door de herders aangewezen deed hun handen zo beven, dat zij de kijker niet stil konden houden, waardoor zij verhinderd werden er nauwkeurig door te zien; evenwel meenden zij iets te zien, dat op een poort leek en ook iets van de heerlijkheid van die plaats. Hierna wendden zij zich af van daar, zingende aldus:

*Een herder door Gods Geest verlicht,
En opgehelderd in 't gezicht,
In 's Hemels Hogeschool geleerd,
Die derwaarts steeds het oog nog keert,
Die ziet een groot geheimenis.
Die nu in 't duister dubbend' staat
Voeg' zich bij zo een man om raad,*

*en zoek' Gods mond, zo komt gewis,
Het licht hervooft in duisternis;
En 't geen hem gans verborgen was
Ziet hij nu in een helder glas.*

(Wijze Onze Vader)

Toen zij nu opstonden om weg te gaan, gaf een van de herders hun inlichtingen over de weg.

Een ander beval hun, zich te hoeden voor de pluimstrijkers.

De derde gebod hun, niet te slapen op de BETOVERDE GROND.

En de vierde wenste hun een goede reis.

Toen ontwaakte ik uit mijn droom.

Onkunde uit het land Inbeelding.

Maar ik viel weer in slaap en zag in mijn droom die twee reizigers de bergen afwandelen, langs de hoofdweg die naar de stad leidt. Een beetje terzijde van deze bergen ligt een landschap, INBEELDING genaamd; vanwaar men, door een krom laantje kan komen op de weg, waarop deze pelgrims wandelen.

Hier ontmoetten zij een zeer schrandere jonge kerel, die uit die landstreek op deze weg kwam; zijn naam was ONKUNDE.

CHRISTEN sprak hem aan en vroeg waar hij vandaan kwam en waar hij heen wilde. Hij antwoordde: "Ik kom uit het landschap, mijnheer, dat u iets terzijde aan uw linkerhand ziet liggen; daar ben ik ook geboren; en nu wandel ik naar de Stad des Hemels."

"Maar, " zo vroeg CHRISTEN verder, "hoe denkt u binnen de poort te komen? Want u zult daar veel zwaarigheden ontmoeten."

"Net zo als andere goede mensen, " zei hij tot CHRISTEN, die hem daarop verder vroeg: "Wat hebt u om aan de poort te tonen, opdat u binnen kunt komen?"

ONKUNDE antwoordde: "Ik weet de wil van mijn Heer; ik heb goed geleefd, ik geef een iegelijk het zijne; ik bid, ik vast, geef tienden en aalmoezen en heb mijn land verlaten om dit, waar ik heen ga, te verkrijgen."

"Maar, " antwoordde CHRISTEN daarop, "u bent niet door de enge poort, die aan het begin van deze weg is, ingekomen; u bent op deze weg geraakt door die kromme laan en daarom vrees ik, wat u ook van u zelf mag denken, dat men u, als de dag van rekenschap zal komen, ten laste zal leggen, dat u een dief en een rover bent, in plaats dat men u in de stad zal laten."

"Mijne Heren, " zei ONKUNDE, "ik ben u geheel vreemd; ik ken u ook niet, laat het u genoeg zijn, dat u de godsdienst van uw land volgt; ik zal de mijne volgen. Ik hoop dat het wel gaan zal. En wat die poort betreft, waarvan u gelieft te spreken, de hele wereld weet, dat ze zeer ver is van onze provincie. Ik weet niet of er in onze hele landstreek iemand is, die de weg daarheen enigszins bekend is; het is ook helemaal niet belangrijk, of zij het weten of niet, daar wij, zoals u ziet, een schone en gemakkelijke groene laan hebben, die uit ons land recht op deze weg aanloopt."

Toen CHRISTEN merkte, dat deze man zich inbeelde zo wijs te zijn, zei hij zacht tot HOPENDE: "Van een zot is meer verwachting dan van hem" (Spr. 26:12), en daarna: "Als de dwaaze op de weg wandelt, zijn hart ontbreekt hem: en hij zegt tot een iegelijk dat hij dwaas is (Pred. 10:3).

Wat zullen wij doen? Zullen wij nog verder met hem spreken of hem terstond verlaten en hem zo tijd geven om te overdenken, wat hij al gehoord heeft? Daarna kunnen wij dan wel verder met hem spreken en zien of wij zo, bij gedeelten, nog wat goeds aan hem kunnen doen."

En HOPENDE zong bij zichzelf:

*Ach, dat nu ONKUND' maar
Eens stil bepeinzend waar,
De raad aan hem gegeven!
Ach, dat nu eens zijn hart,
Van vooroordeel ontward,
De waarheid aan wou kleven!
Dat hij in 't licht gebrocht,
Geen ONKUND' blijven mocht,
Maar kundig van de paden
Met ons naar d'eeuwigheid,
Mocht gaan vol vrolijkheid,
Vol zijnde van genade.*

(Wijze Ps. 3)

Daarna zei hij: "Mij dunkt, dat het niet raadzaam is, alles in één keer tot hem te zeggen. Kom broeder, laten wij hem, als het u belieft, voorbijgaan en terstond, wanneer hij weer bekwaam zal zijn om het te dragen, onze gesprekken hervatten."

Zo liepen zij dan wat harder door, zodat ONKUNDE achter raakte. Een weinig verder gegaan zijnde, kwamen zij in een donkere laan, waar hen een man ontmoette, die door zeven duivelen (Matth.12:45) met zeven sterke koorden was gebonden en werd weggesleept, achterwaarts naar de deur die zij aan de zijkant van de heuvel gezien hadden. Dit maakte de lieve CHRISTEN en zijn reisgenoot HOPENDE zeer ontsteld en bevende; evenwel, terwijl de duivelen deze man heenleidden, nam CHRISTEN de moed, eens te zien, of hij hem ook kende. Hij veronderstelde dat het AFWIJKER uit de stad AFVAL was. Maar hij kon zijn gezicht niet goed zien; want hij liet zijn hoofd hangen als een dief, die betrapt wordt. Toen zij hen voorbij gingen, bemerkte HOPENDE echter, dat hij een brief op zijn rug had met dit opschrift: "LOSSE BELIJDER EN DOEMWAARDIGE AFVALLIGE."

De geschiedenis van Kleingelooft.

Daar schiet mij te binnen", zei CHRISTEN tot HOPENDE, "wat ongeveer op deze plaats eens een zeer goed man overkomen is; het was KLEINGELOOF, een zeer goed mens uit de stad OPRECHT. U moet weten, dat aan het begin van deze weg nog een laan komt van de BREDEWEGSPOORT af, genaamd DOODMANSLAAN, vanwege de moorden, die daar gewoonlijk worden begaan.

En deze KLEINGELOOF hierheen reizende, waagde het, daar te gaan zitten slapen. Toen gebeurde het, dat drie snode schelmen van de BREDEWEGSPOORT af deze laan inkwamen; hun namen waren FLAUWHART, WANTROUWEN en SCHULD, (het waren drie broers). Toen zij KLEINGELOOF in het oog kregen, liepen zij snel naar hem toe. En terwijl de goede man juist uit zijn slaap was ontwaakt en zich gereed maakte, om zijn reis voort te zetten, overvielen zij hem en bevalen hem met dreigende gebaren halt te houden. KLEINGELOOF bestierf het bijna, hij werd zo wit als de sneeuw en had geen kracht, noch om te vechten, noch om te vluchten. "Geef uw beurs!"

riep FLAUWHART; maar KLEINGELOOF haastte zich niet bijzonder; want hij wilde niet graag zijn geld missen. Fluks liep WANTROUWEN op hem toe, stak zijn hand in zijn zak en greep daar zijn zilverbeurs uit. KLEINGELOOF riep: "Dieven! dieven!" maar SCHULD sloeg hem met de stok, die hij in de hand had, op het hoofd, zodat hij met één klap ter aarde stortte. Daar lag hij nu en bloedde zo vreselijk, dat het leek of hij eraan zou sterven.

De dieven stonden er enige tijd bij, maar toen zij in de verte iemand hoorden aankomen, lichtten zij de hielen, vrezende dat het misschien GROTE GENADE uit de stad GOED VERTROUWEN zou zijn; zij lieten de goede man liggen, en zorgden alleen voor zichzelf. KLEINGELOOF kwam na enige tijd weer wat bij, probeerde overeind te komen en deed zijn best om zachtjesaan zijn weg weer voort te zetten. Dit was zo de geschiedenis."

HOPENDE. "Maar namen zij hem alles af, wat hij had?"

CHRISTEN. "Neen, de plaats waar hij zijn juwelen verborgen had, vonden zij niet, hoe zij hem ook onderzochten, en zo behield hij die. Maar de goede man was zeer terneergeslagen over zijn verlies; want de dieven waren met het grootste gedeelte van zijn spaargeld er vandoor. Wat zij hem niet ontnomen hadden, waren, zoals ik zei, zijn juwelen; ook had hij nog wat klein geld behouden, maar nauwelijks genoeg, om hem aan het einde van zijn reis te brengen (1 Petr. 4:18); ja als ik niet verkeerd ingelicht ben, werd hij gedwongen te gaan bedelen om in leven te blijven, want zijn juwelen mocht hij niet verkopen. Hij deed wat hij kon en bedelde soms wel eens wat; evenwel ging hij menigmaal op zijn reis met een hongerige buik op stap."

HOPENDE. "Maar was het geen wonder, dat zij hem zijn Getuigschrift, waarop hij moest ingelaten worden in de Poort des Hemels, niet ontnamen?"

CHRISTEN. "Dat was wel degelijk een wonder, maar zij vonden het niet, hoewel het niet aan zijn beleid en snedigheid lag. Want zeer verschrikt door hun komst, had hij macht noch verstand, om iets te verbergen. Het was meer door de goede voorzienigheid Gods, dan door zijn eigen inspanningen, dat zij dit kostbare pand niet vonden."

HOPENDE. "Dat moet hem toch een troost geweest zijn, dat zij dit juweel niet kregen."

CHRISTEN. "Het zou hem een grote troost hebben kunnen zijn, had hij er gebruik van gemaakt, zoals hij had moeten doen (2 Petr.1:9). Maar de man, die mij deze geschiedenis vertelde, wist mij ook te zeggen, dat hij daar weinig mee uitrichtte de hele weg lang, en dat vanwege de schrik en de verbaasdheid, die hem had bevangen, toen zij hem zijn geld afnamen. Ja, inderdaad, menigmaal dacht hij er niet eens aan; en als het hem al eens te binnen schoot en hij zich daar wat mee troosten wilde, dan kwam de gedachte aan zijn verlies hem weer zo vers te binnen, dat alle andere gedachten daardoor werden verzwolgen."

HOPENDE. "Helaas, arme man, dit moest wel een groot hartzeer voor hem zijn."

CHRISTEN. "Hartzeer, ja wel zeker een hartzeer; zou het ons ook niet droevig gestemd hebben als ons was overkomen wat hem overkwam? Zo geplunderd en dan nog zo verwond te worden en dat in een vreemde plaats, zoals die, waarin hij toen was? Een wonder was het, dat het arme hart niet van droefheid stierf. Mij is verteld, dat hij de hele weg lang nauwelijks iets anders deed dan zeer levendig kermen en klagen, hoe en waar hij zo beroofd was, wie het gedaan hadden en wat hij alzo kwijt was geraakt; hoe hij verwond was en er nauwelijks het leven had afgebracht."

HOPENDE. "Maar het is een wonder, dat deze moeilijke omstandigheden hem niet enige van zijn juwelen deden grijpen, om die te ruilen of te verkopen, zodat hij zich daarmee behelpen kon op zijn reis."

CHRISTEN. "U spreekt als iemand, die nog de schellen op de ogen heeft; want waarvoor zou hij ze verkopen en aan wie? In de hele landstreek, waar hij beroofd was,

waren zijn juwelen niet geacht; ook was hij niet verlegen om de verkwikking, die hem ervan kon toekomen. Maar afgezien daarvan, hij zou, indien hij zijn juwelen niet had kunnen tonen aan de Poort van de Hemelse Stad, van de hemelse erfenis verstoken hebben moeten blijven, wat hij ook zeer goed wist en dit zou hem veel zwaarder zijn gevallen dan de overvallen en boosheden van tienduizend dieven."

HOPENDE. "Waarom bent u zo scherp, mijn broeder? Ezau verkocht het recht van zijn eerstgeboorte en dat om een schotel moes (Hebr. 12:16); en zijn eerstgeboorte was zijn grootste juweel; mocht hij dat wel verkopen, waarom KLEINGELOOF dan niet?"

CHRISTEN. "Ezau, het is waar, verkocht zijn eerstgeboorterecht en zo doen velen met hem; daarmee sluiten zij zich echter ook uit van de grootste zegen, evenals die ellendige mens. Maar u moet onderscheid maken tussen hun beider staat. Ezau's eerstgeboorte was iets ceremonieels; zo was het evenwel niet met de juwelen van KLEINGELOOF. Ezau's buik was zijn God; maar zo was het niet met KLEINGELOOF. Ezau's gebrek lag in zijn vleselijke eetlust; doch anders was het met KLEINGELOOF. Ezau beoogde niet meer, dan de vervulling van zijn lusten; want hij zei: 'Ik ga sterven, waartoe zal mij dan het recht mijner eerstgeboorte zijn?' (Gen. 25:32). Maar KLEINGELOOF, ofschoon 't zijn lot was een klein geloof te hebben, werd echter door zijn geloof teruggehouden van zulke buitensporigheden. Zijn geloof deed hem zijn juwelen zien en meer waarderen, dan dat hij ze zo zou verkopen, als Ezau zijn eerstgeboorterecht deed. U leest nergens, dat Ezau geloof had, neen, ook geen klein geloof; en daarom, geen wonder, dat iemand in wie het vlees alleen heerschappij voert (zoals het doet in een mens, die geen geloof heeft, waardoor het anders weerstaan wordt), zijn eerstgeboorterecht, zijn ziel en alles verkoopt, al is het aan de Duivel, de vorst van de hel. Want met zo iemand is het, als met de woudezel, die in zijn ontmoeting niet afgekeerd kan worden (Jer.2:24). Als zij hun zin gezet hebben op de een of andere lust, willen zij die voldaan zien, het koste wat het kost. Maar KLEINGELOOF bezat een andere geaardheid; zijn hart was gezet op Goddelijke zaken, hij leefde bij wat geestelijk en van boven was, waarom zou zo iemand dan zijn juwelen verkopen (als er iemand geweest was, die er zin in gehad had) en dat om zijn ziel te vervullen met zulke nietige dingen? Zou een mens wel een penning willen uitgeven, om zijn lichaam met hooi te verzadigen? Of kan iemand een tortelduif op een aas doen rusten, zoals een raaf! Hoewel een ongelovige om zijn vleselijke lusten te bevredigen, verpanden, verwisselen en verkopen kan al wat hij heeft en zijn voordeel daarbij zoeken, zo zal nochtans iemand, die geloof heeft, zaligmakend geloof, al is het maar klein, zo niet doen en daarom ligt hier uw misvatting."

HOPENDE. "Ik beken het; maar uw scherpe toepassing had mij bijna boos gemaakt."

CHRISTEN. "Wel waarom? Ik vergeleek u maar bij dat grauwe slag van vogels, die nog met de dop om het hoofd al op en neer lopen, ofschoon zij de weg noch zien noch kennen. Maar stap daar overheen en let op de zaak zelf, waarover wij spraken en het zal tussen u en mij wel goed gaan."

HOPENDE. "Maar CHRISTEN, die drie gasten waren, geloof ik, een gezelschap van lafaards; denkt u, dat zij anders zo gelopen zouden hebben, zodra zij wat geluid hoorden en zich verbeeldden dat zij iemand aan hoorden komen? Waarom toonde zich KLEINGELOOF niet moediger? Mij dunkt, hij kon zich toch te weer gesteld hebben en eerst als hij geen kans gezien had, alles hebben opgegeven."

CHRISTEN. "Dat zij lafaards zijn, is door velen gezegd, maar door weinigen zo bevonden in een tijd van beproeving. En nu spreekt u van moed, maar KLEINGELOOF had die niet. Naar ik aan u hoor, mijn broeder, zoudt u, als u in de plaats van die man geweest was, u een weinig verweerd en dan gevangen gegeven hebben; dat is zeker uw grootste moed, nu zij ver van ons zijn. Maar wat zoudt u gedaan hebben, wanneer zij u

eens tegemoet kwamen, zoals hem? Denk daarbij eens, dat deze lieden, ofschoon zij stropers van de reizigers zijn, dienen onder de Koning van de grondeloze poel; die hen, wanneer zij zijn hulp nodig hebben, zelf wel komt bijspringen om ze te helpen; en zijn stem is als het brullen van een Leeuw (1 Petr. 5:8). Ik ben er net zo aan toe geweest als KLEINGELOOF en ondervond wel welk een verschrikkelijke zaak het was. Deze drie schurken kwamen ook eens op mij af; ik stelde mij te weer zoals het een CHRISTEN betaamt; doch zij gaven maar één schreeuw en direkt kwam hun meester aanrennen. Ik gaf geen stuiver meer voor mijn leven, maar door Gods bestier werd ik juist beschermd door een beproefd pantser.

En toch ondervond ik, hoewel ik zo geharnast was, wat een harde zaak het was, mij van mijn taak te kwijten als een man. Geen mens is bij machte te zeggen, wat in deze strijd alzo omgaat, dan iemand die zelf zo gestreden heeft."

HOPENDE. "U ziet echter, dat ze wegliepen toen ze nog maar dachten, dat GROTE GENADE eraan kwam."

CHRISTEN. "Het is waar, zowel zij als hun meester zijn dikwijls gevlucht, wanneer GROTE GENADE zich vertoonde; en is dat een wonder? Het is een van des Konings kampvechters. Maar ik vertrouw immers, dat u enig onderscheid maakt tussen KLEINGELOOF en een kampvechter van de Koning. Al des Konings onderdanen zijn geen kampvechters, noch kunnen, wanneer het er op aan komt, zulk een spoed en kracht tonen in de strijd als zij. Is het wel denkbaar, dat een klein kind een Goliath zou doden, zoals David deed, of dat de sterkte van een os zou wonen in een winterkoninkje? Sommigen zijn sterk en sommigen zwak; sommigen hebben een groot geloof, in anderen is het klein; deze man was een der zwakken, en daarom bood hij geen tegenstand."

HOPENDE. Ik wenste om hunnentwil wel, dat zij GROTE GENADE voor zich gehad hadden."

CHRISTEN. "Was hij het geweest, mogelijk had hij de handen ook vol gehad. Want ofschoon GROTE GENADE uitstekend met de wapenen weet om te gaan en hij hun, zo lang hij hen voor de punt van de degen kan houden, genoeg te doen zal geven en ook gegeven heeft; wanneer zij echter binnen kunnen komen, namelijk FLAUWHART en WANTROUWEN, of ook de andere, dan zal het er op aankomen, of zij hem de voet niet lichten. En als een mens onder de voet ligt, weet hij wel, dat hij niet veel doen kan. Wie GROTE GENADE nauwkeurig in zijn gezicht ziet, zal daar verscheidene houwen en littekens in bespeuren, die duidelijk bewijzen, wat ik gezegd heb. Ja, ik heb horen vertellen, dat hij gezegd zou hebben, toen hij eenmaal met hen streed: Wij zijn buiten hoop van leven (2 Kor. 1:8, 9). Hoe deden deze boze schelmen David brullen, zuchten en klagen! Ja ook Heman en Hizkia moesten, ofschoon zij in hun dagen 's Konings kampvechters waren, zich terdege in postuur stellen, wanneer zij werden aangevallen; en dan nog moesten zij soms een veer laten. Petrus wilde eenmaal proberen, wat hij doen kon: maar hij, ofschoon sommigen zeggen, dat hij de vorst onder de Apostelen is, werd zo door hen behandeld, dat zij hem ten laatste, vervaard en verschrikt, voor een geringe dienstmaagd deden vrezen. Daarenboven is hun Koning zo dicht bij hen, dat zij Hem befluiten kunnen; hij is nooit zover, dat hij hen niet zou horen en wanneer zij het op een bepaalde tijd te kwaad mochten hebben, komt hij hun als het maar enigszins mogelijk is, te hulp. En van hem wordt gezegd: 'Raakt hem iemand met het zwaard, dat zal niet bestaan: spies, schicht noch pantsier. Hij acht het ijzer voor stro, en het staal voor verrot hout. De pijl zal hem niet doen vlieden, de slingerstenen worden hem in stoppelen veranderd. De werpstenen worden van hem geacht als stoppelen, en hij belacht de drilling der lans' (Job. 41:17-20). Wat kan men in zo'n geval doen? Het is

waar, wanneer een mens dan telkens een paard had, als waarvan Job spreekt en het verstand en de moed, om het te berijden, hij zou wel iets bijzonders kunnen uitrichten. 'Want zijn hals is bekleed met donder, hij is niet beroerd, gelijk de sprinkhaan: de kracht van zijn gesnuif is een verschrikking. Het graaft in de grond en is vrolijk in zijn kracht: en trekt uit de geharnaste tegemoet. Het belacht de vrees en wordt niet ontsteld, en het keert niet wederom vanwege het zwaard. Tegen hem ratelt de pijlkoker, het vlamig ijzer der spies en der lans. Met schudding en beroering slokt het de aarde op, en gelooft niet, dat het is het geluid der bazuin. In het volle geklank der bazuin zegt het: Heah! en het ruikt de krijg van verre, de donder der vorsten en het gejuich (Job 39:22-28).' Maar wij, zulke voetknechten als u en ik zijn, laten wij nooit wensen vijanden te ontmoeten; noch ons beroemen alsof wij het beter zouden doen dan anderen, van wie wij horen, dat zij verontreinigd zijn geworden; noch laten wij ons zelf in onze gedachten strelen met onze manhaftigheid, omdat dezulken het gewoonlijk het allerslechtst doen in tijden van verzoeken.

Getuige daarvan is Petrus, van wie ik tevoren vertelde. Hij wilde mede roemen, och ja, hij wilde, zoals zijn ijdel gemoed hem ingaf, beter doen en meer voor zijn Meester staan dan alle mensen; maar wie is ooit zo bevlekt en door aanvallen neergeworpen als hij?

Als wij dan ook horen van zodanige roverijen op des Konings weg, moeten wij twee dingen doen: eerst ons zelf goed wapenen en alzo heengaan, vooral goed voorzien van een schild; want het was uit gebrek daaraan, dat hij, die moedige, de Leviathan niet op de vlucht kon drijven. Want zeker, als wij dat niet hebben, zo vreest hij ons in der wereld niet. Daarom zei hij, die zich op die strijd goed voorbereidde: "Bovenal, doet aan het schild des geloofs, waarmede gij al de vurige pijlen des Satans kunt uitblussen (Ef. 6:16)."

Het is goed, de koning om geleide te verzoeken; ja Hem te vragen, of Hij ons zelf geleidt. Dit deed David juichen, zelfs in de VALLEI VAN DE SCHADUW DES DOODS; en Mozes wilde liever sterven, waar hij stond, dan één stap verder gaan zonder zijn God (Exod.33:15). O, mijn broeder, als Hij met ons wil gaan, waarom zouden wij dan vrezen, zelfs voor tienduizenden, die zich tegen ons stellen? (Ps. 3:5-8; Ps. 27:1, 3). Maar zonder Hem zullen zelfs de stoutmoedigste helpers neergeveld worden.

Wat mij betreft, ik ben voorheen ook eens in die slag geweest en hoewel ik door de goedheid van Hem, die de Beste is, nog in leven ben, zoals u ziet, toch kan ik over mijn dapperheid niet roemen. Ik zal blij zijn, als ik zo'n aanslag niet weer te verduren krijg. Maar ik vrees dat wij al de gevaren nog niet voorbij zijn. Hoe het ook zij, aangezien mij de Leeuw en de Beer nog niet hebben verslonden, zo zal God, hoop ik, mij ook verlossen van de haastig aankomende onbesneden Filistijn."

Toen zong CHRISTEN als volgt:

*Arm KLEINGELOOF, wat moet het lijden,
Wanneer 't gedwongen wordt te strijden!
Het hart is zwak, de krachten teder,
't Verliest zijn rust, het valt daar neder,
Daar 't sterke blij kan henen gaan,
En duizend pijlen wederstaan.
Die dan met vreugde 't pad wil lopen,
Tot 't einde van het zalig hopen:
Die zende zucht op zucht naar boven:
"Vermeerder, Heer! mijn klein gelove!"
Het sterk gelove maakt een held,*

En overwinnaar in het veld.

(Wijze Ps. 109)

Gevangen in het net.

Zo gingen zij voort en ONKUNDE volgde hen. Eindelijk kwamen zij aan een plaats, waar een pad naast hun weg lag, het scheen even recht te wezen als de weg, die zij gaan zouden. Hier wisten zij niet, welke te kiezen, want beiden schenen hun zeer recht toe; daarom stonden zij even stil om te overleggen wat zij doen zouden; en terwijl zij dergelijke overleggingen hadden over de weg, kwam daar een mens met een morenhuid, doch hij had zich bedekt met een zeer licht gewaad en vroeg hun, waarom zij daar zo stonden. Zij antwoordden, dat zij naar de Hemelse Stad gingen en niet wisten, welke weg zij daartoe hadden in te slaan.

"Volgt mij, " antwoordde hij, "het is de weg, die ik nu insla."

Zij volgden hem dan op de weg, die naast de rechte lag en raakten langzamerhand steeds verder van de stad af, waar zij heen wilden, zodat zij die binnen korte tijd uit het gezicht verloren; toch bleven zij hem volgen. Maar weldra, eer zij het gewaar waren geworden, bevonden zij zich in een net, waarin zij beiden zo verstrikt waren, dat zij niet wisten, wat te doen; juist toen viel het witte kleed van de rug van de zwarte man af en zagen zij, waar zij waren. Daar lagen zij geruime tijd te jammeren; want zij konden er zichzelf niet uit redden.

"Ach!" zei CHRISTEN tot zijn metgezel, "nu zie ik, hoe ik verdwaald ben. Hebben de herders ons niet bevolen, ons te hoeden voor de verleiders? Nu ondervinden wij wat de wijze man heeft gezegd: Een man, die zijn naaste vleit, spreidt een net voor zijn gangen" (Spr. 29:5).

"Zij gaven ons ook inlichtingen over de weg, " voegde HOPENDE daarbij, "opdat wij die des te beter zouden vinden; maar wij hebben vergeten die te lezen en hebben ons niet gehoed voor de paden van de Verderver. Hierin was David veel wijzer dan wij, want hij zegt: 'Aangaande de handelingen der mensen, ik heb mij, naar het woord uwer lippen, gewacht voor de paden der inbrekers' (Ps. 17: 4). Aldus lagen zij zichzelf te bewenen in het net.

Ten laatste bemerkten zij, dat hun een Blinkende verscheen, die naar hen toetrad met een gesel van kleine snoertjes in de hand. Op de plaats gekomen waar zij lagen, vroeg hij, waar zij vandaan kwamen en wat zij daar deden. Zij antwoordden, dat zij arme reizigers waren die naar de berg Sion gingen; maar dat zij van de weg gevoerd waren door een zwart mens, die zich in het wit gekleed en tot hen gezegd had: "Volgt mij maar, want daar ga ik heen". Toen zei hij, die de gesel in zijn hand had: "Dat was een verleider (Dan. 11:32), een valse Apostel, die zich veranderd heeft in een Engel des Lichts" (2 Kor. 11:13, 14). En meteen scheurde hij het net en liet hen er uit en zei: "Volg mij nu, opdat ik u weer op de rechte weg help." Zo leidde hij ze weer op de weg, die zij verlaten hadden om de bedrieger te volgen. Hij vroeg hun waar ze de laatste nacht geslapen hadden. Zij antwoordden: "Bij de herders op de LIEFLIJKE BERGEN." Hij vroeg verder, of zij van de herders geen inlichtingen en onderwijs ontvangen hadden aangaande de weg, en toen zij daarop met "ja" antwoordden, vroeg hij hun, of zij niet, toen zij stil stonden, eens onder hun mantel getast hadden om het bericht, dat zij ontvangen hadden, eens over te lezen. Zij antwoordden: "Neen." En toen hun gevraagd werd: "Waarom niet?" zeiden zij, dat zij dit vergeten hadden. Voorts vroeg hij, of de herders hun niet geboden hadden zich voor de Verleiders te wachten. "Ja, "

antwoordden zij, "maar wij konden niet denken, dat deze vleierende en schoon sprekende mens er een was."

Toen beval hij hun, dat zij zich zouden laten tuchtigen (Deut. 21:2); en kastijdde hen scherp, om hun alzo de rechte weg te leren (2 Kron.6:26), opdat zij daar zouden wandelen. En terwijl hij hen tuchtigde, zei hij: "Degene die Ik liefheb, bestraf en kastijd ik, weest dan ijverig en bekeert u (Openb. 3:19)." Daarna beval hij hun huns weegs te gaan en goede zorg te dragen omtrent de andere raadgevingen, die zij van de herders ontvangen hadden. Zij bedankten hem voor zijn weldadigheden en liepen rustig voort op de goede weg, intussen aldus zingende:

*Ziet hier gij, die langs SIONS wegen
Wilt wand'len, hoe 't de reiziger gaat,
Die 't klaar bericht en goede raad,
Van 's Heeren lippen, niet ter degen,
Te volgen plegen.
Ziet hoe hun voet in 't net blijft hangen,
En zij verschrikt, verstrikt, verward,
Gevoelen wat al strijd en smart,
Van binnen en van buiten prangen,
's Afwijkers gangen.
't Is waar, zij zullen niet verdwalen,
Zij komen weêr op 't rechte pad,
Maar moeten echter voelen, dat
Van 't zwerven niet en is te halen,
Dan druk en kwalen.
(Wijze Ps.5)*

Atheïst lacht hen uit.

Een ogenblik daarna zagen zij van verre iemand langzaam aankomen, die geheel alleen de hoofdweg langs, recht op hen aan wandelde. Toen CHRISTEN hem zag, zei hij tot zijn metgezel: "Ginds zie ik iemand met zijn rug naar SION gekeerd; hij komt op ons toe!"

HOPENDE voegde er bij: "Laten wij er nu maar voor zorgen, dat ons deze ook niet verleidt." Intussen kwam hij al nader en nader; ten laatste waren zij bij elkaar; het was ATHEÏST. Hij vroeg hun, waar zij heen wilden. CHRISTEN zei: "Wij gaan naar de berg SION." Toen begon ATHEÏST luid te lachen.

"Waarom lacht u?" vroeg CHRISTEN.

"Ik lach, " antwoordde hij, "omdat u zulke onnozele mensen bent, en omdat u zo'n verdrietige reis aanvaardt, waarop u niets anders hebben zult dan moeite."

CHRISTEN vroeg verder: "Hoe, waarom man? Meent u, dat wij niet ontvangen zullen worden?"

ATHEÏST zei: "Wat ontvangen! Zo'n plaats bestaat niet, als waarvan u droomt, neen, in de hele wereld niet."

"Dat is juist, " voegde CHRISTEN hierbij, "maar zij is in de toekomstige wereld."

ATHEÏST ging voort: "Toen ik thuis en in mijn eigen land was, hoorde ik ook praten over wat u nu zegt: en op dat zeggen begaf ik mij op reis, om het eens te zien; ik heb naar deze stad gezocht (Pred.10:15), wel twintig jaren lang, maar heb er nog niet meer van gezien, dan toen ik mij pas op reis begaf."

Maar CHRISTEN antwoordde: "Wij hebben het beiden gehoord en geloofd, dat er zo'n plaats te vinden is."

ATHEÏST. "Had ik het ook niet geloofd, toen ik nog thuis was, ik was er niet naar gaan zoeken. Maar omdat ik een dergelijke stad niet vind (zeker had ik ze gevonden, indien zij er was, want ik ben al verder geweest dan u), ga ik terug en zal mij trachten te verlustigen in de dingen, die ik verworpen heb door de hoop op wat, naar ik nu zie, niet bestaat."

CHRISTEN keerde zich hierop tot zijn reisgenoot HOPENDE en zei: "Is het ook waar, wat die man daar zegt?" Maar deze zei: "Zie toe, dat dit niet mede een van de verleiders is. Denk eens, wat het ons al gekost heeft, dat wij naar zo'n gast luisterden. Wat? Geen berg SION? Hebben wij niet vanaf de LIEFELIJKE BERGEN de Poort des Hemels gezien? Moeten wij dan nu niet meer door geloof wandelen? (2 Kor. 5:7). Laten we maar voortgaan, opdat de man met de gesel niet weer bij ons komt. U moest mij liever de les voorgehouden hebben, die ik nu in uw oren zal knopen: Laat af mijn zoon, horende de tucht, af te dwalen van de redenen der wetenschap (Spr.19:27). Ik zeg: laat ons daarnaar niet horen, maar laat ons geloven tot behoudenis van onze ziel (Hebr. 10:39)."

"Wel broeder!" zei CHRISTEN, "ik stelde u deze vraag niet, omdat ik voor mij zelf twijfelde aangaande de waarheden van ons geloof; maar wilde u eens beproeven en de vruchten van de oprechtheid van uw hart te voorschijn brengen. Wat deze man betreft, ik weet, dat hij verblind is door de god van deze wereld (1 Joh. 2:11)."

"Laten wij maar voortgaan, wetende dat wij de waarheid geloofd hebben en daarin is geen leugen. Nu verblijd ik mij in de hoop op de heerlijkheid Gods," zei HOPENDE. En zo keerden zij zich van die man af, die hen lachend nakeek en ook zijns weegs ging.

De Betoverde Grond.

Ik zag ook in mijn droom, dat zij eindelijk kwamen aan een zekere plaats, waar het de lucht van nature eigen is, degene die er als vreemdeling komt, vadsig en slaperig te maken. Hier werd HOPENDE zeer loom; zijn ogen werden zwaar van de slaap en daarom zei hij tot CHRISTEN: "Ik begin zo slaperig te worden, dat ik mijn ogen nauwelijks meer open kan houden. Laten wij hier wat gaan liggen en een ogenblik sluimeren."

CHRISTEN. Geenszins, opdat wij niet zo slapen, dat wij nooit weer opstaan."

HOPENDE. "Waarom, mijn broeder? De slaap is de arbeider zoet: wij mochten er door verkwikt worden, indien wij een ogenblik sluimerden."

CHRISTEN. "Bedenkt u dan niet, hoe een van de herders ons beval, ons te wachten voor de BETOVERDE GROND? Hij bedoelde daarmee dat we zouden oppassen om niet in te slapen. Daarom: Laat ons niet slapen gelijk de anderen; maar laat ons waken en nuchteren zijn (1 Thess. 5:6)."

HOPENDE. "Ik verklaar mij schuldig; was ik hier alleen geweest, ik was door de slaap in gevaar des doods gekomen. Ik zie dat het waar is, wat de wijze man zegt: Twee zijn beter dan één (Pred.4:9), tot hiertoe is uw gezelschap mij een weldaad geweest en u zult loon hebben voor uw arbeid."

CHRISTEN. "Kom dan, opdat wij hier de slaperigheid voorkomen; laat ons een stichtelijk gesprek beginnen."

HOPENDE. "Dat wil ik van ganser harte."

CHRISTEN. "Waar zullen wij mee beginnen?"

HOPENDE. "Waarmee God met ons begon. Maar begint u eerst, als het u belieft."

CHRISTEN. "Ik zal u eerst dit lied eens voorzingen."

*Wanneer der Heil'gen ogen
Met slaapzucht zijn betogen,*

*Best is 't in zo een staat,
 Te komen bij de ander,
 Opdat men met elkander
 Dan pleeg' een vriendenraad.
 De broederschap der Heil'gen
 Kan grotelijks beveil'gen
 Voor doffe dodigheid.
 't Opwekken, 't sticht'lijk spreken,
 Kan slaap en sluimer breken,
 En werken wakkerheid.
 Ach! konden Sions zonen
 Zich hier getrouw in tonen,
 Hoe haast vernam men niet,
 De kerk opnieuw in leven,
 De helse macht in beven,
 Van spijt en van verdriet."*

(Wijze Ps. 6)

De geschiedenis van Hopende.

CHRISTEN. "Nu moet ik u eens deze vraag voorstellen: Hoe kwam u eerst op de gedachte, zo te doen, als u nu doet?"

HOPENDE. "Bedoelt u, hoe ik er toe kwam, het goede voor mijn ziel te zoeken?"

CHRISTEN. "Ja, dat bedoelde ik."

HOPENDE. "Ik hield mij een lange tijd op met het vermaak in de dingen, die men ziet en die op onze kermis te koop waren, dingen, die mij, naar ik geloof, indien ik er in was voortgegaan, zouden gedompeld hebben in een eeuwig verderf en ondergang."

CHRISTEN. "Wat waren dit toch voor dingen?"

HOPENDE. "Al de schatten en rijkdommen van de wereld. Ik had ook veel vermaak in overdaad en gulzigheid, dronkenschap, zweren, liegen, onreinheid, sabbatsschending en wat niet al, dat maar diende om de ziel te verderven. Maar ten laatste bemerkte ik, door het horen en overleggen van die goddelijke zaken, zowel van u, als van die lieve broeder GETROUW (die om zijn geloof en heilige wandel gedood is op de IJDELHEIDSKERMIS), dat het einde van deze dingen de dood is (Rom.6:21, 22, 23), en dat om deze dingen de toorn Gods komt over de kinderen der ongehoorzaamheid (Ef.5:6)."

CHRISTEN. "En kwam u spoedig onder de kracht van deze overtuiging?"

HOPENDE. "Nee, ik was in het begin zo vlug niet, om het kwaad, dat er in de zonde steekt en de vloek, die er op volgt, te kennen; maar trachtte, toen mijn gemoed begon te bewegen en in beroering begon te komen voor het Woord, mijn ogen voor het licht daarvan te sluiten."

CHRISTEN. "Om welke redenen gedroeg u zich zo omtrent de eerste werkingen van Gods goede Geest in u?"

HOPENDE. "De oorzaken waren deze:

1e. Ik wist niet, dat dit het werk Gods was over mij. Ik had nooit gedacht, dat God, door overtuiging van zonden, het werk van de bekering in een zondaar begint.

2e. De zonde was nog zo zoet voor mijn vlees, ik was ongenegen om ze te verlaten.

3e. Ik wist niet, hoe ik mijn oud gezelschap zou kunnen missen, de tegenwoordigheid en het bedrijf van mijn vrienden waren mij zo beminnelijk.

4^e. De ogenblikken, waarin deze overtuigingen in mij waren, waren mij zo lastig; het waren mij zulke hartontstellende uren, dat ik zelfs de herinnering daaraan in mijn gemoed niet kon verdragen."

CHRISTEN. "Het schijnt mij toe, dat er soms enige tussenpozen waren in de roerselen van uw ziel."

HOPENDE. "Ja zeker; maar het werkte mij dan andermaal op het gemoed; en dan was het al even erg als tevoren, ja nog veel erger."

CHRISTEN. "Maar wat bracht u dan uw zonden weer te binnen?"

HOPENDE. "Verscheidene dingen, zoals:

1^e. wanneer ik ook maar een vroom mens op straat ontmoette;

2^e. als ik iemand in de Bijbel hoorde lezen;

3^e als ik maar even hoofdpijn had;

4^e. als mij gezegd werd, dat er enigen van mijn burens ziek waren geworden;

5^e. als ik de klok hoorde luiden over enigen, die gestorven waren;

6^e. als ik dacht aan mijn eigen dood;

7^e. wanneer ik hoorde van het plotseling sterven van anderen; en

8^e. bijzonder als ik van mij zelf dacht, dat ik weldra voor het oordeel moest komen."

CHRISTEN. "Wel, kon u dan soms met gemak de schuld en het gewicht van de zonden van u afschuiven, wanneer die zo door enige van deze wegen op u afkwamen?"

HOPENDE. "Nee; want zij hechtten zich te vaster op mijn geweten. En wanneer ik er dan maar aan dacht, tot mijn zonden terug te keren (hoewel mijn gemoed er nu tegen gekant was), was het mij een dubbele kwelling."

CHRISTEN. "Wat probeerde u er tegen te doen?"

HOPENDE. "Ik dacht, dat ik moest trachten mijn leven te verbeteren, of ik zou zeker verdoemd worden."

CHRISTEN. "Maar deed u uw best, om dat te weeg te brengen?"

HOPENDE. "Ja, en ik schuwde niet alleen mijn zonden, maar ook mijn zondig gezelschap; en begaf mij tot godsdienstige plichten als bidden, lezen, schreien over de zonden, over de waarheid te spreken tot mijn naaste en zodanige dingen meer, te veel om op te noemen."

CHRISTEN. "En meende u toen, dat het al wel met u was?"

HOPENDE. "Ja, dat was voor een tijd; maar eindelijk kwamen al mijn ontroeringen weer op mij aanvallen, en dat ondanks al mijn hervormingen."

CHRISTEN. "Hoe kwam dat zo; u was nu toch gereformeerd?"

HOPENDE. "Daar waren verscheidene zaken, die dit in mij teweeg brachten, in het bijzonder de volgende uitdrukkingen: Al onze ongerechtigheden zijn als een wegwerpelij klee d (Jes.64:6); door de werken der wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden (Gal.2:16); wanneer gij zult gedaan hebben al hetgeen u bevolen is, zo zegt: wij zijn onnutte dienstknechten, want wij hebben maar gedaan hetgeen wij schuldig waren te doen (Luc.17:10), en zulke plaatsen meer. Waarover ik dan zei tot mij zelf: Indien al mijn gerechtigheden een wegwerpelij klee d zijn, indien door de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd wordt en indien wij nog onnutte dienstknechten zijn wanneer wij alles gedaan hebben, wat wij schuldig zijn, dan is het immers dwaasheid, dat ik mij van de Hemel iets inbeeld door de wet. Verder dacht ik ook: als iemand in een winkel honderd gulden schuld maakt en daarna alles wat hij koopt, gaat betalen, zo mag nochtans de winkelier hem vervolgen en in de gevangenis werpen om de oude schuld, waarvoor hij nog in het boek staat, totdat hij die ook betaald heeft."

CHRISTEN. "Hoe paste u dit nu op u zelf toe?"

HOPENDE. "Hoe? Kijk, ik dacht zo bij mij zelf: Ik heb door mijn zonden grote schuld in Gods boek gemaakt en wat ik nu reformeer, kan niets afdoen aan die kerfstok;

daarom moet ik onder al deze verbetering altijd denken: hoe zal ik nu verlost worden van de verdoemenis, waarin ik mij zelf gebracht heb door mijn vorige overtredingen?"

CHRISTEN. "Een goede toepassing. Ik bid u, ga verder."

HOPENDE. "Daar was nog iets anders, dat mij verontrustte, zelfs na mijn verbetering; namelijk dit, wanneer ik nauwkeurig toezag, vond ik zelfs in de allerbeste werken, die ik betrachtte, zonden, nieuwe zonden die zich vermengden met het allerbeste van mijn doen; zodat ik nu genoodzaakt was te besluiten, dat, niettegenstaande mijn voorgaande bedrieglijke mening, zowel omtrent mijzelf als omtrent mijn plichten, ik in één plicht zonden genoeg bedreven had om mij weg te zenden naar de hel, al was mijn voorgaand leven onbevlekt geweest."

CHRISTEN. "Wat deed u toen?"

HOPENDE. "Ik wist zelf niet, wat ik doen zou, tot ik ten laatste mijn gemoed opende voor GETROUW; want hij en ik kenden elkaar van nabij. En deze zei mij dat, tenzij ik voor mij verkreeg de gerechtigheid van zulk een Mens, die nooit gezondigd had (1 Tim. 2:5), dat dan noch mijn gerechtigheid, noch de gerechtigheid van de hele wereld mij zou kunnen behouden."

CHRISTEN. "Dacht u wel, dat hij de waarheid sprak?"

HOPENDE. "Had hij mij dat gezegd, toen ik zo vrolijk en vergenoegd was met mijn eigen reformatie, ik had hem voor al zijn moeite een dwaas genoemd. Maar nadat ik mijn eigen zwakheden en zonden, die mijn beste verplichtingen aankleven, heb leren zien, ben ik genoodzaakt te denken als hij."

CHRISTEN. "Maar kon u wel denken, toen hij u dit eerst zei, dat er iemand gevonden kon worden, van wie men met recht zeggen kon, dat hij nooit zonden gedaan had?"

HOPENDE. "Ik moet zeggen, het klonk mij eerst zeer vreemd in de oren; maar nadat ik wat meer met hem verkeerde en gesproken had, was ik daarvan volkomen overtuigd."

CHRISTEN. "Vroeg u hem niet, wie die persoon was en hoe u door hem gerechtvaardigd moest worden?"

HOPENDE. "Ja, en hij zei mij, dat het de Heere Jezus was, Die daar aan de rechterhand van de Allerhoogste is (1 Tim. 2:5). 'En aldus, ' zei hij, 'moet u door Hem gerechtvaardigd worden: namelijk door te vertrouwen op Hem; in hetgeen Hij zelf gedaan en geleden heeft (Hebr. 10:22, 23), in de dagen van Zijn vlees, wanneer Hij aan het kruis hing (Rom. 4:24, 25).' Ik vroeg hem verder, hoe de gerechtigheid van die Man van kracht kon zijn, om een ander voor God te rechtvaardigen; en hij zei mij, dat Hij de almachtige God (Kol. 1:14, 15; 1 Petr. 1:19) was; en dat hetgeen Hij gedaan heeft en de dood, die Hij stierf, niet voor Hem zelf, maar voor mij was, aan wie alles, ook Zijn waardigheid, toegerekend zou worden, als ik in Hem geloofde."

CHRISTEN. "En wat deed u toen?"

HOPENDE. "Ik maakte mijzelf tegenwerpingen tegen mijn geloof, in de mening, dat Hij niet gewillig was, mij zalig te maken."

CHRISTEN. "Wat zei GETROUW daarvan?"

HOPENDE. "Hij beval mij, naar Hem te gaan om het eens te proberen; maar ik zei, dat dit vermetelheid was. Hij antwoordde: 'Neen, want u bent genodigd om te komen (Matth. 11:28).' En hij gaf mij een boek van Jezus' nodiging, om mij daardoor aan te moedigen te vrijmoediger tot Hem te komen; van welk boek hij mij ook verzekerde, dat iedere tittel en jota vaster was dan de hemel en aarde (Matth.24:35). Toen vroeg ik hem, wat ik doen moest als ik kwam; en hij zei mij, dat ik met geheel mijn hart en ziel (Jer. 29:12, 13) de Vader op mijn knieën moest bidden (Ps. 95:6; Dan. 6:11), dat Hij Zijn Zoon aan mij wilde openbaren. Ik vroeg verder, hoe ik Hem mijn verzoek moest voordragen; en hij zei: 'Ga heen, en u zult Hem op Zijn Genadetroon (Exod. 25:22;

Hebr. 4:16) vinden zitten, waar Hij het hele jaar door wacht, om vergeving en kwijtschelding te geven aan allen, die tot Hem komen.' Ik zei bovendien nog, dat ik niet wist, wat ik moest zeggen, wanneer ik al kwam. Maar hij beval mij te spreken als volgt: *"O God, wees mij zondaar genadig en doe mij kennen en geloven in Jezus Christus; want ik zie, dat ik buiten Zijn gerechtigheid ten enenmale verloren ben. Heere, ik heb gehoord, dat U een barmhartig God bent, en dat U Uw Zoon Jezus Christus verordineerd hebt tot een Zaligmaker van de wereld en daarenboven gewillig bent, Hem te geven aan zulke arme zondaren, als ik ben (en ik ben waarlijk een groot zondaar). Heere, neem deze gelegenheid waar en verheerlijk Uw genade in het zalig maken van mijn ziel, door Jezus Christus Uw Zoon, Amen."*

CHRISTEN. "Deed u wel, zoals u geboden was?"

HOPENDE. "Ja toch, vele malen, ja gedurig."

CHRISTEN. "Maar openbaarde de Vader ook Zijn Zoon aan u?"

HOPENDE. "Niet terstond, ook niet ten tweede, noch ten derde, vierde, vijfde, ja ook niet ten zesde male."

CHRISTEN. "Wel, wat deed u toen?"

HOPENDE. "Ik wist zelf niet te zeggen, wat mij te doen stond."

CHRISTEN. "Koesterde u geen gedachten om het bidden na te laten?"

HOPENDE. "Ja wel honderdmaal en nog wel eens zoveel."

CHRISTEN. "Hoe kwam het, dat u het niet deed?"

HOPENDE. "Ik geloofde, dat hetgeen mij gezegd was, waarachtig was, te weten, dat zonder de gerechtigheid van deze Christus, de hele wereld mij niet zou kunnen behouden; en daarom dacht ik bij mij zelf: laat ik het bidden na, zo sterf ik toch. Ik kan immers niet erger dan sterven voor de troon der genade. Boven dit alles kwam mij te binnen: Zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven (Hab. 2:3). Zo volhardde ik in mijn gebeden, tot de Vader mij Zijn Zoon openbaarde."

CHRISTEN. "Hoe werd Hij u geopenbaard?"

HOPENDE. "Ik zag Hem, niet met mijn lichamelijke ogen, maar met de ogen van mijn verstand (Ef. 1:18, 19) en dit ging aldus: Op zekere dag was ik eens zeer bedroefd, ik denk: bedroefder dan ik ooit was in mijn gehele leven; deze droefheid ontstond in mij door een hernieuwd gezicht van de grootheid en snoodheid van mijn zonden: en niets anders tegemoet ziende dan de hel en de eeuwige verdoemenis van mijn ziel, dacht ik, dat ik zeer schielijk de Heere Jezus zag, als tot mij neerkomende van de Hemel en zeggende: 'Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden.'

Maar ik zei: 'Heere, ik ben een groot, een zeer groot zondaar.'

En Hij antwoordde: 'Mijn genade is u genoeg.'

En toen ik vroeg: "Maar Heere, wat is geloven?" Zo zag ik uit het gezegde: 'Die tot Mij komt, zal niet hongeren, en die in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten' (Joh.6:35), dat geloven en komen hetzelfde is en dat hij, die komt - dat is, met zijn hart en genegenheid uitgaat naar Christus, om door Hem gezaligd te worden - ook waarlijk in Christus gelooft. Toen liepen mijn ogen vol tranen; en ik vroeg verder:

'Maar Heere, kan zulk een groot zondaar als ik ben, wel door U aangenomen en zalig gemaakt worden?' en ik hoorde Hem zeggen: 'Wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen' (Joh.6:37). Toen vroeg ik verder: 'Maar Heere, hoe moet ik U beschouwen in het komen tot U, opdat mijn geloof recht op U gevestigd wordt?' en Hij zei: 'Jezus Christus is in de wereld gekomen, om zondaren zalig te maken (1 Tim. 1:15). Hij is het einde der Wet, tot rechtvaardigheid een ieder die gelooft (Rom. 10:4). Hij is overgeleverd om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking (Rom. 4:25).

Hij heeft ons lief gehad en ons gewassen met Zijn eigen bloed (Openb. 1:5). Hij is een Middelaar tussen God en ons (1 Tim. 2:5), Welke altijd leeft, om voor ons te bidden (Hebr. 7:24, 25).'

Naar aanleiding van dit alles nu nam ik het besluit, dat ik dan moest uitzien mijn gerechtigheid in Zijn persoon en de genoegdoening voor mijn zonden in Zijn bloed te vinden; dat alles, wat Hij gedaan had in de gehoorzaamheid aan Zijns Vaders wet en in de onderwerping aan haar straf, niet was voor Hem zelf, maar voor degene, die het aanneemt tot zijn zaligheid en daarvoor dankbaar wil zijn. Hierover nu was mijn hart vol vreugde, mijn ogen vol tranen en mijn genegenheden liepen over van enkel liefde tot de naam, tot het volk en tot de wegen van Jezus Christus."

CHRISTEN. "Dat was waarlijk *een openbaring van Jezus aan uw ziel*. Maar zeg mij toch eens in het bijzonder, welke uitwerking dit op uw gemoed had."

HOPENDE. "Dit deed mij zien, dat de gehele wereld, niettegenstaande al haar gerechtigheden, in een staat van verdoemenis is. Het deed mij zien, dat God de Vader, rechtvaardig zijnde, op een betamelijke wijze de komende zondaar rechtvaardigen kan. Het maakte mij zeer beschaamd over de snoodheid van mijn voorgaand leven en het besef van mijn eigen onkunde verbaasde mij; want nooit te voren was mijn hart getroffen door het gezicht van de schoonheid en beminnelijkheid van Jezus Christus, zoals ik die nu zag. Het deed mij een heilig leven beminnen en maakte mij zeer begerig, iets tot Zijn eer en heerlijkheid te mogen doen. Ja, ik dacht: had ik nu duizend zielen, ik wilde ze wel alle overgeven voor de zaak van de Heere Jezus."

Onkunde verschijnt opnieuw.

Ik zag dan, dat HOPENDE, omziende, ONKUNDE weer opmerkte, die zij hadden achtergelaten. Hij zei daarom tot CHRISTEN: "Ziet u wel hoe langzaam deze jongeman achteraan komt?"

"Ja, ja, ik zie hem wel; hij zoekt ons gezelschap niet."

"Ik vertrouw, dat het hem geen kwaad gedaan zou hebben, wanneer hij zich tot hiertoe bij ons gehouden had, " zei HOPENDE.

"Dat is waar, " antwoordde CHRISTEN, "hoewel ik u verzeker, dat hij wel anders denkt."

HOPENDE hervatte: "Dat geloof ik ook. Maar laat het zo wezen, wij zullen hem toch opwachten."

Dit deden zij ook.

Toen ONKUNDE bij hen kwam, zei CHRISTEN tot hen: "Kom hier man, waarom blijft u zo achter?"

ONKUNDE antwoordde: "Ik heb er meer behagen in, alleen te wandelen dan met een groot gezelschap te gaan, tenzij het mij bijzonder aanstaat."

Toen zei CHRISTEN tot HOPENDE, doch zacht: "Zei ik het u niet, dat hij niet om ons gezelschap gaf? Maar laat ons niettemin deze eenzame weg overbruggen met tegen hem te spreken."

Hij richtte dan het woord tot ONKUNDE en zei: "Wel, hoe is het zo met u? Hoe staat het tussen God en uw ziel?"

ONKUNDE. "Al goed, hoop ik; want ik ben vol van goede bewegingen, die mij gedurig, terwijl ik wandel, tot mijn vertroosting te binnen komen."

CHRISTEN. "Welke goede bewegingen? Ik bid u, vertel ons daar wat van."

ONKUNDE. "Ik denk aan God en de hemel."

CHRISTEN. "Dat doen de duivelen en de verdoemde zielen ook."

ONKUNDE. "Maar ik denk aan Hem en ik heb begeerte naar Hem."

CHRISTEN. "Zo doen ook velen, die daar nimmer zullen komen; de ziel van de luiaard begeert veel en hij heeft niet met al."

ONKUNDE. "Maar ik denk aan Hem en verlaat alles om Zijnentwil."

CHRISTEN. "Daar twijfel ik aan; want alles te verlaten is een harde zaak; ja moeilijker dan velen weten. Maar hoe en waardoor bent u bewogen, om alles te verlaten voor God en de hemel?"

ONKUNDE. "Mijn hart zegt het mij."

CHRISTEN. "De wijze man zegt: 'Wie op zijn eigen hart vertrouwt, is een zot' (Spr.28:26)

ONKUNDE. "Dat wordt gezegd van een slecht hart; maar het mijne is een goed hart."

CHRISTEN. "Hoe zou u dat kunnen tonen?"

ONKUNDE. "Het vertroost mij in de hoop op de hemel."

CHRISTEN. "Dat kan geschieden door de bedrieglijkheid van iemands hart. Want het hart kan de mens troost toedienen, door een hoop op die goederen, die hij niet met goede grond verwachten kan."

ONKUNDE. "Maar mijn hart en leven stemmen overeen, en derhalve is mijn hoop gegrond."

CHRISTEN. "Wie zegt u, dat uw hart en wandel zo overeenstemmen?"

ONKUNDE. "Dat zegt mijn hart."

CHRISTEN. "Ja, uw hart zegt u dat; dat is evenveel als: vraag mijn makker of ik een dief ben. Tenzij het Woord van God hier zijn getuigenis aan geeft, zijn andere getuigenissen waardeloos."

ONKUNDE. "Maar is het niet een goed hart, dat goede gedachten heeft? En is dat niet een goed leven, dat overeenkomt met de wet van God?"

CHRISTEN. "Ja, dat is een goed hart, dat vol van goede gedachten is en dat is ook een goed leven, dat gericht is naar de wet van God. Maar het is waarlijk wat anders, iets te hebben, en wat anders te denken, dat men het heeft."

ONKUNDE. "Ik bid u, wat houdt u dan voor goede gedachten en voor een leven, dat met Gods wet overeenkomt?"

CHRISTEN. "Er zijn goede gedachten van verschillende soort; sommige zien op ons zelf, sommige op God, sommige op Christus, sommige weer op andere dingen."

ONKUNDE. "Wat zijn goede gedachten ten opzichte van ons zelf?"

CHRISTEN. "Zulke, die overeenkomen met Gods Woord."

ONKUNDE. "Wanneer komen de gedachten, die op ons zelf zien, overeen met het Woord van God?"

CHRISTEN. "Als wij hetzelfde oordeel over ons zelf vellen, als het Woord Gods. Om mij wat duidelijker uit te drukken: het Woord Gods zegt van mensen, die in hun natuurlijke staat zijn: 'Daar is niemand rechtvaardig, niemand die goed doet' (Rom.3).

Het zegt ook: 'Het gedichtsel van 's mensen hart is te allen dage alleenlijk boos' (Gen.6:5); en wederom: 'Het gedichtsel van 's mensen hart is boos van zijn jeugd aan' (Gen.8:21). Nu dan, als wij zo over ons zelf denken en daar gevoel van hebben, dan zijn onze gedachten goede gedachten, omdat zij dan volgens Gods Woord zijn."

ONKUNDE. "Ik zal nooit geloven, dat mijn hart zo slecht is."

CHRISTEN. "En dus hebt u van uw leven geen goede gedachten over u zelf gehad. Maar laat mij voortgaan. Zoals het Woord een oordeel velt over ons hart, zo velt het ook een oordeel over onze wegen. Als nu de gedachten van ons hart en onze wegen overeenkomen met het oordeel, dat God in Zijn Woord van beide geeft, dan zijn ze beide goed, omdat zij daarmee overeenstemmen."

ONKUNDE. "Verklaar u eens nader."

CHRISTEN. "Wel, Gods Woord zegt, dat des mensen wegen kromme wegen zijn (Ps. 125:5), verkeerd en verdraaid (Spr.2:15). Het zegt, dat de mens van nature is afgeweken van de weg der gerechtigheid en die niet gekend heeft (Rom.3). Wanneer nu een mens zo van zijn wegen denkt, als hij zo denkt met gevoel en ootmoed des harten, dan heeft hij goede gedachten van zijn eigen wegen, omdat zijn gedachten nu overeenkomen met het oordeel van Gods Woord."

ONKUNDE. "Wat zijn goede gedachten over God?"

CHRISTEN. "Die hebt u dan, zoals ik gezegd heb van de gedachten over ons zelf, als de gedachten, die wij van God hebben, overeenstemmen met datgene, wat het Woord van Hem zegt; dat wil zeggen, als wij denken van Zijn wezen en volmaaktheden, zoals Zijn Woord getuigt, waarop ik nu niet te breedvoerig kan ingaan. Maar om er van te spreken met betrekking tot ons, dan hebben wij rechte gedachten van God, wanneer wij denken, dat Hij ons beter kent, dan wij ons zelf, en zonden in ons zien kan, waar en wanneer wij geen zonden bespeuren kunnen; als wij denken, dat Hij onze allerinnigste gedachten weet en dat ons hart met al zijn diepten steeds voor Zijn ogen open ligt. Dan ook, als wij denken, dat al onze gerechtigheid in Zijn neus stinkt en Hij daarom niet kan verdragen, dat wij ons voor Hem stellen, vertrouwend op onze daden, zij het ook op onze allerbeste."

ONKUNDE. "Denkt u, dat ik dwaas genoeg ben, te denken dat God niet verder kan zien, dan ik zelf? Of dat ik voor God zou willen komen met de beste van mijn daden?"

CHRISTEN. "Wel, hoe zijn dan uw gedachten hierover?"

ONKUNDE. "Om kort te zijn, ik denk, dat ik moet geloven in Christus, om door Hem gerechtvaardigd te worden."

CHRISTEN. "Wel, hoe denkt u, dat u moet geloven in Christus, daar u niet ziet, dat u Hem nodig hebt? U zag nooit uw aangeboren noch dadelijke ongerechtigheden; u hebt zo'n gevoel van u zelf en van wat u doet, dat u duidelijk toont, nooit ingezien te hebben de noodzakelijkheid van Christus' personele gerechtigheid, om daardoor voor God gerechtvaardigd te worden. Hoe kunt u dan zeggen, in Christus te geloven?"

ONKUNDE. "Ik geloof dit alles zeer wel."

CHRISTEN. "Hoe gelooft u dit dan?"

ONKUNDE. "Ik geloof, dat Christus stierf voor de zondaren en dat ik voor God gerechtvaardigd zal worden van de vloek, door een genadig aannemen van mijn gehoorzaamheid aan Zijn wet; of aldus: Christus maakt mijn godsdienstige plichten, door de kracht van Zijn verdiensten, aangenaam bij Zijn Vader en zo wordt ik dan rechtvaardig verklaard."

CHRISTEN. "Laat ik u eens antwoorden op deze belijdenis van uw geloof:

1e. U gelooft met een ingebeeld geloof; want zo'n geloof staat nergens in Gods Woord beschreven.

2e. U gelooft met een vals geloof, omdat u de rechtvaardiging losmaakt van de personele gerechtigheid van Christus, en die toepast op uw gerechtigheid.

3e. Dit geloof maakt Christus niet de gerechtigheid van uw persoon, maar van uw daden; en van uw persoon om uwer daden wil, en dat is vals.

4e. Derhalve is dit geloof bedrieglijk; zulk een geloof, dat u onder de toorn zal laten in de dag van God Almachtig; want het waar rechtvaardigmakend geloof doet de ziel (nu door de wet, van haar verloren staat zich bewust) tot de gerechtigheid van Christus vlieden, die niet is een daad van genade, waardoor Hij maakt, dat uw gehoorzaamheid als uw rechtvaardigheid door God wordt aangenomen, maar dat het is Zijn persoonlijke gehoorzaamheid onder de wet, in doen en lijden, waardoor Hij voor ons heeft gedaan en

geleden, wat van ons vereist werd. Deze gerechtigheid, zeg ik, neemt het waar geloof aan; en de ziel die zich onder deze mantel verbergt en daarin God als onbevlekt voorgesteld wordt, wordt aangenomen en vrijgesproken van de verdoemenis.

ONKUNDE. "Hoe? Wilt u ons dan doen vertrouwen op wat Christus in Zijn eigen persoon gedaan heeft zonder ons? Dit bedrog zal de banden van onze begeerlijkheden de vrije teugel geven en ons toelaten te leven, zoals het ons lust.

Want wat geeft het, hoe wij leven, als wij van alles gerechtvaardigd kunnen worden door Christus' persoonlijke gerechtigheid, wanneer wij het maar geloven?"

CHRISTEN. "ONKUNDE is uw naam en dat bent u ook; dit antwoord van u bewijst wat ik zeg. Onkundig bent u over waar de rechtvaardigende gerechtigheid uit bestaat, en also onkundig, hoe uw ziel te behouden van de zware toorn Gods door het geloof. Ja, u bent onkundig van de ware werkingen van het zaligmakend geloof in de gerechtigheid van Christus, die het hart overbuigen en winnen tot God in Christus, om Zijn naam, Zijn Woord, Zijn wegen en Zijn volk lief te hebben; en niet zoals u, onkundige, u zelf wel inbeeldt."

HOPENDE. "Vraag hem eens, of Christus wel ooit van de Hemel aan hem geopenbaard is."

ONKUNDE. "Wat nu? Bent u lieden van openbaring? Ik geloof, dat alles, wat u en de rest van uw volk omtrent deze zaak zegt, niets is dan de vrucht van zieke hersenen."

HOPENDE. "Wel, wat nu man! Christus is immers zo verborgen voor het natuurlijk begrip des vleses, dat Hij onmogelijk door iemand op een zaligmakende wijze gekend kan worden, tenzij de Vader Hem aan ons openbaart!"

ONKUNDE. "Dat is uw geloof, maar het mijne niet; nochtans twijfel ik niet, of het mijne is even goed als het uwe, al heb ik ook zoveel femelarijen niet in het hoofd."

CHRISTEN. "Geef mij verlof om nog een woord tussendoor te zeggen. U behoorde over deze zaak niet zo verachtelijk te spreken. Want dit durf ik blijmoedig te getuigen (zoals mijn goede reisgenoot ook gedaan heeft), dat niemand Jezus Christus kan kennen dan door openbaring van de Vader (Matth. 11:27); ook het geloof, waardoor de ziel Christus aangrijpt, zal het goed zijn, moet gewerkt worden door de uitnemende grootheid van Zijn almachtige kracht (Ef. 1:19, 20). Van de werking van het geloof bemerk ik, dat u, arme ONKUNDE, geheel onkundig bent. Wordt eens wakker, zie eens uw eigen snoodheid en vlucht tot de Heere Jezus; daar zult u door Zijn gerechtigheid, welke is de gerechtigheid Gods (want Hij Zelf is God), van de verdoemenis bevrijd worden."

ONKUNDE. "U loopt zo hard, ik kan u niet bijhouden; het is het beste, dat u maar vooruitgaat, ik zal wat achteraan komen."

"Wel ONKUNDE!" zeiden zij, "wilt u zo dwaas zijn en een goede raad, u wel tienmaal gegeven, zo in de wind slaan? Weldra zult u weten, wat voor kwaad u zo doende begaat; bedenk u nog, terwijl het nog tijd is; ga niet verder, laat u door goede raad behouden. Maar wilt u, ONKUNDE, voortgaan in het verwerpen, u zult, ik verzeker het u, zelf het verlies daarvan dragen."

Christen en Hopende spreken met elkaar.

"Kom mijn goede HOPENDE!" zei CHRISTEN, zich tot zijn metgezel kerende, "ik zie wel, dat u en ik weer samen moeten gaan."

Ik zag dan in mijn droom, dat zij een goed eind weegs vooruit raakten en ONKUNDE achteraan kwam springen.

"Het smart mij van die man, " zei CHRISTEN tot zijn vriend; "want het zal ten laatste toch zeer ellendig met hem aflopen."

HOPENDE. "Helaas, velen in onze stad verkeren in dezelfde staat, hele gezinnen, ja straten vol, die ook reizigers zijn. En als het er bij ons al zoveel zijn, hoeveel moeten er dan wel zijn in de plaats, waar hij geboren is!"

CHRISTEN. "Het is inderdaad, zoals het Woord zegt: 'Hij heeft hun ogen verblind, dat zij niet zouden zien.' Maar wij zijn hier nu alleen, wat denkt u toch van zulke mensen? Denkt u, dat zij nooit enige overtuiging van zonden hebben en bijgevolg nooit vrezen, dat hun staat gevaarlijk is?"

HOPENDE. "Nee, beantwoord u nu eens deze vraag, u bent de oudste."

CHRISTEN. "Nu dan, ik zeg, het kan zijn, dat zij soms enige twijfel over hun staat hebben, maar van nature onwetend, verstaan zij niet, dat zulke overtuigingen tot hun best zijn, en daarom zoeken zij ze op een wanhopige wijze te verdoven en volharden zeer stoutmoedig met zich te vleien in de wegen van hun eigen hart."

HOPENDE. "Ik geloof ook, zoals u daar zegt, dat de vrees de mens soms zeer nuttig is en er hem toe brengt, de reis naar de Stad des Hemels te aanvaarden."

CHRISTEN. "Buiten alle twijfel doet zij dit, indien zij maar de juiste is; want zo lezen wij: 'De vreeze des Heeren is het beginsel der wijsheid.' (Ps. 111:10).

HOPENDE. "Hoe zou u de juiste vreeze omschrijven?"

CHRISTEN. "De ware vreeze vertoont zich in drie dingen, t.w.:

1e. Door haar oorsprong; zij ontstaat door een zalige overtuiging van zonden.

2e. Zij drijft de ziel aan, om Christus ter zaligheid aan te grijpen.

3e. Zij verwekt en onderhoudt in de ziel een grote eerbied voor God, Zijn Woord en Zijn wegen; zij houdt de ziel zeer teder en maakt haar bekommerd om nergens elders, hetzij ter rechter-, hetzij ter linkerhand af te wijken tot iets, dat God zou onteren, haar vrede verstoren, de Geest bedroeven of de vijanden doen lasteren."

HOPENDE. "Juist gezegd, ik geloof, dat u de waarheid spreekt. Zijn wij de BETOVERDE GROND nu haast over, denkt u?"

CHRISTEN. "Hoe zo, bent u dit gesprek al moe?"

HOPENDE. "Nee, zeker niet; maar ik wil weten, waar wij al zijn."

CHRISTEN. "Wij hebben nu maar een half uur meer te lopen. Maar laat ons tot onze verhandeling terugkeren. De onwetenden verstaan niet, dat overtuigingen, die hen in vreeze brengen, tot hun best strekken en daarom zoeken zij die te verdoven."

HOPENDE. "Hoe doen zij dat toch?"

CHRISTEN. "1e. Zij menen, dat de duivel deze vreeze werkt, hoewel zij inderdaad door God wordt gewerkt en daarom weerstaan zij ze als iets dat regelrecht dient om hen te verderven.

2e. Zij menen ook, dat deze vreeze hun geloof wil verzwakken en vernietigen (terwijl zij, arme mensen, helaas in het geheel geen geloof hebben), en daarom verhardden zij hun hart daartegen.

3e. Zij menen ten onrechte, dat zij niet behoren te vrezen en daarom worden zij in de verachting van deze vreeze des te vermeteler.

4e. Zij bemerken, dat deze vreeze hun ellendige, oude eigengerechtigheid wil wegnemen en daarom kanten zij zich daartegen met alle macht."

HOPENDE. "Ik ken daar iets van bij mij zelf; want voordat ik mijzelf kende, was het met mij ook zo."

CHRISTEN. "Wel, wij zullen nu onze buurman ONKUNDE laten varen en eens enige andere nuttige vragen voorstellen."

HOPENDE. "Met genoeg. Maar u moet beginnen."

CHRISTEN. "Komaan. Hebt u ook, tien jaren geleden, een zekere TIJDVOLGER in ons land gekend? Hij was toen een zeer ijverig man in de godsdienst."

HOPENDE. "Gekend? Ja toch, hij woonde in GENADELOOS, een stad ongeveer twee mijlen van AANZIEN, precies naast de deur van een zekere OMKEERDER."

CHRISTEN. "Precies, zij woonden onder één dak. Wel, deze man was eens zeer aangedaan; ik geloof, dat hij een gezicht had van zijn zonden en van het loon, dat zij verdienen."

HOPENDE. "Ik ben van dezelfde gedachte: want daar mijn huis niet ver van het zijne stond, kwam hij menigmaal tot mij en wel met vele tranen. Ik had medelijden met zijn toestand en achtte het met hem niet geheel buiten hoop. Maar daaraan kan men zien, dat het niet een ieder is, die roept: Heere! Heere! (Matth.7:21)"

CHRISTEN. "Hij vertelde mij eens, dat hij zich mede op reis wilde begeven, maar hij kreeg al gauw kennis aan een BEHOUD-U-ZELF en wendde zich toen geheel van mij af."

HOPENDE. "Nu wij zo over hem spreken, laat ons eens zien, wat de reden is van zo'n schielijke afwijking als hij had, en velen met hem."

CHRISTEN. "Dat kan ons zeer van nut zijn. Maar nu moet u eens beginnen."

HOPENDE. "Heel goed, daar zijn naar mijn oordeel vier oorzaken aan te wijzen.

1°. Ofschoon hun geweten wakker is gemaakt, is echter hun gemoed niet veranderd. Dus wanneer de kracht van de schuld een weinig vermindert, verdwijnt spoedig dat, wat hen zo godsdienstig deed worden; waarom zij dan ook maar tot hun natuurlijke weg terugkeren, even als een hond, die ziek is geworden door iets, dat hij gegeten heeft; zo lang zijn ziekte de overhand heeft, braakt hij en geeft alles over; niet dat hij daar zin in heeft (indien wij een hond een zin kunnen toeschrijven) maar omdat het hem benauwt. Maar zo gauw zijn ziekte over en zijn maag weer gezond is, wendt hij, niet vervreemd van zijn uitbraaksel, zich daar heen en slikt alles op. Zo is waarachtig wat geschreven staat: 'De hond is wedergekeerd tot zijn eigen uitbraaksel' (2 Petr.2:22) Alzo zijn ze heet geworden voor de hemel, maar alleen door de vrees voor de helse vlammen; en wanneer hun vrees voor de verdoemenis wat verkoelt en verflauwt, dan verkoudt ook hun begeerte naar de hemel en de zaligheid. Als het gevoel van schuld en vrees weggaat, is ook de begeerte tot de hemel en tot de zaligheid dood: en zij keren zich tot hun vorige loop.

2e. Dit kan ook een reden zijn, dat zij een slaafse vrees in zich hebben, die hen overmeestert. Ik spreek nu van de vrees voor de mensen, want de siddering van mensen brengt een strik (Spr.29:25). Zo dan, ofschoon zij schijnen warm te zijn voor de hemel, zo lang de vlammen van de hel hen om de oren slaan, beginnen zij nochtans zich te bedenken, wanneer die schrik een beetje over is; namelijk, dat het het beste is voorzichtig te zijn en geen gevaar te lopen alles te verliezen; of ten minste zich niet te werpen in zulke onvermijdelijke en onnodige ongemakken. En zo vallen zij weer de wereld toe.

3e. De smaad, die de godsdienst dikwijls vergezelt, ligt hun ook meestal als een blok op de weg. Zij zijn trots en hoogmoedig en de godsdienst is laag en veracht in hun ogen; daarom, zodra het gevoel van de hel en van de toekomstige toorn weer wat overgaat, keren zij terug tot hun voorgaande wandel.

4e. Schuld en het denken aan verschrikkingen vinden zij maar een bittere zaak. Het behaagt hun niet, te denken aan hun ellende, voor zij er in komen; ofschoon misschien dat eerste gezicht, als zij er lust toe gehad hadden, hen daarheen zou hebben doen vlieden, waar de rechtvaardigen heen vlieden en behouden worden. Maar omdat zij de gedachte aan schuld en schrik schuwen, verharden zij zeer blijmoedig hun harten, wanneer zij zich van die verontrustende gedachten aan de toorn Gods ontdaan hebben, en verkiezen zulke wegen die hen hoe langer hoe harder maken zullen."

CHRISTEN. "U bent de kern van de zaak zeer nabij gekomen, want de grond van alles is, dat hun gemoed en wil niet veranderd zijn. En daarom zijn zij slechts de booswicht gelijk, die voor de rechter staat te beven en zeer boetvaardig schijnt; maar de grond daarvan is de vrees voor de beul en niet enige afkeer van zijn misdaad; dit blijkt doordat hij, nadat hij zijn vrijheid heeft herkrege, weer een dief en deugniet blijkt; terwijl hij, indien zijn gemoed veranderd was, zich ook anders zou gedragen."

HOPENDE. "Nu heb ik u de redenen van hun terugkeer voorgesteld: toont u nu eens aan de manier waarop zij weerkeren."

CHRISTEN. "Dat wil ik graag doen:

1e. Zij trekken hun gedachten af, zoveel zij maar kunnen, van God, van de dood en van het toekomend oordeel.

2e. Daarna verlaten zij, geleidelijk, de heimelijke plichten, als de gebeden in de binnenkamer, het bedwingen van hun lusten, het waken, de droefheid over de zonden en dergelijke.

3e. Dan schuwen zij ook het gezelschap van levende en warme Christenen.

4e. Daarna worden zij koel omtrent de openbare plichten als het horen, het lezen, de goddelijke samenspraken en wat dies meer zij.

5e. Zij werpen een of andere vlek op de godzaligen en dat op duivelse wijze; opdat zij zo een schijn van reden mogen geven, waarom zij de godsdienst verlaten, namelijk vanwege gebreken, die zij bij hen hebben waargenomen.

6e. Dan beginnen zij zich te verbinden aan vleselijke, losse en overdadige mensen.

7e. Daarna geven zij zich vrijheid tot vleselijke en dartele redenen in het verborgen, en zijn blij, wanneer zij in iemand, die eerlijk en in achtung is, deze dingen ook vinden, omdat zij door zo'n voorbeeld gesterkt worden, om des te stoutmoediger voort te gaan.

8e. Daarop beginnen zij openlijk te spelen met mindere zonden.

9e. Eindelijk, verhard zijnde, tonen zij zich zoals zij zijn. En zo weer in een zee van ellende gerakende, komen zij ten laatste door hun zelfbedrog eeuwig om, tenzij het door een wonder van genade wordt voorkomen."

Het land: Het Getrouwde.

Nu bemerkte ik ook, dat deze reizigers, de BETOVERDE GROND over zijnde, kwamen in het land, genaamd het GETROUWDE (Hebr. en Engelse Bijbel: BEULAH) (Jes. 62:4). Hier was de lucht zeer aangenaam en omdat hun weg daar recht door liep, verkwikten zij zich voor een tijd. Hier hoorden zij gedurig het zingen van de vogels (Hoogl. 2:10-13) en iedere dag zagen zij bloemen in het land en hoorden zij de stem van de tortelduif. In dit land schijnt de zon dag en nacht: want het is aan de overzijde van het DAL VAN DE SCHADUW DES DOODS en dan ook buiten het bereik van de reus WANHOOP. Ja, zij konden het kasteel TWIJFELING niet meer zien. Hier waren zij nu in het gezicht van de Stad, waar zij heen reisden en ontmoetten enige van haar inwoners. (Engelen). Want in deze landstreek wandelden deze blinkenden zeer ongedwongen, omdat het nabij de grenzen van de hemel is.

Hier werd het contract tussen de Bruidegom en de Bruid vernieuwd; ja, hier verheugde zich God over hen, zoals de bruidegom zich verheugt over zijn bruid (Jes. 62:5). Hier hadden zij ook geen gebrek aan koren en wijn (Jes. 62:8), want wat zij op hun hele reis gezocht hadden, vonden zij hier in overvloed.

Hier hoorden zij ook stemmen uit de stad, luide stemmen, die zeiden: "Zeg de dochter Sions, zie uw heil komt; zie, zijn loon is met Hem" (Jes. 62:11). Hier noemden al de inwoners van dit land hen het heilige volk, de verlost des Heeren, de gezochten (Jes. 62:12).

Toen zij in dit land wandelden, hadden zij meer verheuging, dan zij ooit genoten hadden in de plaatsen die verder van het koninkrijk af lagen, en dichterbij de stad komende, hadden zij een nauwkeuriger gezicht daarop. Zij was gebouwd van paarden en kostelijke stenen, de straten waren ook geplaveid met goud, zodat CHRISTEN door de natuurlijke heerlijkheid van de stad, die door de stralen van de zon te helderder uitkwam, ziek werd van enkel begeerte tot haar. HOPENDE had ook al een vlaag of twee van deze ziekte; waarom zij hier een tijdje gingen liggen, roepende vanwege hun smarten: "Als gij mijn Liefste ziet, zeg Hem, dat ik krank ben van liefde."

Maar wat versterkt zijnde en bekwaamd om deze 'ziekte' te dragen, gingen zij huns wegs en kwamen al nader en nader, waar ook boomgaarden, wijngaarden en tuinen waren, waarvan de poorten langs de hoofdweg open stonden. Toen zij hier gekomen waren, zie, op de weg stond de hovenier, aan wie de pelgrims vroegen: "Van wie zijn toch deze wijngaarden en tuinen?"

"Zij zijn van de Koning, " antwoordde hij, "zij zijn hier geplant voor Zijn eigen vermaak en tot verkwikking van de reizigers."

Zo bracht hij hen in de wijngaarden en beval hun, zich te verfrissen met de lekkernijen; hij toonde hun ook des Konings galerijen en priëlen, waarin Hij Zijn vermaak neemt en daar vertoefden zij en legden zich te slapen. Nu zag ik ook, dat zij in hun slaap meer spraken, dan zij op reis ooit gedaan hadden en omdat ik hierover verwonderd stond, zei de hovenier tot mij: "Waarom peinst u over deze zaak? Het is de aard van de vrucht van deze wijnstok, dat zij zo zoet naar binnen gaat dat zij de lippen van de slapende sprekende maakt."

Bij het ontwaken, zo zag ik, wendden zij zich naar de stad. Maar zoals ik zei, de weerkaatsing van de zon op de stad - de stad was enkel goud (Openb. 21 :18) - was zo buitengewoon heerlijk, dat zij nog niet bekwaam waren haar met ongedekt gezicht te aanschouwen; zij konden dat alleen doen als in een spiegel (2 Kor. 3:18).

Bij het voortgaan ontmoetten hen twee mannen in een gewaad, blinkende als goud; en hun gezichten blonken als het licht.

Deze mannen vroegen de reizigers, van waar zij kwamen en vernamen het van hen.

Zij vroegen ook, waar zij gelogeed hadden, welke moeilijkheden en gevaren hun overkomen waren, alsook welke troost en verkwikking zij op reis genoten hadden en zij vertelden alles. Toen zeiden de mannen: "U staan nog slechts twee zwarigheden te wachten en dan bent u in de stad."

CHRISTEN en zijn metgezel vroegen, of zij hen vergezellen wilden. Zij zeiden "ja", maar herinnerden er hen tevens aan, dat zij door hun eigen geloof moesten ingaan. Zij wandelden dan samen, tot zij in de buurt van de poort kwamen.

CHRISTEN en HOPENDE gaan de rivier over.

Tussen hen en de poort nu zag ik een rivier. Maar daar was geen brug over de rivier en zij was zeer diep. Door het gezicht van deze rivier waren de reizigers zeer ontsteld; doch de mannen, die met hen gekomen waren, zeiden: "U moet hier over, anders kunt u niet bij de poort komen." Zij vroegen daarop, of er geen andere weg was, maar ontvingen ten antwoord, dat niemand ooit op andere wijze was binnengekomen (twee uitgezonderd, te weten Henoeh en Elia, aan wie toegelaten werd een ander pad te gaan). De mannen zeiden ook: "Het zal niemand meer vergund worden, voor de laatste bazuin (1 Kor. 15:51, 52) gehoord zal worden."

De pelgrims, en met name CHRISTEN, begonnen zeer kleinmoedig te worden en zagen herwaarts en derwaarts; maar wat zij deden, zij konden geen weg vinden om de rivier te ontkomen. Toen vroegen zij de mannen, of het water overal even diep was. Deze antwoordden: "Neen." Maar verder konden ze hen niet helpen. "Want, " zeiden ze, "u zult het dieper of ondieper vinden, naarmate u gelooft in de Koning van de plaats."

Zij begaven zich daarop te water; maar spoedig begon CHRISTEN te zinken en riep tot zijn vriend HOPENDE: "Ik zink in de diepe wateren, de golven gaan over mijn hoofd, al zijn baren bedekken mij."

De ander zei: "Wees goedsmoeds, mijn broeder, ik voel al grond en hij is zeer goed."

CHRISTEN antwoordde: "Ach, mijn vriend, de angsten des doods hebben mij omgeven, ik zal het land, dat van melk en honing vloeit, niet zien."

Terstond daarop viel er een grote schrik en duisternis op hem, in zulk een mate, dat hij niet meer voor zich zien kon. Hier verloor hij ook voor een groot deel zijn bezinning zodat hij zich noch herinneren, noch ordelijk spreken kon van de zoete verkwikkingen, die hij op de weg genoten had. Maar al wat hij zei, gaf de schrik te kennen, die zijn gemoed bevangen had en hoe hij vreesde, in de rivier te sterven en nooit de Hemelpoort in te gaan. Hier stond hij (zo ik bemerken kon) met vele ontstellende gedachten van en over de zonden, die hij bedreven had voor hij zich op reis begaf en daarna; ook kon men merken, dat hij verschrikt was door draken en boze geesten. Want gedurig gaven zijn woorden dat te kennen. HOPENDE kon daarom zijns broeders hoofd nauwelijks boven water houden; ja soms scheen hij te zinken en te gronde te gaan en dan kwam hij weer halfdood boven.

HOPENDE trachtte hem intussen te troosten en zei: "Mijn broeder, daar zie ik de poort al, en ik zie er ook staan, die wachten om ons te ontvangen!"

Maar CHRISTEN antwoordde: "Ach zij wachten op u, u bent hopende geweest, zo lang ik u gekend heb."

"En u ook, " zei HOPENDE tot CHRISTEN. Doch deze antwoordde: "Ach broeder, zo ik oprecht voor Hem was, Hij zou nu zeker opstaan tot mijn hulp; maar Hij heeft mij om mijn zonden in de strik gelegd en mij daar gelaten."

"Mijn broeder, " zei HOPENDE, "u bent de tekst vergeten, die van de goddeloze sprekende, zegt: 'Daar zijn geen banden tot hun dood, hun kracht is fris, zij zijn niet in de moeite als andere mensen, en worden met andere lieden niet geplaagd' (Ps. 73:4, 5). Deze angsten en benauwdheden zijn geen tekenen, dat God u verlaat, maar worden u alleen toegezonden om u te beproeven, of u nu ook gedenkt aan wat u weleer en tot dusver van Zijn goedheid genoot en ook op Hem vertrouwt in uw benauwdheden."

Ik merkte ook, dat CHRISTEN enige tijd als in gepeins stond en dat HOPENDE tot hem zei: "Zijt goedsmoeds, Jezus Christus maakt u gezond."

Kort daarop brak CHRISTEN uit en riep met een luide stem: "Ach, ik zie Hem weer en Hij zegt mij: 'Als gij door het water gaat, zal Ik bij u zijn; en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen' (Jes. 43:2)." Toen grepen beiden moed, ook was de vijand daarna zo stom als een steen, tot zij over waren. CHRISTEN vond nu ook terstond grond om te staan en dat voelde hij doorlopend, zodat hem de rivier verder meer ondiep was.

Twee engelen verwelkomen hen.

Zo kwamen zij aan de overkant, en zagen weer die twee mannen in blinkende klederen, die hen opwachtten en hen, toen zij uit de rivier opgeklommen waren, verwelkomden met de woorden: "Wij zijn gediensdige geesten, uitgezonden tot de dienst van degenen, die de zaligheid beërven zullen (Hebr.1:14). En zo gingen zij tezamen naar de poort. U moet wel in aanmerking nemen, dat de stad op een hoge berg ligt; echter gingen onze reizigers die met gemak op, daar deze twee mannen hen bij de arm hielden. Ook hadden zij hun sterfelijk gewaad in de rivier achtergelaten. Want ofschoon zij er mee omhingen de rivier in traden, kwamen zij zonder er weer uit. Dus traden zij de berg met grote vaardigheid op, ofschoon de fundamenten, waarop de stad gebouwd was, hoger waren dan de wolken; zij gingen als door de lucht, aangenaam sprekende terwijl zij onderweg waren, en zeer getroost, zowel omdat zij behouden over de rivier waren geraakt, alsook, omdat zij zulke heerlijke leidslieden hadden.

De gesprekken, die zij met deze blinkenden hadden, betroffen de heerlijkheid van de plaats; en zij zeiden, dat de schoonheid van deze ten enenmale onuitsprekelijk was.

"Daar, " zeiden zij, "is de berg SION, het hemelse JERUZALEM (Hebr.12:22-24), het ontelbare gezelschap der engelen; en de geesten van de volmaakt rechtvaardigen."

"Nu, " zeiden zij, "gaat u tot het Paradijs Gods (Openb. 2:7), waar u de Boom des Levens zult vinden en eten van die onverderfelijke vruchten. En wanneer u daar komt, zult u witte klederen ontvangen (Openb. 3:4) en gedurig spreken met de Koning, al de dagen van de eeuwigheid. Daar zult u niet weer zien die dingen, die u zag, toen u nog in de lagere gebieden op de aarde was, te weten droefheden, ziekten, verdrukkingen en dood; want die vorige dingen zijn voorbij gegaan. Nu gaat u naar Abraham, Izak en Jacob en tot de Profeten; mensen, die God heeft weggeraapt vóór het toekomende kwaad, die nu rusten op hun legersteden, een ieder van hen, die in zijn oprechtheid gewandeld heeft" (Jes. 57:1, 2).

Zij vroegen: "Wat moeten wij in die heilige plaats doen?" en hun werd geantwoord: "U moet daar ontvangen de troost van al uw arbeid, en blijdschap voor al uw droefheid; u zult er maaien, wat u gezaaid hebt (Gal. 6:7), namelijk de vrucht van uw gebeden en tranen en van het lijden, dat u op de weg hebt uitgestaan voor de Koning. Daar zult u kronen van goud dragen en het altijddurend gezicht van de Heilige genieten; want u zult Hem daar zien, zoals Hij is (1 Joh. 3:2). Daar zult u ook gedurig met lof, met gejuich en met dankzegging Hem dienen, Die u zo graag wenste te dienen in de wereld, ofschoon het geschiedde met veel moeilijkheid vanwege de zwakheden van uw vlees. Daar zullen uw ogen verlustigd worden met zien en uw oren met het horen van de heuglijke stem van de Almachtige. Daar zult u uw vrienden, die vóór u daarheen gegaan zijn, weervinden; en daar zult u met vreugde ontvangen elke ziel, die na u komt en u volgt in de heilige plaats. Daar zult u gekleed worden met majesteit en heerlijkheid en bekwaam gemaakt, om uit te rijden met de Koning der ere (1 Thess. 4:13-16); Jud. vs.14; Dan. 7:9, 10; 1 Kor. 6:2, 3), wanneer Hij zal komen op de wolken, met het geluid van de bazuinen, rijdende als op de vleugelen van de wind. En wanneer Hij zitten zal op de

troon van het gericht, zult u bij Hem zitten; ja, wanneer Hij het vonnis zal vellen over de werkers der ongerechtigheid, engelen of mensen, zult u ook een stem in dat oordeel hebben, omdat zij Zijn en uw vijanden waren. En wanneer Hij weer tot de stad zal terugkeren, zult u meegaan onder het geschal van de bazuinen en eeuwig bij Hem zijn."

Als zij de poort naderden, zie een gezelschap van het hemelse leger kwam hen tegemoet, tot wie de twee engelen zeiden: "Deze zijn de mannen, die onze Heere liefhadden, toen zij in de wereld waren en alles om Zijn heiligen Naam verlieten. Hij heeft ons uitgezonden, om hen op te halen en wij hebben ze ook tot hiertoe gebracht in hun begeerde reis, opdat zij mogen ingaan en het gezicht van hun Verlosser met blijdschap aanschouwen."

Toen juichte het hemelse leger met groot gejuich, zeggende: "Zalig zijn zij, die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft des Lams" (Openb.19:9). Toen kwamen hen ook verscheidene van des Konings trompetters tegemoet, allen bekleed met een wit en blinkend gewaad; zij deden met muzikale en luide stemmen de hemel weergalmen. Deze allen groetten CHRISTEN en HOPENDE met gejuich en met het geluid van de bazuinen, zeggende: "Welkom van de wereld, wel tot tienduizend malen."

Nadat dit gedaan was, omringden zij hen van alle kanten; sommigen gingen voor, anderen achter, sommigen rechts, anderen links als waren zij hun lijfwacht, door de bovenste streken van de lucht, gedurig juichende met een muzikaal geluid en op zeer hoge toon, zodat enkel het gezicht hiervan voor degenen, die het zien konden, was, alsof de hemel zelf was neergedaald en hen tegemoet kwam. Zo wandelden zij tezamen heen; en terwijl zij wandelden, vermengden de bazuiners telkens hun muziek met zulke gebaren, die CHRISTEN en zijn broeder te kennen gaven, hoe welkom zij in hun gezelschap waren en met welke blijdschap zij hen inhaalden.

Nu waren deze twee mannen als het ware al in de hemel eer zij er nog waren, als verrukt en opgetogen door het gezicht van de engelen en het horen van hun muzikale stemmen. Hier hadden zij nu de stad zelf in het oog en zij dachten, dat zij de klokken al hoorden luiden om hen te verwelkomen, maar allermeeest door de heuglijke en zielsverwarmende gedachte, dat zij ook wonen zouden onder zo'n gezelschap en dat voor eeuwig en altijd. Och, wat tong is bekwaam de vreugde uit te drukken, die zij nu smaakten?

Zo kwamen zij aan de poort.

Boven de poort waren in gouden letters deze woorden geschreven: "Zalig zijn zij, die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de boom des levens, en zij door de poorten mogen ingaan in de stad" (Openb. 22:14).

De blinkenden geboden hun te roepen aan de poort, wat zij ook deden; waarop enigen van boven over de poort naar beneden keken, te weten Henoeh, Mozes en Elia, aan wie gezegd werd, dat deze reizigers van de stad VERDERF kwamen en wel uit zuivere liefde tot de Koning van deze plaats. Daarop gaven zij hun bewijs over, dat tot de Koning gebracht werd. Nadat Deze het gelezen had, vroeg Hij waar die mensen waren.

Men antwoordde: "Zij staan buiten aan de poort, " waarop de Koning beval de poort te openen, "opdat, " zei Hij, "het rechtvaardige volk, dat de getrouwigheden bewaart, daardoor inga" (Jes. 26:2).

De Hemelstad.

De mannen (zoals ik in mijn droom opmerkte) gingen de poort door, en zie, met dat zij intraden, werden zij geheel veranderd; zij kregen een gewaad aan, dat blonk als goud. Daar waren er ook met harpen en kronen, die zij hun ook gaven; de harpen om er mee te loven en de kronen tot een teken van eer.

Toen hoorde ik in mijn droom, dat alle klokken in de stad van blijdschap wederom luidden en er gezegd werd: "*Gaat in, in de vreugde uws Heeren!*"

Ik hoorde daarna ook deze mannen zelf met een luide stem zingen: "Dankzegging, eer, heerlijkheid en kracht zij Hem Die op de troon zit en het Lam tot in eeuwigheid!" (Openb. 5:13).

Toen nu de poorten opengingen om deze mannen in te laten, blonk de stad als de zon; de straten waren van goud en daarop wandelden er velen met kronen op de hoofden en palmtakken in de handen en gouden harpen, om daarmee lof te zingen.

Daar waren er ook, die vleugels hadden en zij antwoordden de een de ander, zonder enig ophouden, zeggende: "*Heilig, heilig, heilig is de Heere!*" En daarna werden de poorten gesloten.

Toen ik dit gezien had, wenste ik mij onder hen.

Terwijl ik zo staarde op al deze dingen, keerde ik mijn hoofd om en zag ONKUNDE, komende naar de kant van de rivier. Maar hij kwam al gauw aan de overkant en had niet half zoveel moeite als de twee anderen. Want er was juist een veerman, zekere IJDELE HOOP, die hem met zijn boot over hielp; en zo kwam hij, zoals de anderen gedaan hadden, de heuvel op om de poort binnen te komen. Doch hij kwam alleen en er was niemand, die hem ontmoette om hem aan te moedigen. Tot de poort gekomen, zag hij omhoog naar het opschrift boven de poort en begon te kloppen, menende dat hem spoedig een vrije ingang gegeven zou worden. Maar er waren er enigen, die over de top van de poort neerzagen en hem vroegen, van waar hij kwam en wat hij wilde. Hij antwoordde: "Ik heb in de tegenwoordigheid van de Koning gegeten en Hij heeft op onze straten geleerd."

Toen vroegen zij hem naar zijn bewijs, opdat zij het de Koning konden tonen. Daarop grabbelde hij in zijn zakken, om er een te zoeken: maar hij vond er geen. "Wat!" zeiden zij, "hebt u er geen?" Doch hij verstomde. Dit werd de Koning gezegd. Maar die wilde niet eens naar beneden komen om hem te zien; Hij beval de twee blinkenden, die CHRISTEN en HOPENDE tot de stad geleid hadden, uit te gaan, ONKUNDE de handen en voeten te binden en hem uit te werpen. Zo deden zij ook; zij namen hem op, droegen hem door de lucht tot aan de deur, die ter zijde van de heuvel was en wierpen hem daar in. En zo zag ik, dat er een weg naar de hel was zowel van de hemelpoort af, als vanaf de stad VERDERF.

Toen werd ik wakker, en zie, het was een droom.

BESLUIT

Nu, lezer, ik heb u mijn droom verteld,

*Beproof hem dan u te verklaren, meld
Aan mij, uw buurman, de beteek'nis; zor,
Dat gij goe duitlegt, anders sta 'k u borg,
Dat het in plaats van goed, uzelfven schaadt,
Wijl door verkeerd verklaren kwaad ontstaat.*

*Men drage zorg, dat men ook niet te veel
Met het uitwendig kleet mijns droomsbeelds speel,
Of dat mijn beeld of mijn gelijkenis
Een prikkel voor den lach- of spotlust is,
Laat dat voor jongens, dwazen, maar zoek gij,
Wat toch de mening van dit alles zij.*

*Schuij de gordijnen weg, lees in mijn beeld;
Doorgraaf mijn beeldspraak, zoek wat zij verheelt;
Indien gij ijverig zoekt; vindt gij gewis
Wat voor een vroom gemoed zo nuttig is.
Schuim dat gij vindt, werpt dat gerust ter zij,
Maar houdt het goud, zo goed voor u en mij.*

*Wat? Zo mijn goud in schuim besloten zit?
Niet een, die d' appel wegwerpt om de pit.
Maar als gij 't al verwerpt als ijd'len schroom,
Ik weet niet, of ik dan niet nog een s droom.*